

9541

**ANDHRA LEGISLATIVE ASSEMBLY
DEBATES**

OFFICIAL REPORT

SATURDAY, the 26th NOVEMBER 1955

**DISCUSSION ON THE REPORT OF THE STATES REORGANIZATION
COMMISSION—*cont.***

**PRINTED BY
THE SUPERINTENDENT, ANDHRA GOVERNMENT PRESS**

CONTENTS

	PAGES
Discussion on the report of the States Reorganization Commission— <i>cont.</i>	1-114

ANDHRA LEGISLATIVE ASSEMBLY.

Saturday, the 26th November 1955.

The House met in the Assembly Chamber, Kurnool, at eleven of the clock, Mr. Speaker (The Hon. Sri R. Lakshminarasimham Dora) in the Chair.

I. QUESTIONS AND ANSWERS FROM 11 A.M. TO 11-10 A.M.

II. GOVERNMENT MOTION

DISCUSSION OF THE PROJECT OF THE STATES

REORGANIZATION COMMISSION—Contd.

SRI P. SUNDARAYYA:—‘అవ్యక్తం, నవ విభజనకు తిక్కా
పమునకు ఈ విగ్రహ సమరూపం నెను ప్రతిపాదించుచున్నాను.

‘Delete in the first para. “this House feels happy that the Tungabhadra area which is essential for the development of Rayalaseema has been reunited with Andhra State thus fully facilitating the industrial and agricultural development of the whole area.”

“For the existing paragraph 4, substitute the following—

‘This House feels happy that States Reorganization Commission has recognized that Tungabhadra Project is essential for the full agricultural and industrial development of Rayalaseema area, but regrets that instead of suggesting ways so that no impediment can be placed in the utilization of that project, it has recommended an exchange of those Kanarese-speaking taluks, with Telugu-speaking district of Kolar and thus perpetuate unnecessary conflicts. Hence this Assembly requests that Kolar district in Mysore which has a clear Telugu majority should be included in Andhra while Kanarese-speaking area of Bellary district be kept with Karnataka itself.”

The amendment was duly seconded.

MR. SPEAKER:—“I take it that the other amendments are not moved, so there is only one amendment to the main resolution.”

[26th November 1955]

THE HON. SRI K. VENKATA RAO.—“అధ్యక్షా, రాష్ట్రపు పరిస్థితులను సమముదాకి పాల్చుటకు గురించి నిన్న ముఖ్య మంత్రి గారు తీర్మానాన్ని ప్రకటించిన పాత కవచమును గురించి చెప్పారు. పాత కవచ ముంచివచ్చును చూడండి.”

—“కానీ అది ఏమిటి?”

తెలుగు రాష్ట్రము

వారా, దానిని మెదిసివలయు

సాక్షాత్తులు మెదిసియు కా గాంధీజీగారి”

అని అన్నారు. ఈ తీర్మానాని గురించి మాట్లాడేటప్పుడు, యీనాడు రాష్ట్ర పునర్వ్యవస్థీకరణ ఒరిగే సమయములో మనరాష్ట్ర విస్తరణకు గాను యింత రాష్ట్రములలోను బాగాలను యిప్పుడు కేంద్రము వారిని మనము కొలుకున్నాము ఇదివరకు మనము ఆకాశవృక్షములమై ఉన్న బాగాలు చాలక యింత రాష్ట్రములలోని భాగములను కూడా కొలుకున్నట్లు కొన్ని విమర్శలు వినిపిస్తున్నవి. ప్రపంచములో ప్రతిదూరపురికిని అశతనెది పుండునని మన భావములు గుర్తించారు. అయినెది లెకపెతె కొరకనెది పుండునని, కొరకనెది లేచారే మానవులలో రప్పలల లయనా హుషారు ఉండునని, దారియొక్క గర్భమునను. కాని యీ కొరిక అనడాన్ని పరిమితము చేసుకొని, క్రమశిక్షణ ద్వారా దానియొక్క ప్రతిఫలము సంపాదించుకొనటం గా సంఘ శ్రేయానికి, శ్రేయోరాజ్యానికి వృతిరేకముగా ఆ ఆలనెది పుండున డునె పద్ధతాన్ని కొండరు తెలిపారు. అయితే యీ రాజ్య మనకు రావలసిన భాగాలనె మనము కొలుకున్నాము. కాని, ఆ కొరికలో అయినెది లెపనిమాత్రము నేను మనవిచేస్తున్నాను. ఆ సంగతి యిప్పుడునేను చెప్పబోయే విషయాలనుబట్టి మీకే తెలుస్తుంది. ఆదిమన పారపాటుకాదు, ఇంద్రుల పారపాటుకాదు, పరిపాలకుల పారపాటు అనే చెప్పవలసివుంటుంది. ఈ నాడుమన భారతదేశములోవున్న 36 కోట్ల జనాబాలో మొదట్టినము నాక్రమించుకున్న హిందీబాష మాట్లాడేవారి జనాభాను తినివెస్తే, ద్వితీయస్థానము ఆక్రమించుకున్నది తెలుగు బాష మాట్లాడేవారి జనాభాయే. ఈ నాడు బెంగాలీవారు రెండు భాగములైనారు. అందువల్ల తెలుగు భాషకు ద్వితీయస్థానము లభించింది. పాకిస్తాను వారు అవతలకు వెళ్లపోయినంతరువాత, తెలుగువారమైన మనకంటె ఎక్కువ జనాభాగలిగిన బెంగాలీవారు రెండుభాగాలు అయిన కారణముచేత, తెలుగు భాషమాట్లాడేవారు యీ నాడుభారత దేశములో హెచ్చుగా ఉండిన కారణము చేత, తెలుగుభాషకు ద్వితీయస్థానము భారతదేశములో లభించింది. తెలుగు భాషమాట్లాడేవారు ఆంధ్ర రాష్ట్రములోనే కాకుండా కొంచెము హెచ్చు తక్కు

26th November 1955] [SRI K. VENKATA RAO]

వగా బారతదేశములోని యితర రాష్ట్రాలలో గూడా, చాలాభాగము అన్ని ప్రాంతాలలోనూ పంతున్నాడు. ఇది చాలావరకు సంతోషించతగ్గ విషయము. ఆంధ్రరాష్ట్రము విడిపోయిన సమయములో ఒక మొమెంటము గూడా ప్రయోజనముచేయబడింది. అందులో యాక్రివిరాష్ట్రములలో చెలుగువారి జనాభా ఉపహరించబడింది —

రాష్ట్రము.	జనాభా.
మద్రాసు	... 21,709,000
ఈశ్రవరప్రదేశ్	2,000
ఒరిస్సా	342,000
పశ్చిమ బెంగాల్	... 49,000
కర్ణాటక	... 3,900
మైసూరు	.. 1,375,600
తెలువానూరు-కొచ్చిన్.	... 23,000
మధ్యప్రదేశ్	... 174,000
బొంబాయి, సారాప్రదేశ్ 306,000
మధ్యబారత్	.. 1,000
హైదరాబాదు	... 8,921,000
వింధ్య ప్రదేశ్	78
రాజస్థాన్	441
పంజాబు	10,078
అండమాను దీవులు	1,044

“ఈవిధంగా తెలుగువారి జనాభా ఉన్నది. అప్పటి లెక్కల ప్రకారము తెలుగువారిజనాభా అన్నిచోట్ల చెరి 32,960,911 మందివున్నారు. కాని ఈ జనాభా నిరంతరము ఎదిగేదేశముక, అందుకుగాను తగినకృషి కూడా నిరంతరము జరుగుతున్నది కనుక, పైన చెప్పిన అంకెయే యాదనముకూడా ఉన్నదని చెప్పటానికి వీలుఉండదు. నిజానికి అంతకంటె తెలుగువారి జనాభా ఎక్కువగా పెరిగిందనే చెప్పవచ్చు.

‘కాబట్టి అన్నిచోట్లలోను తెలుగువారి జనాభా యీ విధంగా విస్తరించి ఉన్నది; ఈ విషయము కేంద్రప్రభుత్వము వారికి తెలియనిది కాదు. ఇది తప్పకుండా వారికి తెలిసినవిషయమే. ఇది గాక తెలుగువారి యొక్క ప్రాముఖ్యము మరొకవిధముగాకూడ స్పష్టపడుచున్నది. మీవద్దనున్న 0-1-0, 0-2-0 మొదలగు నాణెముల చూడండి. వాటిలో ఏవిభాషలు ముద్రించబడివున్నవో చూడండి. ఇంగ్లీషు, హిందీ, ఉర్దూ, బెంగాలీ, తెలుగు ఉన్నవి. అరవములేదు, మహారాష్ట్రము లేదు, కన్నడములేదు, దీనికి కారణము యేమిటో గుర్తించండి. ఈ నాణెములలో దేశములో హెచ్చు జనాభాగల భాషలకు

[SRI K. VENKATA RAO] [23rd November 1955]

ప్రాముఖ్యము యివ్వబడదని స్పష్టమగుచున్నది. దేశములోని వివిధ భాషలు మాట్లాడేవారి జనాభా విస్తరణను బట్టి నాణెముల మీద ముఖ్యమైన భాషలు ముద్రించబడి యున్నవి. తెలుగు వారి జనాభా, వారి ప్రాముఖ్యమును రుజువు చేయడానికి యంతకంటే వేరే సదర్శనము ఆరంభమయ్యెను. ఇది బ్రిటిషువారి హయాముకు ముందునుంచి, యింకను ఒక కాలమునుంచి జరుగు చున్నది. Currency notes మీద పున్న నాణెలని నాణ్యముల మీద చెప్పి, దేశములో బంగారము, వెండి తగ్గిన తరువాతనే నాణ్య కాగితముల మీద అచ్చు అగుచున్నవి. కాబట్టి యిది యిటీవలనుంచి జరుగుచున్నదే. అది తరువాత వ్యవహారము. ఇటువంటి యింకా చాలా నిదర్శనములు వున్నవి. అవి ఎన్ని అయినా చెప్పవచ్చు. కాని యిప్పుడు టైము కొద్దిగా వున్నది కాబట్టి, యీ ఎసెంట్లీ సమావేశ సందర్భములో వాటి వివరాలలోకి హెచ్చుగా పోవాలను. ఇటువంటి విషయములను గురించి ఎన్ని పుస్తకములయినా వ్రాయవచ్చు. ఎసెంట్లీయొక్క టైము నేను ఎక్కువగా తీసుకోవడము న్యాయముకాదు. కాని ఒక్క విషయము మాత్రం చెప్పవలసివుంటుంది. ఇప్పుడు మనయొక్క గొప్పతనము మనము చెప్పకుంటున్నాము గనుక ఒక విషయము మాత్రము చెప్పవలెదామను. ఈ దేశమును ఎప్పుడో కాలిదాహనులు పాలించారు. వారి పేరట యింకా ఈ దేశములో ఒక శకముకూడా ఉన్నది.

“గౌతమీపుత్రయజ్ఞశ్రీ, శాతకర్ణి, పులికేశిక మొదలగు మహా చక్రవర్తులు పశ్చిమసముద్రము తీరం మొదలు తూర్పు తీరపు సముద్రము వరకూ, పుత్తరమునుండి దక్షిణ ప్రాంతము చివర వరకూ అఖండముగా పాలించే రోజులలో మెగస్థనీసు అనే ఆయన యీ దేశానికి వచ్చినప్పుడు, ఈ దేశము చంద్రగుప్తుని సామ్రాజ్యము తరువాత చాలా గొప్పదనినీ, 30 వేల గ్రామాలు గలిగి అనేక వేలమందితోకూడిన యుద్ధదళాలతో యున్న దేశము అని వ్రాసారు. ఈ ప్రాంతాన్ని ఆయన ‘Andrae’ అని వ్రాశారు. ఈ ప్రాంతమునకు ఆంధ్ర దేశమని ఆంధ్రుల యొక్క ప్రాముఖ్యము ఇతర దేశముల గురింపుకు వచ్చింది. అప్పటినుంచి యిప్పటివరకు ఆంధ్రులయొక్క ప్రాముఖ్యతను గురించి చెప్పి మిమ్ములను విసిగించ దలచలేదు. కాని ఈ రోజున ఆంధ్ర జాతి కంతకు తగిన రాష్ట్రముగా విశాలాంధ్రను మనము కోరు తున్నాము. అది హైదరాబాదుతో చేరి అతి ప్రాముఖ్యమైన స్థానమునలంకరించి యున్నది. కనుక మనము యిప్పుడు దాన్ని కోరుతున్నాము. ఈ విషయము యీ వదాంధ్ర జాతి అంగీకరిస్తున్నది. ప్రతి ఒక్కరికినీ కాకతీయ సామ్రాజ్యము జ్ఞాపకము ఉన్నది. మన ముఖ్య మంత్రిగారు ఓరుగల్లు విషయము చెప్పారు. దాన్ని పరిపాలించిన వారు చరిత్రాత్మకంగా చూస్తే చాలా మంది వున్నారు. ఈ దేశమును పరిపాలించిన గణపతి దేవుడు, రుద్రమదేవి, ప్రతాపరుద్రుడు మొదలైన వారిని గురించి

26th November 1955] [SRI K. VENKATA RAO]

మనము మరల ఒకసారి స్వరించడము మంచిదేగాని, యిప్పుడు సమయము కాదు. గనుక నేను చెప్పవలచెదను. అందులో మంత్రి యుగంధరుని గురించి అసలు చెప్పవలచుకొలేదు. నిన్న సాయంత్రము శ్రీ కల్లూరు సుబ్బారావుగారు గొంతుకొండకు సురించి తన ఉపన్యాసములో చెప్పారు. ఆనకు అక్కడ రాముడు పున్నాడే లేదో కాని, గోలుకొండలో హిందూమత మునుంచి వచ్చిన వాడు కానిసాగాది ముందర రాముడు ప్రత్యక్షమై ధర్మ రామదాసుకు గుడుగుంచి విడిపించినట్లు. ఖైరతాబాద్ మొహల్లెవస్తే యి యిప్పుడూ ఆ ఒడుతున్నట్లు చెప్పి. ఎవరైనా యిష్టము ఉన్నవారు జోయి చూచినాడని చూడచ్చు. ఏర్పట్టి పైదరాదాదుతో మనకు సంబంధ బాంధవ్యములు ఏరైనామునుంచి పుట్టి, (Interruption, ఆ జైలు, రామదాసుగది, అన్నె యిప్పుటికిగూడ అక్కడ ఉన్నది.

పూర్వము మన దేశముయొక్క సామాగ్రిము ఏ విధంగా వున్నదో ఒక్కసారి గమనించాలని నా కోరిక. మన దేశములో ఉన్న సదులు - 'గోదావరి, కృష్ణా పెనా, కుంగభద్ర పాపనదకంబుల పాలుద్రావి' అని రాయస్థాలు నుదా రావుగారు వ్రాశారు. మన దేశములో ఎక్కడచూచినప్పటికినీ, అన్నె సదులే. ఇవికాక మంకా 36 చిన్న సదులు ఉన్నవి. ఎక్కడచూచినా సెలయేళ్ళే. మన దేశములో కాలు క్రింద ఎక్కడ పెట్టెను, సదులు, వాటనుంచి పారెను నీరు తప్ప, మరేమిలేదు. ఈ నీటవల్ల దేశము సకాశ్యములముఅయి, చేకవరి అంతా నిలి, సంపదలతో తులతూగి అపకాలు మనము కోల్పోగలమా అనిపిస్తుంది. కాబట్టి మనము యూనిటెడ్ సక్రమంగా ఉపయోగపడుచుకొవాలన్నా వివిధ ప్రాంతములలో ఉన్న ఖనిజములతో దేశాన్ని industrial గా develop చేసుకొవాలన్నా మనకుపున్న వ్యవసాయ వ్యవస్థలోనుంచి పారిశ్రామిక వ్యవస్థలోకి మన రాష్ట్రాన్ని మార్చుకొవాలన్నా, మన మందరము ఎంతో కృషి చేయాల్సి వున్నది. అందువల్లనె, మనము యావన్ముంది ఆంధ్రభాతీయాభ్యుదయానికి తోడ్పాటుగా మనకు న్యాయముగా రావలసినంత పెద్ద రాష్ట్రాన్ని కొరుతున్నాము.

“ఇంతకేకకుండా ఆంధ్రులలో ఎంతోమంది శిల్పి కౌసల్యాన్ని ప్రదర్శించ దగినవారున్నారు. ఎంతోమంది ప్రసిద్ధిచెందినవారు ఉన్నారు. ఉదాహరణకు, గుంటూరుకు సమీపములోవున్న అమరావతి శిల్పములను చూడండి. ఇదిమన ఆంధ్రదేశమునకు సడిబొడ్డున వున్నది. అక్కడవున్న శిల్పి కౌసల్యాన్ని ఆంధ్రులే ప్రదర్శించి యున్నారు. మునుపటి రోజులలో మద్రాసునుంచి ఢిల్లీకివెళ్లే విమానం భోపాల్ వద్ద అదేరోజులలో, మేము అక్కడ కొంచెముసేపు విశ్రాంతి తీర్చుకున్న సమయములో మూడు పెద్ద పెద్ద పాల్కాయములు నేను చూడగలిగాను. అవి ఎంతో విలువైనవి అని అన్నారు. అందులో మొదటి పాల్కాయము తెరచిచూడగా మూడవ పేజీలో భోపాల్ కు ప్రక్కనేవున్న సాంచి అనే బుద్ధక్షేత్ర చిత్రమును చూడ గలిగాను. అందులో కనబడిన రాజ్యతొరణముయొక్క శిల్పి కౌసల్యము

[SRI K. VENKATA RAO [26th November 1955]

ప్రదర్శించినది అంధ్రులేనని, వారి కౌశల్యానికి అవి చిహ్నములని అందుతో వ్యాయబడిస్తోంది. కాబట్టి అటువంటి శిల్పకళా కౌశల్యమును ప్రదర్శించగల మహామహిళలు అంధ్రులలో వున్నారు. అంధ్రదేశములో ఎన్నెచోట్లా అంధ్రులయొక్క ప్రామాణ్యము ఈ శిల్పములద్వారా గుర్తించబడుచున్నది. మన సంజీవరెడ్డిగారు నాగార్జునసాగర్‌ను కట్టించుచున్నారు. నాగార్జునకొండ ప్రాంతమంతయు మునిగిపోతుందనే ఉద్దేశ్యముతో యామధ్య గోపాలరెడ్డిగారు, నెను ఇంకా కొంతమంది వెళ్లిచూచాము. అది చూడగా ఆ ప్రాంతం అంతయు యంతే ఆశ్చర్యము కలుగజేసింది. 2,300 సంవత్సరముల క్రిందట నాగార్జునుడువున్న కాలములో కట్టించిన, Assembly Hall అక్కడ వున్నది. యిదిగాక, యీనాడు మనము అనుకుంటున్న septic tank latrine కూడ అక్కడ వున్నది. ఇవి ఎవరో అమెరికాలో హల్ బర్ట్ దొర కనిపెట్టాడు అనుకున్నాము. ఈ latrine అకాలములోకూడ ఉన్నట్టు కనబడుచున్నది. అది నిర్మించింది నాగార్జునుడే అనగలుగుతున్నాము. ఈ latrine, సుమారు పది అడుగుల లోతున వున్నది. చుట్టూ రాళ్లు పెట్టి కూడా వున్నది. Night soil అందులోనికి పోయి absorb అయ్యేట్టుగా ఏర్పాటు చేయబడియున్నది. కనుక యీ latrines అ నాడు నాగార్జునుని కాలమునుంచి ఉన్నవనే నిదర్శనమగుచున్నది. ఇటు వంటి శాస్త్రజ్ఞానమూ, చిత్రకళా కౌశల్యము ప్రదర్శింపబడ్డ మన దేశములో ఎన్నె ఖనిజములున్నవి. భారతదేశంలోని నీటిలో నూటికి 15 వంతుల పాచుడల మనదేశంలో ఉన్నది. ఇటువంటి అంధ్రదేశము హైదరాబాదు ప్రాంతముతోకూడా కలిస్తే, యిక ఈ నిరుంతా ఆప్రాంతములో ఎంత పరకు పాచుడల కావటానికి అవకాశాలు వుంటాయో యోచించండి. కాబట్టి మన భారత దేశాభ్యుదయందృష్ట్యా, అంధ్రబాతీయాభ్యుదయ దృష్ట్యా అంధ్రులమై మనము కోరే వికలాంధ్ర నిర్మాణం చాలా హాస్తింపతగ్గ విషయ మని నేను అనుకుంటున్నాను.

"ఆకాపాశము నిడివిగావున్న విషయం కాదిది. ఆకాపాశం చాలా ప్రాస్థముగఉన్న కొరిక ఇది. హైదరాబాదును గురించి, మిగిలిన హంశములను గురించి ముఖ్య మంత్రీగారు, మిగిలిన మిత్రులందరు చెప్పినారు. ఈ విషయములపై ఇక్కడవున్న వారందరికి ఏకాభిప్రాయము ఉన్నది గనుక నేను వాటిని గురించి ప్రత్యేకంగా ఈ రోజున మాట్లాడదలచలేదు. కాని నేను మాట్లాడదలచుకున్నటువంటి విషయాలు ఒకటి రెండు ఉన్నాయి. నేను సరి హద్దులను గురించి మాట్లాడదలచుకున్నాను. హైదరాబాదు సరిహద్దులో మనకు రావలసిన ప్రాంతాలు ఈ రోజున వున్నమాట నిజమే కాని అది చాల పెద్ద రాష్ట్రము. ఇప్పుడు అందులో ఎనిమిది జిల్లాలు మనకు ఇవ్వాలని పెద్ద రభస జరుగుతోంది. 8 జిల్లాలో, 9 వ జిల్లాలో కొంతభాగము రావచ్చు."

26th November 1955]

SRI P. SUNDARAYYA :—“ 10 వ జిల్లాలో భాగము, కావాలి ఖమ్మం పరంగల్లులను ఒక జిల్లాగా చేశారు. ”

THE HON. SRI K. VENKATA RAO :— ‘ అద్వంతరము లేదు. 10 జిల్లాలు పూర్తిగాను, 11 వ జిల్లాలో భాగముకూడ అడుగుతాము రాష్ట్రానికి వియంబెనంది. నేను అప్పుడు అవిషయాలలోకి వెళ్ళినాములేదు. నేను ఇప్పుడు సంపాదించగలగలచి మాట్లాడుతున్నాను. జిల్లాలో మన పెట్టలు పెట్ట పెట్ట విషయములనుగురించి సలహాలు చెబుతూ మిగిలిన సరిహద్దు ప్రాంతాలనుగురించి, boundary adjustments గురించి ముందు ముందు అలోచించదొకాము కన్నాను. అందువల్ల ఆ సరిహద్దులనుగురించి తమ వ్యక్తుల కొన్ని విషయాలు తీసుకురావలచుకున్నాను. ఈ తీర్మానములొని ఆఖరు పేరాలో ఈ విషయము చెప్పబడిఉన్నది. మద్రాసు, మైసూరు, మహారాష్ట్ర, ఒరిస్సా రాష్ట్రములలోనుంచి మనకు రావలసిన భాగములు సామదాన రూపకంగానె లెక పంచాయితీద్వారానో తేల్చుకుంటాము అని వ్రాశాము. కాని విషయాలన్ని తీర్మానములో వ్రాస్తే 5 పేజీలు అవుతుంది, చదువుకునెవారికి ఏనుగెత్తుతుంది. అందువల్ల మనము మిగిలిన విషయాలను ఇక్కడ చర్చ చేసుకోవడం అవసరముగనుక ఆ విషయములనుగురించి మనవి చెయడలచుకున్నాను.

“ మొట్టమొదట ఈ త్రరమునుంచి మొదలు పెడదాము. ఎందుకంటే స్వర్ణానికి వెళ్ళవలసినానూడా దక్షిణమునుంచి కాకుండా ఈ త్రరద్వారము ద్వారా వెళ్ళాలన్నారు. అందుచేత ఈ త్రరదిగనుంచి మొదలుపెడితే మనకు మొట్టమొదట వచ్చేది ఒరిస్సారాష్ట్రము. ఈ ఒరిస్సాలనేది 1936 వ సం॥లో ఉచ్చవింబింది. అంతక్రితము ఒరిస్సా భూభాగము కొంత బెంగాలులోను, కొంత బీహారులోను, కొంత మధ్యప్రదేశ్ లోనూ, కొంత మద్రాసు రాష్ట్రము లోను ఉండింది. దానిని అంతటినికలిపి 1936 వ సం॥లో ఒక రాష్ట్రంగా చేశారు. దాని చరిత్రను మనము కొంత తెలుసుకోవలసిన అవసరము ఏర్పడింది. ఎందువల్లనంటే—దానిమీద మనము ఒకదావాపైలుచెస్తున్నాము. కనుక 1936 వ సంవత్సరములొనే మనకు ఆంధ్రరాష్ట్రము ఏర్పడి ఉన్నట్లయితే ఇవాళ మనము అనుకొనే సమస్యలు ఏర్పడివుండేవికావు. ఇప్పుడే అన్ని రాష్ట్రాలు ఒకేమాటు ఏర్పాటు చేయడమువల్ల ఈ భాషా రాష్ట్రాల claims విషయంలో మంచి చెడ్డేపెద్దలు చెప్పినట్లువిని వ్యవహారము చేసుకుంటున్నాము. కాని ఆ రోజుల్లో ఒకే ఒరిస్సా రాష్ట్రము నిర్మించడము వల్ల అప్పుడు ఈ విషయమై చర్య తీసుకున్నట్లువంటి వారు కొన్ని అహు యిత్యమైన పనులు చేయడము తటస్థించింది.

“ హంటరు అనే ఆయన (ఇంగ్లీషువారు) స్థూమారు 70, 80 సం॥ల క్రితము ఒరిస్సా చరిత్ర అనే ఒక పుస్తకము వ్రాశారు. అందులో ఒకటవ వాల్క్యములోని 170-171 పేజీలలో—

SRI K. VENKATA RAO [26th November 1955]

The mountain spurs which run down to the sea, south of the Chingleput forms a detached boundary between Orissa and Ganjam అని వ్రాశారు.

“అప్పుడు గల గిరి, మద్రాసు రాష్ట్రంలోనే ఉన్నది. చిలకా సరస్సు అది బరిసపరానికి ఉత్తరాన ఉన్నది. దానికి ఉత్తరాన క్షిర బావి, దీని నుంచి వెళ్ళు భూమి మాల్లాదేవారు నివసిస్తున్నారు. అది ఆయన అప్పుడు వ్రాసాడు. అది బరిసపరాదు పెరు తమందరికీ తెలిసిందే. అక్కడకు వాలా వెళుచున్నప్పుడు వెళ్ళుతూ ఉంటారు. అది మహాంతులక్రింద వుండెడిది అని బిల్లులు అప్పుడు గురిచాటివారు అక్కడికి వెళ్ళినట్లు తెలియవచ్చును అని పన్ను అసెంబ్లీలో వ్రాసాడు. అక్కడి రికార్డులలో మన తెలుగుచారివద్దనుంచి పన్నులు అసెంబ్లీలో వెళ్ళుచున్నది. అందుచేత ఆ భూభాగము ఎవరిదో చెప్పవలసిందిగా ఎదురుచూడవలసి వచ్చింది.

“1765 వ సం॥లో ఉత్తర సర్కారులు, అంటే గంజాముజిల్లా సహితంగా గంజాము నవాబు గారి మొవ్వములు సైబియాని, తులూకా బ్రిటీషువారికి ఇచ్చిపెనుచారు. ఇచ్చిపెనుచుండ 1803 వ సం॥ముదాకా అప్పుడు బరిస్సా ఎదురుచూడవలసి మహారాష్ట్రలక్రింద వుండేది. బ్రిటీషువారి క్రిందకు రాలేదు. అది అసలు చాంద్రాతీర్థమున పరిస్థితి. ముందు అంత దూరము వెళ్ళునంత ఈ పుట్టి బరిగిని విషయాలనుగురించి అలోచించు చుంటాము. 1929 వ సం॥లో ఇండియా గవర్నమెంటువారు బాషా రాష్ట్రాలనుగురించి ఒక మెమోరాండము ఇచ్చారు. ఆ మెమోరాండములో వారు

‘The Ganjam did not form part of Orissa in the last four centuries’ అని వ్రాశారు.

“ఈ గంజాము జిల్లా గత 400 సం॥లనుంచి ఎప్పుడూకూడా బరిస్సా భూభాగంలో లేదని ఇండియా గవర్నమెంటువారు ఎప్పుడో వ్రాసిపెట్టారు.

“1904 వ సం॥మునుంచి బరిస్సా ప్రత్యేక రాష్ట్రంగా ఏర్పాటుచేయాలని వ్యవహారము జరుగుతోంది. అప్పుడు హామిక అనే ఆయన (I. C. S. acting Secretary of Madras Government) 24 వ జూన్ 1904 వ సం॥లో Government of India వారికి గంజాము, విశాఖపట్టణము జిల్లాలగురించి పెద్ద వుత్తరము వ్రాసినారు. అది 4 పేజీల పరకు ఉన్నది.

26th November 1955] [SRI K. VENKATA RAO]

అది అలా ఉన్నప్పుడు నా ఇష్టము లేదు. కనుక అందులోని ఘట్టము
పై విచారణ అమరు మునిపెట్టెను.

'The large number of Telugus throughout this tract and the fact that the books of the Government records have been kept in Telugu will render it essential for the officers employed in the tract transferred to acquire Telugu and experience has shown that it is far more difficult for an Englishman to learn the Dravidian language of Telugu than Oriya' అని వ్రాశారు.
అంతే.

'The transfer of the Ganjam district to another Government, would, in many cases, be a serious inconvenience to merchants and traders. Public opinion too is generally opposed to this change. The population of the proposed Bengal is 17½ millions, but the population of the Madras Presidency if the proposed transfer is carried out will be reduced to 36 millions. In conclusion I am to point out that if the tracts were to be administered under the system now in force therein by Bengal Officers under the Bengal Government, the arguments which have been adduced in favour of transfer to Bengal would apply with equal force to Madras also,' అని వ్రాస్తూ చివర

'It is doubtful whether the change would confer any material benefits even on the Oriyas, while it would certainly be antagonistic to the interests of Telugus who equal the Oriyas in number who form the more important part of the population commercially and otherwise.

" ఏ విధంగానూ ఈ జిల్లాను బెంగాలు రాష్ట్రములోకి పంపిస్తూ
మన్నప్పటికి అది సాగేవిషయముగా కనిపించడము లేదు. గంజాము జిల్లా
లో తెలుగు మాట్లాడే వారు ఎంతో మంది వుండడమే కాకుండా వర్తక, వాణి
జ్య విషయాల్లో వారికి చాలా ప్రాముఖ్యము ఉన్నది. కనుక దీనిని ఎంత
మాత్రము మార్చ కూడదని ఆ రోజున వారు వ్రాసి వున్నారు. అప్పుడు
Government of India వారు ఈ భాగాన్ని అవతలకు మార్చడానికి అంగీ
కరించ లేదు.

[SRI K. VENKATA RAO] [26th November 1955]

“తరువాత పరిశీలించి కమిషను ఎనెడి 1925 వ సం॥ లో వచ్చింది. ఈ గుండా జిల్లాను మూర్ఖులయినా ఆక్రమించడా అనే విషయము అర్థమవుతున్నది. వారికి ఇండియా ప్రభుత్వము అడిగిలి ఫిలిప్పైన్ కమిషను వారునాదా వారి రిపోర్టులో—

‘Although therefore it cannot be denied that the majority of the population of Parlakimidi is Telugu we felt that the Raja’s opinion must carry great weight’ అని వ్రాశారు—

“జిల్లాలో స్థానికులందరి తెలుగువారి ఉన్నారని గాని ఆక్రమించువారు ఎవరూదారు గనుక ఆ జిల్లాను విరిస్తామని పంపించి స్టేట్సులై చాలా దాగుంటుంది అని వారి అభిప్రాయము చెప్పారు. అప్పుడు మద్రాసు గవర్నమెంటు వారు పట్టుపట్టి అది సాగకుండా చేశారు. అప్పుడు విరిస్తామని మహా రాష్ట్రంలో ఉండేది. ఓహారు ప్రభుత్వంలో ఉన్న అప్పుటి executive councillors కూడా ఈ వాదనలు అన్నిటినీ విని

‘That the whole of the Ganjam district might suitably be transferred less Chikacole, Parlakimidi Tekkali and Sompeta’ అని అన్నారు.

“ఈ నాలుగు కాలాకాలము వసలిపెట్టి మిగిలింది transfer చేస్తే బాగుంటుందని ఆ రోజులలో వారుచెప్పారు. ఆ వ్యవహారం అప్పుడు కూడా సాగలేదు, 18—9—1931 న ఒక Boundary Commission విరిస్తూ రాష్ట్రం సృష్టించడం నొసంవేశారు. వానిపేరు మార్కడెనాల్డు కమిషన్, ఈ కమిషనరు మొదట రిపోర్టు చేయడం, ఆ రిపోర్టును తరువాత పార్లమెంటు వారు ఆలోచించడం, అక్కడ white paper వెయడం, Joint Service Commission వారు రిపోర్టు చేయడం ఈ నాలుగుజరిగాయి ఈ నాలుగింటిలో ఆశ్చర్యకరమైన విషయం—గంజాములోని పర్లాకిమిడి ప్రాంతాలు గాని, విశాఖపట్నంజిల్లాలో భాగంగాఉండి అప్పుడు కోరాప్పట్గా ఉన్నభాగాన్ని గాని అసలు మద్రాసులో చేర్చవద్దని నిర్ణయం చేశారు. ఈ పరిస్థితులలో మనం పదులుకొని వెళ్లిపోవడం తక్షణించింది. మార్కెనాల్డు కమిషన్ వారు కొన్ని విషయాలు వారి నివేదికలో వ్రాశారు. పర్లాకిమిడి విషయంలో ఖదాఖి ప్రాయం వచ్చింది, ప్రెసిడెంటుగారు పర్లాకిమిడి ఆంధ్రలో ఉండాలని అన్నారు, మిగిలిన ఇద్దరు సభ్యులు అటుమార్చాలని సిఫార్సు చేశారు. వారు వ్రాసినది యేమిటంటే—

‘It would be very unfortunate if Parlakimidi were left out on account of the majority of its population being Telugus, while other influential Oriya Zamindars are transferred to the new province.’

[26th November 1955] [SRI K. VENKATA RAO]

“ఉక్ర జమీందారులు ఇతరలకు వెళ్లిపోతున్నారు కనుక తెలుగువారు ఎక్కువగా పునరుద్ధరించబడిన పరిస్థితిలో, అందుచేత మద్రాసు రాష్ట్రములో ఉండవలసిన ముందుకు ముగిసినది అ ఇప్పుడు వ్రాశారు. దానిమీద పరిశీలించుటగాను గట్టిగా వ్రాశారు.

‘Language and race are abiding facts and ultimately of far greater importance than the reactions of the Zamindars.’

“ఉక్ర జమీందారులు వారి పనిచేయుటలు చాలా హెచ్చుగా చూచాలి. జమీందారులకి వామం ఒకటే లెక్కగా తీసుకోవాలి. చిలులేదు అని వ్రాశారు.

‘More than half the population is Telugu by race and Telugu is the mother-tongue of nearly two-thirds and the subsidiary language for 45,000 persons.’

‘అసలు తెలుగు హెచ్చుగా వున్నది. తెలుగువారు కానివారిలో 45,000 మంది ఇవాళాకు తెలుగే బాగా తెలుసును.’ ఈ విషయాలు అతి clear గా ఆయన వ్రాసుటప్పటికి ఆ రాష్ట్రము ముందుకు సడవలేదు, అక్కడ చర్చ జరిగింది, పల్లకిమిడిరాజు భవనంతులు, డబ్బుతీసుకొని ఇంగ్లాండు వెళ్ళారు. అక్కడ మేజర్ అట్లీ—మొన్నటివరకు బ్రిటిష్ ప్రధానమంత్రిగా ఉన్న ఆయన—ఏమి వ్రాశారంటే,

‘We have great sympathy with the desire of the Rajah of Pailakimidi for the inclusion of his estate in the new province; but in view of the racial and linguistic composition of the population therein contained, we are unable to recommend that his desire should be acceded to.’

“రాజావారిభావము బాగానేవున్నది. కాని ప్రజల భావము చూస్తే ఈ ప్రాంతాన్ని అటు మార్చడానికి ఏ విధమైన న్యాయము లేదని మేజర్ అట్లీ గారు చెప్పారు. తరువాత Joint Select Committee proceedings లో చాలా clear గా వ్రాశారు.

‘We have fully considered the representation made to us by Oriya and Telugu witnesses and the views of the Government of India and the Provincial Governments concerned. We have also studied the report on the enquiries which have been held on the subject. We think it unlikely that a further enquiry will elicit new facts or arguments. We, therefore, recommend that the boundaries of the new province should be those laid down in the White Paper with the addition of the Jeypore Zamindari.’

[SRI K. VENKATA RAO] 26th November 1955]

'White Paper' లో చెప్పిన ప్రకారం చేయాలని అన్నారు. అంతే పర్లాకిమిడి, టెక్కిలి వగైరా మనలో ఉంచాలని, అంతె కాకుండా బయటపరం జమీందారీ మనకు కలపాలని చెప్పారు అప్పటి పరిస్థితి ఇది. Joint parliamentary Committee వెళ్ళాక, ఇండియాకు అంతా తెరిగివచ్చిన తరువాత సర్ సామ్యుల్ హోరుగారు—ఎ వరుచెప్పారో ఆయనకు నాకు తెలియదు కాని ఆయన, మిగిలినవారు కలసి, మనకు తెలిసికొంతవరకు ఒక ఎర్ర పెన్సిలు తీసుకొని పర్లాకిమిడి తాలూకామీదుగా అడ్డుగీత గీశారు. పాతపట్టమం తాలూకా మనకు వచ్చింది, పర్లాకిమిడి తాలూకా ఒరిస్సాకు వెళ్లింది, పర్లాకిమిడి జమీందారుగారిని జమీతోసహా ఒరిస్సాలో ఉంచారు ఆయన కొరిక ప్రకారము. ఈ రోజున పర్లాకిమిడి రాజాగారు ఒరిస్సాలో చేరినందుకు సంతోషిస్తున్నారో లేదో నాకు తెలియదు, కాని ఆయన కొరిక ప్రకారము భూభాగము ఒరిస్సాలోనికి వెళ్లిపోయింది. 1930-33 వ సంవత్సరాలలో ఉత్తరసరిహద్దుసంగతి ఈ విధంగా ఉన్నది, హిట్లరు జర్మనీని, ముసోలిని ఇటలీని, సర్ శామ్యుల్ హోరు కత్తి కరారులతో భారత దేశాన్ని పరిపాలించే రోజులవి. ఆ రోజున జమీందారులు చెప్పిన మాటలు విని ఉండవచ్చును. ఈ రోజున సంస్థానాధీశులే లేరు. మనచేయి పడింది, జమీందారులు కూడా లేరు. కాని ఈ రోజున బాషా ప్రయుక్తంగా మనదైన భాగంతో ప్రజాస్వామిక రాజ్యాన్ని స్థాపించుకొనడానికి మనకు హక్కు ఉన్న సందర్భములో అప్రాంతం మనకు రాకుండా చేయడం తగదని నేను భావిస్తున్నాను. ఇది అంతా పాత చరిత్ర. బరంపురం, పర్లాకిమిడి, కొరాపుట్ విషయంలో మనకు చాలా న్యాయం జరుగవలసివుంది. ఇప్పుడు మిరందరు చూడడానికి వీలవుతుందో లేదో కాని ఈ వేళ పర్లాకిమిడి map వేయించాము. ఈ వేళ వున్న పరిస్థితుల ప్రకారం, సర్ సామ్యుల్ హోరుగారు అడ్డగీత గీయడంపల్ల ఇది పంకాయ మాదిరిగా తయారయినది. (ఒక map ను సభ్యులకు చూపుచూ) నిజానికి ఇందులో కనిపించే యెరుపు అంతా తెలుపే.' కనిపించడములేదు. ఎరుపు అంతా తెలుగు. అక్కడక్కడ సలుపు వెసివున్న 5, 6 గ్రామాలు మాత్రం ఒరియాలు. సలుపు రంగు ఉన్న మిగిలిన చోట తెలుగువారు, ఒరియావారు చేరి సమానంగా ఉన్నారు. 86 గ్రామాలలో మమారు 80 గ్రామాలు తెలుగు గ్రామాలు. జనాభాలో 62% తెలుగువారే. ఒరియావారు 30%. సవరలు అనే కొండజాతివారు 6%. ఈ వేళ ఉండే పరిస్థితికూడా ఇదే. ఏరకంగా చూసుకున్నా పర్లాకిమిడి ప్రాంతం మనకు రావాలి. దీనిని గురించి మనం ఎవరితో చెప్పకోవాలో వారితో చెప్పకునే పరిస్థితులు ఏర్పాటు చేసుకోవాలి. బరంపురం పట్టణాన్ని కూడా 1936లో సర్ శామ్యుల్ హోరుగారే ఒరిస్సాలో చేర్చారు. Quotations ఎన్నో చదవడం నాకిష్టం లేదు. సర్ శామ్యుల్ హోరు తెలుగువారు హెచ్చుగా ఉన్నా దక్షిణాన ఒరియా వారికి పెద్ద పట్టం లేదు కాబట్టి బరంపురం ఒరిస్సాకు యిచ్చేశాము' అన్నారు బరంపురం ప్రాంతానికి తూర్పున సముద్ర ప్రాంతాలను, రుషికుల్య నది మొదలుకొని ఇచ్చాపురం సోనేపూర్ రోడ్డుదాకా 45 మైళ్ళ పొడుగున

26th November 1955] [SRI K. VENKATA RAO]

15 మైళ్ళు పెడబ్బున 60% తెలుగు జనాభావున్న ప్రాంతం వున్నది. ఇది ఎందుకు తెలుగువారికి యివ్వలేదయ్యా అంటే బరంపురం లోపలకు అయి పోయింది; సముద్రానికివెళ్ళా తోడలేదు కనుక అది ఇవ్వలేదు అన్నారు. ఈ రెండువిషయాలు మనం చూసుకోవాలి. కోరాపుట్ గురించి కొన్ని విషయాలు మనము తెలుసుకోవాలి. ఇది 8,975 square miles విస్తీర్ణంలో 9 తాలూకాలుగల జిల్లా పూర్వకాలం విశాఖపట్నం జిల్లాలోబాగంగావుండేది, అందువల్లనే విశాఖపట్నం ఇండియా అంతకూ పెద్ద జిల్లాగా వుండేది. దానిని జయపూర్ మహారాజు కొంత చెల్లించడానికి ఒరిస్సాలో కలిపారు. కోరాపుట్ చేరడానికి గడ్చుడుకున్న ఒరిస్సా రాజ్యంనుంచి అంతపూరించుకొని, కటక్ నుంచి కానీ బరంపురంనుంచి కానీ వెళ్ళి రోడ్డులేదు. అంతా కొండలే. ఆకాశంలో విమానం మీదుగా వెళ్ళి హెలికాప్టరు మీదుగా దిగవలసిందేకాని, ఆ మూలకు వెళ్ళాలంటే లేక పర్లాకిమిడి రావాలంటే, బరంపురంనుంచి 75 మైళ్ళు తెలుగు రాష్ట్రములోనుంచి రావాలి,

“వారికి చిట్ట చిగురునవున్న మలకనగిరి తాలూకాకు రావడానికి ఒరిస్సా ప్రభావం కలిగి యీ మధ్య రాజమండ్రివచ్చి గోదావరి నదిపైకివెళ్లి కబిరి లోంచి పైకి వెళ్ళవలసివచ్చింది. ఇదంతా మన చుట్టూవున్న రాజ్యము. కాని యీ సంవర్షములో మనము ఒక విషయము ఆలోచించాలి. జనాభా గురించి మనము చాలామట్టుకు దెబ్బలాడుకుంటాము తప్పంకెలు వేశారంటూ. దీనినిగురించి ఇండియా అంతటికి జనాభా లెక్కల కమిషనరు అయిన Yeats దొరగారు 1921 లో యిలా వ్రాశారు.

‘It is a regretful fact that such bias was observed and existed among the upper census staff and the worst instances came from the Oriyas and from Parlaki-midi.’

“ఒరియాలు అనేటటువంటివారు census లెక్కలు వ్రాయడములో చాలా అన్యాయము చేశారని All-India Census Commissioner గారు వ్రాశారు.

‘Most of the Hill Tribes shown as Oriyas in 1930 and 1931 should have been shown as Andhras if proper steps were applied’ అనికూడా వ్రాశారు.

“సరైన లెక్కలు తీసుకుంటే కొండజాతులను తెలుగు జాతులని వ్రాయవలసివున్నది.

అనాటి జనాభా లెఖలు సరైనటువంటివి కావని అనేకులు ఒప్పుకున్నారుకూడా. కోరాపుట్టి జిల్లా స్వభావంబట్టి నూటికి 85 మంది కొండ జాతులు. మిగిలినవారు ఒరియాలో అంధ్రులో, కొండజాతులు ఎవరు అనేటటువంటి విషయంమీద ఆ యా భాషలవారు majority, minority

16th November 1955] [SRI K. VENKATA PAO]

తాలూకాలు మనకు అక్కరలేదు. మిగిలింది కావాలి. అంతెకాకుండా
యీ సందర్భంలో చెప్పవలసిన విషయం యేమిటంటే— మన యొక్క అర్థి
కాబట్టి, అర్థవంతమొక్క అర్థిక అభివృద్ధి— ఉత్తర ఆంధ్రం
యొక్క వివృద్ధి యా ప్రాంతం మీద కొంతవరకు ఆధారపడి ఉన్నది.
ఇది గుంటూరు, ప్రాచీన గుంటూరు గోదావరికి అవతలివైన నిజాం
ప్రసాదిస్తాయి. గోదావరిలో నీటిలో నూరి 61 మతులు యీ మూడు
నదుల నీరు చెల్లాలి. ఈ నీరు ఒకప్పుడు లోపలి, బిల్లులోని
మన రాష్ట్రంలో ఉన్నది. ఈ ప్రాంతం అడవిగా మారిపోయింది, పరిసర
బిల్లులు, మన రాష్ట్రం నీరుగా మారిపోయింది, మనకు అవసరమైన
కొలుపుతాయి. ఒకప్పుడు అవసరమైన యిష్టం దేశంలో అవసరమైన ఈ
నదులను కలుపుకొని 20 మైళ్ళ దూరం లోపలకు విస్తరించిన
దిగా ఇప్పుడు ఉన్నది. అంతెకాకుండా దీని ప్రక్క చాందా జిల్లాలో పరి
వంప తాలూకా ఉంది. వంద సంవత్సరాలక్రితం చాందా జిల్లాలో తెలుగు
వారు ఎక్కువ, మహారాష్ట్రలు తక్కువ. వంద సంవత్సరాలు అయిన
తరువాత తెలుగువారు తక్కువ, మహారాష్ట్రలు ఎక్కువ అయ్యాయి.
దీనివలన ఇంగ్లీషువారు మన తెలుగులో నివసించి, గోదావరి ఒడ్డున నున్న
దీని అర్థము. గోదావరిలోంచి వచ్చే పెరుగుదలను నిరివంపనుండి export
అవుతున్నాయి. అందువల్ల ఓకా ప్యాంప్టులోని తెలుగు తాలూకాలు,
బిల్లులోని తెలుగు ప్యాంప్టు, నిరివంప ప్యాంప్టుకూడ
మనకు న్యాయంగా రావలసి ఉన్నది. ఆదిలాబాదు జిల్లా అవతలి పక్కన
నిరివంప తాలూకా ఉన్నది. రెండూ కలిసివున్నాయి. మధ్య గోదావరి
పెట్టు చాలా తక్కువగా ఉన్నది. ప్రైవేట్ ప్రాజెక్టు ఆనె నది
నిరివంపకు 2 మైళ్ళ దూరములో గోదావరిలో కలుస్తుంది. కమిషన్
వారి నివేదిక ప్రకారం జబ్బిల్పూరు లెక పోపాలు, రాబోయే మధ్య ప్రదేశం
యొక్క రాజధానిగా ఉండవచ్చును. నిరివంపకు రావలసిన అక్కడనుంచి
సుమారు 10, 12 రోజులు ప్రయాణించేయవలసి వుంటుంది. కాబట్టి
మనకు అందుబాటులోవున్న ఆ భాగాలను ఇప్పించ వలసినదని మనం కోరు
తున్నాము. ఇంతటితో నేను ఉత్తర సరిహద్దు వ్యవహారం పదిలిపెట్టెస్తాను.
తరువాత హైదరాబాదు గురించి రెండుముక్కలు చెప్పేముందుగా, యిది
పరలో చాలమంది చర్చించిన విషయం నేను వేరే చెప్పనక్కరలేదు.
ప్రక్కన ఉన్న మైసూరు విషయం మనవిచేస్తాను, దానిల్లు బంగారంగాను
బిల్లారికూడా మైసూరులోనికి పోయింది రెండేళ్ళనుంచి. కమిషన్ వారు బిల్లారి,
సిరిగుప్ప, హెన్రీట తాలూకాలు మనకు కలిపవలసినదని సిఫార్సు చేశారు.
కాని కన్నడిగులు అది అమలు జరుపకుండా అందోళన లేవ
దీశారు. దానిని గురించి విపులముగా చెప్పడం అనవసరము. బిల్లారి
తప్పకుండా వుండాలి. ఈ విషయాలన్నీ విపులంగా నా సోదరుడు సంజీవ
రెడ్డిగారు కొంచెంసేపయిన తరువాత మనవి చేస్తారు. బిల్లారి మనకు

[SRI K. VENKATA RAO] [26th November 1955]

రాపలసిన ప్రాంతమని సుస్పష్టంగా మనవి చేస్తున్నాను. ఇంక మైసూరు అసగానే కన్నడం అనే అభిప్రాయం ఏర్పడుతుంది. అలా మైసూరు అనే హిందూరాజ్యం కొడగు పక్కన వుండేది. బిచ్చుసుల్తాను, హైదరు బయటికి చచ్చాక వారు ముఘ్లప్రక్కల రాజ్యాలను జయించాక యిప్పుడు మైసూరు రాష్ట్రం ఏర్పడింది. అందుచేత మైసూరు మొట్టమొదటనుంచి తెలుగు రాష్ట్రం. నాలుగు రెడ్డికుటుంబాలవారు బయలుదేరి చెన్నపట్నం—తుమ్మూరు తాలూకాలో—వెళ్లి—గౌడ అంటే రెడ్డి అని అర్థం తెండి—వారందరూ అసలు మైసూరు రాజ్యం సాపించుకున్నారు. చెంగుళూరు పట్నం కట్టించి తెలుగువారు, కెంగోడ అనే ఆయన దీనిపేరుకూడా చరిత్రలో Reddy country అని వ్రాసిఉంది. ఇది రెడ్డిరాజ్యం, అందువల్ల చారిత్రాత్మకంగా యీ మైసూరు భాగం మనది.

ఇంకొక విషయంకూడాఉంది. హైదరు జయించాడు కనుక అది వారిది కాదా అంటారు. హైదరు కొలారు జిల్లా బూదికోటలో పుట్టాడు. ఆ సాయిబు గారు మన తెలుగువాడే. హైదర్ సాయిబుగారు పుట్టించి తెలుగు దేశము. కాబట్టి ఆ దేశము తెలుగువారిది. కన్నడిగులకు వెళ్ళి న్యాయంలేదు. అయితే మైసూరు వారు కృషిచేసి ఈ ప్రాంతాన్ని అభివృద్ధి చేసుకొన్నాం అంటారు. ఈ సందర్భములో మనము ఒక విషయము గమనించాలి. 1941 వ సంవత్సరంలో మైసూరు census commissioner గారు ఒక map ప్రచురణ చేశారు. ఈ map లో 100 కి 50 మందికి ఎక్కువగా వున్న కన్నడ ప్రాంతాలను చేర్చివేసానని వ్రాసినాడు. కొలారు జిల్లాను వదలి వేశాడు. వారే పదలివేశారు, మనము అడగడంకాదు. అందువల్ల మనము ఈరోజున కొలారు అడగడములో న్యాయంఉన్నది. వివరములు అన్నీ సుందరయ్యగారు చెబుతారు. కొలారు అన్ని ప్రాంతాలలో తెలుగు వారు 100 కి 54, 19 మంది ఉన్నారు. అయితే కొన్ని తాలూకాలలో నూటికి 60 పై చిలుకు, 70 మంది, కొన్ని తాలూకాలలో నూటికి 95 మంది కూడా ఉన్నారు. కొలారు జిల్లా మొత్తంమీద మొట్ట మొదట వారు తెలుగువారు, తరువాత తమిళులు, తరువాత వారు కన్నడుగులు ఇప్పుడు మూడవవారుగా ఉండేవారికి ఇవ్వాలనడానికి కారణం 'వారు దానిని develop చేసినారు అంటున్నారు? బళ్ళారి ఎవరు develop చేశారు? మైసూరువారా? మద్రాసువారా? అందుచేత ఈ వాదనలు కుదరవు. సుస్పష్టముగా ఉన్న తెలుగు ప్రాంతము అది ఒకటి, రెండు కాదు—50%, 51% ఉన్నా 49%, 51% ఉన్నా మైనారిటీ మేజారిటీ అనే ప్రసక్తిఉండదు. నూటికి 70, 80, 90 మంది ఉంటే కాని భూభాగములు మనకు ఇవ్వకుండా ఉండడము న్యాయంకాదని మనవి చేస్తున్నాను. అక్కడున్న తెలుగువారిని కలుసుకొన్నాము. వారిలో రెండు అభిప్రాయములు ఉన్నవి. ఒకటి ఆంధ్ర రాష్ట్రము లోనికి వెళ్ళాలని, రెండవది చిరకాలముగా మైసూరులో ఉన్నాము, ఒకవేళ కర్నాటక రాష్ట్రము

26th November 1955] [SRI K. VENKATA RAO]

ఎక్కడో మేము తెలుగు దోచుకున్నాము అని. కాని ఆంధ్రలోనికి రాము అనే వారు రాను. ఈరోజు మైసూరు కన్నడ రాష్ట్రభాగమవుతూఉంటే కొలారులో 10 మంది M.L.A. లు ఎక్కడకు వెళ్ళితారో అడగడం ధర్మంకాదు. వ్యక్తిగతమైన అభిప్రాయాలకు చోటులేదు. ప్రజా అభిప్రాయానికి కొలత ఎక్కడ? దాసుమ్మకమ్మ ఒంగూరు కాను ప్రపంచంలో అన్నింటికీ కొలత పెట్టాలి. బ్రిటన్ కి దర్మామీటరు పెట్టారు, బ్రిటిష్ కురుక్కువాలంటే గజం బస్ట్ పెట్టాలి, చింత పండుకొనాలంటే రాయి పెట్టారు, కాని ప్రజాభిప్రాయానికి ఎవరూ దర్మామీటరు కనిపెట్టలేదు, atom bomb తో పాటు. అందువల్ల మనము accepted వ్యవహారాలనుబట్టి వెళ్ళాలి. ఈవేళ హైదరాబాదు ప్రజాభిప్రాయం ఎలాఉన్నదో ఎవరు చెప్పగలరు? ఈ issue మీద సభ్యులను ఎన్నుకోలేదని కొందరు చెబుతున్నారు. ఒకమాటు election manifesto చదువుకోమనండి. Bangalore కాంగ్రెసు కమిటీ 1942 లో వ్రాసిన election manifesto క్రిందివారు నెగ్గారు, మేము ఓడిపోయినాము. కాని ఆ election manifesto ఈ నాటికీ అమలులో ఉన్నది. దానిలో భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రాలమాటలేదు. దానిని వారు అంగీకరించలేదు. అలాగైతే ఈ పార్లమెంటుకు ఈ బిల్లు pass చెయ్యడానికి హక్కులేదు. ఈ విధమైన arguments మనము చెప్పడం అవసరంలేదు. స్పష్టంగా ఉన్న వ్యవహారాలను తిసుకొనవలెను. ఏ కొలతబద్ధతో, ఏదర్మామీటరుతో, ఏ వికరాయితో కొలిచినా కొలారు మనది. మైసూరుకు చెందుతుంది ఆంధ్రం న్యాయంకాదు.

“ఆఖరు విషయం ఒకటి ఉంది. మన పాతస్నేహితులు మద్రాసు వారు ఉన్నారు. వారికి సంబంధించి మూడు విషయాలే ఉన్నవి. సేలము జిల్లాలో హొసూరు తాలూకా, చెంగలుపట్టుజిల్లాలో పొన్నేరి, తిరువళ్ళూరు, తాలూకాలు ఉత్తర ఆర్కటుజిల్లాలో గుడియతం తాలూకాలో కొంతభాగము లోతెలుగు వారు ఉన్నారు. అరవవారు తిరుత్తని తాలూకాలో కొంత భాగము కావాలంటున్నారు. హొసూరు అంటే కొన + ఊరు = అంటే కొత్త ఊరు అన్న మాట. అలాకాదంటే చివరకు ఉన్నది కాబట్టి కొన ఊరు అనుకోవచ్చు. హొసూరు, కృష్ణగిరి తాలూకాలలో చెరిక estate ఉన్నది. అది చాలా కాలంనుంచి ఉన్నది. 1950 లో estates abolish అయ్యేవరకు estate గా ఉన్నది. హొసూరు తాలూకాలోనుంచి 49 మరువులను 1921 లో కృష్ణగిరి తాలూకాలో చేర్చినారు. మనకు హొసూరుకు త్రోవ ఎక్కడ ఉన్నది అని తమిళులు అంటున్నారు. కృష్ణగిరిలో కన్నడులు marjority అని వారి వాదన. ఇది చాలా పొరపాటు. బేరికే estate ప్రాంతం ఆంధ్రప్రాంతం అదిమనకుకొస్తే చాలును. ఇది ఒకటే area అని రుజువుచేస్తాను. ఆ విషయాన్ని రిపోర్టుగా అచ్చు వేయించాము. 1804 వ సంవత్సరపు document ఒకటి దొరికింది. ఎవరికో కలక్టరుగారు భూమి దానముచేస్తూ తెలుగులో వ్రాశారు. 1872 వ సంవత్సరములో stamp పెట్టి Contract కంట్రాక్టు తెలుగులో వ్రాసుకున్నారు. 1912 వ

26th November 1955] [SRI K. VENKATRAO]

ఉండక ప్రస్తుతం. అందువల్ల ఎలాగైనా అందుకోవడం, 5, 6, 7 & 8 కోరికలను అడ్డుకున్నా వాండ్లను contiguous గా ఉన్న ప్రాంతాలను ఇవ్వడానికి మనము అడ్డు పెట్టుతున్నామా? అందుచేత ఎదో corridor అని పేరు పెట్టి వీని నెదో ప్రక్క చూర్గానికిలాగ ఒక స్థానం కాదు. అందువలన హోనూర్ తాలూకాలో ఉంచే ప్రాంతం, క్రష్ణగిరి తాలూకాలో చిత్తూరు సరిహద్దునుంచి ఉక్కుటూరు ప్రాంతం అంతా తెలుగు ప్రాంతం. దానిని నేను చూపు చెప్పాను అది ఆచారం అని చెప్పాను argument ఎందుకు? అని నా కొరిక. అందువల్లనే ఏదో ముగి అనివాడు అలానా ఒక విషయం చెప్పవలసింది అదే సరే చెప్పండి. ఇప్పుడు ఏదో corridor అనే ప్రదేశంలో బూదెమట్ల అనే గ్రామం వుంది. అందులో కొటరామయ్యగారు గారు అని ఉన్నారు. తెలుగువారు. రెండు అంగుళాల పక్కననే పెట్టుతాడు నామాలు. నేను ఒకరు వెళ్ళాను ఈ enquiry సందర్భంలో. వాండ్లు ఈళ్ళో సరికొత్తగా ఉన్నారని చెప్పింది, దేవాలయములో మింగు పెట్టారు. అది రాములవారి దేవాలయము. వారంతా పచ్చారు. ఆ దేవాలయము 286 సంవత్సరముల నుంచి ఉందట, వాడి కుటుంబీకులు కట్టించారట. ఇప్పుడు ఆయన సర్వకర్త. మిరుచాలామంది తిరుపతి వెళ్ళారా? సుందరయ్యగారు వెళ్ళారో లేదో తెలియదు. మునుపు అయినా వెళ్లి ఉంటాడేమో? అయినా మాట్లాడు వెళ్ళాడట, తిరుపతి వారుకాదు, కొండమీద దేవుడి దగ్గరకు వెళ్ళారా? అని నా ప్రశ్న. ఆ దేవుడి దగ్గర రాములవారి విగ్రహములు హరితిలో చూపిస్తూ ఉంటారు. ఏమిటి దాంట్లో పుండే పైచిత్రం చెప్పండి? ఇంతమంది చూశారా? దానిలో ఏదోమొదట కుడి ప్రక్కన ఉన్నారు. ఎడమ ప్రక్కన లేరు. మన దేశంలో ఏ కుటుంబీ అయినా ప్రభుత్వం వద్ద భార్య ఎడమ ప్రక్కన కూర్చుంటుంది. విద్యాపంతు అయినా కుడి ప్రక్కన కూర్చునే హక్కులేదు అడవాండ్రకు. ఇతే తిరుపతిలో మాత్రమే కుడి ప్రక్కన ఉంది రాములవారికి సీత. ఈ బూదిమట్ల దేవాలయంలో కూడ కుడి ప్రక్కన ఉంది సీతమ్మవారు. చూడగానే నాకు ఆ విషయం జ్ఞాపకం వచ్చింది. ఏమయ్యా కుడి ప్రక్కన భార్యను ఎక్కడ యినా పెట్టుతారా, ఎడమ ప్రక్కను పెట్టాలిగాని? అన్నాను. అంటే వారు చెప్పారు చరిత్ర. ఇప్పటికి కూడా బూదిమట్లలో జరిగే రామ కళ్యాణానికి కళ్యాణం చేయించేవారు తిరుపతి నుంచి వచ్చేదాకా జరుగదట. అందుచేత తిరుపతి దేవాలయం, బూదిమట్ల దేవాలయం ఒకే సాంప్రదాయం క్రింద, ఒక పేరకము మనస్సుల క్రింద, ఒక్క పేరకము క్రింద, ఒక పేరకము క్రింద ఉన్నవని వేరే చెప్పాలా? దీనిని corridor అంటారా? ఆ ఈళ్ళో అంతా తెలుగువాండ్రే. నేను తెలుగులో మాట్లాడాను అన్నాడు. పాపం రామయ్యగారుగారు అఖరుకు తిరిగి వచ్చి వేస్తుంటే, 'అయ్యా తిరుపతి నైనా మాకు పంపించండి. లేకపోతే మా బూది మట్లనైనా తిరుపతి దగ్గరకు తీసుకొని వెళ్ళండి' అన్నారు. అందువల

[26th November 1955]

[SRI K. VENKATA RAO]

బూచీమట్లను ఉపపరిచి తినుకొనివెళ్ళే యత్నం మనం చేయాలి తప్పకుండా. ఈ విషయంలో ఏ విధంగా ఆలోచించినాకూడా, ఈ Hosur తాలూకా మసదాకానీ, వారిదికాదు అని మనం నిరూపించవచ్చును. (ఒక map ను సభ్యులకు చూపుతూ, ఇదిగో పెద్ద map; ఈ map లో ఈ ఏర్పాటు గీటుకు ఉత్తరా, ఉన్నది అంతాకూడా 100 కి 50 కంటే ఎక్కువగా తెలుగువాండ్లు ఉండే ప్రదేశము. ఇదిగో దక్షిణాన మాత్రం తమిళులు ఉన్నారు; పశ్చిమాన కన్నడలు ఉన్నారు. ఒక గీటు గనుగ గీచినట్లు యితే మనకు Hosur కూడా కలిసిపడుతుంది. ఇది అంతా మనరాజ్యం. ఇక మైసూరులోని కొలార్ జిల్లాకూడా ఇచ్చారా, ఇది అంతా మనరాజ్యం. అందుపల్ల మనమందరంకూడా, ఈ విషయాన్ని గురించి చూచుకోవలసి ఉంది. కావాలంటే map అక్కడి వుంటుంది, మిరందరు చూడవచ్చును. ఇది హానూరు కథ. తరువాత తిరుత్తణి గురించి మనవి చేస్తాను. అందులో కొన్ని బాగాలు తమిళులకే అందుబాటులో ఉన్నమాట నిజమే. తాలూకా basis క్రింద తీసుకుంటే తిరుత్తణి తాలూకా మనకు ఉంటుంది. గ్రామ basis క్రింద మనము అడుగుతూఉన్నాము గనుక కొన్ని గ్రామాలు తమిళులకు పాపవచ్చును. North Arcot జిల్లాకు సంబంధించినటువంటి ఒక ఫిర్కా ఉన్నది. కొన్ని దక్షిణ గ్రామాలు న్యాయప్రకారం గోపాల రెడ్డిగారికి సచ్చబెప్ప మేము తమిళులకు ఇప్పించేదానికి సిద్ధమేగాని, తెలుగు గ్రామాల మధ్య నెను చెప్పిన సిద్ధాంతం ప్రకారం, ఆ bulges ఏమో లెక్కపెట్టుకుంటే హెచ్చు భాగం మనకు వస్తుంది. తరువాత తిరుత్తణి పట్టణం ఉంది. తిరు అంటే శ్రీ అని అర్థం. మొన్న రాజపాళయంలోకూడా బోంచేస్తుంటే, 'You go against history అని ఒకరు అన్నారు నన్ను.

• No, no, I am not going against history ' అన్నాను నేను. తమిళ భాషలో 'శ్రీ' ఎక్కడాలేదు. వ్రాయమన్నా వ్రాయలేరు. తిరుపతి వారిది అయితే శ్రీరంగం మనది అవుతుంది. ఇటు తిరగేసి అటు తిరగేస్తే అయిపోతుంది. అయితే క, చ, ట, త, పలు, గ, జ, డ, ద, బలు లేవు కనుక వాంట్లు మన గుంటూరును, కుంటూరు అంటూ అంటారు. మనము జనాభాను బట్టి సరిహద్దులలో ఉన్నటువంటి తెలుగు గ్రామాలు మనకు ఇవ్వవలసిన న్యాయం వుంది. Bulges అనేటప్పుడు తూర్పునుంచి మొదలుపెట్టినప్పుడు ఒకరిది bulge, దక్షిణమునుంచి మొదలుపెట్టితే ఇంకోకరిది bulge అవుతుంది. ఎక్కడనుంచి బయలుదేరడం అనే విషయం.

26th November 1955! [SRI K. VENKATA RAO]

కాకుండా హెచ్చుమంది తెలుగువారు పున్నారా, ఎక్కువమంది తమిళులూ పున్నారా అని విషయం గమనించాలి. తెలుతూ హిందూ, అసలు చిట్టతూ, అనేక గతకాలున్నాయి. పద్యాలు పున్నాయి. వాటిని దాసం పుచ్చుకున్న మహారాజుల ప్రతినిధికాడి ము. ఎదురుగుండా ఇక్కడనె ఉన్నారు. ఇప్పుడు ఇచ్చినా మాకు ఇచ్చిందే అనిపించదు మా కొరిక. అందువల్ల తెలుతని ప్రాంతములో మనకు ఉన్న చిట్టత అని కూడ మనము establish చెప్పవలసి యున్నది. దానికి కూర్చుగా వెళ్ళినట్లుంది. తెలుతూ, హిందూ తాలూకాలు ఉన్నాయి. లక్కన తెలుగువారు చాలామంది ఉన్నారు. ఇన్నట్లు వాంట్లు ఒప్పుకొంటున్నామని అందువల్ల ఏమి నాలుగు గ్రామాలు అటు వెళ్ళినా ఇటు వెళ్ళినా సత్యమేదనమని ఉత్తరా ఉన్న ప్రాంతమందా మనకు రావాలి. తెలుతనితాలూకాలపుండు ఉన్నతననది ఇది మదరాసు చక్కరక. పచ్చెంకి కొరటలియారు అవుతుంది. ఒక సరిహద్దుక్రింద పరిచమించింది. ఈ నది మనకు కావలెను, మన దెగములో వ్యవసాయము చేసుకొడానికి కావలెను. మన వ్యాజ్యము సరిపాటుండా, కొరటలియారుదాకా రావచ్చును. లేక ఆధమ పక్షము ఆరణయాదుకు ఉత్తరమునుంచి నెల్లూరుదాకా పున్నటువంటి సరిహద్దు ప్రాంతము ఏమో మనకు వస్తుంది. ఆ రకముగా చూచుకొన్నట్లయితే అన్ని దేశాలలోను, నేను చెప్పినటువంటి సరిహద్దులలో మనకు చాలా అనుకూలమైనటువంటి పరిస్థితులు ఉన్నాయి. మొట్టమొదట ఎందుకో చదివాను ఆ పద్యము. "ఆకాపాశము తాగడుక" అంటే నిడుచిన ఆకాపాశానికి వెళ్ళవలచుకోలేదు. హక్కువూరితమైనటువంటి మాయొక్క స్థిరమైనటువంటి ఆధారాలు మనకువున్నాయి. ఏదో జడిదగ్గర argument చెప్పకొనే విషయము కాదిది. జడ్డికినచ్చు చెప్పగలిగినటువంటి విషయాలమీద ఆధార పడే, ఈ నాలుగు సరిహద్దులలో మనయొక్క రాజ్యాలను ఆడుగుతున్నాము. అందులో మన తీర్మానములో "by negotiation, goodwill co-operation" ఇవి అన్ని ఉన్నాయి. సంప్రతింపులవల్ల మంచితనంనల్ల ఒకరికి ఒకరు సచ్చుచెప్పుడమువల్ల, ఈ కార్యము సాధించుకొందామని మనయొక్క మొట్టమొదటి కొరిక. అదికనుక సాగకపోతే Delhi Government వారిని పంచాయితీ చెప్పవలసిందని కొరాము.

"కనుక నేను చెప్పిన విషయాలు ఆలోచించినట్లైతే, బర్హాంపురము, పర్లాకిమిడి, కొరాపుట్టి బస్తర్, చాందా, సిరివంఛ, హైదరాబాదు నరే సరే తరువాతవి బల్లారి ఇవన్నీ మనకు రావలసి యుంటుంది. ఇక మైసూరులో కొలారు ఒకటే కాకుండా, ఇంకాచాలాఉన్నాయి. అది చదువుతాను.

"The boundary we have marked for the Telugu tract is the Mysore State. It touches the following places in the Mysore State. Bangalore south taluk, bye-pass Bangalore city and pass on to Chickjala and

[SRI K. VENKATA RAO] [26th November 1955]

Devanahalli; then bye-pass Tubgeri and reach Makali-durg and Buddugiri cutting across Madakasira taluk in Anantapur district; includes Pavagada taluk, then reach Chittal Durg, bye-passing Chikjala town. The line will include within itself the following places:— Imangala, Duddasiddanahalli, Buddugunda, Burjunaroppam, in Channikeri taluk and pass through Gudda Dorangalahalli, Sulligatla, Tunganur, Mustur, Andethi and Chikmahana.

“ఈ బాగాలన్నీ మనకు మైసూరు రాష్ట్రము నుంచి రావలసియున్నవి, వాటి contiguity బట్టి కాక, వాటిలో హెచ్చు తలుగు జనాభా బట్టి కూడ, ఈ విధముగా నా లక్షిత ప్రాంతము ప్రకారము మనకు రావలసినట్లునంట వాటిని గురించి ఈ picture ను, ఈ map ను తమముందు పెట్టాను. దీనిని మీరందరూ మనసులోకి తెచ్చుకొని ఈ వెళ్ళ మన ముఖ్యమంత్రిగారు తెచ్చినట్లువంటి తీర్మానాన్ని, కచ్చిత ఆంధ్రుల ఏకగ్రీవంగా అమోచించవలెనని కొరుతూ ఈ తీర్మానాన్ని బలపరస్తూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.”

SRI R. B. RAMAKISHNA RAJU:— ‘అవ్యక్త మహాశయా! ప్రస్తుతము, ఈ States Reorganisation Commission వారి report మీద మనకు ఎంతవరకు చర్చ అవసరమో అనే విషయము ముందుగా ఆలోచించ వలసింది. మనకు ప్రత్యేక రాష్ట్రం వచ్చేసిందిగదా, ఇక దీనితో విశేషమైనట్లునంటి నుండడం మనకెందుకు అనే అభిప్రాయము వుండ వచ్చును. ఏ కళావంశకీరావు గారు సెలవిచ్చినట్లు; ఇదికేవలము ఆశాపూరితమాలేక, పుట్టేంతో ఈ విభజనచెయడానికి చాలాకాలంగా అంచోళ్ళన జరుగుతున్నది అనేది మనము గమనిస్తే, విషయము తెలుస్తుంది. ఇదివరకు మనదేశంలో, సంస్థానాలన్నిటలోను, ప్రజలమైసట్లువంటివారు, వారివారికి సాధ్యమైనంత మట్టుకు కొన్నికొన్ని ప్రదేశాలువారు స్వాధీనంచేసుకొని పరిపాలన చేస్తూవుండినారు. ఆ సందర్భంలో పరిపాలన భాషా విషయాన్ని అనుసరించి జరుగవలసిందా లేక ఇతర విషయాలను అనుసరించి జరుగవలసిందా అనే టటువంటి చర్చరాలేదు. వారిశక్తికొలది ఎవరు ఎంతవరకు స్వాధీనం చేసుకోగలరో అంతవరకు, ఏ ప్రాంతమైననరే, ఏ భాషకు చెందినానరే, ఏ మతానికి చెందినానరే, వారుస్వాధీనం చేసుకొంటూ వుండినారు. కాని ఇప్పుడు దేశమంతా మనదే, అయిప్పుడు పరిపాలన నవ్వంగా జరుగవలెనంటే దేశంలో ప్రజలందరూ సుఖంగా వుండవలెనంటే, ఏమార్గాన్ని అవలంబిస్తే ఇటువంటి సుఖం వీర్పడుతుంది అనేవిషయాన్ని గమనించి ఆ ఉద్దేశంతో ఈ విభజనకు ఇప్పుడు తలపెట్టివున్నాము. దీనికి 40 సంవత్సరాలుగా కృషిచేసిన ఫలితంగా, ఇప్పుడు ఆంధ్రరాష్ట్రము ప్రత్యేకమైనది. అదే విధముగా ఇతర రాష్ట్రాలుకూడా ప్రత్యేకము కావలసి కోరుచున్నవి. ఈ ఆంధ్ర దేశము ఇంతటితో చాలునా, లేక దీన్ని విస్తరింప చేయవలెనా అనేది ముఖ్యమైన

20వ నవంబరు 1955

[SRI K. P. RAMAKRISHNA RAJU]

ప్రస్తుత ప్రభుత్వ ప్రతిపత్తిని చూచి చాలా సంతోషపడుతున్నాను. దేశంలో గణాంకాలున్న చిన్న చిన్న జిల్లాలున్నాయి. గణాంకాల సుఖపడితే దారితీయే మొత్తం మేరకే పడుతుంది. అందువల్ల ఈ ప్రయత్నం చేయాలి. తున్నది. గణాంకాలు అంతా దేశంలోని చిన్న చిన్న ప్రాంతాలలో కొన్ని ప్రాంతాలలో ఉన్నాయి. అవి గురించి కూడా పరిశీలించి చట్టపరమైన సలహాలు ఇవ్వాలి. అవి మూలముగా ముఖ్యమైనవి. అవి ఏదైనా, ఉత్తర జిల్లాకు సంబంధించినవి. అలాగే, ఆంధ్ర రాష్ట్రం, మద్రాసు రాష్ట్రానికి ఉన్నతగానూ గురించి, ముఖ్యంగా ముఖ్యమైనవి. వాటిని గురించి నేను ప్రస్తావించడంలేదు. Boundaries విభజన ఏ ప్రకారంగా చేయవలసింది అనే విషయం మొదట దాని కమిషన్లో ఉద్భవించింది, దాని కమిషన్లో, దాని విషయం Conclusion లో ఈ విధంగా వ్రాశారు

'In the formation of new provinces, whenever such work is taken in hand oneness of language may be one of the factors to be taken into consideration along with others but it should not be the decisive or even the main factor. Generally speaking, bi-lingual districts in border areas which have developed economic and organic life of their own, should not be broken up and should be disposed of on considerations of their own special needs'

ఈ విషయానికి చాలా ప్రాధాన్యం ఇవ్వవలసిందని అందరినీ కోరుతున్నాను. కేవలము భాషనుమాత్రం చూచి ఎక్కడికైనా సరే పాతామా, లేకపాతే, ఆయా ప్రాంతాలలో ఉండేటటువంటి పరిస్థితులు, social, economic, religious మొదలగు వాటన్నింటినీ consider చేసి భాషావిషయంలో కొంత ఇట్లు ఉండినా, కొంత అట్లుండినా పరవాలేదు అని ఆ విధంగా చేస్తామా అనేది ముఖ్యంగా ఆలోచించవలసి నటువంటిది. ఏ విధంగా విభజించి నవ్వుటికి నూటికి నూరుపాళ్లు అరవముగాని, నూటికి నూరుపాళ్లు తెలుగుగాని చేయడానికి ఎప్పటికీ సాధ్యంకాదు. ఎప్పటికైనా, ఇక్కడ కొంతమంది అరవలు ఉండే ఉంటారు, అక్కడ కొంతమంది తెలుగు వారు ఉండే ఉంటారు. అటువంటి సందర్భంలో ఏ మాత్రాన్ని అనుసరించి ఏవిధంగా చేస్తే అందరికీ అనుకూలంగా, సుఖంగా ఉంటుంది అని ఆలోచించ వలసిందే గాని, అట్లుగాక ఎక్కడో నూరుపాళ్లు దూరములో ఒక గ్రామముంటే, అక్కడ మన భాష మాట్లాడుతారని దానిలోకి ఏదో విధముగా చొచ్చుకొని పోయేటటువంటి విషయము చూడకూడదని ముఖ్యంగా నేను మనవి చేస్తున్నాను, దీన్ని గురించి ఈ కమిటీ వారుకూడా ఈ విధంగా చెప్పారు.

'Undue emphasis on linguistic principles likely to impede the rapid development of new areas brought

[26th November 1955]

[SRI R. B. RAMAKRISHNA RAJU]

under consideration of the main or the exclusive criterion for redetermination of State boundaries is to be community language and the State Government will naturally be a very concerned and take measures to stop the secession of newly colonised areas of people belonging to different language groups particularly when such areas happen to be in border States.'

ఈ దినము మనము ఈవిధంగా భావననుసరించి విభజించాలనుకొంటే, అరవ వారు ఇక్కడికి రాకూడదని గాని, తెలుగువారు అక్కడికి పోకూడదని గాని నిర్ణయించు చెయ్యడానికి సాధ్యంగాదు. ఏ ప్రకారంగా చెలుగుతో అరవించి పోతుంటే మద్రాసు ఈ దినము అరవము అయిపోయిందో, అవిధంగానీ, ఒక దేశానికి మరొకదేశానికి రాకపోకలు అభ్యంతరాలు లేనటువంటి సందర్భంలో, ఈదినము 50% గా ఉన్నవారు రేపు 60% అయిపోవచ్చు, మరొకరు 40% అయిపోవచ్చు. ఈదినము దినిని మనము అంధ దేశమని పేరు పెడతామనుకొండి, రేపు ఇక్కడ 60% అరవలైపోతే, దినిని అరవ లై చెబుస్తామా. కనుక ఈ విధిబద్ధంలో భాషను అంత ముఖ్యంగా గమనించ కుండా, administrative convenience తిసుకొవలెనని నాయొక్క మనవి. ఈచారిత్రమిషన్ ఏర్పాటు అయిపోవ్వడు, మద్రాసు గవర్నమెంటులో అప్పుడు గోపాలరెడ్డిగారు కూడా ఉన్నారనుకొండి, associate member గాను విర్పాటుచేశారు. ఆ కమిషను దగ్గర ఈవిషయము చర్చకు వచ్చి నప్పుడు, ముఖ్యంగా ఈ administrative convenience నే ముఖ్యంగా చూడవలెనని నేను చాలా వాదీస్తూఉన్నాను, దాన్ని అనుసరించి మద్రాసు పట్టణమును రెండుగాచేసి ఈతర భాగమును ఒకరికిని, దక్షిణభాగము మరొక రికిని ఇస్తేబాగుంటుందని చెప్పాను. కొంత మంది అరవ వాళ్లు ఇక్కడ ఉండినప్పటికిని, లెక కొంతమంది తెలుగు వాళ్లు అక్కడ ఉండినప్పటికిని, administrative convenience బాగా ఉంటుందనే ఉద్దేశంతో ఆ అభి ప్రాయాన్ని వెల్లడిచెస్తూఉన్నాను. కేవలము భాషమీదనే పోకుండా, మనకు కావలసిన సాకర్యాలు, social, religious, cultural administrative conveniences ఇవన్ని చూడవలసిందని చెప్పాను."

THE HON. SRI B. GOPALA REDDI:—“వాళ్లు కూడా administrative convenience అని చెప్పి, చిత్తూరును తిరుపతిని అడిగితే”

SRI R. B. RAMAKRISHNA RAJU:—“అది administrative convenience కాదని నేను మనవి చేస్తున్నాను.”

THE HON. SRI B. GOPALA REDDI:—“కాదని ఎవరు చెప్ప తారు, ఎట్లుచెప్పతారు”

26th November 1955]

SRI R. B. RAMA KRISHNA RAJU:—“కాదని administration చెప్పాళ్ళు మిరి చెప్పడంలేదు. అది ఏవిధముగానో చెప్పతాను. అది ఎట్లా అంటే యిప్పుడు నేను చెబుతాను వింటే ఇప్పుడు ముఖ్యంగా మమ్మలను బాదించేది యాలిరుత్తణ్ విషయమే. నేను 1951 Census figures తో బాటు 1931 Census figures కూడా యిప్పుడు నేను మంత్రి గారిని అడిగాను. అది రాలేదు అయితే 1931 Census ప్రకారము Tirutani taluk లో prevailing mother tongue ఎట్లా ఉన్నదంటే, Tamil 50%, Telugu 49%. దీనిబట్టి తెలుగు వారికి తమిళంకు పుట్టి 1931 వ సంవత్సరంలో ఉన్నట్లు ఉన్నట్లు ఒక్క పరంబు మాత్రమే. ఈ రెండు గ్రామాలవారిగా వేసిచూస్తే 75 to 100% తెలుగువారు ఉండేది, 91 గ్రామాలు ఉన్నవి. 50 to 75% ఉండేది యాదై గ్రామాలు ఉన్నవి. ఉన్నట్లుంటే 300 గ్రామాలలో 144 గ్రామాలలో 50% కు పైగా తెలుగువారు ఉన్నారు. ఇంక 25 to 50% చూస్తే, 60 గ్రామాలలో ఉన్నాయి. దగ్గర దగ్గర 200 గ్రామాలలో 25 నుంచి 100% ఉన్నారు. ఈ విధంగా అనేక గ్రామాలలో ఒక్కొక్క గ్రామములో నూటికి 100, 90, 97, 80, 70, 75 యీ ప్రకారంగా ఉన్నారు. తాలూకా మొత్తము ఎత్తు కుంటే ఈ 300 గ్రామాలలోకి దగ్గర దగ్గర 200 ల గ్రామాలలో యింత మెజారిటీతో తెలుగువారు ఉన్నారు. కాబట్టి యింత మెజారిటీతో తెలుగు వారు ఉంటే ఏమూలనో ఒక మూల Contiguity ఉన్నదని, యింకొక కారణమనో చెప్పి దీన్ని యిచ్చివేయడము ఏమి బాగా ఉంటుంది అని నామనవి. గొప్పలరెడ్డిగారు ఏదో యిక్కడిది అక్కడిచ్చి, అక్కడిది యిచ్చి, పప్పు జెప్పి చెప్తాము అని అన్నారు. ఆ విధంగా పప్పు చెప్పి చెప్తామని అంటే, అక్కడ ప్రజలు, ప్రజాప్రతినిధుల మైసమేము ఒప్పుకుంటే, మీరు యిచ్చి వేయటానికి మాకేమీ అక్షేపం లేదు. ఇప్పుడు తిరుత్తని తాలూకా ఎట్లా ఉన్నదంటే, దానికి తూర్పు దిక్కున కొన్ని గ్రామాలున్నవి; అక్కడ అరవవారు బహుశా నూటికి నూరుమంది ఉంటే ఉండవచ్చు. అటుపై గ్రామాలు ఏవైనా ఉంటే యింకా యివ్వవచ్చును. ఇప్పుడు యీ తిరుత్తని తాలూకాను యిచ్చివేసే విషయములో నా అభిప్రాయమేమిటంటే, ముఖ్యంగా మూడు అంశములు గమనించవలసి ఉన్నది. మొదటిది చరిత్రాత్మకము. అదిపూర్తిగా వద్దని చెప్పటము లేదు గాని, దాన్ని గూడ గమనించాలి. ఇప్పుడు మంత్రిగారు ఏదో ఒక పత్రము చూపించారు. అట్లా అయితే, మా తిరుత్తని తాలూకాకు ఒక పర్యాయము వచ్చి చూడండి. తిరుత్తని తాలూకాలో ప్రతి గ్రామములో ఎక్కడైతే జాస్తిగా అరవవారు ఉన్నారో, వారు క్రిందటి అయిదారు ఏండ్లుగా ఏ ఏభాష చదువు తూ పచ్చారో, ఏ ఏ భాషలో వారు లెక్కపడ్తు, పత్రములు వ్రాసుకుంటూ పచ్చారో, ఏ ఏ భాషలో వారు లావాదేవీలు జరుపుతూ పచ్చారో, చూద్దరు గాని రండి అని మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. ఇది అంతా యీ Tamil

[26th November 1955

[Sd/- R B RAJAKRISHNA RAJU]

[illegible]

“చెందవడి, మా తిరుత్తణలొ పున్న దెవస్థానము మా చిత్తుగు జిల్లా మొత్తానికి అంతరికం సంబంధముగలదు. ఈ దెవస్థానము కార్వేటి సగరం సంస్థానముకు చెందినది. కార్వేటిసగరం సంస్థానములో వుండే దెవాలయములన్ని, యీ తిరుత్తణ దేవాలయముమీద ఆధారపడివున్నవి. వరుంబడి పచ్చే దెవాలయములలోకి యీ తిరుత్తణ దేవాలయము ఒక్కటే. తక్కిన దెవాలయములకు పరుంబడి లేనెదెయ్. అందుకనే యీ తిరుత్తణ దేవాలయమునకు పచ్చే పరుంబడిని ఆనుసరించుకొని పున్నవి. ఈ తిరుత్తణ దేవాలయముయొక్క వరుంబడిలోనుంచే తక్కిన దెవాలయములు సడపబడుతున్నవి. Religious atmosphere అంతాగూడా యీ తిరుత్తణ దేవాలయము ఒక్కటినుంచే మాకువస్తున్నది. ఇటువంటి తిరుత్తణ బౌనును విడదీసి అరవవారికి యిచ్చివెసిట్లయితే మిగతా దెవాలయాలన్ని మాని వెయ్యవలసి వస్తుంది.

26th November 1955]

[SRI R. B. RAMAKRISHNA RAJU]

“ గాక చూడవది—judicial administration విషయము చూస్తే యింతమంటారు మాకు Sholinger District Munsif Court వుండెది. ఈ కోర్టుకు jurisdiction యింతను ప్రాంతమును అవతల అక్కడ ప్రాంతమునూ ఉండెది, ఇప్పుడు అక్కడను మ ద్దా ను రాష్ట్రంలోకి పోయిందంటే అక్కడ అక్కడకి పోయింది. అ కారణము చేత అప్పుడొక ఏదె District Munsif Court పెట్టారు. ఈ కోర్టుకు Jurisdiction యింతను వారి చుట్టు ప్రక్కల గ్రామాలు, ఇప్పుడు కొత్త గూడా పెట్టేవారే అది Judicial administration చెడిపోతుంది. ఆ గ్రామాలవారికి హక్కులు ఏ ద్దా ట్టు మరల చేయాలని వస్తుంది. ఇప్పుడు ఏదైనా పోయేదిట్టయితే, అప్పుడొకటి వుండేవాడు ఎ రాని పట్ల కోర్టుకు మేము చూడము బాటులోన్న కోర్టుని పోషలనివస్తుంది. ప్రజలకుగూడా చాలా యిబ్బంది జరుగుతుంది. అప్పుడువుండే ఎర్పాట్లన్ని గూడా dislocate అయి పోతాయి. ఈ విషయములని, నేను కావాలని చెప్పినాకావు. ప్రభుత్వమువారు వాస్తవ పరిస్థితులు విచారించు చున్నాను. కాబట్టి మా మూడు కారణముల పల్లె అంటే, Judicial, Religious, Cultural, Organic unit, ముఖ్యంగా ఎర్పాట్ల సందర్భాలుగా వుంటే ఈ organic unit ను చెడగొట్టనట్లువుతుంది. ఎర్పాట్లను మూరిపాతుంది. వారికి మాకు ఎర్పాట్ల సందర్భాలుగా వుండే అర్హతనుబంధములు విడిపాతాయి. ఇంకె కాకుండా sentimental గా చూస్తేగూడా, యీ తిరుత్తని దేవస్థానము మాకు అంతరి గూడ యిలవేల్పు. అటువంటి దేవస్థానమునకు మేము వెళ్ళాలంటే, వేరే రాష్ట్రమునకు చెరి పట్లయితే దేవస్థానము లోనికి వెళ్ళటానికి ఆ గవర్నమెంటువారి permis sion తిసుకోవలసి గూడా వుంటుందనే భావము గూడ మాకందరికి ఏర్ప డుతుంది. దీనిచివరము తెల్లవారి లేస్తే, తిరుత్తని దేవాలయమునకు వెళ్ళ కుండా, ఆ దేవుని దర్శించకుండా మేము వుండలేము. మేమేగాక, ఆ చిత్తూరు జిల్లాలోని వారందరూ ఎల్లప్పుడు అదేవుని దర్శించకుండా వుండడ మనేది లేదు. ముఖ్యంగా మా కార్వాట నగరం ప్రాంత్యంలో నుంచి అనేక మంది రావడం, పోవడం జరుగుతున్నది. బహుశా దానికి అభ్యంతరము వుండ దనుకుంటాను. అభ్యంతరము వున్నా లేకపోయినా మనదీ, ‘యీ దేవా లయము’ అనే భావము పోయి, మరొకరిదిగా ఏర్పడడం, వారియొక్క permission కొరవలనిన పరిస్థితి ఏర్పడడం జరుగుతుంది. కాబట్టి యిటు వంటి యిబ్బందులువస్తాయి కాబట్టి, తిరుత్తనికి ఎక్కడోదూరమున గ్రామాలు, కేవలము అరవవారు మెజారిటీతో వుండే గ్రామాలు మాత్రము విడిస్తే, విడవవచ్చును గాని, తిరుత్తని లోను, దాని చుట్టుప్రక్కల గ్రామాలు గాని విడవటానికి వీలు లేదు. అవి యిచ్చినట్లయితే, మాకు, అక్కడ వున్న ప్రజలకు చాలా కష్టము కలుగుతుంది. ఆ విధముగా చేయడము కూడా ఆ ప్రజల క్షేమమునకు భంగము కలిగించినట్లువుతుంది.”

[26th November 1955]

THE HON. SRI B. GOPALA REDDI:—“కారణములు ఏవి అని చెప్పారు?”

SRI R. B. RAMAKRISHNA RAJU :—“Historical, Religious, Judicial and administrative.”

HON. SRI B. GOPALA REDDI:—“Linguistic అయితే!”

SRI R. B. RAMAKRISHNA RAJU :— “If it is Linguistic, you can make it hundred per cent, I have no objection. That is impossible. You cannot make any division from this hundred per cent. Some people must be there.”

“ఇప్పుడు చూడండి. దక్షిణ దేశములో తెలుగువారు ఏ 34 లక్షలో, 35 లక్షలో వున్నారని మీరే చెప్పారు. నేను యీ మధ్య కోయంబత్తూరు వెళ్ళినప్పుడు ఒకనాయుడుగారి యింట్లో నేను బోజనము చేసే సమయములో పైన లెటుమాత్రము వున్నది. Fan లేదు. Fan లేదేమండి అని అడిగితే ‘తేవలేదు’ అని అన్నాడు. అది ‘తేవిల్లే’ అనే అరవ మాటకు బదులు తెలుగులోనే ‘తేవలేదని’ అన్నాడు. అమాట నేను ‘తేమలేదు’ అని అనుకున్నాను. తరువాత ‘తేవె యిల్లే’ అనే మాటకు బదులు ఆ విధంగా అన్నాడని తెలిసింది. ఒక ఆయన పెద్ద నామములు పెట్టుకొని ‘కంబ రామాయణము చదువుతూ’ కూర్చున్నాడు. ఏమి తెలుగువారు అరవ దేశములో వుంటే, తెలుగువారు వారి విధులను జరుపుకోకుండా చెడిపోయినారా? తెలుగువారు అరవ దేశములో వుంటే చెడిపోలేదు. లేదా తెలుగువారము అరవము నేర్చుకో కూడదని గాని, నేర్చుకుంటే చెడిపోతారని ఎక్కడనూ లేదు. కాబట్టి భాషనే అంత ప్రాధాన్యముగా తీసుకోవడము తప్ప అంటాను. మనము ఎక్కడ వుంటే అక్కడ వున్న భాష నేర్చుకోవలసిందే. ఇంగ్లీషువారి హయాములో మనము వుంటే, మనమూ ఇంగ్లీషు నేర్చుకొలేదా? కాబట్టి యీ ‘భాష’ అనేదానికి తూడ ‘మితము’ అనేది ఒకటి వున్నది. మరొక ఉదాహరణ చెబుతాను. మా యింటిప్రక్కన ఒక పిల్లవాడు ఇంగ్లీషు చదువుకొనివస్తాడు. వాడు ఇంగ్లీషు చదువుకుంటాడని వాడిని తరిమివేస్తామా, లేదా ఆ పిల్లవాడిని ఇంగ్లండుకు పంపుతామా? వాడిని యింటిలోపెట్టుకుని వాడికి కావలసిన సౌకర్యాలన్నీ చేయడం లేదా? అదే విధంగా, అరవ వారు వుంటే, వారికి కావలసిన భాష వారికి నేర్పించండి. వారి చదువుకు కావలసిన భాషకొరకు వారికి తగిన సౌకర్యాల చేయాలి గాని, వారిని తరిమివేయడము సబబా అని అడుగుతున్నాను. కాబట్టి మన భాషకానివారు మన ప్రక్కన వుంటే, వారిని యితర చోట్లకు పంపివేయడము బాగలేదు.

“తిరుత్తణ దేవాలయములో జరిగే మంచి ఉత్సవసమయములో మనము ఎవరైనా వచ్చిమీసై, దాని చుట్టుప్రక్కల ప్రాంతాల నుంచి సాధారణముగా

26th November 1955]

[SRI R. B. RAMAKRISHNA RAJU]

బైటనుంచి వచ్చినవారే వుంటారు. ఆ ప్రకారము చూస్తే, pilgrim centres వున్నచోట్లలో ఆనెక మంది వ్యాపారానికి వస్తారు. ఈ తరుత్తూ కూడా ప్రసిద్ధమైన దేవస్థానము వున్నచోట్లు. అక్కడికి చాలా మంది వస్తారు. Pilgrim centre కాబట్టి వ్యాపారానికి అనువైనదే. అందువల్ల వ్యాపారానికి వచ్చి, స్థిరపడతాయి, యిప్పుడు ఎవరైనా వ్యాపారాల్లో అనేకానెక పెట్టుకొని యీ ప్రదేశము మాదలని అంటే, అది ఎంత సబబో అనిచించండి ఇది ఒప్పుకోకూడదు. కాబట్టి యిది మునుకూడ ప్రయత్నము గమనించవలసి వున్నది.

“తెలంగాణ ప్రాంతము మనకు రావలయునా అక్కరలేదా అనే విషయములో మనకేమి అభిప్రాయబెడదామో లేదు. అందులో మనము చేయవలసిన కర్తవ్యము ఏమిట అని ఒక్క విషయము మాత్రం చెబుతాను. దానిని గురించి రాజుగారు చెప్పిన వారందరూకూడా చెప్పారు. చిన్న రాష్ట్రము కాకుండా పెద్దరాష్ట్రము అయితే మంచిదే. మనము దేశములోని అన్ని భాగాలు సురక్షితంగా వుండాలనే ఎప్పుడూ కొరుకుంటాము, అట్లా కావలసిందే. అభివృద్ధికావలసిందే. అభివృద్ధి రాష్ట్రం చిన్నదిగావుంటే అవుతుందా? పెద్దదిగావుంటే అవుతుందా అనేదాంట్లో అభిప్రాయబెడదామో ఏమీలేదు. అయితే మేము వెనుకబడియున్నాము, గనుక మాకు సరియైన సౌకర్యాలు వుంటాయో లేవో అని అనుమానాలు వారికివుంటే వుండవచ్చును మనలోనే ఎప్పుడూ శక్తి అనేది వుండాలిగాని ఇంకొకరినిచూచి ఎటువంటి భయము వుండకూడదు. ఎప్పుడుకూడా మనము బయట బలముమీద ఆధారపడడము మన దుర్బలమే అది సరియైన విధానము కాదు. మనము అంతా ఆంధ్ర రాష్ట్రములో చేరితే రాయలసీమ అంతా కుంటు పడుతుందని అనుకున్నాము. అట్లాకాలేదు అభివృద్ధి అవుతూనే వున్నది. అదే విధంగా ఆ వెనుకబడిన తెలంగాణా జిల్లాలవారుకూడా మనలో చేరితే వారికేమీ నష్టమువుండదని నా యొక్క అభిప్రాయము. మీరు ఎప్పుడు సర్కారువారనుచూచి భయపడవలసిన అవసరము లేదు. మేమూ మీరు కలిస్తే మొత్తము 12 జిల్లాలవారము అవుతాము. ఇప్పుడు ఇక్కడవున్న మంత్రివర్గములో సర్కారువారు కొంతమంది వున్నారు. వారు అంతా మంచివారే కాని ఒక్క కళ్ళా వెంకటరావు మాత్రము చెడ్డవారైతే అవవచ్చును. మిగిలినవారంతాకూడా మంచివారే.”

THE HON. SRI KALA VENKATA RAO:—“మబ్బారెడ్డిగారు కూడా అలాగే అన్నారు.”

SRI R. B. RAMAKRISHNA RAJU:—“మీరు వుండేది 6 జిల్లాలు, మేము వుండేది $8+4=12$ జిల్లాలు, మనము ఇంతమందికలిస్తే ఒక్క కళ్ళా వెంకటరావు మనలను ఏమిచేయగలడు. లేకపోతే మీరంతా కలిసినా మమ్ములను ఏమి చేయగలరు. కాబట్టి నేను ఈ తెలంగాణా మంత్రులకు, ప్రజలకు చెప్పింది ఏమిటి అంటే ‘మన శక్తిమీదనే ఆధారపడి

26th November 1957. [SRI L. L. ASHMAK DAS]

అమల విషయములైన అపారమల పుష్పము, నెను సంపూర్ణంగా విస్తరి
 నస్తూ ఇదియును చెప్పినట్లు విస్తరించుచును మన ముఖ్యమంత్రి
 అలాగే నెను చెప్పినట్లు మన ముఖ్యమంత్రి నా హృదయవార్యకమైన
 అమలములైన చెప్పినట్లు.

ముఖ్యమంత్రిగారు మన రాష్ట్రములో ఒక్క విశాలమైన విషయ
 ముమూస విస్తరించుచును మన ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పినట్లు. అందులో
 ప్రతి ఒక్కరూ, చెప్పినట్లు మన ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పినట్లు, అందులో
 విశాలమైన ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పినట్లు. మన ముఖ్యమంత్రి, అందులో
 గర్భకరమైన ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పినట్లు. ప్రతిఒక్కరును బాగునె
 కాక మన ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పినట్లు. కాని ప్రతిఒక్కరును బాగునె
 ఆగిస్తున్నాను.

మన రాష్ట్రములో ప్రతి ఇతర రాష్ట్రములలోను మన తెలుగు
 గాములైన గురించి. మనము ముఖ్యముగా ఆలోచించవలసిన పుస్తకము.
 మన రాష్ట్రము వస్తుంది, ఎప్పుడు మన మాతృభూమిలోకి పాతాళాలని
 ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పినట్లు. గురించి ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పినట్లు. అంతే
 ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పినట్లు. మనము చెప్పినట్లు. ప్రతిఒక్కరు
 కమలా కమలా నామంగా మనకు రావలసిన బాగములు సమకూర్చు కొన
 దానికి సర్వసాధారణమైన మనము చెప్పినట్లు. అప్పుడు మనకు అప్పురాష్ట్రము
 సంపాదించి దానిమొక్క నెను చెప్పినట్లు. నెను విస్తరించుచున్నాను.

“ముఖ్యముగా ఈ మన అన్ని ప్రాంతాల గురించి ఉత్తర సరిహద్దుల
 విషయములైన నెను ముఖ్యముగా చెప్పవలసివచ్చును. ఇలా వెంకటరావు
 గారు ఉత్తర సరిహద్దులను గురించి చాలవరకు చెప్పినారు. ఉత్తర సరి
 హద్దుల విషయము ఈ S. R. C. కమిటీవారు చూత్రము ఏ కారణము
 చేతనె మన దుర్బుధ్ధమకాదు మార్చవలసిన అవసరము ఎందుకు లేదని
 చెప్పారో నాకు అర్థము కావడములేదు. అక్కడ ఆంధ్ర ప్రజానికము,
 తెలుగు మాట్లాడెవారు మెజారిటీగల ప్రాంతాలకు ఎందువల్ల మార్చనవ
 సరములేదని చెప్పారో నాకు అర్థము కావడములేదు. అందువెత ఉత్తర
 సరిహద్దుల విషయములైన ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధపహించాలని, నుమారు 10
 లక్షలమంది అక్కడపున్న ఆంధ్రప్రజానికము ఎప్పుడు ఆంధ్రమెకములో
 కలుస్తామా అని అందొకస చెందుతున్నారు. అందువల్ల ఉత్తర సరిహద్దుల
 విషయములో ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధపహించాలని నెను ముఖ్యముగా మంత్రి
 వర్గాన్ని కోరుతున్నాను. అయితే ఈ ఉత్తర సరిహద్దుల విషయములైన
 రాష్ట్రకాంగ్రెసు అధ్యక్షులు అల్లూరి సత్యనారాయణ రాజుగారు చెప్పున్న
 కృషి, వారికి ఉత్తరసరిహద్దు ప్రజలతరువున లభినందనలు అర్పిస్తున్నాను.

ఇక ఉత్తర సరిహద్దులో ఉన్న పర్లాకిమిడి విషయము గురించి నెను
 చెప్పదలచు కొన్నాను. పర్లాకిమిడియొక్క ఇనాఖాను తీసుకొన్నా, లేక
 పాతే అక్కడపున్న పరిస్థితులను Geographical గా గని, administra-

[SRI L. LAKSHMANA DAS] [26th November 1955]

tive Convenience రివ్యూ చేసుకున్నాడు. ఇతర points ఉల్లి ప్రభుత్వం నిర్ణయించిన points విషయములో చూచుకున్నా, పర్లాకిమిడి ప్రాంతము ఖచ్చితంగా తెలుగు ప్రాంతము ప్రాంతముగా ప్రాంతముగా అంధరింపబడినట్లుగా తెలిసింది. అప్పుడు నా బాగు అనుకున్నాకూడా ఈ విషయం తెలుతుంది. అప్పుడు వివాదాస్పదం 1,03,5-9 చూసి పర్లాకిమిడి దాంట్లో తెలుగుదాని 63,015 మంది, అరెబియాదాని 33,607 మంది, మొదటివారు 6,907 మంది ఉన్నారు. ఈ విషయం ముందు percentage వెనిచూచినా తెలుగుదాని 60.9% ఉంటారు. అరెబియాదాని 32.5% మంది వుంటారు. అవిషయంగా ముందు చూచుకున్నా ఆది తెలుగు ప్రాంతంగానే తెలుతుంది. ఈ పర్లాకిమిడి ప్రాంతానికి ఒరిస్సానుంచి రాదాలి అంటే సుమారు 72 మైళ్లు చుట్టుతొడిగి అంధరింపబడినట్లుగా సులభంగా రావలసిన పరిస్థితి వున్నది. అదే విధముగా ఇంకా administrative convenience రివ్యూ ఒరిస్సా ప్రభుత్వానికి పర్లాకిమిడిలో పరిపాలన చేయటము ఎంతకష్టమో అందరికీ తెలిసిన విషయమే. మనకుప్పుడు పర్లాకిమిడి జమిందారీ ప్రాంతము అంతా ఒక విస్తీర్ణంగా వుండటమువల్ల అక్కడ వున్న ఇరిగేషన్ హెడ్డు అన్నీ ఈనాడు పర్లాకిమిడిలో ఒరిస్సా బాగంలో ఉన్నాయి. అయితే అంతా అంధరించినట్లుగా వున్నది. ఇరిగేషన్ పనులకు అభివృద్ధి చెందుకోవలన్నా మనము పర్లాకిమిడి ఒరిస్సా ప్రాంతముతో సంబంధించుకోవలసి ఉంటుంది. ఈనాడు మనము అంధరింపబడినట్లుగా ఆ కట్టో, రిజర్వాయిలో కట్టడలు చూచుకున్నప్పుడు ఒరిస్సా ప్రభుత్వము ఆటంకము పెడుతున్నట్లు తెలుస్తుంది.

“మా ప్రాంతానికి సంబంధించినంతవరకు సంశ్లేషణపై మిరు ఏమి కట్టడలు చూచినా మా అనుమతి పొందాలంటున్నారు. ఎందుకు అంటే ఆ ప్రాంతానికి ముందేమునకు మధ్య కొంతవారి ప్రాంతము వున్నది. మనకు వుపయోగకరంగా వున్నది యాస్థలములో కట్టుకుంటాము అంటే ఒరిస్సా గ్రామాలు మురిగిపోతాయి. నేను చెప్పినదే కాకుండా ఇతరత్రా పర్లాకిమిడి ఒరిస్సాలో చెప్పినప్పుడు కమిషన్ తిరుగుచూచినా పర్లాకిమిడి తెలుగుదేశం అని, 60% కు పైగా తెలుగు వారున్నారని ఓడనల్ కమిటీ chairman ఓడనల్ అంగీకరించారు, అంతే కాకుండా ప్రభుత్వానికి ప్రజలకు ఒక warning ఇచ్చారు.

‘If Parlakimidi is added to a province of Oriyas, sooner or later and probably before very long, an agitation will arise inside and outside the estate for its reunion with the Telugu districts which will embitter the relations between the Oriyas and the Telugus.’

“అంతే కాకుండా ఆనాడు బాయింటు సెలక్టు కమిటీలో మేజరు అట్లీగారు ఖచ్చితంగా పర్లాకిమిడి ఒరిస్సాలో చెర్చకూడదని చెప్పారు, White Paper

26th November 1955] [SRI L. LAKSHMANA DAS]

లో కూడా ఈ ప్రాంతం ఒరిస్సాలో చేర్చబడలేదు. తరువాత మన మెంబర్స్ సర్టిఫైడ్ బ్లాక్ల ఖాతా సర్ ఎఫ్. ఎమ్. సర్కారు జాయింటు సెలక్షన్ కమిటీ వ్యవస్థలను ఇండియాకు వచ్చి తరువాత సర్ సామ్యూల్ హెబర్ ఎర్రగీతగిరి ఇది ఒరిస్సాలో చేర్చాలని ఒక బిలిండాను తృప్తిపరచడానికి నిర్ణయం చేసారు. ఆ విధంగానే బరంపూరి గురించి నిర్ణయించేసారు. ఒరిస్సా రాష్ట్రం సీ south లో ఎక్కడా మంచి పట్టణం లేదు కాబట్టి బరంపూరి చివ్వామ అనాది. అదేవిధంగా బరంపూరి B, చంద్రపూరి B and B అనాయి ఎక్కడ చాలా ఎక్కువ ఇండ్లు ఉన్నాయి. బరంపూరికి ఎక్కడా ఉన్న బిలిండాను B, Finance బట్టి అడ్డా చేసారు. బరంపూరి B చాలాకాలే 67, 098 మంది తెలుగువారు ఉంటే 23,104 ఒరియా వాళ్ళున్నారు. అదే విధంగా చంద్రపూరి B area లో 16,870 మంది తెలుగువారు ఉంటే 10,865 మంది ఒరియా వాళ్ళున్నారు. ఏ విధంగా చూచినా ఎందుకూ ఈ బాగాలు ఒరిస్సాలో చేరాలో లేలియదు. ఈనాడు ఆంధ్ర రాష్ట్రం వచ్చిన తరువాత మన బాగాలు సంపాదించుకొడానికి S. R. C. వారి డగ్గిరకు వెళ్ళాము. ఈ విషయాలన్ని ఆంధ్ర ప్రభుత్వం వారు, ఆంధ్ర కాంగ్రెసు వారు ప్రాంతాల్లో ప్రజలు కూడ వారికి తెలియచేసారు. దాని ఫలితం ఏమిటంటే 1954 లో చేసిన నిర్ణయం ఈ నాడు మార్చవలసిన అవసరం లేదని వారు వ్రాసారు. అదేమిటో నాకు ఆర్థం కావడం లేదు. అంత మాత్రంచేత ఎక్కాపట్టు, గ్రీకాకుళం జిల్లాల ప్రజలలో అందోళన లేదనికాదు, అక్కడ బ్రహ్మాంధ్రం అందోళన వున్నది. నేడు మన నాయకుల పట్ల ఉన్న విశ్వాసం చేతను మంత్రులగం పట్టు ఉన్న సంపూర్ణ విశ్వాసంచేతను తప్పకుండా న్యాయం చేకూర్చగలరని మనకు రావలసిన భాగాలు తెప్పించగలరని ఆశతోనే ప్రజానికం చాలా ఓర్పుతో లల్లరులు చేయకుండా జాగ్రత్తగా ఉన్నారు. అక్కడ ఎట్టి అల్లరులులేవు కనుక agitation లేదుకనుక అక్కడ న్యాయం జరిగిందని అనుకోడం మాత్రం పొరపాటు, ఎవరైనాసరే ఇండియాలోనే కాక ప్రపంచంలో ఎవరైనాసరే ఈ ప్రాంతలను చూసిన తప్పకుండా తెలుగు దేశమని చెప్పక తప్పదని చెబుతున్నాను. 1947 ఆఖరులో పర్లాకిమిడిలో ఎన్నికలు జరిగాయి. ఒరియా ఆంధ్ర issue మీద ఎన్నికలు జరిపించాము. 20 మంది మునిసిపల్ కౌన్సిలర్లలో 13 గురు తెలుగువారు, 7 గురు మాత్రమే ఒరిస్సా వారు వచ్చారు. Chairman, Vice-Chairman కూడా తెలుగు వారే, పర్లాకిమిడిలోని urban bank పూర్తిగా తెలుగు వారి చేతుల్లోనే ఉన్నది. పర్లాకిమిడి తాలూకాలో పంచాయితీ కమిటీలు ఏర్పాటు చేసుకుంటే మిజారీటి తెలుగువారే ఉన్నారు. పర్లాకిమిడి మునిసిపాలిటీలోనే కాకుండా తాలూకాలో 60% పైగా తెలుగువారైవుండి ఆ ప్రాంతాలు చేరడానికి 60, 70 మెళ్ళు తెలుగు ప్రాంతంలో ప్రయాణం చేయవలసివుండి, ఆ భాగాన్ని ఆంధ్ర దేశంలో కలపాలని మేము అడిగినప్పుడు, States Reorganization Commission వారు ఒక acid test అనుకున్నాను, ఈ విషయంలో

[SRI L. LAKSHMANA DAS] [26th November 1955]

స్థాయాస్థాయాలు నిర్ణయించబడుతాయని బావించాను. దురదృష్టవశాత్తు States Reorganization Commission వారు దానిని గురించి మౌనం వహిస్తూ మొత్తం గంభీరం కట్టి 15 ఏండ్ల మూలం చెల్లగలదు వున్నారని చెప్పారు. మొత్తం ఒరిస్సా రాష్ట్రంలో ఆంధ్రులు ముగ్గురే ఐదు ఒరే వున్నారని చెబితే అంకాబాగుంటే ఈ రాష్ట్రం చెలంగా ముందు ఉన్నాంది. తెలంగాణా విషయంలో నికరాగ్వ విషయంలో ఎవరికి ఎట్టి దెబ్బలి ప్రాయాలు లేవు. ఎందుకంటే ఆంధ్రదేశానికి నాలుగు ప్రక్కలపై నరిహిద్దుల విషయం కాదా అప్పుడు ఎవరికావాలి. ఫిరకాలవారిగా విషయాని పరిశీలింపాలి. దానికాగానే చెప్పాను, ఆంధ్ర ఒరిస్సా సరిహద్దులొ వివరితమైన పరిస్థితులు ఉన్నాయి; ఫిరకాలవారిగా ఉభయ ప్రభుత్వాలు సంప్రదించు కుని స్పష్టాటు చేసుకోవచ్చునని J.V.P. రిపోర్టులో, వారి కమిషన్ వారి రిపోర్టులో boundary commission వెయాలని చెప్పారు. బ్రిటిషు ప్రభుత్వం పరిపాలనచేస్తున్న రోజులలో సర్ సామూయిల్ హెయి అవకతవగ్గా ఈ రకంగా చేస్తూ, ఒకనాలో కమిషనరు మేజర్ అట్లగారు న్యాయంగా అన్ని విషయాలు చెల్లించెసాను. సవరణ విషయంలో ఏలివ్ అండ్ డెఫ్ కమిషనరు ఇచ్చితంగా ఒక విషయం చెప్పారు. సవరణ వేరే ఎవరో అనుకోదానికి అవకాశాలులేవు. వారు చెప్పింది ఏమిటంటే :

'We find that in the Parlakimidi estate many of the so-called Kapu Savaras who have abandoned their own language, dress and customs have in actual fact adopted Telugu and no Oriya, and to say that there is any affinity between Savaras and Oriyas is absurd.'

“ఏవిధంగా ఆలోచించినా, ఏవిధంగా తెక్కలు చూచినా, ఏవిధంగా మెజార్టీ తెక్కవెసినా, ఈ ప్రాంతాలు ఆంధ్ర ప్రాంతంలో కలవాలి. వీటిని గోపాలరెడ్డిగారు తమ తీర్మానంలో చెప్పినందుకు అభినందిస్తున్నాను. మనం గ్రామాలవారిగా, ఫిరకాలవారిగా తీసుకుందాము. ఆంధ్రప్రాంతంలో ఒరియా ఎక్కువగా ఉన్న భాగాలు ఉంటే తప్పకుండా ఇవ్వడానికి మాకు అభ్యంతరం లేదు వాళ్లు claim చేస్తే తప్పకుండా అంగీకరిస్తాము, ఆంధ్రులు మెజార్టీగా ఉండే భాగాలు మాత్రం ఒరిస్సాలో ఉండడం క్రైస్తవ స్వరంకాదని దానివల్ల ఆ విధంగా విడదీయడం వల్ల ముందు ముందు అనేక ప్రమాదాలకు గురి అవుతామని మనవి చేస్తున్నాను. క్రిందటిసారి పర్లాకిమిడిలో జరిగిన అల్లరుల సంగతి అందరికీ తెలుసును. అనాడు communal clash సందర్భంలో అల్లరులు జరిగితే, పర్లాకిమిడిలో వున్న ఆంధ్రుల పై సమాత్రమే కేసులు పెట్టి, ఒక ఒరియా వానిపైన కూడా కేసులు పెట్టలేదంటే అక్కడ ప్రభుత్వ విధానాన్ని గమనించాలని కోరుచున్నాను. వుభయపక్షాల వారివల్ల అల్లరులు జరిగాయి. ఒక్క తెలుగు వారిపై మాత్రమే కేసులు పెట్టి—ఒక్కొక్కరిపై 50 కేసులు కూడా పెట్టారు—ఒరియా వారిపై కేసులే పెట్టకపోవడం అన్యాయం, ఆ కేసుల విషయం నేను

26th November 1955] [SRI L. LAKSHMANA DAS]

ఎక్కువగా చెప్పదలుచుకోలేదు. అది నాగపూర్ హైకోర్టులో విచారణ జరుగబోతున్నాయి. ఈమధ్య పర్యాకిమిడి వెళ్ళాను. వారి కష్టాలు చెప్పి కునేందుకే అవకాశాలు లేకుండా పున్నాయి. వారి కంటనుంచి వచ్చే నిజ ద్వారా వారు కష్టాలు చెబుతున్నాము అన్నాడు. ఒరిస్సాలో చచ్చిపోయిన కవిని తీసుకుపోవడానికికూడా పరిష్కారం కాదాలని అర్థం పాసు చేసినారు. వారి కష్టాలు చెప్పకొందానికి ఎటువంటి agitation చేయడానికి వీలు లేకుండా వున్నది. ఆంధ్రప్రభుత్వం ఎల్లీ ప్రభుత్వంతో చెప్పి మనకు కనిపిస్తున్నాయి. జరిగేట్లా చూడవలసివున్నది. ఏ దృష్టితో తీసుకున్నా—geographical contiguity, administrative convenience ఏది తీసుకున్నా—ఈ ప్రాంతాలు ఆంధ్ర ప్రాంతాల్లో చేరవలసియున్నది. అంతే కాకుండా చూచు సరిహద్దు విషయంలో, మైసూరు విషయంలో, కొలారు విషయంలో న్యాయం జరిగేట్లా చూడవలసియున్నది. సుందరయ్యగారు ప్రవేశపెట్టిన బిల్లానూ వారు withdraw చేసుకుంటే బాగుంటుందని కోరుతున్నాను. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ భవిష్యత్తును సరిదిద్దుకోవలసిన సమయంలో పార్టీ పిదపాలు లేకుండా, ఏక కట్టుగా నిలబడేవానికి, మన న్యాయమైన కోరికలు తీరేవానికి వీలుగా ఉల్లే ప్రభుత్వానికి విన్నవించుకొనడానికి సుందరయ్యగారు కమి amendment withdraw చేసుకోవాలని న్యాయంగా మనకు రావలసిన ప్రాంతాలు సంపాదించుకొనడానికి కృషి చేయవలసిందిగా కోరుతూ ఇంతటితో విరమిస్తున్నాను.”

SRI RAJA SAGI SURYANARAYANA RAJU :—

“అధ్యక్షా, నిన్నటి రోజున మన ముఖ్యమంత్రిగారు S. R. C. Report పరిశీలనకు ప్రవేశపెట్టిన తీర్మానం యీ రోజున అన్ని పార్టీల ఆంధ్ర ఆంధ్రా సభ్యులు ఏకగ్రీవంగా అంగీకరించిన దంటే ఎంతో గర్వపడవలసిన అవసరం వున్నది. ముఖ్యంగానేను యింకోటి మనవి చేయవలసిన వున్నది. ఈ సందర్భంలో నేను కిందటి ఆసెంబ్లీలో 1953 సం॥ సవంబరు నెల 27 వ తారీఖున అంటే నేటికి సుమారు రెండు సంవత్సరాలయిపోయింది—అవేళ నేను మాట్లాడుతూ మూడు సంవత్సరాలలో విశాలాంధ్ర తప్పక ఏర్పడు తుందనీ, అందుచేత మనసోదరులను అనవసరంగా యిక్కడ లేనిపోని అలజడి చేయవద్దని మనవిచేసాను. ఒకవేళ అవిధంగా, మూడు సంవత్సరాలలో విశాలాంధ్ర స్థాపించకపోతే నాప్రాణాలైనా అర్పించి విశాలాంధ్ర స్థాపించ చేస్తానని చెప్పినాను”

MR. SPEAKER :—“మీ ప్రాణాలు అర్పించే సందర్భం యిక్కడ లేదు.”

SRI RAJA SAGI SURYANARAYANA RAJU :—“ఇది వరకు మనవిచేసిన విషయంనేను తిరిగి మనవిచేస్తున్నాను. ఇప్పుడు కొత్త గేహి మనవి చేయడం లేదు. పాతది జావకం చేస్తున్నాను.”

[26th November 1955]

THE HON. SRI K. VENKATA RAO :—రాజావారికి ఎంతో శ్రమ కలిగించుకుంటూనే ఎక్కడా ఏర్పాటు చేస్తాం.

SRI RAJA SAGI SURYANARAYANA RAJU :—
“అప్పుడు ఆ బిల్లు రద్దీయించబడుతుంది అనుకుంటూనే విశాలాంధ్ర కావాలనే సూచనకు ముందుకు వెళ్తుంటే ముందు అభిప్రాయపడ్డాను. తరువాత SRC చాలా తెలివైనా విషయంలో మనకు అనుకూలంగా Report లో చాలా argument చెబుతూ judgment మాత్రం వ్యతిరేకంగా ఇచ్చి విషయాలు చెప్పారు. అనుకూలంగా చెప్పిన argument చెప్పినందుకు ఆపించించాలి. అనుకూలంగా చెప్పిన argument ఏమిటంటే హైదరాబాదు సంస్థానం మూడు బాగాలుగా బాగించవలెను. అని రెండు బాగాలు ఒకటి కర్నాటక రాష్ట్రంలో, ఒకటి మహారాష్ట్రంలో కలపాలని చెప్పారు. రెండు భాగాలు కలపాలంటే మూడో భాగం తప్పకుండా కలపాలని వారి కోరిక, బహుభుజక చిన్న బెదాఖిప్రాయం చూపించారు. ఏమిటంటే 1961 వరకు తెలంగాణా వారు, ఆంధ్రరాష్ట్రం వారు వేరే వేరే వ్యవహరించి 1961 ఆగస్టులో మూడింట రెండుపంతులు లంగీకరించిన తీర్మానం pass అయిందనే తెలంగాణా ఆంధ్రలో విలీనమై విశాలాంధ్ర ఏర్పడాలని ఆంధ్రుల మహా అభ్యయం, మహాపారపాటు అని మనవిచేస్తున్నాను. ఒకమారు ఆంధ్రకు ఎన్నికయిన తరువాత వారి కాలాంతం వరకూ ఏ నిర్ణయం చెప్పలేకపోతూ ఉంటే బయటపడటం గాని 6 సంవత్సరాల తరువాత చెప్పలేనట్లు నిర్ణయం తీసుకోవాలనడం చాలా దురభిప్రాయం. అది కాకుండా వారు శలవిచ్చిన 2/3 వంతు majority democracy లో ఎక్కడా అని policy గాదివరకు కర్నూలు రాజధాని నిర్ణయం ఒక్కటి ఉంటే సీరియస్ చేసుకున్నాం. 1953 వ సంవత్సరం జూన్ నెల 4 వ తారీఖున నేను మన మదరాసు ఆంధ్రానీ కర్నూలు రాజధాని నిర్ణయంలో ఈ సంగతి మనవి చేశాను. ఆంధ్రానీ నిర్ణయం—ప్రజాభిప్రాయం అంటే బజార్లో రొడిలు చేసే అల్లరికాదు. వింధ్య ప్రదేశ్ లో బరిగినట్టు రొడిలు అల్లరి చేయడం ప్రజాభిప్రాయం కాదని మనవి చేస్తున్నాను. అదీకాక గోవింద వల్లభపంత్ ఒక ప్రశ్నకు జవాబిస్తూ ఆంధ్రానీ నిర్ణయమే ప్రజాభిప్రాయంగా భావిస్తాం అని చెప్పినందుకు నేను హర్షిస్తున్నాను. తెలంగాణా విషయంలో మన ముఖ్యమంత్రిగారు వారు ఏమీ కోరికలు కోరకపోయినా హామీలు యివ్వడం సబబు అనిచెప్పి శలవిచ్చారు. దానికి సంతోషమే కాని S.R.C. వారు ఏమిచేశారు. అనుమానాలు బయట తీర్చవలసినదని వ్రాశారు. అందుచేత ఆ అనుమానం నివృత్తికోసం మన ఆంధ్రానీ తీర్మానం pass చేసి పంపిస్తాం. అలాంటి అనుమానాలు ఎప్పుడూ కలుగకుండా ఉండడం కోసం యింకో సూచన నేను మనవి చేస్తున్నాను. పార్లమెంటులో యీ విశాలాంధ్ర తీర్మానం వచ్చినపుడు మనం యిచ్చిన హామీలు ఆ తీర్మానంలో కూడా ఉండవలసి అని సంవత్సరాల వరకు అభివృద్ధి పొందడానికి ఆ తీర్మానంలో పొందుపరచి పార మెంటులో కూడా

26th November 1955]

[SRI RAM SAGI SURYANARAYANA RAJU]

నిర్ణయం చేస్తే అప్పుడు ఏవిధమైన అనుమానాలకు అస్థానంలేదు Central Government వారిని ఒక విధంగా కొరవలసిన అవసరం వున్నది. శ్రీ నరసింగరావుగారు కాంగ్రెసు ప్రెసిడెంటుగా విశాలాంధ్ర వచ్చి నట్టయితే ఆ వారు ఎప్పుడంటే గట్టి ఏమవుతుంది అన్నాడు. మనలో మనకు బెదబి ప్రాయాలు కలిగించ గాని వారు లాడున్న కనుక ఆ Statements యివ్వాలి. Sri Bagh Pact ప్రకారం యిది వరకు ప్రవర్తించ బట్టే రాయలసీమ వారి మన బెదబి ప్రాయాలు లేకుండా యిప్పుడు ఎక్కడ పంకా మన యీ తీర్మానం pass చేయడానికి అపకాశం కలిగింది. అందుచేత చిల్లర బెదబి ప్రాయాలు కలిగించడం సబబుకాదని మనవి చెస్తున్నాను. అందు వెర విశాలాంధ్ర ఏర్పాటు విషయంలో మన అగ్ర వాయుకుల్ని ముందుగా యీ తీర్మానం తెచ్చిందుకు అభినందించాలి. అంతాత important గా మన వాళ్లు కలిసి రెఫ్ 29 న డిల్లీ వెళ్లిరప్పుడు యితర రాష్ట్రాలలో వున్న ప్రదేశాల గురించి పెద్దలందరూ స్పష్టంగా మాట్లాడారు. నేను మాట్లాడడానికి ఎక్కువ వివరాలు తెలియవు. తెలిసిరప్పటికి time లేదు. వారితో నేను ఎక్కివిస్తున్నాను. నేను తెలంగాణావారికి సురక్షి చెసేదేమిటంటే విశాలాంధ్ర గురించి నేను యిన్ని మార్లుచెప్పడం స్వార్థం కొరంగాని ప్రత్యేకం ఆంధ్రరాష్ట్రాభివృద్ధికొరంగాని కాదు.

..మన తెలుగుజాతి ఔర్వత్వదశలోకి రావాలంటే విశాలాంధ్ర అవసరం అని 27-11-1955 నాడు మనవి చేశాను. వాళ్లందరిలాగ కొత్తగా తెలంగాణాలో అభిప్రాయబెదాలు పచ్చేటట్టు canvass చేసేటట్టు చెయలేదని మనవి చేయలేదు. అక్కడ మహమ్మదీయులలో Minister లుగా ఉన్న వారుకూడా మనకు అనుకూలంగా విశాలాంధ్ర కావాలని చెప్పారు. ఎన్ని demonstration చేస్తున్నారని విన్నప్పటికీ, తెలంగాణా ప్రజలందరూ విశాలాంధ్రకు అనుకూలంగా వున్నారని వారా ప్రతికలుచూస్తే తెలుస్తుంది. అక్కడికి వెళ్ళిన M.L.A. లు చెబుతున్నారు, రాయబారులపల్ల తెలుస్తున్నది. అందుచేత అది కారణంకాదని మీకు మనవి చేస్తున్నాను. మనం రెండుకోట్లమంది వున్నాం. పూర్తిగా ఏకీభవించాము. తెలంగాణాలో విశాలాంధ్ర వాదులు 80, 90 per cent వున్నారంటారు. తెలంగాణా వాదులు 80, 90 per cent వున్నారంటారు. వాళ్లలో వాళ్ల discussion అటుంచి కనీసం విశాలాంధ్ర కావాలనేవారు 70 per cent వున్నారని అందరూ ఒప్పుకున్నారు. States Reorganization Commission Report లో 2/3 వంతు majority కావాలన్నారు. ఇప్పుడు 5/6 majority వచ్చింది. విశాలాంధ్ర స్థాపించడము అవసరం అని Central Government వారికి మనవి చెస్తున్నాను. ఇంకోవిషయము, తెలుగుజాతి ఔదార్యం గురించి ఒక నిదర్శనం గౌరవ సభ్యులకు చెబుతున్నాను. దేశంలో అన్ని చోట్లా అనేక అల్లరులు జరిగినప్పటికి మన రాష్ట్రంలో ఏవిధమైన అప్రతిష్ట లేకుండా మనము ప్రవర్తించడం యిదే ఒక నిదర్శనము. కాని విశాలాంధ్ర స్థాపించకపోతే మాత్రం తెలుగుజాతి మాత్రము మర్యాదకు మానంకు

[26th November 1955]

[SRI RAJA SAGI SURYANARAYANA RAJU]

ప్రాణులకు విటికొంటు ఉంటుంటే వేరుదని నేను మనవిచేస్తున్నాను. ఒక వేళ ఏ కారణంవల్లనైనా ఎలాంటి వచ్చే అవకాశం పట్టునాటికి ప్రాచీనచక్ర పాఠ నాడ్రక్షా నికమిచ్చుకొని ఎలాంటి ప్రాచీనచక్రను.”

The Hon. Sri K. Venkateswara Rao:—“అయితే రెండోతరీఖున ఎలాంటి ప్రాచీనచక్ర ఎలాంటి బయటకున్నాయి కనుక రాజావారు ఆ ఒక్కరొకరు కిందించమని ప్రార్థన”.

SRI RAJA SAGI SURYANARAYANA RAJU:—
“నా ప్రతిజ్ఞ 27 డిసెంబరు తారీఖున జరిగింది అని మనవి చేస్తున్నాను.”

MR. SPEAKER: “We shall have no sitting on the 28th. We shall now rise for lunch and meet again at 2-30 p. m.”

(After lunch)

SRI N. P. CHENGALRAYA NAIDU:—“అధ్యక్షా! మన ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టు తీర్మానము హృదయపూర్వకముగా బల పరుస్తున్నారు. అయినా చిత్తూరు జిల్లా సరిహద్దు విషయములో కొన్ని మాటలు చెప్పదలచుకొన్నాను. ముఖ్యముగా చిత్తూరు జిల్లాకు, ఒక వైపున మైసూరు రాష్ట్రము, మరొకవైపు ఇప్పటి మద్రాసు రాష్ట్రములున్నవి. కుప్పంపైపు క్రిష్టిగిరి, హొసూరు తాలూకాలు వున్నవి. అక్కడ ప్లానింగు మంత్రి శ్రీ కళా వెంకటరావుగారు చెప్పినట్లు చెరికి సంస్థానము, కంగొండి, కుప్పం సంస్థానములు యీ రెండు ప్రక్క ప్రక్క వున్న తెలుగు సంస్థానములు. చెరికి సంస్థానము క్రిష్టిగిరి తాలూకాలో వేపంపల్లి ఫిర్కాలో చేరి వుంది. మొన్న మద్రాసు ఆంధ్రరాష్ట్ర సరిహద్దుల విషయమై మాట్లాడినప్పుడు మద్రాసు మంత్రిగారు చెప్పేము. తిరుత్తణి విషయము మాట్లాడ దాము గాని, హొసూరు విషయము మాట్లాడడానికి వీలులేదన్నారు. హొసూరు విషయమై మొదట వారి ఉన్నేగిస్తులు, మన ఉద్యోగిస్తులు కలసి జనాభా లెక్కలు తయారుచేసినారు. అది వివాదప్రాంతమని అక్కడ జనాభానుబట్టి తెలియింది. ఇప్పుడు దారికి అటువంటి ఆలోచనలేదు, ఇప్పుడు హొసూరు తాలూకా వేపంపల్లి ఫిర్కా ఆంధ్రకు రావలసి వస్తుంది. హొసూరు గురించి మాట్లాడటానికి వీలులేదన్నారు. ఇకపోతే కొలారు జిల్లా వుంది. అది మనకు రావలెను. అయితే వారంటున్నది ఏమిటంటే, కుప్పం తాలూకాకు వేపంపల్లికి కొండలు అడ్డముగా వున్నవి. కాబట్టి Contiguity లేదన్నారు. అని పత్రికలలో చూసేము. కుప్పంనుంచి వేపం పల్లికి రహదారి వున్నది. ఆ road పెదవర్రుకుంటపైనుండి సేలం Border కు రహదారి సౌకర్యములున్నవి. అక్కడనుండి 1 1/2 మైళ్లు మాత్రము రహదారిలేదు. బండ్లు పోవచ్చును కాబట్టి కొండలున్నను Contiguity లేదని చెప్పడం న్యాయంకాదు. అక్కడ ఎలాంటి కొండలు అడ్డములేదు. రహదారి సౌకర్యములు వున్నవి. యీనాడుకూడా అనేకమంది పిల్లలు

26th November 1955]

[SRI N. P. CHENGALRAYA NAIDU]

కుప్పం హెన్సులులో చదువుకుంటున్నారు. వ్యాపారవిషయంలోనూడా లావా దేవీలు వున్నవి. అందువల్ల హెన్సులు తాలూకా వేపంపల్లి ఏర్పాటు అంద్రకు కలుపవలసి వస్తుంది.

"పాఠే తిరుత్తణ విషయములో చాలా అందాకర చేస్తున్నారు. ఈ విషయములో మనము Delhi ప్రభుత్వానికి తెలుపవలసి వుంది. 1951 వ సంవత్సరం అక్కడ మద్రాసు రాష్ట్రం జనాభా లెక్కలు తయారు చేసి నప్పుడు Arbuthanathan అనే ఉద్యోగస్తుడు లెక్కలు తయారుచేసి పంపినాడు. ముదూరు నూటికి 18 తెలుగువారు వున్నట్లు, 52 ఆరవలున్నట్లు మద్రాసు ప్రభుత్వ ముద్రతో పంపించెను. మొన్న గ్రామవారీ లెక్కలు సేకరించాలనుకొని తరువాత తిరిగి Arbuthanathan గారు యీ గ్రామవారీ లెక్కలు తయారుచేసిరి. ఇప్పుడు లెక్కలకు 1951 లెక్కలకు చాలా తేడా వచ్చింది. యీ లెక్కల ప్రకాము తెలుగువారు తిరుత్తణలో 100 కి 40, ఆరవలు 60 మంది ఉన్నారన్నారు. యీ ప్రభుత్వం తమ లెక్కల వల్ల ముదూరు 27 వేల తెలుగువారిని అరవవారిగా మార్చేసెను. 1953 లో కూడా తప్పుడు లెక్కలు తయారు చేసినారు. మేము చెప్పకున్నాము ఆరవ ఉద్యోగస్తులు వట్టి చెప్పకున్నాము. అయినా వారిచేతనే తయారు చేయించారు. తాలూకావారి map లు కూడా వారే తయారుచేసెను. తెలుగువారు ఉన్న చోట చిన్న map, ఆరవవారు ఉన్నచోట పెద్దగాను map లు తయారు చేసెను. యీ లెక్కల తేడాగురించి ఢిల్లీ ప్రభుత్వానికి తెలుపుకుంటే న్యాయం బరుగుతుంది.

"పాఠే వారి వాదం ఏమిటంటే చెంగల్పట్టు జిల్లాలో ఆరు తాలూకాలు వారికి రావాలంటున్నారు. లేకపాఠే తిరుత్తణి అయినాక 1911 లో నారు అర్కాటు చిత్తూరు జిల్లాలను ఏర్పాటు చేసినారు. అప్పుడు I.C.S. ఇంగ్లీషు ఆయన కలెక్టరుగా ఉండేవారు, అప్పుడు చిత్తూరుజిల్లాకు ఉత్తర అర్కాటుకు పాలారసది సరిహద్దుగా నిర్ణయించెను. పాలారుకు దక్షిణమున అరవవారు, తూర్పున తెలుగు మాట్లాడేవారు వున్నారు అన్నారు. అయితే అ యేర్పాటు చెయ్యకుండా 6 తాలూకాలతో, కడపజిల్లాలో కొన్ని తాలూకాలతో చిత్తూరుజిల్లా ఏర్పడింది. అనాడు మన హక్కులు వదలు కున్నాము. గాని మన హక్కులను మనము ఏనాటికి మానుకోము.

"పాఠే చెంగల్పట్టు జిల్లాలో పొన్నేరి తాలూకావుంది, తిరువళ్లూరు తాలూకాఉంది, అక్కడకూడా అనాటినుండి తెలుగు భాషే ముఖ్యం. ఒకటి మొట్టమొదట మనవి చేస్తున్నాను. అక్కడ ఈ దినం మద్రాసు రాష్ట్రములో మంత్రిగా ఉండే భక్తవత్సలంగారు పొన్నేరి తాలూకాలో వుట్టినారు. అచ్చటనే అక్షరాభ్యాసం మంచిదినంచూసి చేస్తే అరవంచెప్పే అతను ఆ గ్రామములో లేడు. అందువల్ల అక్షరాభ్యాసం తెలుగులో చేసినారు. మూడవ తరగతి వరకు తెలుగు చదువుకున్నామని మాతో చెప్పారు. అనాడు చెంగల్పట్టు జిల్లాలో తెలుగు మాట్లాడేవారు అధికంగా

26th November 1955

[SRI N. P. CHENGALLIYA NALDU]

ఉన్నాడు, వారికి పేదరులు శక్తపట్టలంగరే. ఈనాడు కూడా చెంగల్పట్టు జిల్లాలో తెలుగు మాట్లాడేవారు అధికంగా ఉన్నారు. పాలే వినాయకంగారూ, వాడూ సభ్యులు, తిరుత్తుల వాస్తవ్యులు. తిరుత్తులలో వారు పుట్టినారు. వారు 10వ తరగతి వరకు High School లో చదువుకున్నారు, చదువుకున్నది అంతా తెలుగు. ఎందుకంటే అక్కడ తెలుగు మాట్లాడేవారు వాస్తవికావారు. అక్కడ వీరైతాళి పోషకులవలెగాని మిగిలా పుష్కలవలెగాని కొవల సంకు తెలుగు. అందుకేనే వినాయకంగారు అప్పడ తెలుగు చదువుకునే వారు. ఏమో కొందరు కొందరు అరవ సామెలు ఉండే వాస్తవము. అందుకూడా వారి Contiguity గాని ఏలాటిది లేదు. ఆపితలు సరి పాట్లులో గ్రామాలు ఉన్నాయి. 1 వై. N. Arcol లో సరిపాట్లు గ్రామాలు ఉన్నాయి. 2 వై. గాని, గుండ్లెగిని సరిపాట్లులో ఉండే గ్రామాలు మాత్రం తెలుగు గ్రామాలు పున్నాయి. తిరుత్తుల తాలూకాలో అక్కడక్కడ అరవ గ్రామాలు పున్నాయి. అరవ గ్రామాలు పుండినా సరిపాట్లులో మారిన తెలుగు గ్రామాలు ఉన్నాయి. Contiguity వారికి ఏమాత్రం లేదు. వారు చెప్పిన Map లలో ఒకచోట రంగులు అధికంగా వేసుకోవచ్చును గాని Contiguity మాత్రం లేదని నెను మనవి చెప్తున్నాను. సరిపాట్ల విషయంలో మాత్రం ఏలాటి వాక్షిణ్యం లేకుండా మన మంత్రులు Hosur చెకుండాపోతే మిగతాది చర్చించేది లేదనికూడా చెప్పి అక్కడనుంచి చాలించుకొని పుట్టుకుందుకు ముఖ్యంగా వారిని నెను అభినందిస్తున్నాను. అటువంటి పట్టుపడే చూపి చెంగల్పట్టు జిల్లాలోగాని, చిత్తూరు జిల్లాలోగాని కొవలసం ప్రాంతములను పచ్చేటట్లు చేయవలెనని వారికి మనవిచెప్తు ఉన్నాను."

SRI GOTTUMUKKALA JAGANNATHA RAJU:—
“Mr. Speaker, Sir, some time ago in this Assembly at the time of budget discussion I stated, though I did not go so far as to say that those who are interested in huge building construction are against the formation of Visalandhra, I went to the length of saying, that undoubtedly this huge building construction will act as a deterrent to the formation of Visalandhra. Then we were given the assurance by the Deputy Leader of the House that they one and all are in favour of Visalandhra and that they will try their best to form Visalandhra. But all the same, yesterday, for the first time, a discordant note was struck by Sri B. V. Subba Reddi against the formation of Visalandhra.”

SRI KALLUR SUBBA RAO:—“He never said that he does not want Visalandhra at all.”

26th November 1955]

SRI GOTTUMUKKALA JAGANNATHA RAJU:—
“Ultimately on the suggestion given by Mr. Sanjeeva Reddi he expressed his opinion in favour of Visalandhra; but at the commencement of his speech he advanced certain arguments in favour of postponement of Visalandhra.”

THE HON. SRI N. SANJEEVA REDDI:—“That shows our influence on our loyal elements!”.

SRI GOTTUMUKKALA JAGANNATHA RAJU:—
“Whatever it is, yesterday, I was told that there was a meeting yesterday evening in Kurnool town, at which Mr. Sanjeeva Reddi and others tried to persuade the people of Kurnool not to be against the formation of Visalandhra. Anyhow my first request to Mr. Subba Reddi and those of his way of thinking is not to say anything to jeopardise the interest of Telugus both in Andhra and in Visalandhra, and to vote for Visalandhra, if that question comes for voting.

“Another thing I would like to say on this occasion is this. There is another thing which happened in Guntur recently. Some lawyer friends there, I think, under the chairmanship of Sri N. V. L. Narasimha Rao passed a resolution demanding in a way the virtual retention of High Court in Guntur itself. Because what they wanted was a Division Bench in Guntur and another Bench in Secunderabad, the first Division Bench being in Guntur. It virtually means that the High Court should be retained in Guntur. It is this which makes our friends in Telangana not to rely on the assurance given by our leaders here. Because they feel that these assurances have no sanction behind them. So my request to my friends in Guntur is not to press for the retention of the High Court in Guntur, lest Telangana friends should misunderstand us and believe that the assurances we give have no value whatsoever.”

THE HON. SRI K. CHANDRAMOULI:—“But our resolution here in the House is quite clear.”

SRI GOTTUMUKKALA JAGANNATHA RAJU:—
“Anyhow one dissentient voice will have its own

[26th November 1955]

[SRI GOTTUMUKKALA JAGANNATHA RAJU]

influence, as it will make our Telangana friends to argue the other way.

"Then, Sir, another thing I want to say here is this, and I am sure, our friends on the Treasury Bench will support me. The contention of our Telangana friends is that the Andhra Provincial Congress Committee members are the real representatives of the people of Andhra and not the members of the Andhra Legislative Assembly. This is what their feeling is. We all know what the constitution of the Andhra Provincial Congress Committee is and who elects the Provincial Congress Committee members. Let our friends in Telangana understand who are the voters for the Andhra Provincial Congress Committee and who are the voters for the Andhra Legislative Assembly; then they will know who represent the people of Andhra. While the electors to the Andhra Provincial Congress Committee are only fifty or sixty thousand people, the electors to the Assembly are a lakh, if not more. Therefore to say that the Andhra Provincial Congress Committee members represent the country and not the members of the Assembly is simply meaningless. I am sure the Centre will see through this and take the opinion of the members of the Legislature as representative of the people.

"Lastly, Sir, I have to say one word with regard to Bellary. It was with us for centuries, and only very recently it is separated from us owing to some reasons which I do not want to dwell here. Because there are people who take advantage of what is being said here and utilize it to manoeuvre things with the Centre and upset that matter. Now the States Reorganization Commission has decided the Bellary issue in so many words and it has come back to Andhra; and Sri Kala Venkata Rao and other friends have assigned valid reasons why Bellary should be with us and us alone. Therefore, Sir, I have to oppose the amendment of Sri Sundarayya."

SRI K. AYYAPU REDDI:—"అధ్యక్ష మహాశయా, ఆంధ్రజాతి చరిత్రలో మహాత్తరమైనటువంటి ఈ ఘట్టములోను, విశాలాంధ్ర ప్రజా పక్షక ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పరుచుకొనవలసినటువంటి ఈ ఘట్టములోను, ఏ

26th November 1955] [SRI K. AYYAPU REDDI]

ఆంధ్రుడు తన విద్యుక్తధర్మాన్ని, కర్తవ్యాన్ని, బాధ్యతను విస్మరించడు, విస్మరించలేడుకూడా కాని, విశాలాంధ్ర ఆంధ్రరాష్ట్రములోని అందరియొక్క ఏకాభిప్రాయము కాదనిన్ని, కర్నూలు జిల్లాలో అయితేనేమి, రాయలసీమలో అయితేనేమి, అటు గుంటూరులో అయితేనేమి కొందరు దీనికి వ్యతిరేకంగా ఉన్నారని మన శాసనసభ్యులలో కొందరు, అటు తెలంగాణాలో కొందరు అపొహపడుతూ ఉండడంమాత్రం వాస్తవము. కాని వారి అపొహలు నిరాధారమైనటువంటివని, కేవలము దుష్ప్రచారమునకు మాత్రమే పనికివచ్చే వనిమాత్రం నేను గంటాపథంగా చెప్పుచున్నాను. కర్నూలులోగాని, కర్నూలు జిల్లాలోగాని, రాయలసీమలోగాని విశాలాంధ్ర సాధించడానికి ఎవరుకూడా వ్యతిరేకంగాలేరని, దానికొసం రాయలసీమలో ఏలాటి త్యాగా లైనాచేయుటకు సంసిద్ధులుగా ఉన్నారని మరీమరీ చెప్పుచున్నాను. పోగా, తెలంగాణాతో కర్నూలు జిల్లావాసులుకు దైనందిన పరస్పరమైనటువంటి బాంధవ్యములు కలిగిఉన్నప్పుడు విశాలాంధ్ర నిర్మాణంలో వీరు అనేక విధాలుగా అభివృద్ధి చెందగలరుగాని, వారికి ఏమాత్రం లోటుగాని, నష్టం గాని రాదు. ఇప్పుడు విశాలాంధ్రకు వ్యతిరేకంగా ఉన్నటువంటి తెలంగాణావారలయొక్క వాదనలు చాలా అశ్చర్యకరంగా ఉన్నాయి. వారు ఒకసారి వారి చరిత్రను స్మరించమని వారిని కోరుతూఉన్నాను. క్రీస్తు శకము 27 నకు పూర్వము మొదట శాతవాహనులు ఆంధ్ర సామ్రాజ్యాన్ని ఏర్పరచినప్పుడు ఇటు కృష్ణానది, గోతమినది, అటు తపతి, నర్మదా నదుల మధ్యనే ఆంధ్ర సామ్రాజ్యాన్ని ఏర్పాటుచేశారు. ముప్పయిమంది శాతవాహనులు నాలుగు శతాబ్దాలు పరిపాలన జరిపినతరువాత, మరీ ఆంధ్ర జాతికి కాకతీయుల కాలములో ఔన్నత్యం సంభవించింది. కాకతీయుల కైతేనేమి, శాతవాహనులకైతేనేమి ముఖ్యపట్టణము తెలంగాణా ప్రాంతములో ఉండినదనేది వారు గుర్తించుకోవలసియుంటుంది. కాకతీయ సామ్రాజ్యానికి ఒరంగల్లు ముఖ్యపట్టణముగా ఉన్నప్పుడు కాకతీయ సామ్రాజ్యం విచ్ఛిన్నమైనప్పుడు 1323 ఆ ప్రాంతములో ఇటు దక్షిణాదికి తరలివచ్చి విజయనగర సామ్రాజ్యానికి అంకురార్పణచేసింది తెలంగాణావారేఅనేది మనము విస్మరించడానికి ఏలులేదు. హరిహర బుక్కరాయలు వరంగల్లు పట్టణములో ముఖ్యంగా ప్రధానామాత్యులుగా ఉండి, ఒరంగల్లును గయా జుద్దీక్ సేనలు ఆక్రమించినప్పుడు, ఆ దేశాన్ని పరదేశీయులనుండి రక్షించే దానికొసం తుంగభద్రానదీతీరమునకు వచ్చి, ఇక్కడ మొదటిసారిగా విజయనగర సామ్రాజ్యానికి పునాదులువేశారు. దీన్నిగురించి మా రాయల సీమ పండితుడు పెనుకొండకవి అయినటువంటి “పుట్టపర్తి” ఏమి చెప్పాడంటే—

[26th November 1955]

[SRI GOTTUMUKKALA JAGANNATHA RAJU]

influence, as it will make our Telangana friends to argue the other way.

"Then, Sir, another thing I want to say here is this, and I am sure, our friends on the Treasury Bench will support me. The contention of our Telangana friends is that the Andhra Provincial Congress Committee members are the real representatives of the people of Andhra and not the members of the Andhra Legislative Assembly. This is what their feeling is. We all know what the constitution of the Andhra Provincial Congress Committee is and who elects the Provincial Congress Committee members. Let our friends in Telangana understand who are the voters for the Andhra Provincial Congress Committee and who are the voters for the Andhra Legislative Assembly; then they will know who represent the people of Andhra. While the electors to the Andhra Provincial Congress Committee are only fifty or sixty thousand people, the electors to the Assembly are a lakh, if not more. Therefore to say that the Andhra Provincial Congress Committee members represent the country and not the members of the Assembly is simply meaningless. I am sure the Centre will see through this and take the opinion of the members of the Legislature as representative of the people.

"Lastly, Sir, I have to say one word with regard to Bellary. It was with us for centuries, and only very recently it is separated from us owing to some reasons which I do not want to dwell here. Because there are people who take advantage of what is being said here and utilize it to manoeuvre things with the Centre and upset that matter. Now the States Reorganization Commission has decided the Bellary issue in so many words and it has come back to Andhra; and Sri Kala Venkata Rao and other friends have assigned valid reasons why Bellary should be with us and us alone. Therefore, Sir, I have to oppose the amendment of Sri Sundarayya."

SRI K. AYYAPU REDDI:—
చరిత్రలో మహాత్తరమైనది ఏదో ఒకటి ఉంది. అది ఏమంటే, ఏదో ఒకటి
వచ్చి ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పరుచుకోవడం.

అంధుడు తన విద్యుక్తధర్మాన్ని, కర్మవ్యాప్తి, బాధ్యతను విస్మరించడు, విస్మరించలేడుకూడా కాని, విశాలాంధ్ర ఆంధ్రరాష్ట్రములోని అందరియొక్క ఏకాభిప్రాయము కాదనిన్ని, కర్నూలు జిల్లాలో అయితేనేమి, రాయలసీమలో అయితేనేమి, అటు గుంటూరులో అయితేనేమి కొందరు దీనికి వ్యతిరేకంగా ఉన్నారు. మన శాసనసభ్యులలో కొందరు, అటు తెలంగాణాలో కొందరు అపొహపడుతూ ఉండడం మాత్రం వాస్తవము. కాని వారి ఆపొహలు నిరాధారమైనటువంటివని, కెవలము దుష్ప్రచారమునకు మాత్రమే పనికివచ్చే వనిమాత్రం నేను గంటాపడంగా చెప్పుచున్నాను. కర్నూలులోగాని, కర్నూలు జిల్లాలోగాని, రాయలసీమలోగాని విశాలాంధ్ర సాధించడానికి ఎవరుకూడా వ్యతిరేకంగాలేరని, దానికొనం రాయలసీమలో ఏలాటి త్యాగాలైనాచెయుటకు సంసిద్ధులుగా ఉన్నారని మరీమరీ చెప్పుచున్నాను. పోగా, తెలంగాణాతో కర్నూలు జిల్లావాసులుకు దైనందిన పరస్పరమైనటువంటి బాంధవ్యములు కలిగిఉన్నప్పుడు విశాలాంధ్ర నిర్మాణంలో వీరు అనేక విధాలుగా అభివృద్ధి చెందగలరుగాని, వారికి ఏమాత్రం లోటుగాని, నష్టం గాని రాదు. ఇప్పుడు విశాలాంధ్రకు వ్యతిరేకంగా ఉన్నటువంటి తెలంగాణావారలయొక్క వాదనలు చాలా ఆశ్చర్యకరంగా ఉన్నాయి. వారు ఒకసారి వారి చరిత్రను స్మరించమని వారిని కోరుతూఉన్నాను. క్రీస్తు శకము 27 నకు పూర్వము మొదట శాతవాహనులు ఆంధ్ర సామ్రాజ్యాన్ని ఏర్పరచినప్పుడు ఇటు కృష్ణానది, గౌతమినది, అటు తపతి, నర్మదా నదుల మధ్యనే ఆంధ్ర సామ్రాజ్యాన్ని ఏర్పాటుచేశారు. ముప్పయిమంది శాతవాహనులు నాలుగు శతాబ్దాలు పరిపాలన జరిపినతరువాత, మరీ ఆంధ్ర జాతికి కాకతీయుల కాలములో ఔన్నత్యం సంభవించింది. కాకతీయుల కైతేనేమి, శాతవాహనులకైతేనేమి ముఖ్యపట్టణము తెలంగాణా ప్రాంతములో ఉండినదనేది వారు గుర్తించుకోవలసియుంటుంది. కాకతీయ సామ్రాజ్యానికి ఒరంగల్లు ముఖ్యపట్టణముగా ఉన్నప్పుడు కాకతీయ సామ్రాజ్యం విచ్ఛిన్నమైనప్పుడు 1323 ఆ ప్రాంతములో ఇటు దక్షిణాదికి తరలివచ్చి నిజామునగర సామ్రాజ్యానికి అంకురార్పణచేసింది తెలంగాణావారేఅనేది మనము విస్మరించడానికి వీలులేదు. హరిహర ఖిక్కరాయలు పరంగల్లు పట్టణముతో ముఖ్యంగా ప్రధానామాత్యులుగా ఉండి, ఒరంగల్లును గయా జాట్ల సేనలు ఆక్రమించినప్పుడు, ఆ రోజుల్ని పరదేశీయులమంచి రక్షించే దానికోసం తెలంగాణా ప్రాంతమునకు వచ్చి, ఆక్రమక మొదటిసారిగా నిజామునగర సామ్రాజ్యానికి ప్రజాధిపతిగా వచ్చి దీనిగురించి మాత్రమం దీనిని చింతించుకుంటున్నాం. కాకతీయ సామ్రాజ్యం పతనమైంది. * పట్టణం * ఏమి జరిగింది.

[26th November 1955]

[SRI GOTTUMUKKALA JAGANNATHA RAJU]

influence, as it will make our Telangana friends to argue the other way

"Then, Sir, another thing I want to say here is this, and I am sure, our friends on the Treasury Bench will support me. The contention of our Telangana friends is that the Andhra Provincial Congress Committee members are the real representatives of the people of Andhra and not the members of the Andhra Legislative Assembly. This is what their feeling is. We all know what the constitution of the Andhra Provincial Congress Committee is and who elects the Provincial Congress Committee members. Let our friends in Telangana understand who are the voters for the Andhra Provincial Congress Committee and who are the voters for the Andhra Legislative Assembly; then they will know who represent the people of Andhra. While the electors to the Andhra Provincial Congress Committee are only fifty or sixty thousand people, the electors to the Assembly are a lakh, if not more. Therefore to say that the Andhra Provincial Congress Committee members represent the country and not the members of the Assembly is simply meaningless. I am sure the Centre will see through this and take the opinion of the members of the Legislature as representative of the people.

"Lastly, Sir, I have to say one word with regard to Bellary. It was with us for centuries, and only very recently it is separated from us owing to some reasons which I do not want to dwell here. Because there are people who take advantage of what is being said here and utilize it to manoeuvre things with the Centre and upset that matter. Now the States Reorganization Commission has decided the Bellary issue in so many words and it has come back to Andhra; and Sri Kala Venkata Rao and other friends have assigned valid reasons why Bellary should be with us and us alone. Therefore, Sir, I have to oppose the amendment of Sri Sundarayya."

SRI K. AYYAPU REDDI:—అధ్యక్షా, మహాశయ, ఆంధ్రప్రదేశ్ చరిత్రలో మహాక్షరమైనదిగానూ ఈ పట్టణమే ఉంది. దానిని ఆంధ్ర ప్రదేశ్ నుండి విడదీయడం ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పరుచుకోవడానికే ఉద్దేశించినది. ఈ పట్టణం

26th November 1955] [SRI K AYYAPU REDDI]

ఆంధ్రుడు తన విద్యుక్తధర్మాన్ని, కర్తవ్యాన్ని, బాధ్యతను విస్మరించడు, విస్మరించలేడుకూడా కాని, విశాలాంధ్ర ఆంధ్రరాష్ట్రములోని ఆందరియొక్క వికాభిప్రాయము కాదనిన్ని, కర్నూలు జిల్లాలో అయితేనేమి, రాయలసీమలో అయితేనేమి, అటు గుంటూరులో అయితేనేమి కొందరు చినికి వ్యతిరేకంగా ఉన్నారని మన శాసనసభ్యులలో కొందరు, అటు తెలంగాణాలో కొందరు అపాహపడుతూ ఉండడంమాత్రం వార్తవము. కాని వారి అపాహాలు సరాధారమైపోతుంటేవని. కేవలము దుష్ప్రచారమునకు మాత్రమే పనికిచేసేవనిమాత్రం నేను గంటాపడంగా చెప్పచున్నాను. కర్నూలులోగాని, కర్నూలు జిల్లాలోగాని, రాయలసీమలోగాని విశాలాంధ్ర సాధించడానికి ఎవరుకూడా వ్యతిరేకంగాలేరని, దానికోసం రాయలసీమలో ఏలాటి త్యాగాలైనాచేయుటకు సంసిద్ధులుగా ఉన్నారని మరీమరీ చెప్పచున్నాను. పోగా, తెలంగాణాతో కర్నూలు జిల్లావాసులుకు దైసందిన పరస్పరమైపోతుంటే బాంధవ్యములు కలిగిఉన్నప్పుడు విశాలాంధ్ర నిర్మాణంలో వీరు అనేక విధాలుగా అభివృద్ధి చెందగలరుగాని, వారికి ఎమాత్రం లోటుగాని, నష్టంగాని రాదు. ఇప్పుడు విశాలాంధ్రకు వ్యతిరేకంగా ఉన్నటువంటి తెలంగాణావారలయొక్క వాదనలు చాలా ఆశ్చర్యకరంగా ఉన్నాయి వారు ఒకసారి వారి చరిత్రను స్మరించమని వారిని కోరుతుఉన్నాను. క్రీస్తు శకము 27 నకు పూర్వము మొదట శాతవాహనులు ఆంధ్ర సామ్రాజ్యాన్ని ఏర్పరచినప్పుడు ఇటు కృష్ణానది, గౌతమినది, అటు తపతి, నర్మదా నదుల మధ్యనే ఆంధ్ర సామ్రాజ్యాన్ని ఏర్పాటుచేశారు. ముప్పయిమంది శాతవాహనులు నాలుగు శతాబ్దాలు పరిపాలన జరిపినతరువాత, మరీ ఆంధ్ర జాతికి కాకతీయుల కాలములో ఔన్నత్యం సంభవించింది. కాకతీయుల కైతేనేమి, శాతవాహనులకైతేనేమి ముఖ్యపట్టణము తెలంగాణా ప్రాంతములో ఉండినదనేది వారు గుర్తించుకోవలసియుంటుంది. కాకతీయ సామ్రాజ్యానికి ఒరంగల్లు ముఖ్యపట్టణముగా ఉన్నప్పుడు కాకతీయ సామ్రాజ్యం విచ్ఛిన్నమైనప్పుడు 1323 ఆ ప్రాంతములో ఇటు దక్షిణాదికి తరలివచ్చి విజయనగర సామ్రాజ్యానికి అంకురార్పణచేసింది తెలంగాణావారేఅనేది మనము విస్మరించడానికి విలులేదు. హరిహర బుక్కరాయలు పరంగల్లు పట్టణములో ఘోష్టంగా ప్రధానామాత్యులుగా ఉండి, ఒరంగల్లును గయా జాట్లకు సేనాధిపతిగా కట్టించినప్పుడు, ఆ ఘోష్టాన్ని పథదేశీయులనుండి రక్షించే దానికోసం పరంగల్లులోని పట్టణమునకు వచ్చి, ఇక్కడ మొదటిసారిగా విజయనగర సామ్రాజ్యానికి ప్రధానామాత్యులుగా దివ్యగురించి మా రాయల సేను, సందీపము, సేనాధిపతి, సేనాధిపతి, సేనాధిపతి "పుట్టవల్లి" పేరు వచ్చెను.

[26th November 1955]

[SRI GOTTUMUKKALA JAGANNATHA RAJU]

influence, as it will make our Telangana friends to argue the other way.

"Then, Sir, another thing I want to say here is this, and I am sure, our friends on the Treasury Bench will support me. The contention of our Telangana friends is that the Andhra Provincial Congress Committee members are the real representatives of the people of Andhra and not the members of the Andhra Legislative Assembly. This is what their feeling is. We all know what the constitution of the Andhra Provincial Congress Committee is and who elects the Provincial Congress Committee members. Let our friends in Telangana understand who are the voters for the Andhra Provincial Congress Committee and who are the voters for the Andhra Legislative Assembly; then they will know who represent the people of Andhra. While the electors to the Andhra Provincial Congress Committee are only fifty or sixty thousand people, the electors to the Assembly are a lakh, if not more. Therefore to say that the Andhra Provincial Congress Committee members represent the country and not the members of the Assembly is simply meaningless. I am sure the Centre will see through this and take the opinion of the members of the Legislature as representative of the people.

"Lastly, Sir, I have to say one word with regard to Bellary. It was with us for centuries, and only very recently it is separated from us owing to some reasons which I do not want to dwell here. Because there are people who take advantage of what is being said here and utilize it to manoeuvre things with the Centre and upset that matter. Now the States Reorganization Commission has decided the Bellary issue in so many words and it has come back to Andhra; and Sri Kala Venkata Rao and other friends have assigned valid reasons why Bellary should be with us and us alone. Therefore, Sir, I have to oppose the amendment of Sri Sundarayya."

SRI K. AYYAPU REDDI:—“అధ్యక్ష మహాశయ, ఆంధ్రప్రదేశ్ చరిత్రలో మహాత్తరమైనటువంటి ఈ ఘట్టములోను, విశాలాంధ్ర ప్రజా ఎత్తాక ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పరుచుకోవలసినటువంటి ఈ ఘట్టములోను, ఏ

26th November 1955] [SRI K. AYYAPU REDDI]

ఆంధ్రుడు తన విద్యుక్తధర్మాన్ని, కర్తవ్యాన్ని, బాధ్యతను విస్మరించడు, విస్మరించలేడుకూడా కాని, విశాలాంధ్ర ఆంధ్రరాష్ట్రములోని అందరియొక్క ఏకాభిప్రాయము కాదనిన్ని, కర్నూలు జిల్లాలో అయితేనేమి, రాయలసీమలో అయితేనేమి, అటు గుంటూరులో అయితేనేమి కొందరు దీనికి వ్యతిరేకంగా ఉన్నారని మన శాసనసభ్యులలో కొందరు, అటు తెలంగాణాలో కొందరు ఆపోహపడుతూ ఉండడంమాత్రం వాస్తవము. కాని వారి ఆపోహలు నిరాధారమైనటువంటివని, కేవలము దుష్ప్రచారమునకు మాత్రమే పనికివచ్చే పనిమాత్రం నేను గంటాపథంగా చెప్పుచున్నాను. కర్నూలులోగాని, కర్నూలు జిల్లాలోగాని, రాయలసీమలోగాని విశాలాంధ్ర సాధించడానికి ఎవరుకూడా వ్యతిరేకంగాలేరని, దానికోసం రాయలసీమలో ఏలాటి త్యాగాలైనాచేయుటకు సంసిద్ధులుగా ఉన్నారని మరీమరీ చెప్పుచున్నాను. పోగా, తెలంగాణాతో కర్నూలు జిల్లావాసులుకు దైనందిన పరస్పరమైనటువంటి బాంధవ్యములు కలిగిఉన్నప్పుడు విశాలాంధ్ర నిర్మాణంలో వీరు అనేక విధాలుగా అభివృద్ధి చెందగలరుగాని, వారికి ఏమాత్రం లోటుగాని, నష్టం గాని రాదు. ఇప్పుడు విశాలాంధ్రకు వ్యతిరేకంగా ఉన్నటువంటి తెలంగాణావారలయొక్క వాదనలు చాలా ఆశ్చర్యకరంగా ఉన్నాయి. వారు ఒకసారి వారి చరిత్రను స్మరించమని వారిని కోరుతూఉన్నాను. క్రీస్తు శకము 27 నకు పూర్వము మొదటి శాతవాహనులు ఆంధ్ర సామ్రాజ్యాన్ని ఏర్పరచినప్పుడు ఇటు కృష్ణానది, గోతమినది, అటు తపతి, నర్మదా నదుల మధ్యనే ఆంధ్ర సామ్రాజ్యాన్ని ఏర్పాటుచేశారు. ముప్పయిమంది శాతవాహనులు నాలుగు శతాబ్దాలు పరిపాలన జరిపినతరువాత, మరీ ఆంధ్ర జాతికి కాకతీయుల కాలములో ఔన్నత్యం సంభవించింది. కాకతీయుల కైతేనేమి, శాతవాహనులకైతేనేమి ముఖ్యపట్టణము తెలంగాణా ప్రాంతములో ఉండినదనేది వారు గుర్తించుకోవలసియుంటుంది. కాకతీయ సామ్రాజ్యానికి ఒరంగల్లు ముఖ్యపట్టణముగా ఉన్నప్పుడు కాకతీయ సామ్రాజ్యం విచ్ఛిన్నమైనప్పుడు 1323 ఆ ప్రాంతములో ఇటు దక్షిణాదికి తరలివచ్చి విజయనగర సామ్రాజ్యానికి అంకురార్పణచేసింది తెలంగాణావారేఅనేది మనము విస్మరించడానికి ఏలులేదు. హరిహర బుక్కరాయలు పరంగల్లు పట్టణములో ముఖ్యంగా ప్రధానామాత్యులుగా ఉండి, ఒరంగల్లును గయా జాడ్జ్ సేనలు ఆక్రమించినప్పుడు, ఆ దేశాన్ని పరదేశీయులనుండి రక్షించే దానికోసం తుంగభద్రానదీతీరమునకు వచ్చి, ఇక్కడ మొదటిసారిగా విజయనగర సామ్రాజ్యానికి పునాదులువేశారు. దీన్నిగురించి మా రాయల సీమ పండితుడు పెనుకొండకవి అయినటువంటి “పుట్టవర్తి” ఏమి చెప్పాడంటే—

[26th November 1955]

[SRI SHEIK MOULA SAHEB]

“హరిహర బుక్కరాయలు తదాస్తసి విత్తినవిత్తనంబు నీతరమున
పూచిపండినది

ఉదారుడవీవని దోదోకముల్ మురిసినవయ్య

ఆంధ్రకులముల్ వెలిగించిన దివ్యరూపి

నీచరణము శాతవాహనునిసాక్షిగ మా ఇలువేల్పుఅవునుమీ.’

శాతవాహనునిసాక్షిగా మీ చరణము మా ఇలువేల్పుఅవునని పాడినాడు. కనుక రాయలసీమవాసులు విశాలాంధ్రకు వ్యతిరేకంగా వుంటారనిమాత్రం అనుకోవడానికి వీలులేదు. తెలంగాణావాసులుకూడా ‘హరిహర బుక్కరాయలు తదాస్తసి విత్తిన విత్తనంబు’ రూపకంగా ప్రతిఫలించాలని విశాలాంధ్రనువారుకూడ కోరుకోవలసి యుంటుంది. ఆ కవి ఇంకా ఏమీచెప్పారంటే--

‘అల వింధ్యాచలభూములం దెనసిరా ఆర్యావర్తమందాక

తెలుగుల్ తోటలునాడు పెంచిపోయితివి

బంగారుపులకలతో ఆంధ్రధరిత్రపొంగిసది

దుష్కాలంబుప్రాప్తించి నిష్పలమైపోయిన మీ మహాశ్రమకు

బాష్పన్నిగ్గ ముగ్ధాంజలుల్’

కాని ఆ దుష్కాలముపోయి ఇప్పుడు సత్కాలము అసన్నమైనది. అటువంటిప్పుడు దీనికి తెలంగాణావాదులు వ్యతిరేకంగా ఉన్నారంటే అశ్చర్యకరంగా ఉంటుంది. విశాలాంధ్ర నిర్మాణానికి చాలాకారణాలు చెప్పబడినవి. చారిత్రకంగాను, రాజకీయంగాను, సాంఘికంగాను, సాంస్కృతికంగాను తరువాత పారిశ్రామికంగాను, వ్యవసాయకంగాను ఆంధ్రులంతా అభివృద్ధిచెందాలంటే విశాలాంధ్ర అత్యవసరమని చాలామంది నిరూపించారు. వారితో నేనూ ఏకీభవిస్తున్నాను. కాని దీనంతటిని మించినటువంటికి ఒకటి విశాలాంధ్ర నిర్మాణానికి దోహదమిస్తూయున్నది. ఒక సామాన్యమానవుని నీకు విశాలాంధ్ర ఎందుకుకావాలింటే, ఈ కారణాలు చెప్పలేదు కాని, నాకుమాత్రం విశాలాంధ్ర కావాలి అంటాడు. ప్రాద్దున కళా వెంకటాపుగారు మాట్లాడుతూ, ఆంధ్రులయొక్క పూర్వ జన్మజ్ఞాన్ని చూపిస్తూ, నాగార్జున సాగర్‌లో పూర్వము శాసనసభ ఉండెనదని, బహుశా మనముకూడ శాసనసభ్యులుగా ఉండి యుండవచ్చునేమోనని అన్నారు. అది వాస్తవమే. అదే విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారు ఈ విధంగా చెప్పాడు;

‘ఇమ్ముగకాకలమ్ము మొగవీవరుకంగల

ఆంధ్ర పూర్వరాజ్యమ్ముల పేరుచెప్పిన హృదంతరమేలచలించు

గళస్త గాఢదితంబు, స్థందవాస్తదహృదయంబు నాపనికి గానకచేసెడు

ఇంతగా యెదబడలించుకొన్నదిది యొక్కడి పూర్వజన్మవాసనో’

ఇదమిద్దమని నిర్ణయించడానికి, నిర్వచించడానికి వీలులేనటువంటి అవేదన, ఆవేశము, ఒక సూతనమైనటువంటి ఉత్సాహము విశాలాంధ్రకు దోహదమిస్తూఉన్నది. ఆంధ్ర ప్రజానీకముయొక్క రక్తనాళములలో ఇది పారుతూఉన్నది. కొత్తగా ఆంధ్రప్రజలు, తెలుగువారు అందరూ ఇట్లే

26th November 1955]

[SRI K. AYYAPU REDDI]

మత్యం కావడానికి అణుశక్తిని మించినటువంటి ఒక సూతనమైన శక్తి ఉత్పన్నం కాగలదు. మన రాజకీయచేత్రాలుగాని, ఆర్థికచేత్రాలుగాని దీనిని నిర్వహిస్తారు ఈ శక్తి వివిధ దేశాలయొక్క చరిత్రకు మూలకారణమైనది. ఈ శక్తిని అపడానికి ప్రయత్నంచేయవద్దని తెలంగాణావాదులకు విజ్ఞప్తిచేస్తూ ఇంతటితో విరమిస్తున్నాను.”

SRI SHEIK MOULA SAHEB:—“ అధ్యక్షా, ముఖ్యమంత్రి గారు ప్రతిపాదించిన విశాలాంధ్ర తీర్మానమును నేను బలపరుస్తున్నాను. ఇప్పటివరకు జరిగినటువంటి ఉపన్యాసాలలో కొంతమంది దేశానికి, విశాలాంధ్రలో అంత తెలుగుభాష, తెలుగుజాతి అనేరకంగా ఉన్నది. కాని అట్లు లేదేమో అనే ఉద్దేశంతో నేనుకూడ కొంత మనవి చేయదలచినాను. త్రిలింగములకు మధ్య వున్నటువంటి ఈ దేశంలో తెలుగు భాష పూర్వం నుంచి ఆచరణలో వుంటూ వచ్చింది. ఈ త్రిలింగదేశానికి మధ్యలో వున్నటువంటి ప్రాంతములో మొత్తంమీద అందరు తెలుగువారని, తెలుగు జాతి అనేది లేదు. అనేక తెగలవారు, తెలుగు భాషకు సంబంధించినటువంటి వారుకూడ, అన్ని తెగలువారు తెలుగులోనే మాట్లాడుతూ వున్నారు. ఈ భాషా రాష్ట్రములు నిర్మాణం చేయడంలోకూడ ప్రభుత్వంయొక్క ఉద్దేశం ఈరకంగా వుండవేమోనని అనుకొంటాను. ఈ హిందూదేశములో పూర్వము అనగా బ్రిటిష్ వారికి ముందు, పరిపాలించినవారి కాలములో అనేక తెగలు వుండి, చిన్న ఎస్టేట్లు అయితేనేమి, జాగీర్దార్లు అయితేనేమి, వీరు ఆ దృష్టితో పరిపాలించినదానివల్ల మొత్తంమీద ఆ తెగలకు సంబంధించినటువంటివారికి అనేక కష్టాలు సంభవించినాయి. తరువాత బ్రిటిష్ వారు ఈ దేశానికి వచ్చి, ముక్కముక్కలుగావున్న ఈ దేశాన్ని తీసుకొని దీనిని ఒక పెద్ద సామ్రాజ్యంగా పాలిస్తున్నప్పటికీ, వారుకూడ ఈ తెగ తత్వమును అవలంబించి, ఈ దేశములో ఐకమత్యం లేకుండా ఒక తెగకు మరొక తెగకు బేదాభిప్రాయాలు కలుగజేసి ఇంతకాలము పరిపాలన చేశారు. ఇటువంటి పరిస్థితులలో లోటుపాట్లు, కష్టసుఖాలు అన్నికూడ మహాత్మ గాంధీ అటువంటి దేశ నాయకులు గుర్తించి, కాంగ్రెస్ సద్దాంతాన్ని తీసుకొనివచ్చారు. తత్ఫలితంగా ఈ దేశంలో వున్నవారు ఏ తెగలవారైనప్పటికినీ, మొత్తంమీద ఇది హిందూ దేశమని, హిందూస్థాన్ అని, ఈ దేశంలో హిందూమతమే మెజారిటీగా వున్నప్పటికీ, ఆ దృక్పథం లేకుండా, ఇది లౌకిక రాజ్యమనే దృష్టితో, ప్రజాస్వామ్య పద్ధతిపైన నిర్మించబడినది. ఆ విధముగా నిర్మించబడినప్పటికినీ, బ్రిటిష్ వారి హయాములో వుండిన ఎస్టేట్ల బాధ ఇంకను చాలా వుండినది. పిటినికూడ క్రమేణ పటేల్ మహాశయుడు రూపుమాపారు. వాటిని రూపుమాపిన తరువాత, ఈ భాషా రాష్ట్రాలు అనే పేరుతో దేశాన్ని చిన్న చిన్న ముక్కలు ముక్కలు చేసినట్లైతే, బ్రిటిష్ హయాములో వారు ఏవిధంగా దీన్ని ముక్కలు ముక్కలుగాచేసి తెగ తత్వాలు కల్పించిన ఫలితంగా కష్టాలు కలిగియో ఆ విధంగానే కష్టాలు కలుగవచ్చుననే పుద్గేశంతో ఇటు

[26th November 1955]

[SRI SHEIK MOULA SAHEB]

వంటి కష్టాలు కలుగకుండా దేశ నాయకులైన, అన్ని రాజకీయ పార్టీలకు ఆగ్రహానం వహించినటువంటి పండిట్ జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ మహాశయుడు ఈ భాషా రాష్ట్రాల పద్ధతినే, చిన్నచిన్న ముక్కలుగా కాకుండా, పెద్ద రాష్ట్రాలుగా ఏర్పాటు చేసినట్లైతే దేశం మొత్తంమీద, అన్ని రాష్ట్రాలయొక్క రక్షణకుగాని, దేశముయొక్క ఐక్యతకుగాని, ఆర్థికాభివృద్ధికిగాని, ఇరుగు పొరుగువారితో వ్యాపార సంబంధాలకుగాని, బాగుంటుందనే వుద్దేశంతో majority కి సంబంధించినటువంటి పెద్ద భాషా రాష్ట్రాలను ప్రవేశ పెడుతున్నారు.

“భాషా రాష్ట్రాలలో ఏ రాష్ట్రం ఏర్పడినప్పటికినీ ఆ రాష్ట్రము అక్కడ నివసించివుండే ప్రజలు మాట్లాడే భాషకు సంబంధించి వుంటుంది. ఇంకను ఆ భాషకు సంబంధించిన అన్యజాతులు వారుకూడా వుంటారు. ఈ భాషా రాష్ట్ర నిర్మాణ సందర్భములో భూతభవిష్యత్వర్తమాన కాలములలోగూడా వివిధమైన ఆటంకాలు, యిబ్బందులు రాకుండా ప్రభుత్వము కొంతవరకు దీర్ఘాలోచన చేయవలసివుంటుంది. అయితే తెలంగాణా వాసులది తెలుగు భాషనని వేరే చెప్పనవసరములేదు. ఇదివరకు తెలుగు ప్రాంతమంతయు ఒకేపాలనలో వున్నది. ఇట్టి తెలుగు ప్రాంతము తెలంగాణాకు సంబంధించి సంతవరకు హైదరాబాదు రాష్ట్రములో చేరియుండటానికి కారణములు లేక పోలేదు. ఇదివరకు బ్రిటిషువారి హయాములో తెలంగాణా ప్రాంతమును హైదరాబాదు రాష్ట్రములోను, కోస్తా రాయలసీమజిల్లాలు మద్రాసు రాష్ట్రములోను administrative unit క్రింద చేర్చబడ్డది. అందువల్ల తెలంగాణా వారు అటు హైదరాబాదు రాష్ట్రములోనూ, కోస్తా రాయలసీమవారు యిటు మద్రాసులోను వుండిపోవలసివచ్చింది. అంతేగాని యీ మూడు ప్రాంతాల్లా ఒక్కచోట నున్నవే. ఈనాడు భాషా రాష్ట్రములు ఏర్పాటు అవుతున్నవి గనుక, యీ మూడు ప్రదేశములవారినిన్ని ఒకచోట చేర్చవలసిందిగా కోరుతున్నాము. ఈ విధంగా చేస్తే, విశాలాంధ్ర రాష్ట్రము ఏర్పాటుకు తోడ్పడగలదు. అందుకుగాను అక్కడ హైదరాబాదు మంత్రివర్గమువారుకూడా పూనుకొని బలపరుస్తారని అశిస్తున్నాను. ఇంతేకాకుండా యీనాడు యిక్కడ విశాలాంధ్ర నిర్మాణమునకుగాను ప్రతిపాదించబడ్డ తీర్మానమును మన శాసనసభలోని అన్ని పార్టీలవారుగూడా ఏకగ్రీవంగా ఆమోదించమని నేను హృదయపూర్వకముగా కోరుతున్నాను.”

SRI K. BRAHMANANDA REDDI:—“Mr. Speaker, Sir, after the impressive and reasoned speech of the Leader of the House and Sri Kala Venkata Rao it is hardly necessary for me to traverse the same ground. We are happy that the 33-million Telugu-speaking people are on the threshold of realising their dream of Visalandhra. It is right and proper that the leaders of Telangana have not asked us for any assurance or safeguards, neither have we given them

26th November 1955]

[SRI K. BRAHMANANDA REDDI]

any in the spirit of inspiring confidence in them. Sir, though they have not asked for any assurance or safeguards, the Leader of the House has made it plain in his speech that so far as the Services are concerned, educational institutions are concerned and other development programmes are concerned the Telangana people will have their due share. I am saying this for this reason: There is a section of people in Telangana who feel—probably honestly feel—that as a separate Telangana State is good for them. We know they have some apprehensions in this matter. So we have to assure them that their apprehensions though reasonable we and they should be joint partners in the joint enterprise of securing for us Visalandhra and make it a big State for the benefit of all of us. It is not necessary for me to make any lengthy speech here on this resolution as all of us are agreed in the matter of attaining Visalandhra. Sri B. V. Subba Reddi, a particular friend of mine, spoke yesterday, which must have hurt many of us; it pained me particularly. He was a little poetical in his expression and he sacrificed sense for that. He seemed to have borrowed some of his arguments from the opposite ranks; and he seemed to have surpassed them in his performance. He said, 'the legislature does not reflect public opinion'. He is coming from Rayalaseema. I ask him, does he not remember that at the time when the Andhra State was formed it was the Legislature that expressed its opinion for the formation of the Andhra State? Similarly, over the question of capital of the Andhra State, it was the Legislature that expressed its opinion. The Andhra Assembly then was not elected on the particular issue of Andhra State or no-Andhra State. If the true representatives did not reflect public opinion, who else can? This is what I want to ask him. Probably, Sir, his intense desire to retain the capital at Kurnool seemed to have blurred his vision. I request him to rise to the occasion. When big issues are involved, I want him to think big and act big. That is my advice to him. (A voice: 'He is not here'.) If he is not here, at least his friends will convey it to him.

[26th November 1955]

[SRI K. BRAHMANANDA REDDI]

"Then, Sir, the amendment which the Leader of the Communist Party has moved is rather unhappy. I honestly feel it is untimely. We have time and again expressed in this Assembly, as also elsewhere, that the Tungabhadra Project area is the life-line of our backward tract, the Rayalaseema, and most of us realise also that though language is the dominant factor for consideration in the reorganization of States, it is not the sole consideration. When the States Reorganization Commission was formed it was made plain that it was not a Linguistic Reorganization Commission but that it was a States Reorganization Commission, so much so, that though language plays a dominant part, there are other considerations also in deciding the question.

"Then, Sir, Sri Pillalamarri Venkateswarlu asked us, 'on the same ground how can you ask Kolar?' I may tell him that Kolar is a Telugu area. From the statistics one will find it is all Telugu area. There is no particular reason why Kolar should form part of Kannada. If like the Tungabhadra area, Kolar is the life-line of Kannada we will readily concede the point. But it is not so. So I feel honestly that the Communist Party of Andhra has committed a mistake. I am also sorry that the Communist Party here is rather inspired by the Communist Party of some neighbouring State. So, Sir, I would earnestly appeal to the Communist Party and especially to their leader to withdraw their amendment; and even if he wants to speak on his amendment, let him speak on it, but not press it.

"Sir, one more minute and I finish. We know under the Constitution two High Courts cannot be constituted. So we have stated in the resolution that the seat of High Court of Andhra will be in Hyderabad. We are very glad that the Advocates' Association, Guntur and the Lawyers' Association at Hyderabad have passed a unanimous resolution that the seat of High Court should be in Hyderabad itself. But there is one section of people, who feel, like some Congressmen in some other States, that there can be a Division Bench in Guntur. Personally speaking, this is a minor matter which can be settled with the

26th November 1955]

[SRI K. BRAHMANANDA REDDI]

Centre. There is one thing to be remembered in this issue of High Court. If the seat of the High Court is to be in one place and if there is to be a Division Bench in another place there will be a conflict of jurisdiction. Supposing the entire offices and officers are located in Hyderabad and pass orders there, the High Court at Guntur will have no power to pass a writ in Guntur. In view of this I earnestly hope that friends pressing for a Division Bench at Guntur will drop the idea altogether. Finally, Sir, I wish Visalandhra will come into being early and serve the needs of the entire Telugu speaking people."

SRI S. RANGANATHA MUDALIAR:—"Mr. Speaker, Sir, I wholeheartedly support the motion of the Government that Visalandhra should be formed and that it should be immediately formed. But before I speak about the desirability and advisability and expediency of Telangana merging immediately with Andhra I would like to say something about the southern borders of this State. Sri Ramakrishna Raju, our party leader and other members from Chittoor area have spoken about it. But I am also entitled to speak something about the constituency which I represent, and Tiruttani constituency, which is a predominantly Tamil area and certain other areas in Chittoor taluk and in Kuppam area. Sri Ramakrishna Raju said that undue insistence on linguistic principle is not desirable. I agree with him. I agree with him also when he stated that the linguistic principle must be balanced by other factors, namely, contiguity, cultural affinity, commercial and social intercourse and economic and other considerations, and administrative convenience too. Judging by every one of these tests, linguistic considerations, administrative convenience, cultural affinity, commercial and trade intercourse and economic considerations—all these, separately considered and collectively considered, will point to the need that these areas should go to the Tamilnad. I hoped that at the recent Cabinet Level Conference at Madras this matter would be settled once for all and all doubts with regard to border areas will be cleared. But unfortunately differences arose on account of border area question, so much so, that

[26th November 1955]

[SRI S. RANGAIAH MUTHALIAR]

the consideration of the bilingual areas in Chittoor district had also to be postponed. It is highly regrettable that the boundary commission is not yet constituted. Even now, I hope, the two Governments would prefer to meet and decide this question amicably. If that is not possible then, it is necessary that this Government should be pleased to address the Government of India to appoint a boundary commission. We are not very happy about the boundary commission. We hope this can be solved by an 'across-the-table conference'. But since things are not to be like that, the next thing is to refer to the Government of India and appoint some commission to settle this dispute once for all, so that the Tamils in this State, if they are destined to go to the Tamil area may go, but if they are not to be so, let them live in the Telugu State as any other subject of Andhra as loyal citizens and help in the improvement of the State. I do not want to say more about this. Apart from other considerations, the wishes of the people have also to be considered and that is the primary consideration, and on that test also these areas should go to the Tamilnad.

"Coming to Visalandhra I do not want to repeat the arguments that have been advanced by much greater persons since yesterday. This demand for linguistic province took its origin in 1903 and it is traceable to the proposals of the Government of Lord Curzon for the partition of Bengal. Ever since that time it has been agitating the minds of the Indian people, but gradually there has been a shift of the linguistic principle. There has been a progressive realization of the need to balance the linguistic principle by other considerations, namely, contiguity, national unity, cultural affinity, trade and other interests. As early as 1930 the Indian Statutory Commission laid down certain factors—the same considerations which are now being applied now—and they said also that if two areas speak the same language that should be the motive for the formation of a combined State, provided both areas are self-contained areas. So, that Telangana people and Andhra people speak the same language is the most primary consideration for the merger of the two States. Besides that, there is also

26th November 1955]

[SRI S. RANGANATHA MUDALIAR]

cultural affinity, there is also continuity, there is also racial unity, there is also ample administrative convenience, and all the economic advantage will be for Telangana. So the Telangana people could agree to the immediate formation of Visalandhra. All committees—the Nehru Committee in 1948, the Dhar Commission, etc—insisted on one factor namely the wishes of the people. And in the present case, we have got the auspicious of all relevant factors except the consent of the Telangana people. I hope and I sincerely believe that the dissidents are confined to a minority of Telangana people. They may have their own fears—their fears may be reasonable or unreasonable; they may fear that they might be swept out of existence by the more advanced coastal Andhras and since those fears are there, it is the duty of every Andhra to explain to the dissident Telanganas and convince them that they need not have any fears and try everything to allay their fears. They must be shown that the Andhra people and the Andhra Government are one with them and will look to their interests much more than to their own interest. In the present circumstances we have to see if the present Andhra Government have not done their best to allay the fears of Telangana. I should think the present Government have left no stone unturned in this direction. The assurance has been given by the Deputy Chief Minister that he will go to the extent of embodying safeguards in the form of a statute. So why should the Telangana people have any more fears. The High Command has given a similar assurance. It is no use simply saying that Andhras outside Telangana State support the demand for Visalandhra. It is not sufficient; we must gain the majority opinion of the Telangana people. We must explain to them, particularly at this juncture when the mind of Telangana is divided, particularly ask the present Telangana leaders to see beyond their nose, look far ahead into the future, think not of their immediate, personal or group interests, but consider the interests of the welfare of future generation born and yet to be born. If with all these assurances from this State and the Centre, the Telangana people would not open their

[26th November 1955]

[SRI S. RANGANATHA MUDALIAR]

eyes, I do not know what to tell them and I do not know what the leaders of the Andhra State are going to do in the circumstances. I should feel, if in spite of these assurances they should still persist in their stand, I am afraid we will have to let them alone to stew in their own juice."

SRI K. SUBBA RAO:—“ సవాపతి, సర్వాంధ్ర జాతి ఐక్యతకు సంస్కృతి అభివృద్ధికి, సాష్టవ సాభాగ్యాలకు ఆదారభూత మైనటువంటి ఈ ముఖ్య తీర్మానాన్ని ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రతిపాదించడము వారి భాగ్యము, ఆంధ్రులందరి భాగ్యము అనినేను చెబుతున్నాను. ఈ తీర్మానముచాలా జాగ్రూకతతో ఎవరికీకూడా మనసుకు ఏ విధమైనటువంటి సందేహం లేకుండా ఉండేటట్లు చక్కగా రచించారు. ఇందులో ఒక సవరణ తీర్మానమును కమ్యూనిష్టుపార్టీ నాయకుడైనటువంటి శ్రీ సుందరయ్యగారు ప్రతిపాదించి పట్టుకొనినది. ఈ ప్రతిపాదన అవసరము లేదని మొట్టమొదట తీర్మానము గురించి మాట్లాడేదానికి ముందు వారికి నేను విన్నవించు కొంటున్నాను. ఇది బాషాప్రయుక్త రాష్ట్ర సిద్ధాంతము పైన ఆధారపడినటువంటి వ్యవహారం కాదు. ఆంధ్రలో మొట్టమొదట భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్ర సిద్ధాంత సూత్రాన్ని లేవనెత్తి జగతికి లేదా ఆంధ్రజాతియొక్క ఐక్యతకు, ఆంధ్రరాష్ట్ర సంపాదనకు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయానికి మొట్టమొదట ప్రారంభించి సంకల్పించారు. దీనిలో ఇన్ని ఎగుడు దగుడులు కలిగి అనేక ఇబ్బందులతో కూడుకొని మొట్టమొదట ఆంధ్ర విశ్వ విద్యాలయ ప్రాప్తి, తరువాత ఆంధ్రరాష్ట్ర ప్రాప్తి ఈ నాడు ఆంధ్రజాతి ఐక్యత ప్రాప్తి కలిగినటువంటి భాగ్యము అబ్బింది. ఇప్పట్లో ఒక్క భాషా ప్రయుక్త సిద్ధాంతమే కాకుండా ఈ S.R.C. కమిటీ వారు ముఖ్యముగా అనేక విధములయినటువంటి సూత్రాలు ఆలోచించి భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రములు కాకుండా యాపత్తుభారతదేశాన్ని సర్వవిధములుగా అందరి అభివృద్ధికి అటంకములేకుండా, అందరి సంస్కృతికి ఎక్కడా లోటు రాకుండా ఉండేటటువంటి ఆలోచనచేసి సరిహద్దు ప్రాంతాలలో ముఖ్యముగా సరిహద్దుల్లో ఉండేటటువంటి ప్రాంతాల్లో ఇబ్బందులులేకుండా ఉండే సూచనలు చక్కగా చేసినారు. అందులో ముఖ్యముగా రాయలసీమ ప్రాంతమునుంచి, రాయలసీమ అని పేరు పెట్టి, రాయలసీమ ప్రాంత అభివృద్ధికి అనాదిగా పని చేస్తున్నటువంటి నేను, ఈ S. R. C. కమిటీవాళ్ళు తుంగ భద్రప్రాంతాన్ని రాయలసీమవారి అభివృద్ధికిగాను ఎందుకు ఇచ్చినారో సుందరయ్యగారు కొంత ఆలోచనచేసి చూస్తే వారు ఈ పెట్టిన సవరణ తప్పకుండా ఉపసంహరించు కుంటారని నేను అనుకొంటున్నాను, రాయలసీమ ప్రాంతము ఆంధ్రరాష్ట్ర ములోనిదే వేరు కాదు, పేరు ఆరోజున పెట్టిరి, “సీమ” శబ్ద ప్రయోగము చాలా సంకుచితమైనదనే నేను ఆ దినము నామకరణము చేసినాను.

26th November 1955] [శ్రీ K. SUBBA RAO]

ఈ రాయలసీమ అనేది పల్నాటిసీమ, కళింగసీమ లా పెరుటెపాటు ఒకసీమగా సర్వ ఆంధ్రరాష్ట్ర సాభాగ్యానికి వుపయోగ పడేటట్లుగా కూడా దాని చేసింది. రాయలసీమ ప్రాంతానికి జీవప్రదమైనటువంటి ఒంగభద్రానది. అసలు తుంగభద్రాతీరము రాయలసీమనాని చరిత్ర ఒక్కసారి మీరు జ్ఞాపకము చేసుకొన్నట్లయితే రాయలసీమకు, ఈ తుంగభద్రానదితో సంబంధ బాంధవ్యము వుందో తెలుస్తున్నది. అసలు రాయలసీమ అప్పటి రాయలరాజ్యములో ఉత్కృష్టమైనటువంటి 'పాండురంగ మహాత్యము' వ్రాసినటువంటి తెనాలి రామలింగడు తుంగభద్రను గురించి వ్రాస్తూ అసలు రత్నాకరుడే తుంగభద్ర నది అని తాను వరించి పోయనే అని చెప్పబడ్డారు.

'గంగా సంగమ మిచ్చగంబు నే మదిం

గావేరి దేవేరి గా అంగీకరించునే.'

అని చెప్పకుంటూ తుంగభద్ర అనే ఒక నది తరంగాలతో పూగులాడుతూ సర్వ ప్రజల సాభాగ్యమునకు ఆధారభూతమైనది, అందులో బిడ ప్రజలను మంచివారుగ చేయడానికి ఆధారభూత మైనటువంటి నది అక్కడ ఉంటే దానిని ఎల్లప్పుడుకూడా బీదల ప్రాంతముగా వుండి వుంటే రాయలసీమ అభివృద్ధిగాను ఈ తుంగభద్ర అనకట్ట ఏర్పడింది. ఈ తుంగభద్ర అనకట్ట హైదరాబాదు రాయలసీమ ప్రాంతాలవారు ఇద్దరు అభివృద్ధి చెందడానికి ఏర్పాటు చేసినటువంటిది. నేను సుందరయ్యగారికి ఒక ప్రార్థన చేయదలచుకున్నాను. తుంగభద్ర ప్రాంతము అన్నప్పుడు వారికి లోపల ఒక ఆలోచన ఉన్నది. వారు ఉండే రాయచూరు ప్రాంతము కూడా ఎందుకు ఆంధ్రకు యివ్వకూడదు అదికూడా తుంగభద్ర ప్రాంతమే అయితే వారికి వుండి వుంటుంది. అందులో తప్పేమీ లేదు. ఆంధ్ర ప్రాంతానికి బళ్ళారి ప్రాంతముతోపాటు అవసరమైన సంబంధము సంస్కృతి, అభివృద్ధికి అవసరమని తోచినప్పుడు కొరడములో తప్పేమీలేదు. కాని ఒక్కసారే అది రాదని చెప్పి ఇక్కడ ఈ తుంగభద్ర వుండేటటువంటి కొంత భాగముకూడా వద్దని చెప్పడములో సబబు కాదు, సర్వము లేదు అని చెప్పి నేను ప్రార్థన చేస్తున్నాను. ముఖ్యముగా తుంగభద్ర రాయలసీమ అభివృద్ధికే కాదు సర్వ ఆంధ్ర స్థావర అభివృద్ధికి కూడా అవసరమైనటువంటి చక్కని జల వసతి కలిగిన టువంటి ప్రదేశము. దీనినుంచి నేముకూడ బళ్ళారి సవరణలో కూడా కన్నడ ప్రాంతములో తెలుగు భాష ఒక్కటి మాట్లాడేవారు అయితే బళ్ళారి, అక్కడ ఉండేటటువంటి మోక, రూపనగుడి ఫిర్కాలు తెలుగు ప్రాంతాలని సభ్యులు కూడా ఒప్పుకున్నారు. కాని హాస్పేట, ఆ ప్రాంతములు కన్నడము వున్నది. తెలుగువారని కాదు తెలుగులో, ఉద్బంధమైన కవిత్వము చెప్పే వారు యీనాటికికూడా అక్కడ ఉన్నారు. తెలుగు భాషా పరిచయము 150 సం॥ లో తెలుగు భాషలో తమ కావ్యాలనేవారు తమ నిత్య జీవిత వ్యవహారములను అధికారములోనేమి అసాధికార రీత్యా చేసుకున్నటు

[SRI K. SUBBA RAO]

[26th November 1955]

అంతేకాదు ఉన్నారు. కాబట్టి అది ఒక ఇబ్బందిగా S. R. C. వారు భావించలేదు. ఈ ఇబ్బంది ఒక్కసారి అంధరాష్ట్రము లోకి వచ్చి చారిత్రా ఇబ్బందిగాలేదు. వాళ్లకూడా సాకర్యము కలుగే పరిస్థితిని ఆలోచించి ఈ రెండు ప్రాంతాలలో ఏ ఒకరివరకు కన్నడము లెకపోతే కన్నడ మాట్లాడేవారు ఒక్కరిని మరొక మాట్లాడేవారు, లెక ఎక్కువమంది తెలుగు మాట్లాడేవారు అనే వ్యత్యాసం వారికి తగినసాకర్యములు కొద్దిమారిపోయిన ఇది ఒక్క తుంగభద్ర ప్రాంతములో 4 జిల్లాల ప్రజల జీవనము యావత్తు కూడా వాళ్లకు తుల్యం వున్నది. కాబట్టి దానిని బాగా ఆలోచనచేసి ప్రతి బావంతులు బారతదేశం భవిష్యత్తును ఒక విధంగా ఉజ్వలమైన స్థితికి తీసుకుపోయి దానికి వచ్చినటువంటి వారు ఇక్కడ ప్రస్తావనచేసి ఈయావత్తు అంధరాష్ట్రానికి ఇది అత్యవసరమని చెప్పి ప్రసాదించారు. అందువల్ల పార్టీలో అందులో ప్రతిపక్షాలకు కొంతమందికి ఈ 4 జిల్లాలు, 3 జిల్లాలుపోగొట్టుకుంటున్నారు, కోలారు ప్రాంతము అని చెప్పి ఇందాక ఎవరో చెప్పినారు. కోలారు ప్రాంతము తెలుగు ప్రాంతమే. తెలుగు ప్రాంతమువారు తప్పకుండా తెలుగు దేశానికివచ్చి తీరుతారు. కర్నాటకులు కర్నాటక ప్రాంతం ఎట్లా వారికి రావాలని అభిమానంతోవున్నారో, మనముకూడా అట్లాగే మన తెలుగు ప్రాంతము మరొక రావలయునని కుతూహలపడుతున్నాము. కాని అక్కడి వారు ఒకే మాట చెబుతున్నారు. వినాడో అవి మైసూరు ప్రాంతం లోని తెలుగుప్రాంతంవారు కర్నాటక ప్రాంతంలోకిచేరితే మేము సమ్మతించమన్నారు. అట్లాఅయితే కర్నాటక ప్రాంతములో ఏర్పడే సందర్భములో కర్నాటక ప్రాంత మేకాదు, కర్నాటక ప్రాంతంలో వున్న తెలుగు వారంత చిత్రదుర్గం, మదుగిరి ఇంకా అన్ని ప్రాంతములో తెలుగు మాట్లాడేవారు కూడ వెంటనే ఇక్కడకు రావడానికిసంసిద్ధులుగా వున్నారు. వారు అక్కడ అందోళన జరుపుతున్నారు. ఆ అందోళన తప్పకుండా పలించి కోలారు ప్రాంతము ఇక్కడకు వస్తుంది. కాని S. R. C. Report లో అది సవరించడంలో ఇది ఎక్కడకోపోతుంది అని చెప్పి ముఖ్యముగా తుంగభద్ర ప్రాంతము వాళ్లకు ఇవ్వవలసిందని చెప్పి వాళ్ళుచెప్పినారు. ఈ తీర్మానాన్ని చక్కగా విషయాలుమాట్లాడుతూ కర్నాటక ప్రాంతము ఏర్పాటు అయ్యే సందర్భములో వాళ్లకు ఏర్పాటు చేసి ఇవ్వడము ధర్మము అని చెప్పుతు కర్నాటక భాగంలో ఎక్కడా కూడా సంస్కృతిలో గాని భాషలోగాని పరిపాలన సాకర్యములోగాని ఎక్కడా ఏ ఇబ్బంది ఉండదు.

“హుస్సేట, దానిచుట్టు ప్రక్కన వున్నప్రాంతాలు గూడా తుంగభద్ర ప్రాంతములో వుండేటటువంటిచే, రాయలసీమలోని అయిదు జిల్లాల ప్రజల సంరక్షణార్థం తుంగభద్ర ప్రాంతమును అంధ్రులకు యివ్వమని కమిటీవారిని కోరగా వారు అయిదులో వున్న పది ఖాళీ వ స ర ము నేక వారు గ్రహించి, అంధ్రులు కోరింది సరిపెనని గుర్తించి, సరియైనట్లు అది అంధ్రులకు ఇచ్చి పరిష్కరించి, ఏర్పడింది. ఈ విషయమును విజ్ఞప్తపెట్టేటప్పుడు వ్యతిరేకముగా యివ్వచేసినవారు చాలామంది ఉన్నారు.

26th November 1955

[SRI K. SUBBIAH RAO

ప్రాంతాలవారు ఏదీ ప్రార్థనలు చేయవలసింది లేదు. అయితే చూస్తే, తాతకు ముందుకు దగ్గర వున్నాడు. అలాగే ప్రపంచములో పంపిణీయైన దేశాలను చూస్తే సామర్థ్యాలు కలిగి అంధులకు, నిటకాలవలకు తీసుకొని వెళ్ళి పంపిణీ చేయడం బెదిరే వారు ఎవరు? గనుక యీ ప్రపంచములో బెదిరే వారు ఎవరాలేదు. అట్టి బెదిరింపులకు, సత్యాగ్రహాలకు అంతులు పడవలసింది మాకు ఆకర్షణ లేదని చెబుతారని అనుకోవలసిందే. అంధులకు కన్నులకు అందరికీని ఆధారభూతమై, సర్వప్రజల శ్రేయస్సుకు శ్రేయోబంధుని అందరిమైన నీటివిషయములో బళ్ళారి వారు సత్యాగ్రహము చేస్తున్నారు గనుక, అది సత్యాగ్రహము అనిపించుకొనుదు, దురాగ్రహమేననిపించుకుంటుందని మేము గట్టిగా చెప్పగలము. మైసూరు ప్రభుత్వమువారుగూడా యిది దురాగ్రహమేనని, అది బరగకుండా కట్టుదిట్టము చేశారు. గనుక యీ ప్రాంతాన్ని తీసుకునేసందర్భములో, అది అంత అవసరము ఏదేమిట్లయితే, కన్నడ భాషనే ఒక ప్రాతిపదికగా పెట్టుకున్నప్పుడు, అప్పుడు అందుకు మేముకూడ ఒప్పుకునే వారమే. భాషనే ప్రాతిపదికగా తీసుకొని, బళ్ళారి, తుంగభద్ర మొదలగు ప్రాంతాలు విభాగాలు చేయవలసివచ్చిన దని, S.R.C. వారు చెప్పలేదు. కమిటీ వారు భాషనే ప్రాతిపదికగా తీసుకోలేదు. వారు తీసుకున్నది ప్రజల సంస్కృతి, పరిపాలనా సౌలభ్యము యింకను యితర విషయములు, అన్నీ సమన్వయపరచి ఆలోచించి చేసిన తీర్మానము, యిది అందువల్ల సుందరయ్యగారు, లేకపోతే వారి పార్టీవారు మైసూరు రాష్ట్రంలోని కన్నడ ప్రాంతాలతోబాటు ఆంధ్ర పాఠశాలగూడ కన్నడ ప్రాంతాల్లోనికొకటిగా మనిచెప్పినారా? చెప్పలేదంటే సంతోషమే, అట్లు మేము ఒప్పుకోటానికి, అక్కడ ఎవరూ ఏమీ అనలేదు. వాళ్ళుగూడ చెప్పలేదు, ఆ రోజున నేను అక్కడవున్నాను. 29 వ తారీఖున సభలో యీ తీర్మానమువచ్చింది, సవరణలారాలేదు. సవరణవచ్చినట్లైతే, అవ్యవహారముసభలో రాలేదు. అందువల్ల సుందరయ్యగారు ఈ విషయములో కొంత పునరాలోచించి ఆ విషయము చెప్పవచ్చును. ఇంతకు ఎవరి అదృష్టం వారిది. తెలుగు ప్రాంత్యమే అయితే అది రావటానికి బళ్ళారి, దానికి దగ్గరవుండే రూపనగుడి, దానితోబాటుమోక, ఆ ప్రదేశాలలోనుండేవారు అది ఆంధ్రలో చేర్చవలసిందే నని గట్టిగా కోరవలసిందని నేను కోరుతున్నాను.

"తరువాత ముఖ్యమైనది హైదరాబాదు విషయము వున్నది. హైదరాబాదు వారిలో మేము కలుస్తున్నాం. మేము హైదరాబాదు పోతున్నాం. అంధ్రప్రదేశ్ కి వెళ్ళి హైదరాబాదు. అంధ్రుల యిలవేల్చు అయిన తరువాత అందరినీ ప్రత్యేకమైన ప్రదేశమిది. అంతకంటే యొక్కువగ, అంధ్రప్రదేశ్ కు వెళ్ళవలసివచ్చి యిలాటికూడ చరిత్రనుబట్టి అంధ్రప్రదేశ్ కు వెళ్ళవలసివచ్చింది. చరిత్రాత్మకంగా అంధ్రప్రదేశ్ కు వెళ్ళవలసివచ్చింది. కాబట్టి అంధ్రప్రదేశ్ కు వెళ్ళవలసివచ్చింది. కాబట్టి అంధ్రప్రదేశ్ కు వెళ్ళవలసివచ్చింది."

[SRI K. SUBBA RAO]

[26th November 1955]

మగడి రాజ్యము తరువాత ఆంధ్రుల చరిత్రలో ప్రసిద్ధమైనటువంటి గొప్ప గొప్ప రాజులు పరిపాలించిన ప్రదేశమిది. గనుక రాయలసీమవారు, సర్కారువారు, హైదరాబాదువారు ఏజ్ట్ స్టార్వోషకరులు. దౌర్భాగ్యవశాత్తు వారిని, వీరిని చెరుచేసిన కారణముపల్ల విరండరు వేరు వేరు ప్రదేశాలలో పుండిపోయినట్లు ఉచ్చించింది. గనుక మేమందరము ఒకచేటనుండుటకు మేము మా మాతృ దేశానికి వెళ్ళుతున్నాము. హైదరాబాదు మనది. మేమే హైదరాబాదు వారిలో చెరబొటున్నాము. మమ్ములను మీలో కలుపుకోండి అని మేము తెలంగాణా హైదరాబాదువారిని అడుగుతున్నాము ఆంధ్ర ప్రదేశము యాపిత్తుకున్నా తెలంగాణా అని పేరు పెట్టుటకు మాకేమీ అభ్యంతరములేదు. ఆంధ్ర, తెలుగు అనేటటువంటివి శబ్దాలలో భేదమే గాని, వేరు ఏమికాదు. ఇంతతా తెలంగాణామే. తెలుగు ప్రాంతమంతా ఓక్కటిగా చేసుకొనడానికి మేము అక్కడికి వస్తున్నాము. కనుక మాకు మీరెవరూ భయపడనక్కరలేదు. వెనుకబడినవారమని, హామీలని అనుకో నక్కరలేదు. హామీలతో పనిలేదు. హృదయ పరివరనము కలగవలెనేకాని హామీలపల్ల ప్రయోజనం ఉండదు. అప్పుడేవో రాయలసీమ సర్కారువారల మధ్య కొన్ని సందర్భాలు వచ్చినవి. సర్వాంధ్ర రాష్ట్రము కావాలని కొరిక కలిగినప్పుడు అందుకు అడ్డుపడినవారు రాయలసీమలో అప్పుడు కొంత మంది ఉన్నారు. వారికెదురుగా వున్నటువంటివారు రామాచార్యులుగారు, యిక్కడ యీ సభలో వున్నారు. నేను, రామాచార్యులుగారు, కోటిరెడ్డిగారు, యీ ముగ్గురుతప్ప, ఆంధ్ర రాష్ట్రము కొరినవారు ఎవరు లేరు. అనాటినుంచి ఆంధ్రరాష్ట్రము ఏర్పడేవరకూ కష్టించి, పోరాడి రాష్ట్రము సంపాదించాము. ఆంధ్ర రాష్ట్రము ఏర్పడి, యీ శాసన సభ ఏర్పడిన తరువాత, రామకృష్ణ రాజుగారు సభ పెట్టిన తరువాత చిత్తూరు జిల్లాలో కొంతమంది యేకమే, సర్వాంధ్ర రాష్ట్రము కావాలని పోరాడే యాత్ర యీనాడు హైదరాబాదు పొయ్యేవరకూ వున్నది గాని, యీ పోరాటము యీ రోజుతోటి ముగించలేదు. సంపూర్ణమైన ఆంధ్రరాష్ట్రము మనమందరము హైదరాబాదులయులతోను, అక్కడవుండే తెలంగాణావారితోను కలిసి అందరము చక్కగా వ్యవహరించినాడే సంపూర్ణ ఆంధ్రరాష్ట్రము ఏర్పడినదన్నమాట. వీడో హామీలని అంటున్నారు. హామీలు యివ్వడానికి సిద్ధముగా వుండే ప్రయత్నమేదియు లేదు. హామీలతో పనిలేదు. అందరము ఏకముగా వుండడానికి ప్రయత్నము చేస్తున్నాము. రాజ్యమే ఆంధ్రులందరి చేతికి వచ్చుజెప్పే ప్రయత్నము జరిగేటప్పుడు, వేరే వ్యవహారము చేయవలసిన పనిలేదు. ఇంకను ఉత్తర సర్కారువారు, వారు, వీరు అని అన్నారు. ఉత్తర సర్కారువారు ఎవరు యిక్కడ? రాయలసీమవారు ఎవరు యిక్కడ? తెలంగాణావారు, రాయలసీమవారు, ఉత్తర సర్కారువారు—యీ మూడు ప్రాంతాలవారు సరిసమానులుగానున్నారు. ఒకవేళ ఉత్తర సర్కారువారిలో జనసంఖ్య ఎక్కువగా వుంటే వుండవచ్చు. కాని ఆ ఎక్కువ తక్కువ అని ఏమీ

26th November 1955] [SRI K SUBBA RAO]

అందరిలోను ఐకమత్యము కలిగింపబడు. బాషాబంధం ఏర్పడుతుంది. ఈ సంబంధం ఏర్పడకపోతే అందరముకూడ ఒక్కటై వ్యవహరించే పర్యాయము జరిగితిరతుండే. హామీలు అంతగా కావలసివుంటే, ముఖ్యమంత్రి గొప్పాలరెడ్డిగారు చెప్పినట్లు, వారి భూభాగమునకు కావలసిన ఓట పసతులు, యింకను యితర సౌకర్యాలు, ఉద్యోగాలకు సంబంధించిన వ్యవహారాలు, ఇంకను అక్కడి ప్రజలకు కావలసిన యితర ఏర్పాట్లన్నీ వారి జనాభా ప్రకారము వారిభాగము వారికిచ్చటానికి యీ సభవారంతా సుముఖంగానే వున్నారు. దీనికి అందరు సమ్మతిస్తారు. అందులో అభ్యంతరము చెప్పవారెవరాలెరు. కనుక హైదరాబాదువారు ఆంధ్రుల యొక్క పూర్వ వైభవాన్ని ఒక్కసారి స్మరణకు తెచ్చుకొని, అందరూకూడా ఏకీభవించి, ఆంధ్ర రాష్ట్రమును సర్వత్రముఖాదివృద్ధికి సాష్టవమైన ప్రయత్నము చెయ్యటానికి, హైదరాబాదు తెలంగాణా వారిని కొరమని యీ సభ ద్వారా వారిని నేను ప్రార్థిస్తున్నాను. వారు ఏదో ప్రజాభిప్రాయమున అంటున్నారు. ధౌరములో ఏది ప్రజాభిప్రాయము? ప్రజాభిప్రాయముని ఎవరో అన్నారు. ప్రజాభిప్రాయం యిచ్చేది ఎవరు? ప్రజా ప్రతినిధులయొక్క అభిప్రాయమే యీ ప్రపంచములో ప్రజాభిప్రాయము. విశాలాంధ్ర మాకు అక్కరలేదని వారు తిర్మానముచేసి చెప్పారు. ఆధిక సంఖ్యాకులు విశాల ఆంధ్రరాష్ట్రములో యీనాడే చేరవలసిందనని చెప్పి చేరినారు. S.R.C. వారుకూడ ఈ విషయములో ఎంతో దీర్ఘాలోచన చేసి, విశాలాంధ్ర ఏర్పాటుకు ఒప్పుకున్నారు. ఈ విషయము వర్కింగు కమిటీ వారు బాగాఅలోచించి విశాలాంధ్ర వెంటనే నిర్మాణము ఆయితేనే మంచిదని ఒప్పుకున్నారు. అందుకు వారినిమేము అభినందిస్తున్నాము. S. R. C. వారు వీరిద్దరినీ 1961 లో ఏకంచేసి బాగుంటుందని చెప్పినా, 'అలస్యాత్ అమృతం విషం' అని పెద్దలుచెప్పారు కనుక, అమృతమైనా అలస్యమైతే విషమై పోతుందన్నట్లు, యీ విశాలాంధ్ర నిర్మాణానికి అలస్యము జరుగరాదు. అలస్యమైతే భగ్గుము కావచ్చును. దీనికి కారణము అందులో అధికారవాంఛ ఒకటి, అందులో సర్వాధికారము అనుభవిస్తూ ప్రవర్తిస్తూన్నటువంటి స్వార్థపరతత్వంతో కూడిన నాయక శిఖామణులు, వినాయకులు కొంత మంది ఎప్పుడూవుంటూనే వుంటారు. వాళ్లు చేసేప్రచారం ప్రపంచములో జరుగుతూనే వుంటుంది. ఈ సందర్భము హైకమాండులోని వర్కింగు కమిటీ వారు గుర్తెరిగి, చక్కని ఆలోచనచేసి సర్వప్రజలయొక్క ప్రతినిధులు, ముఖ్యంగా కాంగ్రెసు పార్టీరాజ్యం, లేదా కాంగ్రెసు అభిమానము కలిగిన బాషా ప్రాంత్యమేకాకుండ సర్వజనాభివృద్ధికి అవసరమైన రాజ్యం, యావదాంధ్ర దేశంపై, సర్వఅంధ్రముపై వుండవలెననే కోరిక కలిగినప్పుడు, ఎన్నికలు వెంటనే జరిపి, యిందులో కలిపి వలసిందని వాళ్లకు చెబితే వారు ఏకీభవించి కలుస్తారు. ఇందులో చాలామందికి ఎన్నికలు వస్తాయేమోననే అనుమానంవున్నది. ఎన్నికలు యిక్కడరావలసిన పనిలేనేలేదు. అక్కడ

26th November 1955 [SRI N. YERUKU NAIDU]

ఉత్తర సరిహద్దు విషయంలో—ఒక విషయం చెప్పవలసిన కున్నాను 1936 లో ఒరిస్సా రాష్ట్రం ఏర్పడేముందు 1903 లగాలను 1930 వరకు అనేక కమిషన్లు వచ్చాయి, పెరియార్ గారిదే ఎక్కడ. చివరకు కూడా అప్పటి విశాఖ ఇల్లా జిల్లా ప్రాంతంపై కొంత గుర్తా అధిష్టించారు. ఒరిస్సా రాష్ట్రంలో చెర్పవలసి వారు తెలియచేస్తుంటే, అయితే దారి కవితావాద రిపబ్లికన్ కూడా ఒరిస్సా సుబాల్స్ విషయంలో ఉన్న తగాదాలు విచారించాలని చెప్పింది, S. R. C. వారు ఏ విషయం విడిచిపెట్టి నారు. అంతేతర ప్రాంతాలలో ఉన్న అందరినీ పూర్వం గురించి మనం ఎంతైనా అసెంబ్లీ ద్వారా Central Government కు తెలియచేసి రక్షణ కల్పించి చలించి అమరం ఉన్నదని చెబుతున్నాను. ఒరిస్సా రాష్ట్రం ఏర్పడి 20 సంవత్సరాలైందప్పటి వారు ఒక పట్టానుంచి మరొక జిల్లాకు—ఈకొరాపుల్ జిల్లా నుంచి గంపాం జిల్లాకు—వెళ్లాలని పచ్చి నవ్వుడు ము. అంధ్ర ప్రాంతంలో నుంచి వెళ్లాలని ఉన్నది. రోడ్ల అభివృద్ధి కూడా వెరే రాష్ట్రంలో ఉండడంవల్ల చేయలేక పోయాడు. మన అంధ్రలు ఒరిస్సాలో ఉన్నవారు పరిపాలనలో చిక్కాపడుతున్నారు. వర్తకరీత్యా వాణిజ్య రీత్యా రహదారుల రీత్యానూడా అవస్థలు పడుతున్నాయి. వారి రక్షణకై మనం ఈ ఎసెంబ్లీ ద్వారా Central Government కు ఎత్తడి తీసుకుని వచ్చి తగిన విధంగా తీర్మానం చేస్తారని నమ్ముతున్నాను.”

SRI P. GOPALU REDDI :—“ అదృక్ష మహాశయా, ఈ నాడు మన ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన తీర్మానాన్ని ఈ సభవారు ఏకగ్రీవంగా ఆ మోదిస్తారని భావిస్తున్నాను. ఈ సందర్భంలో ఒకటి రెండు, మూడు నాలుగు భాగాల విషయంలో మనకీ వారికీ ఎలాంటి బేదాభిప్రాయం లేదు. కాని కట్టకడపటి విషయంలో మాత్రం కొంచెం చెప్పవలసింట్టుంది. S.R.C. రిపబ్లికన్ తరువాత సరిహద్దు సమస్య రెండు ప్రభుత్వాలు కలిసి ఏర్పాట్లు చేసుకోవలసి యున్నది. ఈ సందర్భంలో దక్షిణ సరిహద్దును గురించి చెప్పి విరమించుకోవాలి అని చూస్తున్నాను. ఉదయం మంత్రివర్యులు కళా వెంకట్రావుగారు మాట్లాడుతూ ఉత్తర సరిహద్దు, పశ్చిమ సరిహద్దు, (కొస్తా ప్రాంతాలగురించి తప్ప) దక్షిణ సరిహద్దు గురించి విపులంగా మాట్లాడారు. అంతకన్న జాస్తిగా చెప్పేది ఉండక పోయినా మా ప్రాంతంలో ఉండే కొన్ని ముఖ్యవిషయాలు చెబుతాను. చిత్తూరు జిల్లా ఈనాడు ఏర్పడినదికాదు. వివాద ప్రాంతం అనిచెప్పబడే ఆరు తాలూకాల్లో వివాదం అనేది ఎక్కడా కనిపించలేదు. టైలనుంచి వచ్చినవారు కొంతమంది చెబుతున్నారే కాని స్థానికంగా ఉండే అరవసోదరులుకూడా వివాదం ఉన్నదని కాని అరవ వారికి అన్యాయం జరుగుతుందనికాని చెప్పడానికి లేదు. రంగనాథ ముదలి యార్ గారు మాట్లాడుతూ లేనిది ఉన్నట్లు చెప్పడానికి లేదు. స్థిరంగా ఏర్పాట్లు జరిగిపోయిన భాగం విషయంలో కొంచెం ఎక్కువగా ఆ భావ మాట్లాడే వారున్నాడే భావంతో అక్కడ ఉండే ప్రజలకు ఏలాభంకలుగక

[SR. P. GOPALU REDDI] [26th November 1955]

పోయినా వెళ్ళే రాష్ట్రంలో చేర్చడంలో తమకు ఏమి ప్రయోజనం లేదని మా ప్రాంతాలలో ఉండి ఆచలంనుకూడా తెలుసును. అక్కడ ఉండేవి రెండే పది ప్రాంతాలు, ఒకటి ఎడమకూడా : రెండవది కుశస్థలి. ఈ రెండు నదులు నుంచి ఎడమకు ఉండే ప్రభుత్వాలపల్ల మారు ఏలాంటి ఉపయోగం కల్పించబడ లేదు. ఇప్పుడిప్పుడే ఎనిగి దోహదం కల్పిస్తూ కొన్ని ప్రయత్నాలు చేసి ఆ కట్టలు కట్టాలని ప్రయత్నిస్తున్నాము. ఈ రెండు నదులపల్ల చెంగల్పట్టు పల్లలో మద్రాసు పట్టణానికి నీటికి ఆదారమైన పూండి రిజర్వాయరు ఇదివరకే కట్టకున్నారు. ఇప్పటి పరిస్థితులలో మా ప్రాంతాలలోని ఏ బాగమైనా ఆ ప్రాంతాలతో చేరిన రైతులకు ప్రజలకు తీరని నష్టం కలుగుతుందనే అనుమానపడుతున్నాము. పాలారు చేసిన రూల్స్ అని ఒకటి ఉన్నాయి. వాటి క్రింద ఉత్తర ఆర్కాటు జిల్లాలో నిండవలసిన చెరువులకుగాను చిత్తూరు జిల్లాలోని చిత్తూరు, పలమనేరు తాలూకా రైతులు ఈ నాటికి ఒక బావి త్రవ్వకొడానికి వీలులేని పరిస్థితులున్నాయి. ఇటు పంటి రూల్స్ కుశస్థలి విషయంలో చేసినప్పుడు రైతులకు తీరని నష్టం కలుగ గలదు. ఆ విధంగా పిచాటూరు, అరణియారునదిపై ఒక కోటి రూపాయలతో కట్టాము కాబట్టి మాకు కావలసిన నీరు పదిలి మిగిలినదే మీరు వాడుకోవాలనే రూల్స్ రావచ్చును. ఈ నదులన్నీ చిత్తూరు జిల్లాలో ప్రవహించి చెంగల్పట్టు జిల్లాకు పోతుంటే ఆ ప్రాంతాలలోని ప్రజల లాభాలకుగాను మాకు నష్టం కలుగుతున్నదని చెప్పవలసియున్నది. ఈ సరిహద్దు సంప్రదింపులు విలంబమైనాయని చెప్పారు. ఇవ్వవలసింది ఇవ్వడానికి ఇష్టంలేదుకాని తీసుకొడానికి మాత్రం వారు సమాధానపడుతున్నారు. ఏ నూత్రాల మీద వారు కోరినారో ఎవరికి అర్థం కావడం లేదు. హెనువూరు తాలూకా విషయం క్రొత్తగా ప్రస్తావిస్తున్నారు అన్నారు. వివాద ప్రాంతాలని అరుతాలూకాలకు జనాభా లెక్కలు తయారు చేసినారు. పుత్తూరు జిల్లా మధ్యఉన్న అరుతాలూకాలు వెంకటేశ్వరుని గుడితోసహా లెక్కలు తయారు చేశారు దాని ప్రకారం తిరుత్తని తాలూకాలో తప్ప ఎక్కడా అరవల జనాభా హెచ్చుగా లేదు. ఈ జనాభా లెక్కలలో చాలా పొరపాట్లు కనిపిస్తున్నాయి. తిరుత్తని తాలూకాలో ఒక గ్రామములో 1931 వ సంవత్సరంలో 500 మంది ఉన్న తెలుగువారు 1951 వచ్చే సరికి 503 మాత్రం అయినారు. ఈ జనాభా లెక్కలను తయారు చేసేటప్పుడు జరిగిన తంతులో ఉండే లోపాన్ని గుర్తించుకోవలసియున్నదీ, ఆ జనాభాలెక్కలను ఆధారంగా చేసుకుని Special census తయారు చేస్తే అందులో ముగ్గురు పోయి నలుగురైనారు, 1931 వ సంవత్సరంలో 49%, 50% ఉన్న జనాభా 1951 సెన్ససులో 1953 లో వచ్చిన Hand book of census లో 1% గా ఉన్న బేధం 5% అయినది.

“1955 వ సంవత్సరంలో వచ్చిన Special census report లో—ఈ తట్టు ఒక ఆఫీసరు, అతట్టు ఒక ఆఫీసరు ఉండి తయారుచేస్తే—లభ్య రెండు

26th November 1955]

[SRI P. GOPALUREDDI]

వేలుమంది ఉన్న తెలుగువారు 87,000 మంది అయినారు. లక్ష 20 వేలు ఉన్న అరవవారు లక్ష 40 వేలు అయినారు. ఇతర జాతులదానిని 3 వేల మందిని చేరిస్తే 62% అరవలు, 40% ఇతరులు అని అంకెలు వేశారు. రేపు Boundary Commission వారు వచ్చినా ఈ జనాభా లెక్కలనే ఆదారంగా చేసుకొని పరిష్కారం చేస్తే అక్కడ ఉండే ప్రాంతీయులకు, ముఖ్యంగా ఆంధ్రులకు తీరిని అన్యాయం జరుగుతుంది, స్థానికంగా చూస్తే, అరవ నాయకులు ఎవరు ఆటం పోవాలని ముందుకు రావడం లేదు, అరవ దేశానికి పోవాలనే ఆశ పడడంలేదుకూడా, వారికి ఏ విధమైన ఇబ్బందులు లేవని దృఢంగా చెప్పవచ్చును. ఈ agitation చేసేవారు వినాయకం, శివజ్ఞానగ్రామణి విరిద్దరే, శివజ్ఞానగ్రామణి మద్రాసు రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి అయిన కామరాజు నాడారుతో విరోధపడి ఆయనకు వ్యతిరేకంగా ఏ విధానాన్ని ఆయనా అనుసరించడానికి చూస్తున్నారు. వినాయకంకూడా అదే విధంగా ప్రభుత్వంతో వ్యతిరేకపడి శివజ్ఞాన గ్రామణిని అనుసరించి ఈ ఉద్యమాన్ని లేవదీశాడు.

“వినాయకంగారు తెలుగు చదువుకున్నారు అని మిత్రుడు చెంగల్వరాయుడుగారు అన్నారు. నిజమే వారు తెలుగు B. A. చదువుకున్నారు, 1949 వ సం॥ వరకు యిటువంటి అభిప్రాయము ఎప్పుడూకూడా లేదు. దీని వెనుక history కూడా వుంది. ఈనాడు మనము విశాలాంధ్ర కావాలనే ఆలోచనలో వున్నాం. ఆంధ్రులందరి ఔన్నతికొనం విశాలాంధ్ర కావాలని చెబుతున్నాము. దేనికి వ్యతిరేకములేదు. మొట్టమొదట ఆంధ్రదేశము కావాలని పాటుపడే రోజులలో ఆ కృషి తెలుగువాళ్ళు ముఖ్యమంత్రులుగా వున్న కాలములో పరిచలేదు. మద్రాసు ప్రభుత్వము తెలుగు అధ్యర్థములో వున్నప్పుడు పరిచలేదు. కేవలము రాజగోపాలాచారిగారు ముఖ్యమంత్రిగావున్న భాగ్యములో మనకు ఆంధ్రరాష్ట్రము ఏర్పడడము అనేటటువంటిది, మహాత్తరమైనటువంటి ఆంధ్రుల సహకారముతో అభివృద్ధిచెందిన మదరాసు పట్టణము మనకులేకుండా చేసినారు. దానికికూడా ఒప్పుకొని ఆంధ్రరాష్ట్రము ఏర్పాటు చేసుకోడానికి అనాడు వివాదగ్రస్తము అని చెప్పబడినటువంటి చిత్తూరు జిల్లా ప్రాంతముకు కేవలము ఒక agitation లేవదీయడము ముఖ్య కారణము. సరిహద్దుప్రాంతము విభజనలో మాదని చెప్పిన కారణాన యీనాడు సరిహద్దు వచ్చింది. మొట్టమొదట మన ప్రధాన మంత్రిగారు మనకు చెప్పిన కార్యక్రమము 11 జిల్లాలు, అందులో నిర్దిష్ట ప్రాంతము అని వ్రాసుంది. కేవలము agitation కు లొంగి అపకౌశము యిచ్చినట్లయితే తప్పనిసరిగా రేపు యిదే కర్నూలును అరవలకు ఒప్పగించవలసి వస్తుందని హెచ్చరిస్తున్నాను. వారు లేనిచోటు హిందూదేశములో ఎక్కడా లేదు. ప్రతిచోట బ్రిటుకుకొరకు వచ్చినవారి జనసంఖ్యమీద ఆధారపడి విభజన చేసినట్లయితే దేశంఅంతాకూడా వారికి అప్పగించవలసినవస్తుందేమో. ఆ విధముగా, అపకౌశవాధుని చోటు యివ్వకూడదని ప్రజల సౌకర్యము

[SRI P. GOPALU REDDI 26th November 1955]

కొరము ఉదాహరణగా ప్రాంతీక భావనా పరిపాలనా సౌలభ్యము ఆలోచించి చెప్పగలగటం గురించి చెప్పవచ్చును."

SRI G. BILSANNI:— అధ్యక్షా! ఇప్పుడు వికలాంధ విషయము చింతింపగలగలదు. తెలుగు రాష్ట్రాలను States Re-organization Commission వారు అన్ని రాష్ట్రాలు ఏర్పాటు చేసినందు మన వికలాంధ విరాటుత చేయకపోవడం చాలా ఉపాదేశకరం. తుంగభద్ర పాక్షికున్న బళ్ళారి ప్రాంతాన్ని ఆంధ్రలో కలిపినాడు. మంచిమాట, కన్నడిగులను మన దాంట్లో తెలంగాణ పెట్టడము సుకరము అనుకుంటున్నాను, వాళ్ళను కన్నడదేశము పంపియు చాలా మంచిదనుకుంటాను. ఆలాగే కొలారులోపున్న తెలుగు వాళ్ళను కూడా ఒకముందే ఉంచడము చాలా తప్పు అని నేననుకుంటున్నాను. మ. వి. మా. ద్వారా తెలంగాణ మనకుండడం మంచిది. కర్నాటకులకు కర్నాటక రాష్ట్రము, మహారాష్ట్రలకు మహారాష్ట్రము ఉండడం మంచిదని అనుకుంటున్నాను. ప్రతిఒక్కరికీ ఉడిగులతో తగదా పెట్టుకోవడము కన్నడవారిని కర్నాటకమునకు పంపడమే మేలు అనుకుంటున్నాను. ఇంతవరకు మన రాష్ట్రములో Service Commission, Training Schools లో కన్నడం recognize చేయలేదు. ఇంతకుపూర్వము మద్రాసు రాష్ట్రములో ఉన్నప్పుడు తెలుగు, సెరిను, తమిళము, ఉర్దూలో వాళ్ళు answer చేయడానికి అవకాశము ఉండేది. ఆంధ్రరాష్ట్రము వచ్చాక తెలుగు, తమిళములో మాత్రం reply యివ్వడానికి ఉంది. అదేని, అలూరు, రాయదుర్గము మడకసెర కన్నడ ప్రాంతాలు దాంట్లో ఉన్నాయి. అక్కడి schools లో at least parallel section అయినా open చేయలేదు. S.S.L.C. pass అయినా Service Commission లో replies యివ్వడానికి తెలుగు తమిళము recognize చెసినారు. At least 10 సంవత్సరాలవరకు కన్నడం recognize చేయాలని మనవి చెస్తున్నాను. బళ్ళారి విషయములో కన్నడిగులను వాళ్ళ దేశము పంపడమే మేలు అనుకుంటున్నాను. Boundary Commission వల్ల ప్రయోజనము కనపడది. అది భాషా రాష్ట్రానికి రక్షణయిస్తుంది, ఐతే కొలారు జిల్లాలోవుండే తెలుగు ప్రాంతాలు మనకు రావలసినవాటిగురించి రేపు Boundary Commission చేసేది మంచిది. మనకు వచ్చేవి మనకు రాని వాళ్ళకు పోయేవి వాళ్ళకు పోని అని నా నమ్మకము, ఇంతటితో విరమిస్తున్నాను."

SRI U. RANGA BABU:— "అధ్యక్షా! ముఖ్యమంత్రిగారు తీర్మానం ప్రవేశపెట్టినప్పుడు యిచ్చినటువంటి పునర్వాసనం చాలా పురాతనమైనది, హరింపతగినది. తమకు కావాల్సిన భూభాగాల గురించి జరిపించిన చర్చలలో ఏ ప్రభావమూర్తి ఏ రాష్ట్ర శాసన సభలోమారూడా యంత పురాతనం, ఔచార్యంగా మార్లాడి తమ భావాలు ప్రకటించి ఉండలేదు అని నా విశ్వాసం. ఇప్పుడు వికలాంధ గురించి మార్లాడడానికి ఇంకా యిచ్చిన

26th November 1955

[SRI U. RANGA BABU]

సమయాని బట్టి నాకుండు అవకాశం, పునాహం అలా చెప్పడానికి అవకాశం లేదు. పోతే ప్రక్కంగా చూచుకోవలసింది ఏదో సరిహద్దు ప్రాంత ఎవరయ్యే కాస్త ముచ్చటించాలన్నాను. ముక్కల సరిహద్దు ప్రాంతం అంటే గంజాం, కొరాపుట్ బెల్లాలు వ్యాపకం పడ్డాయి. అబద్ధాలు రెండూకూడా వాటయిపోయాయి. వాగ్విత్తాని చూస్తూ చారిత్రకంగా చూడాలి. ఇవి ఓట్లల బాగాలని ఎందుక. వచ్చిందే దానికి చాలా పెద్ద చరిత్ర ఉంది. కాతవాహన యుగంలో, విజయనగరంలో తెలుగు పుత్తన్నప్ప పురుషుడు అదిపురుషుడు అయిన కుమారలయ్య. ఏ ప్రాంతము వాడు? అంద్ర పుత్తన్న సరిహద్దు ప్రాంతమైన జయమంగళ గ్రామంలో జన్మించాడు. ఇతడు చైత్రరీతి బ్రాహ్మణ కాఖవాడు. జైన సూత్ర గ్రంథాలలో ఉంది. ఈ ప్రాంతం ఎక్కడ ఉన్నదంటే ఆస్సాలో అంటే యిస్సు డున్నటువంటి ఋషికుళ్ళనది ఒడ్డున ఉంది — యీ జయమంగళం గ్రామంలో జన్మించాడు అని గుర్తుకు తెస్తున్నాను. ఈ ముక్కల యుగంలో అంద్ర దేశం విస్తరించిపోయింది. ఈపర్వ గ్రామంలో కాస్త ఊళ్ళు ఆధిక్యత కారణంగా బరిగిన చరిత్ర సంఘటన. మన గంగరాజులుండవారు. గంగరాజుల రాజధాని ముఖలింగ ప్రాంతం ఇప్పుడు, దానికి కళింగ నగరం అంటారు. తరువాత తమ దేశం విస్తరించడం పుష్కలంతో కటక్ జయించిన తరువాత తమ రాజధానిని కటక్లో నెలకొల్పారు. తరువాత ప్రారంభమైనది పుత్తన్నలు మన దేశంలో ప్రసరించడం, ఈ గంజాం, కొరాపుట్ జిల్లాలలో చిన్న చిన్న జమీలు ఉన్నటువంటి నిలవంకం అయితే నేం, నలవంకం అయితేనేం, లేకపోతే నెలకొన్నవంకం అయితేనేం యితరత్రా కొన్ని వంకాలుండేవి. కటక్ సంప్రదాయాల ప్రభావానికి లొంగి కాస్త ఓడ్ర ఆచారాలు పెట్టుకున్నారని 11 వ శతాబ్దం వరకు అన్ని కాసనాలు తెలుగు భాషలోనే ఉన్నవి. ఇది చరిత్రలో ఉన్నటువంటి విషయం, నేను యిది కొత్తగా తెచ్చిపెట్టినదికాదు.

“పోతే యీ ప్రాంతం ఈవిధంగా ఉన్నప్పటికీ తెలుగుదేశము, ఇది మాది అని మరోకసారి తెలుగువారు చెప్పుకున్నారు. అది రెడ్డిరాజుల నాటిది. చిలకసరస్సు నుంచి రాజమండ్రి రాజధానిగా ఉన్న ప్రాంతము మాది. కాని ఆ విధముగా ఎంతోకాలము నిలువలేదు. అమధ్యను రెడ్డియుగం అంతరించిన తరువాత వారు అంద్రదేశాన్ని ఒక శతాబ్దాన్ని పాలించినారు. అప్పుడు ఓడ్ర సంప్రదాయములు మనకు వచ్చాయి. మనకు యీనాడు బరంపురం ప్రాంతంలో Oriya Majority చూపించడానికి మన కాపుజాతిని ఒరిస్సా కాపు అని చూపించినాడు ఒరియా మెజారిటీ కనబడింది. లేకపోతే వారికి మెజారిటీలేదు. 1931 Census లో యీ అన్యాయం జరిగింది. తరువాత బరంపురం, శత్రుపురంతో సహా, పుత్తరాన ఋషికుళ్ళ నదివరకు అంద్ర దేశములో ఉండవలసినది తెలుగువారు వాదించారు. అప్పుడు ఓడ్రనెలు కమిటీ వచ్చినప్పుడు ఋషికుళ్ళ ఏర్పాట్లు చేసినారు. మద్రాసు రాష్ట్రం చాలా

[SRI U. RANGA BABU]

[26th November 1955]

వైదరాజుగారు అందులో యీ ప్రాంతము లీసివేసినా పరవాలేదన్నారు. వారు తెలుగువారందరి అంగీకరించారు. ఒకప్పుడు గురించి వారు ప్రాసినది ఏమిటంటే, మునిపాలిట్ల గ్రామంకి 48 తెలుగువారు 47% ఓడ్రులు అన్నారు. అది తెలుగువారికి ఎందుకా ఒకప్పుడారికి పట్టలేదు. కాబట్టి వారికి ఇవ్వాలన్నారు. యా విషయము J. V. P. Report లోను joint Select కమిటీ రిపోర్టులోకూడా యీ విషయం వుంది. అయితే యీ విషయాలను మనము ఎందుకూ తిరిగి తేలుతున్నాము. మద్రాసు ప్రభుత్వానికి పార్లమెంటు కమిటీకి తెలియచెసినారు ఒకప్పుడొ చెప్పరాదు అన్నాము. ఇవి అన్నీ అంగీకరించి నిజమైన మన తెలుగు ప్రాంతాలు మనకు రావాలని కోరుతున్నాము. అది వారు అంగీకరించలేని నోచుచున్నాను."

SRI P. BAPAYYA:—"ఆద్యక్ష మహాశయా! సామాన్యముగా యీ తిక్కానము విషయమును వివరించుకూడా అనుమానములేదు. విశాలాంధ్ర వద్దనే ఓంటివాల్ ఆంధ్రలో ఏవరూలేరు. ముక్కోటి ఆంధ్రుల హృదయాలలో విశాలాంధ్ర కావలెనని కోరికవుంది. అది సందేహము లేనిమాట. ఇప్పుడు హైదరాబాదు తెలుగులలో రెండురాష్ట్రాల వాదంవుంది. Rao, Reddi తగాయదాలపల్లె యీ తగాయదా అచ్చిందని అందరికీ తెలిసినవిషయము. యీ కంభంజిల్లా కాలగ్రెసు కార్యకర్తలతో యీమద్య నేను మాట్లాడేను. వారందరూ విశాలాంధ్ర నోచుతున్నారు. వారుచెప్పేది ఏమిటంటే రంగారెడ్డి, చెన్నారెడ్డిగార్ల నాయకత్వంక్రింద వున్న కాంగ్రెసుకూడా కావలెనని కోరినారు గాని, వార్టీ డిస్ట్రిక్టుకురాబడి పైకిచెప్పలేదు. High Command విశాలాంధ్ర ఇస్తుందని వారు నమ్ముతున్నామని చెబుతున్నారు. అయితే S.R.C. రిపోర్టులో ఒక విషయం చెప్పారు. అందరూ మాట్లాడేరు. కాని ఒక విషయం ఎవరూ చెప్పలేదు. అది పెద్దవిషయం కాకపోవచ్చును, విశాలాంధ్రవస్తే మనకు తగదాలేదు.

"ఒక వేళ విశాలాంధ్ర రాక రెండు రాష్ట్రాలువస్తే మన మునగాల పరగణాసంగతి ఏంకావాలి. నైజాములో ముల్కీనర్కారులను బ్రిటిషువారికి ఇచ్చినప్పుడు ఈ మునగాల పరగణాలో ఇచ్చేరు. ఇది మనకు హైదరాబాదుకు మధ్య న ఉన్నది. ఈ నాడు హైదరాబాదు సంస్థానము అంతయును యూనియనులో చేరిపోయింది. ఆ సమయములో క్రిష్ణా జిల్లా enclaves హైదరాబాదువారివి మనకు మనవి, వారికి పరటా మార్చుకున్నారు. అందు లింగగిరి పరగణా వారికి ఇచ్చి పరిటాల, గానుగలపాడు వారు తీసుకొన్నారు. మునగాల పరిపాలన కష్టముగావుంటుందని వారికి ఇవ్వాలన్నారు. హైదరాబాదుసంస్థానం పోయింది కనుక అన్నీ ఏకముగానే వున్నవి. పరిపాలనకష్టం ఇప్పుడులేదు, కాబట్టి S. R. C. రిపోర్టులో వ్రాసినట్లు మునగాల పరగణాను రెండవ రాష్ట్రములో చేర్చవలెనన్నది న్యాయంకాదని మన నాయకులు చెప్పాలి. మునగాల హైదరాబాదుకు

26th November 1955] [SRI P. BAPAYYA]

ఇప్పుడలసివస్తే మనకు కొంతగానూ రావలసి ఉంది. సుధీర పరిగనా గ్రామాలు మన రాష్ట్రంలో చెప్పుకొనివస్తున్నాయి, encia es కాకపోయినా అవి మనకు రావలెను. కాబట్టి ఎవరియింకా బాగా ఆలోచించవలెను. ఈమధ్య మన సుఖ్యమంత్రిగారు ముగింపుకొచ్చిన deputation పచ్చి మమ్మలను ఆ రాష్ట్రములో చేర్చుచున్న మన రాష్ట్రములో ఉపబెట్టు ప్రయత్నం చెయ్యవలసిని కొనినారు. ఈ విషయము మన నాయకులు బాగా ఆలోచించవలెను. ఇంతమంది గౌరవనీయునమ్మలు మాట్లాడినా ఈ విషయం ఎవరు చెప్పలేదు. సుఖ్యమంత్రిగారి శాసనాసమితిలోగని, ప్లానింగ్ మంత్రిగారి శాసనాసమితిలోగని ఎక్కడా లేదు. ఎక్కడుగారి దయవల్ల రెండు సీమలములు తిరుకొని ఈ విషయాన్ని వెప్పాను. ఈ విషయము బాగ్రత్తగా ఆలోచించవలసిన కొరుచున్నాను”.

SRI G. RAMI REDDI :— “అదృష్ట మహాయా! ఇప్పుడు ఈ అసెంబ్లీముందు ఉన్న మన పార్టీనాయకుడు అయిన గొప్పలరెడ్డిగారు ప్రవేశ పెట్టిన తీర్మానాన్ని బలపరుస్తూ విశాలాంధ్ర పీఠాసమితికి అందరు ఆంధ్రులు ఏకమై ముక్తికంఠంతో అడిగినాడు విశాలాంధ్ర మనకు ఏర్పడు తుంది అని నానమ్మకము. కాని ఆంధ్రరాష్ట్రం రాకముందు మద్రాసులో మనము పుట్టినపుడు రాయలసీమ, ఉత్తర సర్కార్లు ఆనే అవిప్రాయముతో ప్రారంభించినందువల్ల అనాడు పెద్దచెవాని, శ్రీబాగు ఒడంబడికను, కొండరు తెలిసియో తెలియకనో, ఒడంబడికకాదు, చిత్తుమాత్రం అన్నారు. దానినిబట్టి ఈనాడు తెలంగాణావారు ములను సమ్మతించుకొంటూ వున్నారు. ఇది తిరాలిఅంటే ఆంధ్రరాష్ట్రం, రాయలసీమ పుత్తర సర్కార్లు పుత్తర సర్కార్లలోనము అయినట్లు సుస్థిరము ఎకారుచుండవలెను. హామీలు అవసరంలేదు అని నెను చెప్పినాను. మనకు బలముచేకూరి తాహతు సంపాదించుకుంటే వెనుకబడిన ప్రాంతాలను అభివృద్ధి ప్రాంతాలుగా మార్చు కొనవచ్చును. ఈ విషయమే నెడు మన తెలంగాణావారికి చెప్పాలి. ఈ పనికి హామీలుతో పనిలేదు. “మీతో సరిసమానంగా రాయలసీమవారం వున్నాము. ఆంధ్రరాష్ట్రం పచ్చినతరువాత వివిధముగాఅయినా అన్యాయం జరుగకుండా చేసుకొనడానికి తాహతుపొందిన మమ్ములనుకూడా విశాలాంధ్రలో చేర్చుకోండి. అందరము ఏకమైతే మూడుకోట్ల జనాభావుంటాము. ఒక కోటి జనాభా వున్నవారు రెండవరాష్ట్రం ఏర్పాటు చేసుకొనడంకన్న అందరము ఏకమై మూడుకోట్లమంది కలిసి ఒకేతాహతు సంపాదించుకోవచ్చును. ఆ విధంగా జరుగకపోతే రాయలసీమవారు అండగావుంటాము” అని హామీ యిచ్చి గౌరవం నిలబెట్టుకోవాలి. వారికి సమ్మతంకల్గించి విశాలాంధ్రను ఏర్పాటు చేసుకోడానికి మన నాయకులు నిర్ణయకావాలి. ఇదివరలో జరిగిన పొరపాటులు జరుగకుండా చూడవలెను అని సుందరయ్యగారికి మనవిచేస్తున్నాను. “విశాలాంధ్రకావాలని మనము ముక్తికంఠంతో చెబు దాము. ప్రత్యేక ఆంధ్రరాష్ట్రము ఏర్పాటుచేసుకున్నతరువాత భేదాభి

[SRI G. RAMIREDDI] [26th November 1955]

ప్రామాణ్యం చెబుతూ వారు అభ్యర్థించారు. వారు అంగీకరిస్తే సరి, వారు రాకపోకలు పుట్టే వారివన్నీ స్వచ్ఛందంగా వారిలోని బెదాబిప్రాయములు తెలిసింది ఏకాంతంగా ఉన్నప్పుడు చెబుకోవడానికి సుందరయ్యగారు తమ Amendment ను ఉపయోగించుకుంటారని ఆశిస్తూ నాకు అధ్యక్షుల వారు ఈ అంశాన్ని యిచ్చుందులకు వందనములు అర్పిస్తూ విరమిస్తున్నాను."

SRI T. G. THIMMAIAH SETTY:—"Mr. Speaker Sir, I heartily welcome the States Reorganisation Commission Report in general and particularly their recommendations on Bellary. The long cherished desire of the Andhras of Bellary district as well as the people of Andhra State is fulfilled. The States Reorganisation Commission Report has rightly given more considerations and due weight to the economy of the famine stricken Rayalaseema, and rightly found that the Tungabhadra Project with its administration by a single State will be the only beneficial way to the Andhras of Rayalaseema, while it will be an additional luxury to the people of Mysore.

"I further feel that the States Reorganisation Commission Report has rightly given more weight to the economic and administrative factors than to fanatic linguistic agitations, which is very important in deciding issues with national outlook. Besides, we, the Andhras must feel more happy, for we have regained our lost city of Bellary for Andhra. These fruitful results are mainly due to the best efforts of Prakasam Ministry, which placed our Andhra case, along with the case of Bellary, before the States Reorganisation Commission, and I on behalf of the people of Bellary here thank the Prakasam Ministry and Sri Prakasam in particular, for the pains they have taken in getting back not only the premier city of Bellary but also the headworks of the Tungabhadra Project. I hope the present Ministry headed by Sri B. Gopala Reddi, Sri Sanjeeva Reddi, Sri Kala Venkata Rao, etc. (loud and continued laughter) will continue the same firm stand and see that the entire recommendations of the States Reorganisation Commission Report regarding Bellary are implemented as early as possible.

26th November 1955] SRI T. G. THIMMAIAH SETTY]

"Then, Sir, I would be failing in my duty if I do not bring to the notice of this House the most unjust and uncalled for agitations of the Karnatakas of Mysore and Bombay in Press and platform, who have not interest in the welfare of Bellary, against the States Reorganisation Commission recommendations. They say, that the Andhras have never claimed Bellary before, without knowing the actual facts. As a matter of fact, the Andhra Provincial Congress Committee and Andhra Mahasabha and the Andhra-Bellary District Congress Committee have claimed Bellary, Hospet, Siruguppa along with the undisputed three taluks to be included. Kannada people are demanding the Andhra taluks of Adoni, Alur and Rayadrug. The Dhar Commission and Wanchoo and J.V.P. Reports have clearly decided that these portions are predominantly Telugu areas, and the census figures will speak in this behalf. Kannada people stress more on Nehruji's promise on the floor of Parliament during the debate on Misra Award, namely, that the issue of Bellary will not be re-opened. Why then did the Karnatakas take part in the States Reorganisation Commission enquiry? Why did they not approach Nehruji when the States Reorganisation Commission began its inquiry on the Bellary issue? The Kannada people did not at all, it appears, understand the very creation of the States Reorganisation Commission and its high powers to change the entire shape of India. The Chief Minister of Mysore and Sri Nagan Gowda are repeatedly saying that the entire people of Bellary area are willing to remain in Mysore. It is all a myth. They have entirely forgotten the Andhras of Bellary, the areas surrounding Bellary and their agitation, after the merger of those areas with Mysore. The world knows how the Andhras of Bellary fought for those areas. On the whole, it appears, the leaders of Karnataka have not studied well the States Reorganization Commission Report and the impartial findings of most eminent persons like Sri Fakul Ali, Dr. Kunzru and Sardar Panikkar.

"Regarding Visalandhra, I feel there is no need to have two separate States, Andhra and Telangana, which have the same language and culture. Hence it is but proper that Visalandhra should be formed along

[SRI T. G. THIMMAIAH SETTY] [26th November 1955]

with or without other States. There is no meaning in the amendment moved by the Opposition Leader. Incidentally people, several times in the past, have made tall speeches in Bellary and elsewhere questioning the inclusion of Bellary in Mysore under the Bharat Award. What has happened to those speeches of theirs? Perhaps it is their strategy to say one thing at one time and then change colour. The main resolution demands Kolar, etc. of Mysore State and we need not sacrifice Bellary, etc. for a doubtful result. We can as well demand Kolar along with Bellary, Hospet, Tungabhadra Headworks, etc., with a firm hand and without mincing matters. Hence I request the Opposition to withdraw their amendment and support the resolution *in toto*."

SRI PUCHALAPALLI SUNDARAYYA:— అధ్యక్షా!

ఈ రోజు మన ఆంధ్రప్రదేశ్ ని ఐక్యము చేసేటటువంటి అవకాశము, సమగ్రంగా, పూర్తిగా నాతవాహన కాలములో గాని వుండి, కాకతీయుల కాలంలో గాని, కొద్ది కొద్ది ప్రాంతాలు బయట ఉండినాయి గాని, ఇప్పుడు, సమగ్రంగా కలిపేదానికి అవకాశం వచ్చింది. ఆ విషయములో ఈ States Reorganisation Commission report కొన్ని పారపాట్లుచేసినా కాంగ్రెసు పరిష్కారం కనుక ఆ పారపాట్లునూ, ఈ విషయములో దీర్ఘదానికి పూనుకొన్నందున, మేము తప్పకుండా కాంగ్రెసుపార్టీ నాయకత్వాన్ని అభినందిస్తున్నాము. అదేరీతిగా, ఈ States Reorganisation Commission చేసిన ఇంకా చాలా అవకతవకలున్నాయి. ఆ అవకతవకలను కూడాను, ముఖ్యంగా సరిహద్దుల సమస్యలమీద, ఇతర సమస్యలమీదకూడాను, చేసిఉన్న చాలా అవకతవకలు, రికమెండేషనులను కూడా కాంగ్రెసు పరిష్కారం కనుక సవాల్ ప్రాయము ప్రకారము, ప్రజా తంత్ర సూత్రాల ప్రకారము, సరిగా సరిమొందని, మేము కోరుతున్నాము. ఈ విషయాలు తీసుకొన్నప్పుడు ఈ States Reorganisation Commission report మీద ముఖ్యమంత్రి పెట్టిన తీర్మానములో ఒక పేరా తప్ప, ఒక విషయము తప్ప, మిగిలిన అన్ని విషయాలతో పూర్తిగా ఏకీభవిస్తున్నాము. ఆ ఒక్క విషయములోను కూడా మీరు కాస్త ఓవిక గాను, కొనసరకు విన్నట్లయితే మాయొక్క అభిప్రాయము, ఏరీతిగా కూడాను మన ఆంధ్ర జాతికిగాని, మన భారత జాతికిగాని, ముందుకు వెళ్ళేదాని కోసముగాని, ఏరకముగాకూడా నష్టము కాదు. సరియైనదే అని కూడా, మీరు అంగీకరిస్తారని నాకు గట్టి నమ్మకం. అయితే ఈ సమస్యను గురించి, States Reorganisation Commission report ను గురించి, చెప్పవలసి వచ్చినప్పుడు, ఈ రిపోర్టు ఏఒక్క సూత్రంమీద ఆధార పడిలేదు. ప్రతి సూత్రాన్ని వాండ్లు చెప్పిన సూత్రాన్ని వాండ్లే ఛిక్కరించాడు.

26th November 1955]

[SRI P. SUNDARAYYA]

అందుచేత ఇది సూత్రాలు లేనటువంటి అవ్యధిభక్తమును రిపోర్టు అనిమాత్రం ఖచ్చితముగా చెప్పాల్సి ఉన్నది. Most unprincipled report అని చెప్పాల్సివస్తే, ఏదయినా ఒకటి ఉన్నట్లుగానే ఈ S.R.C. కమిషను రిపోర్టు అని చెప్పవలసి వుంటుంది. ఈ రాష్ట్ర ప్రజల్ని క్షామము కొరకు, నాలుగు ముఖ్య సూత్రాలు చెప్పారు. ఒక బాప సంస్కృతి, ఒకటిగ ఉండడము ఈ విషయాన్ని ముఖ్యముగా పరిగణించాలని ఒక సూత్రము చెప్పారు. ఆర్థిక సంయంపాదకత్వము, పరిపాలనా సౌలభ్యము, యీ రెండు కూడా చాచాచా ఒకటే పరిపాలనా సౌలభ్యములో ఆర్థికం కూడా ఒక భాగంగా ఉంటుంది. అందుచేత పరిపాలనా సౌలభ్యం రెండో సూత్రంగా చెప్పారు.

“అన్నిటికన్న ప్రధానమైనది, భారతదేశముయొక్క ఐక్యతకు భారత దేశ రక్షణకు ఏ విధంగాను నష్టము కలుగకూడదు అనేది మూడవ సూత్రము. ఈ మూడు సూత్రాలకు సంబంధించినంత వరకు మాకేమి అభ్యంతరము లేదు. ముఖ్యముగా భారత దేశము యొక్క రక్షణకు భారత దేశ ముయొక్క ఐక్యతకు, భంగము కలిగించేటటువంటి ఏ నిర్ణయము చేయ కూడదనే వారి ఉద్దేశముతో మేము పూర్తిగా ఏకభవిస్తాము. అవసరమైతే ఐక్య భారత ఖండాన్ని నిలబెట్టేదానికోసము, కమ్యూనిష్టు పార్టీ ఎన్ని త్యాగాలు చెసేందుకైనా తయారుగా ఉన్నది. ద్రవిడస్థానము లాంటివి, భారత దేశములో నుండి వెళ్ళిపోవాలనే దౌరణులు ఎక్కడ వచ్చినా కూడ, వాటని పూర్తిగా వ్యతిరేకిస్తామని, మరొక పర్యాయము ఇక్కడ తెలియజేయవలసి యున్నది. వివిధ బాషా రాష్ట్రాలలో స్వపరిపాలన కలిగియున్నప్పుడే భారత దేశము మరింత దృఢతరమవుతుంది. అందుచేతనే బాషా రాష్ట్రాలు కొరత నున్నది. భారతదేశాన్ని బలిష్ఠము చేసేదానికొరకు ఆర్థికముగాను, సాంస్కృతికముగాను మరింత అభివృద్ధి పరచేందుకును ప్రపంచములోకల్లా ఈ దేశాన్ని దేదివ్యమానము గాను, ఆదర్శప్రాయముగాను చేసే కొరకు యీ బాషా రాష్ట్రాలు మనము కోరుతున్నాము. కనక యీ బాషారాష్ట్రముల నిర్మాణము భారత దేశాన్ని విచ్ఛిన్నము చేసేందుకు తోడ్పడుతుందనేటటువంటి వాదన పనికిమాలిన వాదన అర్థములేని వాదన అని చెప్పవలసి యుంటుంది. ఈ సందర్భములో ఈ కమిషనరులు వివిధ భాషలు మాట్లాడేవారు, వారి వారి జన్మస్థానము అనే సిద్ధాంతాన్ని తెస్తున్నారని చెప్పుతున్నారు, దాన్ని మేము అంగీకరించలేము. జన్మస్థానమంటే ఏమిటి? తల్లిఉగ్గుపాలుతోనే నేర్చుకొన్నభాషతో ప్రజలకు, ఆ భాషలోనే పరిపాలన, విద్యాబోధన, వ్యవహారమంతా జరిగాలి. అట్లుజరిగితేనే ప్రజలందరు అభివృద్ధిచెందుతారు భారతదేశమంతా అభివృద్ధిచెందుతుంది. అటువంటి సందర్భంలో, ఈ బాషారాష్ట్రాల నిర్మాణాన్ని ఒకదాని కొకటి పోటీపెట్టి అదిభారతదేశ ఐక్యతకు, సంరక్షణకు వినాశకరమని అనేవాదనకుకురావడం 1954 వ సంవత్సరంలో ఈ S. R. C. కమిషనరులు తీసుకురావలసి నటువంటిది

[SRI P. SUNDARAYYA]

[26th November 1955]

కాదు. ఎందుచేతనో వాదనను ఎంగీకరించడం ఏమాత్రం సాధ్యము కాదు. భారతదేశ ఐక్యత కొరకు, భాషారాష్ట్రాలలో ఉన్న ప్రజలకు ఎటువంటి అనుమానాలకుండా తమ భాషకు సంస్కృతిని అభివృద్ధిచేసుకొని ముందుకు పోవడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాడు. ఇటువంటివాదన తీసుకరావడం చాలా విచారకరము. దురదృష్టవశాత్తు ఇంతవరకు భారతదేశంలో ఒక బాగంగా ఎందుకి ఒకటి అటువంటి పాకిస్తాన్ సోదరులు, మరల ఎప్పుడైనా సరే స్వేచ్ఛాపూర్వకంగా, మనమున్న సంస్కృతిని, విజ్ఞానాన్ని, అభివృద్ధిని చూచి, పస్తాదని కలలు కంటున్నాను. అది ఎంతగా చూడగలిగితే అసందిస్తాము. వారు వచ్చినా రాకపోయినా, పాకిస్తాన్, సింహళము, నెపాల్, ప్రజలతో సన్నిహిత సంబంధం కలిగి భరతఖండమంతా. అఖండంగా వుండాలంటే భాష ప్రయుక్త రాష్ట్రాలే, వానికి సరియైన మార్గమని మున్ముందైన వారికి తెలుస్తుంది. ఎప్పుడైతే ఈ భాషారాష్ట్రాలను నిరాకరిస్తూ పచ్చారీ, అవిధంగా నిరాకరిస్తూ వచ్చిన ప్రభుత్వాలన్నీ East Pakistan లో బెంగాలీ భాషను తోసిపుచ్చి పెత్తనం చేయాలని చూచారో, అప్పుడు ముస్లిం లీగ్ పార్టీ సర్వనాశనమై పోయింది. సింహళములో తమిళభాషకు సింహళ భాషతో సమానంగా ప్రాముఖ్యతను ఇవ్వము అన్నప్పుడు, ఆక్కడ వున్నటువంటి తమిళ ప్రజలంతా మాకు వేరే రాష్ట్రము కావాలి, మేము వేరే వుంటాము అని చెప్పారు. అందుచేత భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రాలు భారతదేశ ఐక్యతకు తోడ్పడుతాయోగాని విచ్ఛిన్నం చేసేందుకు కాదు. అసెతుహిమాచల పర్వంతము, భరతఖండము ఒకే ఖండముగా మున్ముందు వుండేందుకు భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రాలు దగ్గర మార్గమని చెప్పవలసియున్నది. కనుక ఇది దేశ విచ్ఛిన్నతకు తోడ్పడుతుందనే వాదన ఏమాత్రం అర్థంచేసేటటువంటివాదన. ఇటువంటివాదనను తీసుకురాకూడదని కోరుతున్నాను.

“భాషా సంస్కృతి యొక్క ప్రాధాన్యతను గుర్తించి ఆరీతిగా వున్న ప్రాంతాన్నంతా ఒకే రాష్ట్రముగా ఏర్పాటుచేయాలని ఒక మాత్రాన్ని వారు అంగీకరించకపోయినా అఖరుకు చేయవలసివచ్చినప్పటికీ, మన విశాలాంధ్ర, సంయుక్త మహారాష్ట్రము, పంజాబు, ఈ మూడు సందర్భములలో తప్ప మిగతా అన్ని సందర్భాలలోను భాషారాష్ట్రాలు ఇవ్వక తప్పింది కాదు. వీరు చేసిన పొరబాటును కాంగ్రెసు Working Committee దిద్దినది. విశాలాంధ్రను వెంటనే ఏర్పాటుచేయాలని అవిధంగా ఒక పొరబాటును దిద్దినది. విదర్భ వేరే వుండకూడదని, సంయుక్త మహారాష్ట్రం ఏర్పాటుచేయాలని మరొక పొరబాటు దిద్దినది. కాని దిద్దుతూ దిద్దుతూ Working Committee కూడా పోవలసి సంత ముందుకు పోలేదు. బొంబాయి నగరం ఒక చిన్న నగర రాష్ట్రంగా వుండ వలసిందనేది దేశ ఐక్యతకుగాని, ప్రజాతంత్రమునకుగాని మార్గం కాదు. కాని మరల 1961 లో అప్పుడు కాననసభలో మూడింట రెండు భాగములు ఒప్పుకుంటే తిరిగి రావచ్చునని, ఒక ప్రక్కన చెప్పుతున్నప్పుడు, ఇది ఎట్లు సాధ్యమవుతుందో తెలియదు. రేపు 1957 లో ఎన్నికలు వచ్చినప్పుడు,

26th November 1955] [SRI P. SUNDARAYYA]

బొంబాయి శాసనసభలో మేము మహారాష్ట్రములో కలుస్తామనే తిర్మానమును Majority తో చెస్తారనుకొండి, ఆయిచే మూడింట రెండు భాగములు రాక పోవచ్చును. సూటికి 60 మందితో చెస్తారనుకొండి. అప్పుడు బొంబాయి నగరం వెరే రాష్ట్రంగా ఏర్పాటుపడుతుందో ఆరంభం కావడంలేదు. మిరువేరే వుండాలంటే లేదు మేము ఆక్కడనే రాష్ట్రములో హిందూకూర్చుబాటు అంటే, బొంబాయి శ్రమిక రాష్ట్రంగా వివిధంగా ముగియదు? కనుక దీనిని అప్పుడే పరిష్కరించకుండా 1961 లో చూస్తామంటే అర్థములేదు అయినా ఇంకా ఏమి నిర్ణయించెస్తారో అగిచూస్తాముకాని ఈ రోజు పంజాబు రాష్ట్రములో పంజాబి భాష మాట్లాడేటటువంటి సెక్కులు, హిందువులు దెబ్బలాడుకొంటున్నారు. కనుక ఈ దెబ్బలాటలు లేకుండా ఉన్నది. ఉన్నట్లుగానే వుంచుతామని వాదన తెచ్చారు. అది కెవలం పంజాబీ భాష మాట్లాడే హిందువులు సెక్కుల సమస్య కానేకాదు. ఇప్పుడు ఉన్నట్లు పంజాబు రాష్ట్రములో హిందీభాషా మాట్లాడేటటువంటి హరియానా ప్రాంత జిల్లాలలో వారు మేము పంజాబులో ఉంటేను అభివృద్ధిగీ స్థితి, మేము వెళ్ళిపోతాము అని అంటున్నారు. సచారు నూత్ర ప్రకారం హిందీ ప్రాంతాలలో కూడ హిందీభాష మాట్లాడేవాళ్ళు కూడ గుర్తుముఖ లిపిలో పంజాబీని నిర్బంధంగా నేర్చుకోవలెనని ఏర్పారు. దేశానికంతా కూడ అన్యోన్య సంబంధాలకోసం హిందీని నేర్చుకోవలెనంటే అర్థం ఉన్నది, గాని తప్పనిసరిగా పంజాబీని హిందీవాళ్ళకూడా నేర్చుకోవాలనే టటుపంటిది ఏ రకంగా కూడ న్యాయంకాదు. కనుకనే పంజాబులో ఉండే హిందీ మాట్లాడేవారు మేము ఇక్కడ ఉండము మమ్ము U.P. లోకి పంపించండి లేకపోతే మాకు వేరే ఒక రాష్ట్రం ఇవ్వండిని కోరుతున్నారు. ఇటువంటి ప్రజాభిప్రాయాన్ని నిరాకరించి, ఈ సమస్యను ఇంతటితో పరిష్కరించకుండా వాయిదా వేయడమన్నట్లయితే ఏలాటి అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు గాని మరే పనిగాని చేయడానికి, ప్రతిపర్యాయము ఈ సమస్య ఒక అడ్డంకిగా ఏర్పడుతుంది. ఈ సమస్య మరల మరల తీసుకురావడం జరుగుతుంది.

"అంధ్రరాష్ట్రం రాకముందు ఏదానికైనా తమిళ నాయకులమీద తవ్వ మోపుచుంటిమి. ఆ విధంగా ఇంకొక జాతిని అడ్డం పెట్టుకొనే అవకాశం ఈరోజు లేదు. తప్పా ఒప్పా మనమె అనుభవించవలసియుంటుంది. రాజాజీ ఈవిధంగా చేశారని, కర్నాటకులు చేశారని లేక తమిళ నాయకులు చేశారని చెప్పడానికి అవకాశం లేకుండా పోతున్నది.

"అందుచేతనే ఈరోజు సరిహద్దుల విషయం వచ్చినప్పుడు రాష్ట్ర పునర్నిర్మాణం కొరకు పెట్టినటువంటి ఈ కమిషన్ సరిహద్దుల విషయంలో తగాదాలు పెట్టేదానికి వచ్చింది. తప్పితే వాటిని పరిష్కరించడానికి రాలేదని చెప్పాలి.

[SR P. SUNDARAYYA] [26th November 1955]

"అంధ్ర కర్నాటక, అంధ్ర మహారాష్ట్ర, అంధ్ర ఒరిస్సా, ఆంధ్ర మధ్య ప్రదేశ్ అంధ్ర కర్నాటక కర్నాటకతో చెబుతున్నాము అది విదేశాంగ కర్నాటక మహారాష్ట్ర మధ్య ప్రదేశ్ కు, పున్న సరిహద్దు సరిహద్దు ప్రదేశములలోగూడా తగాదాలు, గల్లంతులు ఎచ్చెక్కట్లుగా కమిషన్ రిపోర్ట్ ఇచ్చింది. ఎందుకంటే జిల్లాలు తప్ప కదిలించము అని అంటున్నాడు. జిల్లాలు కదిలించము అని చెప్పి, తాలూకాలకు తాలూకాలు కదిలించు. ఇంగ్లీషులో పర్కాలు కదిలించారు. వారు చెప్పిన సూత్రానికి వారి అర్థముగా చేశారు. వారు వీధి చేయదలచు కున్నాకూడా, దానికి వీధి ఒక పథమైన వాదనలు పొగుచేసి, మేము చెప్పినవాదన సద్ధాంతము సరియైనది, అదే ఒప్పుకోమని అంటున్నారు. కాని ఆవాదన సరియైనదని మేము ఏ విధంగా ఒప్పుకోగలము? వారుచేసేదానిలో ఒక సూత్రము, ఒక సిద్ధాంతము, సబబిప్రాయము, అది ఏదీగూడా గుర్తించకుండా యీ ఆవకతవకలు చేయడము జరిగింది, వారి రిపోర్టులో పున్న ఒక చిన్న ఉదాహరణ చెబుతాను పల్లకిమిడి జమీందారుని తృప్తిపరచడానికి పల్లకిమిడిని ఒరిస్సాలో కలపమని అన్నారు. ఆ విధంగా అప్పుడది కలిపివేశారు. ఇప్పుడు రాష్ట్ర పునర్వ్యవస్థీకరణచేసే సందర్భములో అది తెలుగు రాష్ట్రములోనికి పావాలని ప్రజలు అందొళన చెప్పే అది జరిగి 20 సంవత్సరాలు అయింది. యిక మిగిలిన దాని సంగతి ఎత్తుకొనేగూడదు అన్నారు. తక్కువ ప్రజలు. అది జరిగి 20 ఏండ్లు అయినప్పటికిని. యిప్పటి వరకూ అందొకన చెప్తూ ఉన్నారు, అది జరిగి ఇరవై సంవత్సరాలు అయినప్పటికిని, అది యంతవరకూ రావణాసురుని కాష్టంలాగు కాలతూనే ఉన్నది. ఇది ఒరిస్సా అంధ్ర ప్రజల మధ్య ఐకమత్యానికి భారత ప్రజల ఐకమత్యానికి తోడ్పడదు కనుక, యీ సంగతి ఎంత త్వరలో తేల్చుకుంటే అంత మంచిది. సరిహద్దుల విషయములో మనము యీనాటి తీర్మానములో పెర్కొన్నట్లు గ్రామాలను అధారముగా తీసుకొని, అవి ఏ, ఏ భాషా రాష్ట్రాలకు అనుకునే వుంటాయో, అవి ఆయా రాష్ట్రములలో చేర్చుమని సూత్రాన్ని Congress Working Committee వారు అంగీకరించారంటే, ఢిల్లీ ప్రభుత్వమువారు అంగీకరించినట్లే కాబట్టి రెండు పర్యాయ పదములుగా ఉపయోగించిన యీ రోజులలో పొరబాటు యేమీ వుండదని —(Interruption) ఉన్నవాస్తవము చెబుతున్నాను. అందుచేత భాష, సంస్కృతి, ఐక్యత అనే సూత్రాన్ని ఒకవైపున చెప్పి, దానికి తగిన ప్రాముఖ్యత యివ్వాలని చెప్పి, అటువంటిది అవరణకువచ్చేటప్పటికి దానికి వ్యతిరేకముగా సరిహద్దుల విషయములో ఏ సూత్రము లేకుండాచేసి, మరల అన్ని విషయములలోనూ తగాదాలు, గల్లంతులు వచ్చేటట్లు చేశారు. ఇదిగూకుండా పరిపాలనా సౌలభ్యము కూడ చూడాలని అన్నారు. కమిషనువారు చేసిన recommendation బట్టి చూస్తే పరిపాలన ఎంత చక్కగా సౌలభ్యముగా ఉంటుందో చూడవచ్చును. అందువల్ల జాతీయ అంతా కర్నాటక ప్రాంత

26th November 1955] [SRI P. SUNDARAYYA]

లలో వుండాలని సిఫార్సు చేశారు. ఎడి ముడె అయినట్లయితే, అంత
ఒకటేట వుంటుంది. అట్లా కాకుండా ఎడి కర్నాటక ప్రాంతములో వుండ
లన్నప్పుడు దాదాపు నూరు మెళ్ళ వరకూ యిట్లాపచ్చి తిరిగి హెరాస్టేట్
పరకు అట్లాపోయి, మరల వెనుకకు వెళ్లి, తరువాత కొంతదూరం వెళ్లి అటు
ఓమ్మట బిడ్డలు జిల్లాలోకి వెళ్లాలి. ఇదంతా యెట్లా వున్నదంటే అంతా పాము
వంకరలు తిరిగి పోవాలి. ప్రక్కన వున్న ఆంధ్ర రాష్ట్రములో చెప్పితే, ఇది
తెలుగు, ఇది తెలుగు, అది పరిపాలనకు సౌలభ్యంగా వుంటుందో, ఈ పాము
వంకర మార్గము, వేరు వెరు బాషలు, వివిధముగా సౌలభ్యముగా వుంటుందో
అలోచించండి. మరొక విషయము. మధ్య ప్రదేశ్ లో చూడండి. బస్తరు
జిల్లా చూడండి. మధ్య ప్రదేశ్ గంగానదివద్ద ఆరంభమై గోదావరీదాకా
పోయి తరువాత ఒక తోకలాగు ఇటు ఆంధ్రులకు, అటు ఒరిస్సాకు మధ్య ఆ
బస్తరు జిల్లాను పెట్టారు. పోనియండి అది హిందీ ప్రాంతము ఐతేనే, మరొకటో
ఏదైతేనేమీ వుండనియ్యండి అనుకోవచ్చు. భారతదేశములో ఉన్న వివిధ భాష
లు మాట్లాడే వారలను గురించి ముప్పది సండ్లు సర్వేచేసి Greierson
గారు Linguistic Survey లో వ్రాసినది యేమిటి? ఈ బస్తరు జిల్లాలో
గోండులు, కోయలు వారు ఒకే భాషలు మాట్లాడేవారు వున్నారు. వారి మాట
లలో ఉచ్చారణలో బేధము వున్నప్పటికినీ జాతి అంత ఒకటే. నిజానికి ఏ
ప్రాంతములలో ఐనా ఒక భాష వారు వుంటే, ఆ భాషాధిక్యతను బట్టి దాని
ప్రక్క రాష్ట్రములో కలిపివేయవచ్చు. బస్తరులో ఎక్కువ భాగము ఆంధ్ర
లోనికి రావలసి వుంటుంది. కొంతభాగము ఒరిస్సాలో కలపవలసి వుంటుంది.
కొంతభాగము మధ్య ప్రదేశ్ లోకి పోవాలి. ఇటువంటి పరిస్థితులు ఉన్నప్పుడు,
అవి ఏవి విచారించకుండా తోకలాగు రవాణా సౌకర్యాలు లేనటువంటి యీ
బస్తరును అటు ఆంధ్రకు కలపకుండా, ఒరిస్సాలోకి కలపకుండా, అంతా
గూడా మధ్య ప్రదేశ్ లోనే వుంచాలని అన్నారు.

“ఇదిగాక మరొక విషయము వున్నది. పరిపాలనా సౌలభ్యము అన్నారు
గదా! ఉత్తర ప్రదేశ్ లో జాన్సీ, లలితపూర్ అనేవి రెండు జిల్లాలు వున్నవి.
ఈ జిల్లాలు కంతలాగా ఒక చిన్నదారిలాగా మధ్య ప్రదేశ్ లోకి చొచ్చుకుని
పోయింది. ఐనా అది పెద్దరాష్ట్రము అరుకోట్లజనాభా గలదిగదా ఏదీని మధ్య
ప్రదేశ్ లోకి ఎందుకు కలపకూడదు? ఇంకను Congress Working
Committee ఉత్తర ప్రదేశ్ విషయంలో గూడా సరిహద్దుల విషయంలో అవసర
మైతే కోన్సిమార్సులు చేయవలసివస్తుందని చెప్పారు. కాని ముగ్గురుతో కూడిన
యీ త్రిమూర్తి కమిటీ ఉత్తర ప్రదేశ్ ను అంటరాదు అనే నిర్ధారణాన్ని పెట్టు
కొని అర్థములేనిదానికి వచ్చారు. అంతేకాదు రాజస్థాన్ మధ్య ప్రదేశ్ యొక్క
సరిహద్దులు చూడండి. మందసార్ జిల్లా రాజస్థాన్ లోనికి చొచ్చుకుపోతుంది.
కోటా జిల్లా మధ్య భారతలోకి చొచ్చుకువస్తుంది. ఇది ఒక రంపపుకొడవల
లాగానే సరిహద్దులను సరిహద్దులు వున్నవి. ఇలాంటి సరిహద్దులతో

[SRI P. SUNDARAYYA]

[26th November 1955]

పరిపాలనా కాలక్షేపం అనే సందాంతము పెట్టుకున్నప్పుడు, ఈ ప్రాంతమంత ఒకటి ఒకటైనా మాట్లాడుతున్నవారున్నప్పుడు కొంతకంటే, కొంతకంటే ఎందుకు కలవకూడదు? ఎన్నెన్నో మాటలు, వాటాచెప్పిన నూత్రాలనే అవసరమైన వీళ్ళలో, వారికి అనుగుణ్యముగాను, దిక్కురించేచోట్ల దిక్కురిస్తూ వారి మనస్సులలో ఏదీ కావాలని అనుకున్నారో ఆ విధముగా సరిహద్దులను సెపార్చు పె్నం. అందుచేత ఇండియన్ బాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రాలకు వ్యతిరేకముగా చెప్పి, రిపార్టుకు విగతిపట్టందా, యీ S. R. C. రిపార్టుకుగూడా అదేగతి పట్టుతుంది. అయితే కాంగ్రెసు ఎర్కింగుకమిటవారు వారిమర్యాదను కాపాడు కొనసాగి ప్రబల యిష్టానుసారముగా నూత్రాలను అంగీకరిస్తున్నాము. వాటిని ఆమలు జరుపుతున్నాము అని చెప్పిందను ప్రజాభిప్రాయాన్నిబట్టి యీ కమిషను సభ్యులను సవరించడముపల్ల దేశములో కొంతవరకు పరిస్థితులు సడలుస్తూ విగాని, లేకపోతే యీ S. R. C. రిపార్టు వున్నదన్నట్లు అంగీకరిస్తే మాత్రం సుక్కుమరిన ఎన్నెన్నోలాగు మన భారతదేశమంతయు చీలికలు చీలికలుగా చేసి రిపార్టుగాని వేరెమికాదు. కాబట్టి కాంగ్రెసు పర్కింగుకమిటి వారు యీ రిపార్టులోని మిగిలిన ఇలాంటి అంశములుగూడ ఎంత త్వరలో బుట్టదాఖలుచెస్తే అంత మంచిది.

“ప్రజలు భాషారాష్ట్రములు కోరుతున్నప్పుడు, రాష్ట్రములలో మైనారటీ బాటలు యితర భాషలు మాట్లాడేవారి అల్పసంఖ్యాకులుగా వుంటున్నారు. వారి భాషలకు, వారికి తగిన హామీలు యిస్తామని అంటున్నారు. వారికిచ్చే హామీలలో కొన్ని చాలా మంచివి. వాటిని మేము బలపరుస్తున్నాము. కాని యింతవరకు ఎచ్చిను హామీలు చాలవని అంటున్నాము. మైనారటీబాతులకు ప్రాథమిక విద్యావిధాన వారి వారి మాతృ భాషలలో చెప్పాలి అని అంటున్నారు. Secondary Education అంటే ఉన్నత విద్యగూడా వారి మాతృ భాషలోనే తగినంతమంది విద్యార్థులువుంటే ఆ విధంగా చేయడము మంచిదే అని కమిషనువారు అంటున్నారు. అంతమటుకు అది బాగానే వున్నది. కాని primary అంటే ఏమిటో secondary అంటే ఏమిటో వారు స్పష్టం చేయలేదు. Primary అంటే పదునాలుగు సంవత్సరముల వయస్సు వరకు పైమరి అనా? లేకపోతే 5 సంవత్సరములనుండి పది సంవత్సరముల వయస్సుతోనే యీ primary విద్యా విధానము పూర్తిఅవుతుందనా? ఈ S. R. C. రిపార్టును చూస్తేమాత్రము పది సంవత్సరాల వయస్సు పూర్తి అయ్యేటప్పటికే యీ primary విద్యా విధానము పూర్తిఅయ్యేటట్లు అర్థమవుతున్నది. అటుపైనదంతా ఉన్నత విద్యక్రింద లెక్క వేకారు. ఎందుకంటే Education Advisory Council చేసిన తీర్మానాన్ని ఉదాహరిస్తూ మొదటి రెండు తరగతులలో మాత్రము వారి మాతృభాషలో అక్షరాలు నేర్పేదానికి, అంతకన్న మొదటి ఒకటి రెండు తరగతులలో అక్షరాలు తప్ప యింకేమి గూడానేర్పరు. ఇక మూడవ తరగతినుంచి మాత్రం రెండవ భాష నిర్బంధం చేయాలి అని వున్నది. దీని అర్థమేమిటి? పిల్లలకు అరేడు సం॥ల వయస్సు

26th November 1955] [P. SUNDARAYYA]

గల బిడ్డలకు వారి మాతృభాషలో ఆక్షరాలు ప్రారంభించి అది పచ్చి, రాగముందే, కన్నడము నేర్చుకొని, లేకపోలే యింకొక భాష నేర్చుకొని, అనేక భాషల పెట్టెతె, యిది బిడ్డలకు విద్యనేర్ప విచారముగా ఆ ఆడుగుతున్నాను. ఆ విధముగా అయితే ఎల్లలకు విద్య ఎన్నుకొందా? అందుచే మొమ్మ కొరేది ఒక primary విద్యా విభాగమే కాదు. కనీసము 14 సంవత్సరాలు వయస్సు వచ్చేవరకు అయినా వారి వారి మాతృభాషలోనే విద్య నేర్పాలి. రెండవ భారతీయ భాష నేర్చుకొనలసివచ్చినప్పుడు కనీసము బిడ్డలకు పదకొండు సంవత్సరాల వయస్సు పూర్తీ కాక ముందు అయినా అక్షరాభ్యాసము చేయవలసిన అవసరములేదు. ఆటతరువాతనే వెయ్యడం నిపుంటుంది. తరువాత ఉన్నత విద్యలో గూడా తగినంతమంది సంఖ్య వున్నప్పుడు వారి మాతృభాషలోనే ఉన్నతవిద్య (High School standard) చెప్పవలసి వుంటుంది. అని గట్టిగా చెప్పవచ్చు. అరేబిగా చూచి... పుడే బిడ్డలకు విద్యా సౌకర్యాలు వాస్తవముగా కాపాడినట్లవుతుంది. అది ఉర్దూ విషయములో కానివ్వండి, కన్నడములో కానివ్వండి, మరి ఏయితర ఏ మైనారిటీ భాషవారి భాషలోనైనా కానివ్వండి, వారు ఎక్కడెక్కడ వుంటారో అక్కడ క్కడవారి వారి మాతృభాషలలోనే విద్యాబోధన చేయాలి. అయితే ఒక సమస్యమాత్రము వున్నది. ఈ మైనారిటీ జాతుల యొక్క భాషలో బిడ్డలకు 14 సంవత్సరాల వయస్సు వచ్చేవరకు, అవసరమైతే S.S.L.C. లో తగినంతసంఖ్య వున్నప్పుడు, వారి మాతృభాషలోనే చెబుతున్నప్పుడు కూడా చుట్టు ప్రక్కల ప్రజానికము యింకొక భాష మాట్లాడుతున్నప్పుడు వారితో కలసి మెలసి జీవించటానికి, వారితో పరిపాలనలో భాగస్వాములుగా ముందుకు పోవటానికి, ఆ రెండవభాష కూడా నేర్చుకోక తప్పదు. కారణమేమిటంటే, రాష్ట్రములో ప్రజానికము ఏ భాషమాట్లాడుతారో, ఆ భాషలో ప్రభుత్వపరిపాలన క్రిందనుంచినపైదాకా జరగాలని అంటున్నప్పుడు, మైనారిటీలతో, ఆ భాషనేర్చుకోవాలి. అంటే మైనారిటీ జాతులను తగ్గించాలని వృద్ధేశ్యముకాదు. అవసరమైతే స్థానిక పరిపాలన వారి భాషలో నేడుపుకోవచ్చు. పంచాయితీలు నడుపుకోవచ్చును గాని రాష్ట్రప్రభుత్వ పరిపాలన అంతా కూడ వారి భాషలలో నడపడానికి సాధ్యపడదు. అందుచేత భాషా రాష్ట్రములో ఎంత తక్కువ మందిమైనారిటీ భాషలవారు వుంటే, పరిపాలనకు అంత సౌలభ్యముగా వుంటుంది. భాషారాష్ట్రాలలో ఎక్కువ మంది minority జాతులు ఎంతమంది వుంటే, పరిపాలనకు అంత తలనొప్పైనది అంటున్నాను. కారణమేమిటంటే, ప్రతి మైనారిటీ తెగవారికిన్నీ వారికి కావలసిన విద్యాసౌకర్యాలు ప్రభుత్వము కలుగజేయగల స్థితిలో వుండదు. కాబట్టి భాషారాష్ట్రాలలో ఎంత మంది తక్కువ మైనారిటీ భాషలవారు వుంటే, రాష్ట్రాభ్యుదయ దృష్ట్యా అంతమంది. ప్రజానికము గూడా వృద్ధి పొందుతారు.

[SRI P. SUNDARAYYA]

[26th November 1955]

"అందుచేతనే గ్రామాలను ఆధారముగా చేసుకొని ఈ రాష్ట్రాల సరిహద్దులను ఏర్పాటు చేయాలనే సూత్రాన్ని మన శాసన సభ అంగీకరిస్తున్నది. మద్రాసు మంత్రివర్గము కూడా ఆ సూత్రాన్ని అంగీకరించారు. All India Government కూడా అంగీకరించి అమలుజరిపితే అప్పుడు ఈ సమస్యను శాస్త్రముగా పరిష్కారము చేసేదానికి వీలవుతుంది. ఈ States Reorganization Commission. కమిటీచిన్న రిపోర్టులో వివిధభాషల పరిపాలనా సౌలభ్యము కొరకు ఏ ఏ స్థాయిలో ఏ ఏ భాషలో పరిపాలనా వ్యవహారము జరుప వలసి ఉంటుందో, అంటే మైనారిటీ భాషలకు కూడా కొన్ని కొన్ని స్థానిక సందర్భాలలో తగిన స్థానము ఇవ్వాలి. అని 31 వ రికమండేషను ఉంది. అది సరియైనదే.

"ఒక రాష్ట్రములో ఉద్యోగము సంపాదించాలంటే ఒరిస్సా వారు 12 యేండ్లు ఆ రాష్ట్రములో వుండాలంటారు, హైదరాబాదులో ముల్కీగా 15 యేండ్లు ఉండాలంటారు, అస్సామువారు ఆ రాష్ట్రములోనే చచ్చి పోతాము అని ప్రాంతీయ ప్రైవేటు ఉద్యోగాలు ఇవ్వము అంటారు. 10, 12 యేండ్లు అక్కడ వుంటామన్నా, రైదు, అక్కడే చచ్చిపోవాలని అంటారు. ఇటువంటి అర్థం లేనటువంటి యీ నివాస ఆర్హతలను తీసివేసి భారత దేశము అంతా ఒకే జీవితాన్ని ఉన్నప్పుడు ఒక రకమైనటువంటి ఉద్యోగులకు కావలసిన అర్హతలు, ఈ నివాస దౌగ్యతలను గురించి సూచనలు చేయాలనడము సరియైనదే. దానిని మేము బలపరుస్తున్నాము. ఉన్నత ఉద్యోగుల పరీక్షలు హిందీలో గాని రాష్ట్రభాషలలోనేగాక ఒక రాష్ట్రములో నూటికి 15, 20 మంది మాట్లాడే భాషలో నయినా దానిలోనే పరీక్ష వ్రాయవచ్చని కూడా ఒక సూచన చేశారు. 10 వుండాలో 15 ఉండాలో అనేది చాలా చిన్న విషయము దానిని తెలుసుకోవచ్చును. మైనారిటీవారు తగినటువంటి సంఖ్యలో ఉంటే వాళ్ళు ఉన్నతాధికారులుగా పావాలంటే వారి మాతృభాషలోనే పరీక్షల్లో వ్రాసేదానికి హక్కు వుండాలి అనే సూత్రము వారు చెప్పడము సరియైనదే.

"ఇక వివిధసదీబలాలు ఉపయోగించే విషయములోను వాటి అభివృద్ధికి ప్రాజెక్టుల విషయములో వెంటనే తగిన నిర్ణయమును చేయాలని, వాటిని వెంటనే అమలు పరచేట్లు చూడాలని; అదే కాకుండా పరిశ్రమలన్నికూడా ఏ బెంగాలులోనో, ఏ బొంబాయిలోనో కేంద్రీకరించకుండా మొత్తము భారత దేశము అంతాకూడా సరిగా విభజించేదాని కొరకు ఏర్పాటుచేసి, దానికోసము ఒక స్టానింగు కమిషను ఏర్పాటుచేసి దేశము మొత్తముమీద పరిశ్రమలు అభివృద్ధి అయ్యేట్లు చూడాలనే సూచనలకూడా బలపరుస్తున్నాము.

"అయితే వారు ఈ మంచి సూచనలను చేస్తూనేకొన్ని విరుద్ధమైన సూచనలుచేశారు. ఒకప్రక్క రాష్ట్ర స్వపరిపాలనను గురించి చెబుతూ ఇంకోప్రక్క పబ్లిక్ సర్వీసు కమిషనును రాష్ట్రపతి యేర్పాటుచేయాలని ఉన్నత ఉద్యోగులలో సగముమంది బయట రాష్ట్రాలవారువుండాలని, హైకోర్టులలో బయటరాష్ట్రాల

26th November 1955]

[SRI P. SUNDARAYYA]

లోనివారు 3 వ వంతు వుండాలని అన్నాడు. ఇవి పూర్తిగా అర్థము చేసుకు
వంట సూచనలు గనుక, వాటిని మనము పూర్తిగా పురికొల్పింపాలి. వుం
టుంది. పత్రికలలో వచ్చిన వార్తలనుబట్టి, అన్ని రాష్ట్రాల ముఖ్యమంత్రులు
కూడా ఈ పట్లకు సర్వీసు కమిషనులను రాష్ట్రపతి నామినేటు చేసేదానికి
వీలైందని అన్నాడు. దానిని అదేరకంగా కొనసాగిస్తే రాష్ట్ర స్వపరిపాలనకు
అర్థము ఏమివుండదు. పెద్దపెద్ద నిర్దాంతాలు చెప్పినా భారతదేశము ఇక్క
తకు వీలైకుండా కేంద్రము చేస్తున్నది. అదే స్థానికంగా పరిపాలన సాగించే
దానికోసము ఇక్కడ యీభాషను తెలిసినవాళ్లు, ఇక్కడ ప్రజలతో కలసి
మెలసి తెలిసినటువంటి వాళ్లు వాళ్లకు ఎందుకు సాధ్యములెదు. విళ్లు సరిగా
పనిచేయడములేదు. నిష్ప్రయోజకులు అంటే, వారినితీసి ఇంకొకరిని వేయ
పచ్చు. కాని అంద్ర జాతివారు, కర్నాటక జాతివారు భారతదేశంలోని
విభిన్న జాతులవారు నిష్ప్రయోజకులని, ప్రయోజకులు కొంతమంది
మాత్రమే వుంటారని, వారినివేసి మిగిలిన సగముమందిని బయటనుంచి
తీసుకోవాలనే దుర్గతి భారతదేశంలోని ఏ జాతికిగాని, భారతజాతికిగాని పట్ట
లేదు. ఈ అర్థములేనటువంటి సూచన అంగీరించడ మనేది లేనేలేదు.
న్యాయపరిపాలన కొరకు హైకోర్టులలో 3 వ వంతు బయటవారు వుంటేనే
న్యాయపరిపాలన సరిగా జరుగుతుంది, లేకపోతే జరగదట. భారతదేశ
సంస్కృతికి, ఒక భాషాప్రాంతానికి, ఇంకొక భాషాప్రాంతానికి మధ్యన
వున్న సంస్కృతి సంబంధాలను పెంపొందింప చేసేదానికోసము, పరస్ప
రము అనేకము చేసుకోవచ్చు. 46 వ పెజీలో సూచించిన సూచన అన్నిటికి
నాకేమీ అభ్యంతరములేదు. కాని వారుచెప్పిన ఉన్నతోద్యోగుల విషయ
ములో చెప్పిన నిర్దాంతము ఎంతమాత్రము భారతదేశముయొక్క ఏక
మత్యానికిగాని వివిధ జాతులయొక్క సుహృద్భావమును పెంపొందించే
దిగా గాని, కాకుండా విచ్ఛిన్నమునకు దారితీసేదని దీనిని పూర్తిగా వ్యతిరే
కించాలి వుంటుంది.

“దీనియొక్క ప్రతిబింబముగా ఏలుపని పేరంటానికి వెళ్ళిన వద్దతిగా
రాష్ట్ర పునర్విర్యాణమును గురించి చెప్పమంటే, ఉస్మానియా యూనివర్సి
టీని తీసుకోని అందులో హిందీని బోధనాభాషగా చేయాలని చెప్పారు.
దానికి కారణము ఏమిటి? ఉత్తరాన్ని, దక్షిణాన్ని యింకా నన్నిహితంగా
సమీకరణ చేయాలంటే భారత ప్రభుత్వమే హిందీకోరకు హెదరాబాదు
లోనూ, మద్రాసులోనూ, తిరువాన్కూరులోను హిందీ యూనివర్సిటీలను
పెట్టుకోమనండి. దానికి మాదేమీ అభ్యంతరములేదు.”

THE HON. SRI B. GOPALA REDDI:—“కర్నూలులోకూడా
ఒకటి పెట్టమంటారా ?”

SRI P. SUNDARAYYA:—“అవసరమైతే కర్నూలులో కూడా
పెట్టమనండి మాకేమీ అభ్యంతరములేదు.”

[26th November 1955]

THE HON. SRI B. GOPALA REDDI:—“చాలా బహుమతిగా వుంటుంది.”

SRI P. SUNDARAYYA:—“ఒకవంతులు ఖాళీగా వుంటే మనము Medical College పెట్టుకోవచ్చు, ఇంజనీరింగు కళాశాల పెట్టుకోవచ్చు, ఇంకా పెద్ద ఆస్పత్రి పెట్టుకోవచ్చు. తేకపాటె తుంగభద్ర ఒడ్డున వున్న ముడుగకూపాని అందులోనే కలిపి వారందరికీ యీ ఇక్కయిస్తే చాలా సంతోషం. మీమ్మలను ఆచంద్రతారార్కంగా పొగుడుతూ వుంటారు.

“అందువల్ల ఒకవంతుల వల్ల వచ్చే సప్తము మన కేమిలేదు. వాటిని ఉపయోగించు కొని మనమ్మలు చాలామంది ఉన్నాము. మనకు ఏ పట్టణంలో చూచినా భవంతులు కొరతే గాని, ఖాళీగా వున్నవి ఎక్కడ లేవు. అరకంగా ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయాన్ని తీసుకొని అందులో హిందీబోధనా భాషగా చెయ్యమన్నారు. హిందీలోనే ఎందుకు చేయాలి ఉట్టాలో చెయ్యకూడదా, తెలుగులో చెయ్యకూడదా? ఏవిధంగా మీరు చెప్పారో నానెమి అర్థము కావడము లేదు. ఈ హిందీ సామ్రాజ్య వారసత్వము ఎంతో త్వరగా పోవాలని నెహ్రూగారు పదే పదే చెబుతున్నారు. ఆయన అనుయాయులకు మాత్రము ఎక్కడ తలకెక్కినట్లు కన్పించడము లేదు. 3 యేండ్లునాడే, 4 యేండ్లునాడే నరేంద్రదేవ్ గారి ఆధ్వర్యతన ఒక కమిటీ పెశారు. అది నిద్రపోతుంది. అది శాశ్వతంగా నిద్రపోతుందని అనుకొన్నాను. ఇంతలో మరల ఈ అర్థము లెసటువంటి సూచనలు తెచ్చి లేని బెడదను తీసుకురావడానికి ప్రయత్నము చేస్తున్నారు. కాబట్టి ఇటువంటి సూచనను మానుకోవలసి ఉంటుంది.

“భారత దేశంలో ప్రతి ఒక్కరూకూడా హిందీనేర్చుకోవలనే మా ఉద్దేశ్యం. అసలు మాతృభాషలోనే చదువు చెప్పడానికి మరో 25 యేండ్లలో 50 ఏండ్లలో పడుతుంది. అట్లాంటి పరిస్థితిలో హిందీని నేర్చుకోవలంటే మరేన్నో యేండ్లు పట్టుతుంది. త్వరగా ప్రతి ఒకరికి మాతృభాషలో బోధన చేయగలరు. యూనివర్సలు వుచిత విధ్యా విధానముగా ఏర్పాటు చేస్తే 14 సం॥ల వయస్సు వచ్చేవరకు ప్రతి ఒక్కరు తెలుగు భాష నేర్చుకుంటారు, ఇంకా ఉన్నత విద్య వచ్చేప్పటికి హిందీనేర్చుకుంటారు. మరి విశ్వ విద్యాలయానికి వెళ్ళితే ఆప్పుడు రష్యన్ భాష, జర్మన్ భాష, ఇంగ్లీషు భాష, నేర్చుకుంటారు. నేర్చుకునేందుకోసం ప్రజలు ఎప్పుడూ వెనుకబడరు. దానికి తగిన అవకాశాలు వున్నాయాలేదా అనేది అలోచించాలి. కాని హిందీనివారు నేర్చుకోవాలంటే దానికి తగిన విజ్ఞానము, తగిన శ్రద్ధ కలుగ జేయాలనిగాని ఈరకంగా బలవంతంగా చేస్తే మాత్రము హిందీని వ్యాపింప చేయడానికి మార్గము లేదు. ఇటువంటి పద్ధతులు అవలంబిస్తే మేము హిందీని కొంత కాలం అవతలపెట్టండి, ముందు మా తెలుగు విషయం చూడండి అని చెప్పి హిందీని వ్యతిరేకించవలసి వస్తుంది. ఈ అర్థములెసటువంటి సూచ

26th November 1955]

[SRI P. SUNDARAYYA

సలను ఈ S.R.C. కమిటీ పిలువని పేరంటముగా వచ్చి చెందిన మరొక పర్యాయము గట్టగా చెప్పవలసివస్తుంటుంది.

“ఈ బారత దేశములో, ఇతర సమస్యలన్నీ ఎట్టా పెట్టా, విశాలాంధ్ర సమస్యకు వస్తే కాంగ్రెసు వర్కింగు కమిటీవారు ఇదివరకు చెప్పినట్లు ఈ విశాలాంధ్ర విషయంలో ఈ S.R.C. కమిటీ చెప్పిన పెద్దతప్పును మార్పు చెందింది. కాంగ్రెసు వర్కింగు కమిటీ చెప్పిన నిర్ణయమును అనుసరించి అమలు జరుపుతుంటే వెనక్కి పోతుంటే చూడాలి. అందుకే అయినా వ్యతిరేకిస్తే వారికి ఎప్పుడెప్పుడో ప్రశ్నోత్తరము వెనక వాళ్లు వెనక పోతే, కొంతమంది వ్యక్తులు, కలిసిరాక పోయినా వారి నిర్ణయము అమలు జరుపుతుంది అనే మేము అభిప్రాయము. చెన్నారెడ్డిగారికి పలుకుబడి ఉండవచ్చు, రంగారెడ్డిగారికి పలుకుబడి ఉండవచ్చు. 100 కి 90 మంది తెలంగాణా ప్రజలు విశాలాంధ్రకు వ్యతిరేకులు అనినా మూత్రము పార పాటు. ఒక చెన్నారెడ్డిగారు, రంగారెడ్డిగారు మూత్రమే తెలంగాణాకు ప్రతనిధులు కారు. తెలంగాణా కాంగ్రెసు కమిటీలో 100 కి 71 మంది తెలంగాణా కావాలని తీర్మానించారు. అదే కాంగ్రెసు కమిటీ ఒక్క 6 నెలలు క్రితము 100 కి 70 మంది విశాలాంధ్ర కావాలని తీర్మానించారు. కాంగ్రెసులో ఏదో తగాదాలు పెట్టుకొని కాంగ్రెసులోని ముతా రాజకీయాలను విశాలాంధ్ర సమస్యకు ముడిపెట్టారు.

“విశాలాంధ్ర వచ్చేసరికి ఇటువంటి అడ్డదిడ్డమైన కారణాలు తిసుకురా వడం సరికాదని మనం చెప్పవచ్చును. తెలంగాణాలో కాంగ్రెసు పార్టీ ఎంత బలంగా ఉన్నా కాంగ్రెసు పార్టీ ఒకటే అక్కడ ప్రజాభిప్రాయాన్ని వెల్లడి స్తుందనడము సరికాదు. గత పర్యాయం ఎన్నికలు జరిగాయి, ఎన్నికలు జరిగి నాలుగు సంవత్సరాలైనవి. చి. వి. సుబ్బారెడ్డిగారు నాలుగు సంవత్సరాల క్రితం ఎన్నికలు జరిగాయి కాబట్టి దానినిబట్టి ఇప్పుడు ప్రజాభిప్రాయం తెలియలేదు అన్నారు. కాంగ్రెసు పార్టీ, కమ్యూనిస్టు పార్టీ, అన్ని పార్టీలు ఆ ఎన్నికలలో హైదరాబాదు సంస్థానాన్ని విచ్చిన్నం చేసి ఆ యా భాషా ప్రాంతాలలో కలిపివేసి విశాలాంధ్ర, సంయుక్త మహారాష్ట్రం, సంయుక్త కర్ణాటకం ఏర్పాటు చేయాలనే నినాదంతోనే పోటీచేశాయి. దానిని ప్రజలు అంగీకరించకపోతే ఆ పార్టీలవారి నెపరిని ప్రజలు ఎన్నుకోకుండా త్రోసిపారేసి ఉండేవారు. ఈ లోపల ప్రజాభిప్రాయం మారిపోయింది అంటారా, కాంగ్రెసు కమిటీ ఎన్నికలు జరిగినప్పుడు విశాలాంధ్రకు వ్యతిరేకం అన్న సమస్యపై ఎన్నికలు జరిగాయో? జరుగలేదు. నేడు తెలంగాణా కాంగ్రెసులో చెన్నారెడ్డిగారు, రంగారెడ్డిగారు పైకి వచ్చారు. వారి వర్గంలో వుండేవారు అందరూ విశాలాంధ్ర విషయంలో వారితో ఏకీభవించడం లేదనేది మనకందరకు తెలుసును. సుబ్బారెడ్డిగారు మరొక వింత వాదన తెచ్చారు. 1957 ఎన్నికలు తరువాత విశాలాంధ్ర అని చెప్పారు. ఎన్నికల ద్వారా విశాలాంధ్ర సమస్య తెలుస్తామని అంటారా, దానిని ఎన్నికలు ద్వారా కాకుండా

[SRI P. SUNDARAYYA] [26th November 1955]

రిఫరెండము, పైబిసెటుద్వారా తేల్చుకొవాలి, ఎన్నికలు అనేవి ఏ పార్టీ అధికారంలో ఉండాలి అనే విషయమేద జరుగుతాయి. ప్రజాభిప్రాయం తెలుసుకోవడం అంటే ఒక నియోజకవర్గంలో పోటీ చేయడంకాదు. ఒక నియోజకవర్గం వ్యతిరేకమయితే మరొక నియోజకవర్గం అనుకూలం కావచ్చును. తెలుగు జాతి భవిష్యత్తు ఒక్కొక్క నియోజకవర్గం అభిప్రాయమేద తెలదు. ప్రజాభిప్రాయం తెలుసుకోవాలంటే విశాలాంధ్ర కావాలా అక్కరలేదా అనే విషయమేద పైబిసెటు పెట్టి విశాలాంధ్ర కావాలంటే ఫలానా ఎర్రపెట్టెలో వేయండి, లేదు అంటే ఫలానా నల్లపెట్టెలో వేయండి అని చెప్పి ప్రజాభిప్రాయం తెలుసుకోవాలి. ఈ విషయంలో గోపాలరెడ్డిగారు చెప్పినదానికి హర్షిస్తున్నాను. ప్రజాభిప్రాయం ప్రజాభిప్రాయం అంటే కేవలం తెలంగాణా ప్రజల అభిప్రాయమేనా? వాదనకోసము అక్కడ 60% వ్యతిరేకం అని అనుకున్నా ఇక్కడ రెండు కోట్లమంది చెప్పేదానికి విలువే లేదా? ప్రజాభిప్రాయం అంటే మొత్తంగా తీసుకోవాలి తప్ప ఎవరో కొద్దిమంది తాత్కాలికంగా వ్యతిరేకించినంత మాత్రంచేత దానినే ప్రజాభిప్రాయం అనుకోనక్కరలేదు. విశాలాంధ్ర వద్దనేవారు 60 లక్షలు ఉండారని అనుకున్నా అని గోపాలరెడ్డిగారు వాదనకోసం తెచ్చారు. 1951 ఎన్నికల ప్రకారం ఎన్నుకోబడిన 75 మంది శాసనసభ్యులు విశాలాంధ్ర కావాలని కోరుతున్నారు. కాబట్టి విశాలాంధ్ర వద్ద అనేవారి పెనకాల 20 లక్షలు కన్న ఎక్కువగా ఉన్నారని అనుకోవలసిన అవసరం లేదు. ఎన్నికలలోనికి వెళ్లి తేల్చుకోదలచుకుంటే అది వేరే విషయం. ఇటువంటి సమస్యను ఎన్నికల సమస్యగా చేస్తారా అనే విషయం కాంగ్రెసు పరీక్షింపు కమిటీవారు, గోపింద పల్లవీపంత్ పైబిసెట్ అక్కరలేదు; ప్రజాభిప్రాయము మాకు తెలుసును అన్నారు. అందుచేత ఇటువంటి సవాలును ఆపుచేసి ఆంధ్రజాతి అభివృద్ధికి ముందుకు వస్తారని కోరుతున్నాను.

“విశాలాంధ్ర ఎందుకు కావాలనే దానికి సాంస్కృతిక కారణాలు, చారిత్రక కారణాలు చెప్పారు. ఆర్థిక కారణాలు కూడా చాలామంది చెప్పారు. ఎక్కువ వివరాలలోనికి పోకపోయినా మరొక పర్యాయము ఈరోజు రెండు రాష్ట్రములుగా ఉండబట్టి మన స్థానింగు విషయములో ఎరీతిగా స్థానిక త్వము తీవ్రమైనది అవుతుందో కొన్ని ఉదాహరణలు ఇస్తాను. విశాలాంధ్ర వుండివుంటే ఈ రఖముగా కాకుండా మరొక రఖముగా స్థానింగు చేసి వుండే వారము. ఒక ఉదాహరణ! గోదావరీ వరదలు ఆపాలి, విద్యుచ్ఛక్తి కావాలి, దానికి మన స్థాను యేమిటి? ఈ వూరుదగ్గర 37 కోట్లు రూపాయలు ఖర్చుచేసి డాము కడతాము అంటున్నాము. కావేరునదీని వుపయోగించి లక్ష కిలోవాట్లు తెస్తాము అంటున్నాము. విశాలాంధ్ర వుంటే మనము ఏమి చేసి వుండేవాళ్ళము, అంచెంనల్లి దగ్గర దాదాపు 20 కోట్ల రూపాయల ఖర్చుతో ఒక డాము కట్టే వాళ్ళము. గోదావరీ నుంపు నివారణ జరిగేది. 5 లక్షల కిలోవాట్ల విద్యుచ్ఛక్తి వచ్చేది. ఇరిగేషను పోకర్కాలు మరొక ఎక్కువ శాసనానికి ఏమి వుండేది. అంతేకాదు, విశాలాంధ్ర వుంటే గోదా

26th November 1955] [SRI P. SUNDARAYYA]

పరి మీద, కృష్ణాపురము వద్ద—పెద్ద రిజర్వాయరు డాము సంగతి వదలండి. ఒక బారేజి కట్టినా కొన్ని లక్షల ఎకరాలు సాగు అవుతుంది. 4, 5 కోట్ల రూపాయలలో అవుతుంది. సిద్ధేశ్వరము ప్రాజెక్టు విషయము కూడా మరొకరకముగా వుండేది. ఈ ప్రాజెక్టు ఆలోచనలో లేకుండా వెనుకకు పోవడానికి కారణము యేమిటి? మా భూములు మునుగుతాయని హైదరాబాదువారు కేకలు వేయడము; మునగవు అని మనము అనడము జరిగినది. రాయలసీమ అభివృద్ధికి తుంగభద్రతోపాటు సిద్ధేశ్వరము వసినేకాని ప్రయోజనము లేదు. సోమశిల వచ్చినా నెల్లూరుకు లాభము లేదు. సిద్ధేశ్వరము వసినేకాని సోమశిలకు నీరురాదు. వికాలాంధ్ర వున్నప్పుడే సమగ్రమైన ప్లానింగు వుంటుంది.

“రైలు మార్గాల సంగతి తీసుకోండి, మహబూబు నగరము, దేవరకొండ నుంచి క్రొత్తగూడెముకు రైలుమార్గము వేయాలట, ప్రజలు లేని చోట వర్తకము లేనిచోట! హైదరాబాదునుంచి రాష్ట్రము నలుమూలలకు వేసుకుంటే అర్థమువున్నది. ఈ విధముగా రెండుగా ఉన్నంతకాలం ప్లానింగువ్వవలసిగా ఉన్నది. వికాలదృక్పథముతో చేయడము సాధ్యం కాదు. పరిశ్రామిక పరక అభివృద్ధికి రైలులు కావలసినంత కొస్తావుండగా, లాభపాటయిన విదేశ వ్యాపారాలు చేయటానికి వీలువుండగా, సమగ్రమయిన ప్రణాళిక రచించి ఆర్థిక అభివృద్ధి సాధించడానికి వికాలాంధ్ర అవసరం. ఈ సందర్భాలలో తెలంగాణాలో కొంత మంది చేసే వాదన సంగతి చూద్దాము. మీరు వెనుకబడి ఉన్నారు, అంటే కోపం వస్తుంది. మరొకవైపు మేము వెనుకబడిఉన్నాము, కాబట్టి ఎక్కువ చదువుకున్న వారు వచ్చిపెత్తనం చలాయిస్తారని అంటారు. మేముమితో కలిస్తే మరిఅభివృద్ధికి నష్టం వస్తుంది అంటారు.”

SRI A. KALESWARA RAO:—“మేము ఎక్కువ వాళ్లం అనేటు అన్నారు.”

SRI P. SUNDARAYYA:—“తెలంగాణాకు ఎంత వెనుకబడి ఉన్నదో విద్య, ఆరోగ్యవిషయం చూస్తే తెలుస్తుంది, అంధ్రలో 15% మంది చదువనూ, వ్రాయనూ, నేర్చినవారుంటే, తెలంగాణాలో, హైదరాబాదు అటే తీసేస్తే 7% మాత్రం ఉన్నారు. అంటే మనలో సగం మంది ఉన్నారు. ప్రతి Education తీసుకుంటే అంధ్రరాష్ట్రములో 8% మంది వుంటే తెలంగాణాలో 4% మందివున్నాడు. అంధ్ర దేశంలో 672 High Schools వుంటే తెలంగాణాలో 98 మాత్రమే వున్నాయి. అందులో 64 High School హైదరాబాదు నగరంలోనే వున్నాయి, మిగిలిన 34 మాత్రం తెలంగాణాలో వున్నాయి. అంతేకాదు విషయం తీసుకుంటే, హైదరాబాదులోని 18 కాలేజీలు తీసేస్తే, తెలంగాణాలో అవి 10 కంటే జవాబుకు ఒకకాతేజీమాత్రం వున్నది. అది కూడా మొన్న మొన్ననే First Grade కాలేజీ అయినది. అంత వెనుక.

[SRI P. SUNDARAYYA]

[26th November 1955]

బడిర ప్రాంతం అవీ. దీనికి కారకులు ఎవరు అనేది వేరే ప్రశ్న. తెలంగాణా ప్రజల తప్పు మాత్రం కాదు. తెలంగాణా ప్రజల మీద పెత్తనం చేసిన పరిపాలకుల తప్పు, చైతన్యం విషయం తీసుకుంటే, ఆంధ్రలో దాదాపు ఆరు వందల ఆధునిక వాసుక్లలో, ఆయుర్వేదం, యునానీ తీసివేస్తే, వున్నాయి. హైదరాబాదు సిటీని హుస్సేన్ షా తీసివేస్తే, 89 హుస్సేన్ షా మాత్రం తెలంగాణాలో వున్నాయి, జనాభా సగం మంది వున్నారు, డాక్టర్లు ఇక్కడ వున్నా వారిలో ఐదవ వంతు మంది మాత్రం వున్నారు. వ్యవసాయ విషయం తీసుకుంటే, ఇక్కడ నీటి వసతులు గలజూమి 46 లక్షలు ఎకరాలు వుంటే ఇక్కడ 11 లక్షలు ఎకరాలు మాత్రం వున్నది. భూమి విస్తీర్ణం మాత్రం ఇక్కడ 4 కోట్ల ఎకరాలు వుంటే, అక్కడ రెండు కోట్ల 50 లక్షలు ఎకరాలు వున్నది. భూమి సగంకన్న ఎక్కువ వున్నది. నీటిపారుదల అయే భూమి మాత్రం 46 లక్షల ఎకరాలు ఇక్కడ వుంటే 11 లక్షలు ఎకరాలు అక్కడ వున్నది. రెండు పంటలు పండే భూమి ఇక్కడ 18 లక్షల ఎకరాలు వుంటే తెలంగాణాలో ఒక లక్ష ఎకరాలు మాత్రం వున్నది. విశాలాంధ్ర కావాలంటున్నాము. అంటే వాళ్లును దోచుకోడానికి వెళ్లడములేదు. ఏదో వుద్ధరిస్తామనికూడలేదు. మనం ఆందరం ఒకే ఆంధ్రజాతి, ఉద్ధరించడంగాని, దోచుకోవడంగాని ఇదేంకాదు. మనము అంతా ఆంధ్రజాతియొక్క, నూతనాంధ్ర రాష్ట్రంయొక్క సౌభాగ్యాన్ని పెంపొందించు కోవడంలో భాగస్వాములుగా పనిచేద్దాం. మీరూ మేమూ కలిసి పనిచేయాలి, మీరు మాకు సహాయం చేయండి. మేము మీకు సహాయం చేస్తాం, యిద్దరం ఐకమత్యంతో దేశాన్ని ముందుకు తోసుకుపోయేటటువంటి ఆశయంతోనే యీ తీర్మానం చేస్తున్నాము. అంతేగాని దోచుకోవడంగాని, వుద్ధరించడంగాని కాదన్న సంగతి వారికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. అందుచేత యీ సందర్భములో అన్నిపార్టీలు ఏకీభవిస్తున్నాయి. తెలంగాణావారిని మరొకసారి ఆలోచించాలని ప్రార్థనా విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. యిది బలాబలాల సమస్యకాదు. తాత్కాలిక సమస్య అంతకన్నా కాదు. దీర్ఘదృష్టితో చూడండి. చరిత్రగతికి అడ్డంగా నిలబడి ప్రజాభిప్రాయానికి వ్యతిరేకంగా అచ్చటి కాంగ్రెసు నాయకత్వం పనిచేస్తే మాత్రం ఖచ్చితంగా అన్నిపార్టీలు, యీ సంఘచితతత్వాన్ని ఎదుర్కోవడం తప్పదు. విశాలాంధ్రలో ప్రజాతంత్రం పొందించడంకోసం, యెవరంకూడా తీసిపోము. కొన్ని నల్లజెండాలు చూపించినంత మాత్రాన, రాళ్లు విసిరినంత మాత్రాన టెదిరిపోయి విశాలాంధ్ర ఆందోళన మానుకుంటా మనుకోవడం చాలా పొరపాటు. ఎంత త్వరలో యీ పొరపాటు దిద్దుకుంటే అంత మంచిది. ఆంధ్రజాతిని టెదరగొట్టాలని ప్రయత్నిస్తే తగిన సమాధానం చెప్పగలరని గుర్తుంచుకోవడం మంచిది.

"ఇక సరిహద్దు సమస్యలు, సవరణగురించి ఆఖరున వస్తున్నాను. మేము యిదివరకే చెప్పాము. గ్రామాలు వారిగా తీసుకొని, ఏ గ్రామంలో ఏ భావ మాట్లాడేవారు majority గా వుంటారో ఆ గ్రామము ఏ భాషా ప్రాంత

26th November 1955]

[SRI P. SUNDARAYYA]

తానికి అనుకొని వుంటుందో దానిలో కలిపివేయాలి. ఇతే majority అనుకునేదానికి మద్రాసువారు వాదించినట్లు విపరీతార్థాలు తీస్తే అర్థము లేదు. అనుకొనివున్న గ్రామాల్ని పట్టిక కూడా హిందూలు తాలూకాకు మాకు దారి యెక్కడవుంది అనే కుంటివాదులు కాదు. ఎవరైనా సరిహద్దు సమస్యగురించి ఆలోచించెట్లప్పుడు లోతుకు వెళ్ళి 31 జనాభాలెక్కలుగాని, 1951 జనాభాలెక్కలుగాని తీసుండి. లోపలికి వెళ్ళితే సరిహద్దుగ్రామాలు తీసినట్లయితే కొంతవరకు తెలుగు గ్రామాలు కొంతవరకు తమిళ గ్రామాలు వుంటాయి. ఈరకంగా గ్రామాలు ముడి వడివున్నపుడు దానిని తీసుకుని మొత్తంమీద సాద్యమైనంత తక్కువ minority వుండేటట్లు విభజించి చేసుకోవలసి వుంటుంది. చెంగల్పట్టు జిల్లాచూసినా అంతే, చిరూరుజిల్లాచూసినా అంతే, మద్రాసు సరిహద్దు చూసినా అంతే, మైసూరు సరిహద్దుచూసినా అంతే. చాలమంది కాగితాలు చూడకుండా, విషయాలు చూడకుండా, ఆలోచించకుండా మాట్లాడు తున్నారు. ఎంత రాష్ట్రం వస్తుంది, ఎంత ప్రదేశం వస్తుంది. అనే దోరణిలో మాట్లాడారు. ఎంత రాష్ట్రం వస్తుందంటే యిదేమన్నా సాత్రా? ఒక దేశం మరొకదేశంపై దురాక్రమణ చేయరాదనుకునే యీ రోజులలో కలసి మెలసి వుండాలిగాని ఎంత లాక్కుంటాం అనే దొరణిలో చెప్పిన వాదన అర్థంలేనిది. Contiguity అనేదానికి సాధ్యమైనంత తక్కువ minority ఒక భాషారాష్ట్రంలో వుండేటట్లు గ్రామాలు contiguity నిర్ణయించుకొని సరిహద్దులు ఏర్పాటు చేసుకోవాలి. భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రాలు నిజంగా ఈ ప్రాతిపదికమీద ఏర్పాటు చేసినపుడు దాని నిర్మాణం ఎంత చక్కగావుంటుందో చూడండి. ఒక స్పేహితుడు తయారుచేసిన యీ map భాషారాష్ట్రాల సరిహద్దులు పాముమెలికలుగ వుండక సహజంగావుంటాయి. చూడండి యిక్కడ కేరళ, యిక్కడ తమిళ, యిక్కడ కర్నాటక, యిదంతా ఆంధ్ర రాష్ట్రం. ఇది క్రొత్తగా తయారుచేస్తున్న మధ్యపదేశ్, చాంబలునది సరిహద్దు తీసుకున్నపుడు యిది రాజస్థాను, ఝాన్సీ తోకను—వీరవనిత ఝాన్సీ గురించికాదు—ముందుకువాడుచుకున్నట్లున్న ఝాన్సీప్రాంతపుతోకను లేకుండా చేసుకోవచ్చు, తప్పించాదు. కావలసినసై హర్యానా ప్రాంతాన్నికూడా యు.పి. లో కలుపుకోవండి. ఇక్కడ పంజాబుంటుంది. హిమాచలప్రదేశ్ యిక్కడుంటుంది. బెంగాల్ యిక్కడుంటుంది. ఇంత చక్కగా, ఇంత సహజ నిధంగా వున్న దానిని తేలికగా చేయకుండా అసవసరంగా దెబ్బలాటలు పెట్టేలాగున S.R.C. Report యిచ్చింది. S.R.C. వారు ఇచ్చిన Map చూడండి. ఈ Map చూడండి. ఏది సహజంగా వుందో నిర్ణయించండి. వికారాంధ్ర సరిహద్దుల గురించి చూచినప్పుడు తెలంగాణా క్రిందికి రావలసిన గ్రామాల వారీగా Minority సమస్య లేకుండా యువ్వమని కోరుతున్నాం. ఇవి నేను తయారుచేసిన ఖైఖులు కాదు. ప్రభుత్వం తయారుచేసిన లెక్కలు. కర్నాటక మహారాష్ట్రలు ఏర్పాటు విషయములో వారు చెప్పిన లెక్కకు తెలుగు.

[SRI P. SUNDARYYA]

[26th November 1955]

బాతిక ఎంత రావలసినదో మరచిపోతే జ్ఞాపకం చేయడం తప్పేమీకాదు. అందుచేత 1951 జనాభా లెక్కల ప్రకారం యిక్కడనుంచి అరంబించి రాయచూరు Town వరకు ప్రతివీ తెలుగు గ్రామం. ఈ రీతిగా వచ్చి రాయచూరు Town కి సో మును రావాలి కొండగల్లు, తాడూరు, ఆలంపాడు, గద్దాల యందులో ప్రతి గ్రామం తెలుగు గ్రామాలు. ఇవిగాక యాదగిరి, శిరం, బిడరు, నారాయణపేడు, మదోలు, మొదలగు తాలూకాల్లో మును రావలసిన గ్రామాలు రాకపోయినట్లయితే 5 వలమంది తెలుగు ప్రజలు Minority క్రింద లెక్కడ వుండాలి వస్తుంది. అదే రీతిగా చూచి-ట్లయితే అదిలాబాదు జిల్లాలో కన్నతల్లి, రాజు రాతాలూకాల్లో మూరాష్ట్ర గ్రామాలున్నాయి. అవి చాళ్ళకిచ్చేయవచ్చు. చందా జిల్లాలో శిరివంచ తాలూకా తీసికొన్నప్పుడు 94 వేల జనాభాలో 48 వేల మంది తెలుగు ప్రజలు 31 వలమంది గోండులు వున్నారు. గోండులు తెలుగులలో ఒక భాగం అని అందరు ఒప్పుకున్నదే. 9 వలమంది మాత్రమే మూరాష్ట్రువారు. గొప్పారికి రెండు వైపులా వున్నటువంటి, గొదావరి నీటిని సమగ్రంగా ఉపయోగించ గలిగి-టువంటి శిరివంచ తాలూకాలో 80 per cent తెలుగు ప్రజలువారని గుర్తించుకుంటే చందా జిల్లాలో శిరివంచ తాలూకా పూర్తి కాబట్టి కదిలించడం అంటే మనము అంగీకరించలేము ఒక్కరు సరికే చూచాలి. పల్లకిమిడి సంగతి చూచాలి. మొత్తం గుజుం జిల్లాకు కదిలించడంలేదు కాబట్టి పల్లకిమిడి తాలూకాను కదిలించము అన్నారు. చివరికి సామ్రాజ్యము చెప్పిన అన్యాయాన్ని కొనసాగించాలనా వీళ్ళెప్పుడెప్పుడు? ఎంతైనా గుజుం జిల్లాలో, పల్లకిమిడి తాలూకాలో తెలుగువారి తక్కువగా వున్నారని కాబట్టి కదిలించలేము అనేది అర్థంలేనిది, వాళ్ళను పెంచ ప్రాంతం తీసుకోమనండి. వంశదార మైదానములోని రెండు వైపులావున్న తెలుగు ప్రజలను విడదీయాల్సిన అవసరం లేదు. బరంపురం తాలూకాలో బొంబాయి గ్రామాలలో ఒరియా ప్రజలు ఎక్కువమంది వున్నారు తీసుకోండి మీ బొంబాయి గ్రామములో, మందసాలో ఒరియా గ్రామాలున్నాయంటే తీసుకోండి. అయితే మా తెలుగు గ్రామాలు గోపాలపురంవరకు యిస్తారా? 1931 Census లెక్కల ప్రకారం గోపాలపురం యిమ్మంటున్నాం. పరిపాలనా సౌలభ్యంకోసం కొన్ని గ్రామాలు తక్కువయినా అభ్యంతరములేదు,

“ పరిపాలన సౌకర్యంకోసం కొన్ని గ్రామాలు అటుపోయినా ఇటుపోయినా majority ని బట్టి విభజించితే ఏవివాదంలేదు కాని అది ఏమిలేకుండానూ పల్లకిమిడినంతా తీసుకోవాలి అంటే న్యాయముకాదు. తరువాత గ్రామ సూత్రముల ప్రకారము ఎంతవరకు అవకాశం ఉంటుంది దానిని గురించిన విభరములు మాపులనుబట్టి ప్రత్యేకముగా చూసుకోవచ్చును.”

26th November 1955]

SRI RAJASAGI SURYANARAYANA RAJU:—“తమరు పరిపాలన సౌకర్యంకోసము నా గు గ్రామాలు కచ్చితముగా న్నారు. ఇప్పుడు బళ్లారిలో తుంగభద్ర ప్రాంతం ఏర్పరచుట తప్పవనిమిటి?”

SRI P. SUNDARAYYA:—“ఇక మైసూరుకు వచ్చినప్పుడు మైసూరులో కొలారు జిల్లాను ఏర్పాటు చేశాము. కొలారు జిల్లానే కాదు, తుంకూరు జిల్లా పావగడ తాలూకా మడిగిరి తాలూకాలో కొన్ని భాగాలు, చితలదుర్గంలో బెల్లగిరి తాలూకాలోని బాగాలు మనకు అనుకొని వున్నవి. Majority ప్రాంతముగా వుండి ఇప్పుటి అడుగుతున్నాము. అదే విధముగా మదకశిరాకన ద ప్రజలు Majority వున్న ప్రాంతముకొంత తప్పకుండా తీసుకోవచ్చును. Natural సంహద్దుగా వున్నది. ఈ సందర్భములో బళ్లారి సమన్వయించి. కొలారు చాలా రావలసి ఉంది. బెంగళూరు జిల్లాలో కూడ మనకు కొంత రావలెను. కొలారు ఆంధ్రరాష్ట్రానికి రాకపోతే హొసూరు తాలూకా ఆంధ్రరాష్ట్రంలో కలఁపుకొనడానికి ఏ Boundary Commission కూడా బహుశా సరస నాకమ్మక ఎ. చొచ్చుకొనిపోయిన ప్రాంతం అని అంటారు కాబట్టి తెలుగు ప్రాంతం అయిన కొలారును కలుపుకున్నప్పుడే మనకు హొసూరు వస్తుంది లేకపోతే తమిళనాడుకో, కన్నడకో పోతుంది. కొలారు మనకు అత్యంత అవసరము. అయితే కొలారు అడగడానికి ఒక సూత్రాన్ని బట్టి వుండవలెను. భాదారాష్ట్ర సూత్రాన్ని అనుసరించి సాధ్యమైనంత తక్కువ అల్ప సంఖ్యాకులు ఇంకా భాషవారు వుండవలెను. అన్నాము. మన మీసూత్రానికి కట్టుబడి, కొలారుమాది, బళ్లారిలోని తుంగభద్ర ప్రాంతము కన్నడిగులది అని చెప్పాలి. లేకపోతే మన వాదనను కాంగ్రెసు నాయకత్వముకూడ హర్షించలేదు. కన్నడి ప్రాంతము మనకు రావలసిన అవసరము లేదు అని చెప్పినప్పుడే గట్టిగా దెబ్బలాడడానికి హక్కు వుంటుంది. ఇంకో రీతిగా గాదు పరిపాలన సౌలభ్యం అనేది ఏమిటి? భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రాలలో సాధ్యమైనంత తక్కువగా మైసూరిటీ వారు వుండేటట్లు చెయ్యవలెను అనేదే? అయితే తుంగభద్ర ప్రాజెక్టు నాలుగు అయిదు రాయలసీమ జిల్లాలకు అవసరము. నలుబది సంవత్సరాలు దెబ్బలాడి తెచ్చుకొన్నాము. అక్కడ భూములను బీడుగా పెట్టుకొనేదానికి కాదు. కాలవల తెగగొట్టి తుంగభద్ర నీటిని ఉపయోగించకుండా ఉండడానికి కాదు. రెండు సంవత్సరాల నుంచి మైసూరు ముఖ్యమంత్రి అధంకుల పెట్టడంతో తుంగభద్ర ఎగువ కాలువ అమలు జరగడం లేదు అనవచ్చును. అలాచేసే వారి మీదకారాలు మిరియాలు నూరండి మీతో పాటు మేము ఉంటాము. తుంగభద్ర నీటిని మనకు లేకుండా చేసే ఎవరు ఎదుర్కొన్నానోదే కలిసి ధైర్యం వహించుము, అంటే మేము తయారు. మైసూరు ప్రభుత్వం సరిగా చొప్పులేదు కాబట్టి కేంద్ర ప్రభుత్వం తీసుకోవలసిన అడగండి. అవసరమైతే ఆంధ్ర ప్రభుత్వాన్నే agent గా ఉపయోగించి పనిచేయించవచ్చును. తుంగభద్ర Head works వారి ప్రాంతంలోకి పోతే నిరుపాకుండా

[SRI P. SUNDARAYYA] [26th November 1955]

అల్లరిచేయ్యవచ్చునని వాదన సరియైనది కాదు. కన్నడిగులు మనకు శత్రువులు కాదు. పరాయి దేశస్థులుకారు, హనుమంతయ్య ఏ మైనాచేస్తే అయినతో మైసూరు ప్రభుత్వంతో చెబులాడదాం; ఆంధ్ర ప్రభుత్వంచేత వత్తిడి తీసుకు వద్దు అంటేగాని ఏవరో అడ్డుపడుతున్నారు, కాబట్టి ఆ ప్రాంతంకావాలనడంలో సుములేదు. ఆంధ్రరాష్ట్రం ఏర్పాటుచేసినప్పుడు, ఆంధ్ర ఆకులులోనే ఉండి తుంగభద్ర ప్రాజెక్టు ఏ జిల్లాలకొనము ఏర్పాటుచేయ్యబడిందనే విషయము అది అమలుచెయ్యాలని అంటున్నాము, కాని బాపరాష్ట్రవివరజన వచ్చినప్పుడు కన్నడ ప్రాంతం అని తెలిసినకూడా మనము అడుగుతున్నామంటే, మనము కలసి మెలిసి ఉండలేము అని తెలుతుంది. వారిని ఒప్పించలేము. కేంద్ర ప్రభుత్వం అంతని ముందే చేతకానిదని తెలింది. కాబట్టి ఒకటే మార్గం ఆభాగం మనకు కావాలనడం అది సరిఅయిన వాదన కాదు. తుంగభద్ర ప్రాంతం రాయలసీమ వారికి అవసరం 12½, 13 లక్షల ఎకరాలు సాగు అగు తూఉంటే, 6½ లక్షల ఎకరాలు కన్నడ ప్రాంతంలో వున్నది. అలంపురం గద్దాల ఆంధ్రలో 6 లక్షలుంటుంది. అందుచే Head works కావాలని ఆ ప్రాంతం తీసుకుంటామనడం న్యాయం కాదు. ఇవతల ప్రాంతము మాత్రము తీసుకుంటే అవతల రాయచూరు కాలవసంగతి ఏమిటి? అలంపురు, గద్దాల సంగతి ఏమిటి? ఆ వైపు తుంగభద్రప్రాంతముకూడ చేతిలోలేకపోతే కష్టము అనిచెప్పితే అప్పుడు మనము ఏమి చేయవలెను? తుంగభద్రప్రాజెక్టుప్రాంతము వారు మనకు ఇవ్వవలెనని అడగడం మాత్రం ఏమిటి? అది మంచిదా అని ఆలోచించుకోవలెను. ప్రాజెక్టు ప్రాంతము మనకు రావలెనని అనడమా? లేక పోతే భాషా ప్రయుక్త సిద్ధాంతం మీద పోదామా? సాధ్యమైనంత అల్ప సంఖ్యాకులు వుండేరీతిగా విభజించుకొని ప్రాజెక్టులకు ఎవరు అడ్డము వస్తే అడ్డంకులు తొలగించుకొనడానికి river boards లను పెట్టుకొని పనిచేసాము. ఆ ప్రాంతం మన చేతిలోవుంటేగాని అభివృద్ధికాదనడంలో అర్థంలేదు. ఎవరు అంగీకరించరు. అలా అనడము ఆంధ్రులు కన్నడిగులు, స్నేహితములో వుండ లేరు. శత్రువులని తెలుతుంది, తప్పమరేమి? బళ్ళారి లోని కన్నడ ప్రాంతము మాకు వద్దు కొలారు ఇవ్వండి, మధుగిరి చిత్రలేదురు, తుంకూరు జిల్లాలో తెలుగుప్రాంతాలు ఇవ్వవలెను. అంటే కేంద్ర ప్రభుత్వము ఇవి ఇచ్చేదిలేదు కదా. ఈనాడు S. R. C. వారు ఇస్తాము అన్నవి కూడా రాకపోవచ్చును. అని కొందరంటున్నారు. న్యాయముగా రావలసినది రాకుండాపోవచ్చును, న్యాయం అయినది కాకుండా పరిపాలనా సౌలభ్యం కోసం మూడు తాలూకాలు ఇస్తామంటే అది కూడా రాకపోవచ్చును. అని కొందరు వాదిస్తున్నారు. ఈ వాదన అర్థము S. R. C. report కన్న కాంగ్రెసు నాయకత్వం పనికి రానిదని ఒక నిర్ణయానికి వస్తున్నామన్నమాట ఇది బేరం క్రిందకు తేలింది. కొలారు కన్నడిగులకిస్తే, మీకు మూడు తుంగభద్ర తాలూకాలు ఇస్తాము, అంటా రనడం కాంగ్రెసు నాయకత్వం మీద మీకు వున్న గౌరవము తెలియచేస్తుంది. లెక్కలతోనహ కొలారు రావాలని మనము కోరుతున్నప్పుడు

26th November 1955] [SRI P. SUNDARAYYA]

ఆకొర్కెను నిరాకరించితే కాంగ్రెసుకు నీతినియమములేదని పించుకుంటుంది. బళ్ళారి జిల్లాలో నది కన్నడ ప్రాంతం అంటే అది మనకు ఇవ్వరు. కోలారు తెలుగు ప్రాంతమయినా ఇవ్వరు అని వాదించడము కాంగ్రెసు నాయకత్వము నీతి నియమములేని నాయకత్వము అని వాదించడము తప్ప మరేమీ కాదు. కాంగ్రెసు నాయకత్వం కొన్ని సిద్ధాంతాలకు లోబడి ప్రజాఅభిప్రాయానికి అనుగుణ్యంగా కొంతవరకు అయినా పని చేస్తుంది అంటే మన న్యాయమైన కోర్కెలకు ఒప్పించవచ్చు.

“మైసూరు తీసుకొన్నప్పుడు Kolar జిల్లాలో లెక్కలు చూచాము. ఈ పటము చాలా చిన్నది అనుకోండి. ఈ map ఇంకా పెద్దది చూచుకోవచ్చును. Kolar జిల్లా చూచుకొన్నప్పుడు, మొత్తం దాదాపు 12 లక్షల జనాభా వున్నట్లయితే ఒక్క మాలూరు, కోలారు తాలూకాలలోతప్ప మిగిలిిన తాలూకాలలో తెలుగువారు ఎక్కువ. కోలారు తాలూకా అంటే బంగారు గనులు వున్నాయని అనుకోకండి. బంగారుగనులు బంగారుపేటలో వున్నాయి. అందుచేత, కోలారు తాలూకాలో కన్నడ ప్రజలు ఎక్కువగ వున్నారు. అందువల్ల ఆ తాలూకాలుపోతే బంగారు గనులు పోతుందని ఎవరు భయపడ నవసరంలేదు. అందువల్ల ఈ కోలారు మాలూరు తాలూకాలను వదలి వేసి, మిగిలిన తెలుగుప్రాంతాన్ని అంతాగాని, Kolar జిల్లా తెలుగుప్రాంతం దానిని అనుకొని వున్నటువంటి పావుగడ, మధుగిరి తాలూకాలలో తెలుగు ప్రాంతాన్ని మనము తీసుకొన్నట్లయితే, అరు లక్షలమంది తెలుగు ప్రజలు లక్ష, నలభైవేలమంది కన్నడ ప్రజలు, లక్షమంది ఇతర ప్రజలు నివసించే టటువంటి ప్రాంతము వస్తుంది. యిది వచ్చిన తర్వాతకూడా, ఏడులక్షల మంది తెలుగు ప్రజలు మనకు అనుకోకుండా కొంచెము దూరముగా వుండే టటువంటి ప్రదేశములలో, మైసూరులో వుండిపోతారు. తమిళనాడులో 30 లక్షలు వున్నట్లుగానే, అక్కడకూడా వుంటారు. దానిని గురించి ఏమి చేయగలిగినది లేదు. అక్కడ అది మైనారిటీ హక్కుల సమస్యగానే చూడవలసి వుంటుంది. అయితే యీ సందర్భములో నేను చెప్పేది యేమిటంటే ఇప్పుడు యీ map లో ఎర్రరంగుగా వుండేది అంతా తెలుగు ప్రదేశము. తమాషా ఏమిటంటే Hosur తాలూకా యీ ఎర్రదానికి అనుకొని వుంటుంది. Hosur ప్రాంతము అంతా తెలుగు ప్రాంతము. దానిని అనుకొని బెంగుళూరు జిల్లాలో అనేకల్లు తాలూకాలోను, బెంగుళూరు దక్షిణతాలూకాలోను తెలుగు ప్రాంతం వుంది. ఇదిగో యిదిఅంతా వుంది. Devanapalli కి పైగా తెలుగు ప్రాంతంవుంది. గోరి బిద్నూరు అంతా దొడబలాపూరులో, పందిదుర్గం కొండకు అనుకొని తెలుగు ప్రాంతము ఇక్కడవున్నది. యీ రెంటికిమధ్య కోలారు, మాలూరు, హొస్పేట, దేవనపల్లి తాలూకాలు కన్నడిగుల తాలూకాలలో కన్నడిగులు అధికపంఖ్యలో వుంటారు. అవతల యివతల మనము వుంటాము. Bangalore town ప్రక్కననుంచి యిది అంతా తెలుగుప్రాంతము అవుతుంది. దీనినిగురించి లెక్కవేసి చూశాము.

[SRI P. SUNDARAYYA]

[23rd November 1955]

లేక్కచూస్తే, యిటు మూడులక్షలు కన్నా ఎక్కువ, అటు మూడులక్షల తెలుగు వారు ఉన్నారు. యీ ప్రాంతము ఎంతా గ్రామీణులలో కలిపితే మూడు లక్షల ౭౦ వేలు కన్నా ఎక్కువ ఉంటుంది. ఇప్పుడు వున్న పంత్ అట్లే కర్నాటకలో కలిపితే మూడులక్షలను ది రెండు లక్షలు పెట్టుపోతారు. అటు మూడులక్షలు, అటు మూడులక్షలు ఎటుకలిపినా మూడులక్షల ప్రజలు వుండవలసి వస్తుంది. దీనిని ఎట్లా చెలుస్తారు? చెరిసగం తీసుకొని మధ్యన ఒకగీటు గీయాలి. ఉంటుందా? కొంచెమే అటు, కొంతమంది యిటు అని, అట్లా అనుకోన్నప్పుడు Kolar తాలూకాలో కూడ జిల్లాంత మనకు యిచ్చి, హైదరాబాద్ లో చినెకల్లు, బెంగళూరు South taluk మీరు తీసుకోండి. సాధ్యమైనంత తక్కువ మెనారిటీ, అటూ ఇటూ వుండేదానికొనం వీలుగ చేయవచ్చును నేను చెప్పేది యేమంటే యారీతిగా వున్నప్పుడు ప్రజలమధ్య అధిక సంఖ్యగల భాష నివసించేటటువంటి మైనారిటీలను వదలివేసి మనకు అనుకొనివున్న ప్రాంతాలను తీసుకున్నా, 7 లక్షల మందికి పైగా వున్న మైసూరులో వుంచేసినా అనుకొనివున్న ప్రదేశం ఖచ్చితంగా రావలసి వుంటుంది. Village సరిహద్దు తీసుకోంటే, Kolar జిల్లాలో ఎక్కువ భాగము మనకు రావలసి ఉంటుంది. ఈరోజు మనకు న్యాయంగా రావలసిన సరిహద్దుననుస్థ ఈరకంగా పరిష్కరించుకోవాలి. ఈసూత్రం అంగీకరించరా? లేదు, పరిపాలనా సౌలభ్యంకోసం కోలారు అక్కడనే ఉంచండి. మీకు యీ మూడు తాలూకాలు ఇచ్చివేస్తాము అంటారా? ఇది అసంపరమైన తగాదాలకు, భవిష్యత్తునకుకూడా దారితీసుంది. ఓడోనల్ కమిటీ అధ్యక్షుడు ఏరకంగా హెచ్చరిక చేశాడో, ఆరకంగా చేయవలసి వస్తుంది. మీరు ఈరీతిగా భాషను, జాతిని నిర్లక్ష్యంచేసి మీ యిష్టమువచ్చినట్లు చేస్తే అది ఎప్పటికన్నా తలనెప్పికలిగించే సమస్యగానే తయారు అవుతుంది. ఒకరిని చూచి ఒకరు భయపడే సమస్యగా చూడవద్దు. వాండ్లు కాలువలు తెగకొస్తే ఊరుకుంటామా అంటే, ఊరుకోకపోవచ్చు. అదీగాక మనంగాని, వాండ్లుగాని, ఊరుకోవడం లేకపోవడంకాదు. సమస్య ఇది సామరస్యానికి మార్గముకాదు. అందుచేతనే కాంగ్రెసు పర్కింగుకమిటీకి, ఇక్కడవున్న అసెంబ్లీ సభ్యులకు, ఇక్కడవున్న ప్రభుత్వానికి, పోనీ మీ పార్టీతరపున మీరు ఏమి చెప్పతలచుకున్నా, ఢిల్లీ ప్రభుత్వంలో మీరు మాట్లాడేటప్పుడు స్పష్టంగా చెప్పవలెను. తుంగభద్ర ప్రాంతము కన్నడ ప్రాంతమువారి కిచ్చి వేయండి. మాకు తుంగభద్రనీటిని ఇచ్చేదానికి ఎన్ని సౌకర్యములు కావాలో అన్ని ఇవ్వండి. న్యాయమైన, నిజమైన సూత్రం ఒకటే. అది భాషా సూత్రం ఒకటే. దానిని మీరు (కాంగ్రెసు నాయకత్వం) అంగీకరించండి. కోలారు పావుగడ తెలి గుప్రాంతాలు మాకు ఇచ్చివేయండి. ఆరీతిగకాదు, Administrative సౌకర్యం అని చెబుతారా? కోలారు అనుకుంటే పెట్టాలంటారా? అప్పుడు కేవలము మూడు తాలూకాలతో మనకు సామరస్యం వుత్పన్నమైందా? పరిపాలనా సౌలభ్యం అనే సూత్రంమీదనే.

26th November 1955] [SRI P. SUNDARAYYA]

అప్పుడు, తుంగభద్ర ప్రవాసంగా కావలసిన అన్నిసపుడు తుంగభద్రప్రాంతం అంతాకూడా రాయచూరు తాలూకా ప్రాంతాకూడా, రాయచూరు జిల్లాంతా మాకు చెప్పబడింది. Raichur జిల్లాలో 12 లక్షల మంది ఉన్నారు. కొలారు జిల్లాలోని 12 లక్షల ప్రజలను మెంగురూరులో మనలను అనుకొన్నప్పుడు మూడు లక్షల తెలుగు ప్రజలను, అదే రకంగా పావుగడ తాలూకాలోని తెలుగు ప్రజలను అంతా మైసూరుకు పరిపాలనాసౌలభ్యం అని చెప్పి ఇచ్చేదానికీ తమారులయ్యి, రాయచూరు జిల్లానుండి 9 లక్షలమంది కర్నాటకంలో మొత్తం 12 లక్షల మంది జనాభాన్నే జిల్లాసంధా పరిపాలనాసౌలభ్యం అనే సూత్రప్రకారం మాకే యివ్వాలి. తుంగభద్రప్రాంతానికి మాకు ఇచ్చివేస్తే, పూర్తిగా అపారంభం అంతా అదివృద్ధి చెందడానికొసం మాకు ఇచ్చివేయమని అడుగుతున్నాం. అంతేకాదు. ఏమానదీమీద project కట్టలే అని పాటెడి అంతానుకూడ అలంపూరు, గద్వాల తాలూకాలలోను, మహబూబ్ నగరు జిల్లాలోని తాలూకాలలోనే అందుచే అ నిలవకంతా ఉపయోగించడానికి పరిపాలనాసౌలభ్యం కొరకు గుల్బర్గా జిల్లాలో కూడా ఒక భాగమును మాకివ్వమని చెప్పండి. ఇది న్యాయం. ఎవే ఒక సూత్రం మీద నిలబడాలి కాంగ్రెసు నాయకులు. పరిపాలనా సౌలభ్యము అంటారా? బళ్ళారి జిల్లాలోని మూడు తాలూకాలే గాదు. రాయచూరు జిల్లా అంతా మనకు రావలసిని హక్కు వున్నది. కొలారు జిల్లాకు ఏ పరిపాలనా సౌలభ్యం అని వారు సూత్రం చెప్పేతుండారో ఆ సూత్రం ప్రకారం కొలారు కన్నడిగులకు యిస్తే రాయచూరు జిల్లా అంతా మనకు ఇయ్యవలసివస్తుంది. నేను చెప్పేది యేమంటే అరకంగా అప్పుడు అడగడంలో అర్థం వుంది. అంతే గాని ప్రజల దగ్గరకు వెళ్ళి ఇక మీరు మూడు తాలూకాలతో సంతృప్త పడండి అని చెప్పడములో అర్థము లేదు. కాని నేను చెప్పేది పరిపాలనా సౌలభ్యసూత్రం. మన వివిధ భాషల మధ్య సామరస్యానికి దారి తీయదు. పరిపాలనా సౌలభ్యానికి వచ్చినట్లయితే, బేరమే అడదలను కున్నట్లయితే అప్పుడు 12 లక్షల మంది మా తెలుగు వాండ్లను మీకు అక్కడ యిస్తున్నాము. కాబట్టి 12 లక్షల కర్నాటకులను మాకు ఇవ్వండి. ఇక్కడ పరిపాలనకు మాకు ఇది అవసరం. అని చెప్పేటటువంటి వాదనకు వస్తుంటుంది. అందుచేత కాంగ్రెసు నాయకత్వంలో, ఈ వాదన మనముచేస్తే తప్పలేదు. దానికి బాధ్యత కాంగ్రెసు నాయకత్వందే అవుతుంది. ఎందుకంటే భాషా సూత్రమును అంగీకరించనిది వారే. లేక రెండు మాని, మాకు భాషా సూత్రంలేదు. పరిపాలనా సూత్రము లేదు. మా ఇష్టంవచ్చినట్లు చేసానుంటే, మీ ఇష్టంవచ్చినట్లు మీరుచేస్తే, మేము ఇష్టం వచ్చినట్లు మేము చేసికోగలం. అని చెప్పవలసినకేక్కి మన అందరిలో ఉండాలని అంటున్నాను. కాంగ్రెసు నాయకత్వం అంత తెలివితక్కువగా చేస్తుందని చెప్పి మేము అనుకోవడంలేదు. ఎందుకని అంటే S. R. C. చేసిన తెలివితక్కువతనాన్ని సర్దుతూ ఉన్నవారు అనవసరంగా ఇంకొక పారపాలు చేపొరని మేము అనుకోవడంలేదు. అందుచేత ఈ దృష్టితో

[SRI P. SUNDARAYYA]

[26th November 1955]

చూచి పూడు మీరు మా సవరణను అంగీకరిస్తారనుకుంటాను. నేను సాధ్యమైనంతవరకు ప్రయత్నం చేశాను. ఈ విషయాన్ని పెద్ద దిద్దు వాదోప వాదానికి లెక్కండా ఎదర్నా మార్గము ఉంటుందా అని చూశాను కాని ఈ విషయంలో నిజమైన బెదాభిప్రాయాలు ఉన్నాయి. తుంగభద్ర ప్రాంతము మనలో ఉంచుగాని లాబంలేదని అంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెసు నాయకత్వం అనుకున్నది. దానివల్ల మన అంధ్ర జాతి, కన్నడ జాతి, భారత జాతి ఎక్కువ నష్టపడుతుంది. మేము అభిప్రాయపడ్డాము. అందుచేతనే ఈ సమస్యను మేము పెట్టాము. ఈ సమస్యమీద మనకు ఈ బెదాభిప్రాయం ఉన్నప్పటికి కూడాను, తుంగభద్ర నీటిని, అంధ్ర ప్రజలు ఉపయోగించేదానికొసం, దానిని అడ్డువద్ది చెప్పేదానికొరకు, ఎవరు ఎట్టి అడ్డంకులు పెట్టినా దానిని పూర్తిగ వ్యతిరేకిస్తాం. దానికి కావలసిన సహకారమంతా అన్ని పార్టీలు కలిసి పూనుకొని చెప్పాం అనే దానితో ఎట్టి అనుమానాలు ఉండవలసిన అవసరంలేదు. ఒకచో ఈ విషయంలో మనకు ఇంకా బెదాభిప్రాయాలు ఇట్లే ఉండిన విశాలాంధ్రసమస్యవరకు కలిసిపనిచెద్దాం. మన అంధ్రజాతిని అంతా సాధ్యమైనంత ఎక్కువగ, కలుపడానికి కృషిచేద్దాం. కోలారును ఇంకా మనలో చేర్చకపోయే, శాతవాహనునినాడు, కాకతీయులనాడు పూర్తికాని పని, ఈ రోజు పూర్తి అవుతుంది అనుకొన్న పని ఇంకా పూర్తి కాలేదు, అని అనుకోక తప్పదు. ఇంకా కొంతకాలం మనం అందోళన చెయవలసివుంటుంది. ఇంకా ఉద్యమాన్ని నిర్మించవలసివుంటుంది. అసవసరమైన ఇంకొక ఉద్యమాన్ని అరంభించవలసి వస్తుందని ఒక బాధతోనే అంగీకరించవలసి వస్తుందేగాని సమగ్ర అంధ్రరాష్ట్రము మాత్రము కాదు. ప్రజాతంత్ర అంధ్రరాష్ట్రం మాత్రం ఏర్పడేదానికి అది మార్గం కాదు. అందుచేత ఈ దృష్టితో చూడమని కోరుతున్నాను. మేము వ్యతిరేకిస్తున్నాం కాబట్టి మేము అంధ్ర ప్రజలకు వ్యతిరేకమనిగాని, మీరు దానిని కోరుతున్నారు కాబట్టి, మీరు కర్నాటక ప్రజలకు వ్యతిరేకమని గాని భావాలతోకాకుండా ఈ దృష్టితో ఈ సమస్యను జాగ్రత్తగా పరిశీలించి చూస్తారని కోరుతున్నాను. ఇప్పటికే నేను చాలా time తీసుకొన్నాను. అందుచేత అఖరుకు ఈరోజు ఈ భాషారాష్ట్ర పునర్నిర్మాణమనే చాలా బ్రహ్మాండమైన గురుతర బాధ్యతను, ఢిల్లీ ప్రభుత్వం తీసుకుంటూ ఉంది. సరిహద్దు సమస్యలు మరి పేచీకోరు వ్యవహారంకింద తయారు అవుతుంది. దానిని సరియైన ప్రజాతంత్రంగా, గ్రామాలవారిగా Boundary Commission చేత ఏర్పాటు చేస్తామని ప్రకటించి, ఈ సమస్యను పరిష్కారము చేసేసపుడు అందరంకూడ కలిసి, భారతదేశాన్ని అర్ధికంగాను ఇంకా సాంస్కృతికంగాను, ఇంకా మరింత ముందుకు తీసుకొని పోయి ప్రపంచంలో మన నిజమైన స్థానాన్ని మన అగ్రస్థానాన్ని తిరిగి సంపాదించుకోవాలి."

THE HON. SRI N. SANJEEVA REDDI:—“అధ్యక్షా! మన ముఖ్యమంత్రిగారు Leader of the House ప్రతిపాదించిన ఈ తీర్మాన

26th November 1955] [SRI N. SANJEEVA REDDI

మును వారి ఒక్క ఉపన్యాసముతోనే అంగీకరించివుంటే చాలా బాగుండే దేమో అనిపిస్తుంది. నాకు దాదాపు అందరి ఈ సమావేశములో ఏకాభిప్రాయాన్ని ప్రకటించారు. ముఖ్యమంత్రిగారు ఒక గంటన్నర పేషన్ లాగా చాలా విపులంగా చెప్పారు. అటువలెగా ఆంధ్రప్రదేశ్ దాని బలపరచే ఉద్దేశంతో చేసినవిగాని కొత్త విషయాలను చెప్పలేదు. ఇంత ఏకాభిప్రాయమును సమస్య గలంతవరకు ఆంధ్రరాష్ట్ర అసెంబ్లీలోతప్ప మరి ఏరాష్ట్రములో, ఎక్కడ కూడ పచ్చియుండదేమో అనుకొంటాను. గతర రాష్ట్రాలలోకూడ, ఈ S.R.C. కమిషన్ రిపోర్టు పరిశీలిస్తూ వారు, మద్రాసు రాష్ట్రములో కన్నడిగులు, మళయాళీలు, ఆరవై ఏ కొంతమంది తెలుగువారు కూడ ఉన్నారు, విరందరు అక్కడ ఎన్నెబావలు, ఎన్నె వివిధ వృత్తాలు వెల్లడిచేశారు. ఇక మైసూరులో కూడ తర్జుమన్లు జరుగుతున్నాయి. బొంబాయిలో ఈ చర్చల పరితంగా కొందరు చాపం, కాల్పుకోపం ఇలాంటివికూడ జరిగినాయి. అన్ని రాష్ట్రములలోను తర్జుమన్లు తీవ్ర రూపముదాల్చి జరుగుతూ ఉంటే ఒక్క ఆంధ్ర రాష్ట్రానంతట ఇంత ప్రకాంత పరిస్థితులు ఉండడమేకాకుండా, అన్ని పార్టీలవారు రాజకీయ అభిప్రాయ బేదాలు ఏ మాత్రములేకుండా ఇంత ఏకగ్రీవంగా ఉండడం మన అదృష్టము (Applause). ఇంతటి పూర్వకుంభాన్ని symbol గా కలిగినటువంటి ఆంధ్ర రాష్ట్రంలో మన పూర్వత్వాన్ని నిరూపించుకొంటు ఉంటే ఒక్క సుందరయ్యగారు ఆ ఒక విషయ చుక్కను అక్కడ వేయ కుండా ఉంటే చాలా బాగుండేదేమో ననుకొంటాను. ఏమైనా, వారిభావంతో నేను ఏకీభవింపలేకపోయినా, వారి arguments మాత్రము బాగలేవని చెప్పను. మా arguments కూడ బాగనే ఉన్నాయని వారను కొంటారని నేను నమ్ముచున్నాను. వారు అఖిల భారత దృక్పథంతో చూస్తూ ఉన్నారు. నేను సంకోచమే అనంటే పరవాలేదు—ఆంధ్రరాష్ట్ర శ్రేయస్సు దృష్ట్యా మాత్రమే చేస్తున్నాను. అది వారి భావానికి నాభావానికి తేడా. అఖిల భారత దృక్పథంతో వారు చూచినప్పుడు, వారి సమాధానం సరియైందనిగానే తోస్తుంది. అన్నిటిని సమానంగా పంచిపెట్టండి, ఉన్న రాష్ట్రాలలో ఎక్కడా బిలైనంతవరకు bilingual areas లేకుండా చేయవలసిందని వారు చెప్పారు. ఆ విషయంలోకి తరువాత వస్తాను. విశాలాంధ్ర గురించి మాత్రం ఎవరు ఎలాంటి భేదాభిప్రాయాలు వెల్లడించకుండా అందరు ఏకాభిప్రాయంగా ఉండడమనేది, ఆంధ్ర రాష్ట్రంలో ఉన్నవారంతా, రెండు కోట్ల ప్రజలు, విశాలాంధ్ర కావాలనే కోరుతున్నారని చెప్పడానికి ఒక నిదర్శనము. విశాలాంధ్ర అవశ్యకతను గురించి, ముఖ్యమంత్రి గారు, సుందరయ్య వగైరా అందరూ చెప్పారు. నేను ఆ details లోకి పోదలనుకోలేదు. రెండు రాష్ట్రాలు చేరినప్పుడు మన ప్రాజె క్టులు ఎట్లు అభివృద్ధి అవుతాయి, రెండు రాష్ట్రాలు చేరినప్పుడు 3 కోట్లు, 30 లక్షల ప్రజానీకము ఎట్లు బాగుపడుతారు, అన్నీ పాత చరిత్ర,

[SRI N. SANJEEVA REDDI] [26th November 1955]

అవి అందరికీ తెలిసిన విషయాలే కాబట్టి వాటినిగురించి అనవసరంగా కాలాన్ని వ్యయపరచడలచలేదు. తెలంగాణావారు ఎంత వెనుకపడివున్నారో చెప్పుచానికి నిదర్శనంగా 672 హైస్కూళ్ళు మనకు, 34 మాత్రమే తెలంగాణాకు ఉన్నాయని సుందరయ్యగారు చెప్పిన ఒక్కమాటే చాలును. కాబట్టే వారిని సంకొచాలు, భయాలు పెట్టుకొన్నారు. వారుకూడ తెలుగువాళ్ళేనని ఒప్పుకొంటున్నారు. వాళ్ళలో చాలమంది వికలాంగుల కావాలని అంటున్నారు. కాని వాళ్ళకు పేద కొని సంకొచాలు, భయాలు ఉన్నాయి. ఇంత హెచ్చుగా చదువుకొన్నవాళ్ళు, బుద్ధిమంతులు, రాజకీయంగాను, అన్నిరకాలుగాను వృద్ధి అయిన ఈ ప్రాంతాలతో చేరితే మనగతి ఏమవుతుందో, మనముండగలమా అనే భయాలు వారిలో ఉండడం అంత అస్వభావికముకాదని అనుకొంటాను. ఈ సందర్భంలో ఆంధ్రరాష్ట్ర చరిత్ర కొంత జ్ఞాపకం చేస్తాను. అది అందరికీ తెలిసినదే. రాయలసీమలోవున్న భయాస్పదాలుకూడ చాలా మందికి తెలుసును. ఇప్పటికి దాదాపు 25 ఏళ్ళకు పూర్వము, మేము ఇంక కళాశాలల్లో చదువుకొంటున్న రోజులలో, ఇటువంటి భయాలు, సందేహాలు రావడం, రాయలసీమ ఆంధ్ర రాష్ట్రంలో చేరకూడదు. అని ఒక ప్రచారము లేవడం, మన మిత్రులు, రాయలసీమలో పెద్దలుగా ఉండి, మాకు నాయకత్వం వహించినటువంటి కోటిరెడ్డిగారు, కల్లూరు సుబ్బరావుగారు మొదలైనవారు ఆంధ్ర రాష్ట్రం కావాలని ప్రచారంజేయడం, వారి నాయకత్వం క్రిందనే మేముకూడ ఆంధ్ర రాష్ట్రం త్వరగా కావాలనే ప్రచారానికి పూనుకొనడం, ఈ విషయాలన్నీ ఇక్కడ కొంతమందికి తెలిసే ఉంటుంది. ఆ రోజులలో రాజద్రోహులని మమ్ము చిత్రించి భూతులు తిట్టడంకూడ మేము సహించాము. కాలము ఒకే రకంగా ఉండదు. ఆంధ్ర రాష్ట్రము ఏర్పడినప్పుడుకూడ ఈ సందేహాలు వెలబుచ్చిన వారు లేక పోలేదు. ఏ రాయలసీమ మహాసభ అయితే మమ్ము రాజద్రోహులుగా చిత్రించిందో ఆ రాయలసీమ మహాసభే ఒక పర్యాయము నన్ను అధ్యక్షునిగా ఉండమని అహ్వనిస్తే నేను అంగీకరించాను. అనాడు కూడా చెప్పాను, మన పెద్దలు Sri Bhagh Pact అనే ఒక నిర్ణయానికి వచ్చారు, వాటిలోవున్న పరతులను అమలు బరువ పలసిందని మనము కృషి చేస్తాము, కాని ఆంధ్రరాష్ట్రం పద్దని చెప్పడము చాలా తప్పు అని దాదాపు 8 ఏళ్ళకు పూర్వము సంద్యాలలో రాయలసీమ మహాసభ జరిగినప్పుడు ఆ బ్రహ్మాండ సమావేశములో చెప్పాను. చరిత్ర మారిపోయినది. ఆంధ్రరాష్ట్రము అనుకొన్న దానికన్న త్వరగా వచ్చినది. అందరితోపాటు మనకు భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రములు వచ్చియుంటే చుట్టుప్రక్కల వున్నటువంటి ఆంధ్రప్రాంతాలు ముక్కలు ముక్కలుగా వడలిపెట్టపలసి యుండేదికాదేమో అనేభావన నాకు ఒక ప్రక్కన వున్నది. మిగిలినరాష్ట్రములు, కర్నాటక రాష్ట్రము, మహారాష్ట్ర రాష్ట్రము, ఇవేవి రాకపూర్వమే మాకు కావాలని శ్రమపడినందువల్ల అటు ఒరిస్సాలోవున్న పర్లాకిమిడి ప్రాంతాలు, బళ్ళారిజిల్లాలోవున్న బళ్ళారి మొదల

26th November 1955] [SRI N. SANJEEVA REDDI]

లయిన ప్రాంతాలు, మైసూరులో రావలసిన ప్రాంతాలు అన్ని పొగొట్టుకొని, ఎవరు ఏది తగదా ప్రాంతమన్నా, దాన్ని ఏదులుకొని అంద్రరాష్ట్రం కావాలని వీన్ని త్వరితముగా సృష్టించడమునకు వాలాభాగాలు ఇతర రాష్ట్రాలతో ఉండిపోయినాయి. కాని, ఈ ఆంధ్రరాష్ట్రమనేది లేకపోయి మన ఆంధ్రుల యొక్క వాదన ఎనేనాడుడే లేకుండావాడు. ఆంధ్ర రాష్ట్రము ఏర్పడడానికి నిశ్చయించుకొన్న తరువాత ఆంధ్రరాష్ట్రము ఏ స్వరూపములో, ఏ విధముగా ఉంటే బాగుండును అని చెప్పడానికి ఎవరు ప్రతినిధులు? దానికి నేను యీనాటికి కూడా I charge the Madras Government. ఆంధ్ర ప్రజా నైయస్సును దృష్టిలో ఉంచినారు ఈ కార్యక్రమాన్ని జరుపలేదని నేను ఈనాటికి బహిరంగముగా చెప్పుచున్నాను. ఆంధ్ర నైయస్సును దృష్టిలో ఉంచుకొని అప్పుడు పచ్చి పెద్దలతోగాని, జడ్జిలతోగాని, ప్రభుత్వముతోగాని వారు చెప్పలేదు. వారిది సమిష్టి ప్రభుత్వము కాబట్టి, అనాడు అరపులను, మళయాళీలను, కన్నడిగులను, అందరిని సమానముగా చూచుకొనాలనే భావంతో వుండడంవల్ల, ఆంధ్రరాష్ట్రమునకు అప్పుడుకొద్దిగా చెరువుజరిగిందని అనుకుంటున్నాను. ఆంధ్రరాష్ట్రము ఏర్పడిన పిమ్మటనే ఆంధ్రరాష్ట్రము యొక్క సమస్యలనుగురించి ఈ S.R.C. కమిటీవారికి ప్రభుత్వము తరఫున మేము ఒక నివేదికను ఇచ్చాము. అనాడే మన విశాలాంధ్రకేరకు తీవ్రంగా వాదించి, అనాడే మన తుంగభద్రను గురించి, మన బళ్ళారిని గురించి వాదించి అనాడే మన ప్రకాశంపంతులుగారు ఇక్కడనే, ఈ Hall లోనే, ఫజులీ మొదలయిన సభ్యులకు ఇచ్చిన నివేదికను దాదాపు చాలాభాగము వారు అంగీకరించారు అని, నేనుకూడా అనాటి ప్రభుత్వములో ఒక సభ్యుడను కాబట్టి, సగర్వముగా చెప్పుకుంటున్నాను. విశాలాంధ్ర కావాలని మేము చెప్పినప్పుడు ఎన్నో భయ సందేహలు వారు వెలిబుచ్చారు. కాని, ఇవన్నీ అనవసరమైన సందేహలు, ఈ భయాలు పెట్టుకోనక్కరలేదు, విశాలాంధ్రను ఏర్పాటు చేస్తేనే దేశము బాగుపడుతుంది అని మేము చెప్పాము. మా వాదనను అంగీకరించినా, పూర్తిగా విశాలాంధ్రకుగాను recommend చేయక పోవడము విచారకరము. విశాలాంధ్ర వస్తేనేతప్ప ఆంధ్రరాష్ట్రము బాగుపడదని వారి రిపోర్టులో కూడా వ్రాశారు. ఈ నదీ జలాలన్నీ సద్వినియోగము కావాలంటే విశాలాంధ్ర రాష్ట్రము ఏర్పడవలెనని, వారుకూడా ఖచ్చితముగా చెప్పారు. సుందరయ్యగారు మాట్లాడుతూ, ఇచ్చంపల్లి, ఉప్పరు లాంటి ప్రాజెక్టులు ఏది కట్టుకోవాలి, ఎక్కడ కట్టుకోవాలి, అనేది నిర్ణయించుకోవాలంటే విశాలాంధ్ర ఏర్పడినప్పుడే సులభముగా చేసుకోవచ్చు అని చెప్పినారు. దానితో నేను పూర్తిగా ఏకీభవిస్తాను. ఇప్పుడు ఆంధ్రరాష్ట్రముగా ఉన్నప్పుడు, ఇచ్చంపల్లిలో అలాటి స్కీము కడితే ఏమవుతుందో మనకు అర్థంకాకపోవడము, కాని ఉప్పురులోనే కట్టుకుంటే ఏమయినానరే వున్నజలాలను వుపయోగించుకోవచ్చు అనే భావముతోమాత్రం మనము ముందుకు పోవడము; జరుగుతున్నది. అయినా ఇచ్చంపల్లి దగ్గర కడతామనే సమస్యను వారిలో రేకెత్తించి వెంటనే రెండురాష్ట్రాలు ఈభావంతో

[SRI N. SANJEEVA REDDI] [26th November 1955]

agreements, మరియు Control Boards వగైరాలన్నీ వస్తున్నాయి. ఒకే రాష్ట్రముగా ఉంటే అన్ని పరిస్థితులను సమగ్రముగా పరిశీలనచేసి ఎక్కడ ఏదో వికలాంధ్రకు హెచ్చు పువయోగకరముగా వుంటుందో అది మించడానికి చిలుంటుంది. నిద్రోవరము గురించి కూడా నుండ రమ్మ గారు చెప్పారు. క్రిష్ణానదిపైనే నిద్రోవరము ప్రాజెక్టు ఒకటి కావాలి. ఆ ప్రాజెక్టు పచ్చిపప్పుడే ఈ రాయలసీమ ప్రాంతానికి ఎక్కడ పువయోగకరమో అని వారు చెప్పినారు. ఆ ప్రాజెక్టు రానున్న మూడవ పంచవత్స ప్రణాళికలో తప్పకుండా తీసుకోవాలి. అది పూర్తి చేసిపప్పు సమగ్రంగా మరీ నీటిని పువయోగించుకొన్నవాళ్ళ మవుతాము. గోదావరిపాటు ఈ ప్రాజెక్టు కూడ కావాలని మేము అశిస్తున్నాము. కాని రెండు రాష్ట్రాలుగా వుంటే మాత్రము మూడవ పంచవత్స ప్రణాళికలోకూడ ఇది పూర్తిచేత ఆగ నాకులేదు. తరువాత దీనివల్ల అక్కడ కొన్ని గ్రామాలు మునిగిపోతాయని, వాదాపు లక్ష ఎకరాలకు పైన ప్రాంతము మునిగిపో పచ్చునని అక్కడ వారు ఎదో ఆభంగతరాలు చెప్పపచ్చును. దేశ క్షేమము కొరకు ఎక్కడ ఎక్కడ ప్రాజెక్టులు కట్టినా, కొన్ని గ్రామాలు మునిగిపోక తప్పదు. వికలాంధ్ర యేర్పడినప్పుడు ఈలాంటి సమస్యలు వస్తే, వారు మేము అని బేభము లేకుండా అంతా ఒకే రాష్ట్రముగా వుండి ఏదీని ఏర్పాటు చేసుకోడానికి ఏలుగా ఉంటుంది.

“ ఇక తెలంగాణావారి భయాల సంగతి ఏమిటి? వికలాంధ్రను వారిలో కొందరు ఎందుకు వ్యతిరేకిస్తున్నారు? ఈ విషయములో వున్న అంతర్యము మనము ఇట్టిగా అర్థము చేసుకోవాలి. వారిలో ఎవరో కొంతమంది ఊరకనే వికలాంధ్రకు వ్యతిరేకిస్తున్నారని, అంధ్రరాష్ట్రమువారు ఏదో ద్రోహము చేస్తారని, తెలంగాణావారికి వికలాంధ్రవల్ల మంత్రి పదవులు పోతాయని, యీ విధముగా వ్యతిరేకిస్తున్నారని, లేకపోతే, వారందరు దుర్మార్గులని, యీ రకముగా అనేక విధాలుగా ఆనడము వల్లనే, లేదా యింకొక రకంగా సందేహించడము వల్లనే, వానివల్ల రేపుపాద్ధున వికలాంధ్ర ఏర్పడినప్పటికీ, దేశానికి క్షేమము కలగబోదు అని మాత్రము నేను మొదటినుంచి హెచ్చరిస్తూనేవున్నాను. కాబట్టే నేను రాయలసీమవారి విషయము ఎప్పుడూకూడా బెబుతూవుంటాను. అంధ్రరాష్ట్రం ఏర్పడుతుందనగా, రాయలసీమవారిని మొదట్లో ఎట్లాపారబాటుగా అర్థము చేసుకున్నామో, వారిని ఎట్లానిందించామో, తరువాత దాన్ని తట్టుకోటానికి ఎంతకాలము పట్టిందో, మరల ఆ అనుమానాలన్నీ తొలగించుకోటానికి యీ రెండేళ్ళనుంచి మనము చూస్తూనేవున్నాము. అంధ్రరాష్ట్రము ఏర్పడిన తరువాతకూడా, అలాంటి అనుమానాలు పెట్టుకోకుండా వారిని అర్థముచేసుకున్నాము. తెలంగాణా ప్రాంతము చాలా వెనుకబడిన ప్రదేశము. ఉద్యోగాల విషయములో వాస్తవముగా సర్వీసు కమిషనువారు Competitive Examinations పెట్టినట్లైతే యిక్కడ అంధ్ర రాష్ట్రములో గుమాస్తా వుద్యోగానికి M. A. లు, M. A. B. L. లు, యింకను కావలసినంతమంది విద్యార్థులు వుంటున్నప్పుడు, పాపము! తెలంగాణావారికి High Schools

26th November 1955] [SRI N. SANJEEVA REDDI]

గూడా లేనటువంటి ప్రదేశములలో కనిపము matriculates అయినా ఎక్కడ నుంచి వస్తారు? సుందరయ్యగారు Percentage of Education ను గురించి చెప్పారు. బహుశ Percentage of Education ను గురించి నంతవరకే వారు చెప్పారనుకుంటాను. ఉద్యోగాలకొసం complete చేయ గలిగినా, యిక Higher Education గురించి చూస్తే, వారిలో ఎంతా చాలా తక్కువ percentage వుంటుందని నా అభిప్రాయము. ఇన్ని కళాశాలలు, ఇన్ని యూనివర్సిటీలు పెట్టుకున్న ముగిసిన వారిలో Higher Education కలవారితో పోల్చిచూస్తే, యింకా చాలా తక్కువ percentage వుంటుందని నా భావము కాబట్టే వారు భయపడుతున్నారు అనుకుంటాను. వారి భయము చూస్తే, 'విశాలాంధ్రపిర్పడి ఏరందరూపస్తే, insurance agents మొదలు కొని కలెక్టరు వుద్యోగాలదాకా ఏళ్ళే వుంటే, యిక మనము ఎక్కడవుంటాము, మన సంగతి యేమిట' అనే భయము వారికి వుండివుండవచ్చును. విద్య ఒకటేకాదు. ఇంక ప్రాజెక్టులు, విద్యుచ్ఛక్తి, industries మొదలయిన వాటి విషయము వున్నది. హైదరాబాదువారికి వున్న అనుమానాలు కొందరు ఎవరో చెప్పారు. అవి ఏమిటంటే, 'ఇక్కడవారంతాపాపాయి అక్కడ భూములుకొని, ఏ చెరువుల క్రిందనో వున్న మంచి భూమినే తక్కువ ఖరీదుకుకొని, వాటిని మరల ఎక్కువ ఖరీదుకు, అమ్ముకుంటారనీ, ఆ రకంగా వారు ఆధికలాభాలు సంపాదించుకుంటారని' యిలాంటి అనుమానాలు వాళ్లకు వున్నవని చెప్పారు, ఇలాంటి అనుమానాలువాళ్లకు వున్నమాటనిజమే. ఇటువంటి సందేహాలు తెలంగాణా వారు వెలిబుచ్చడము సహజమే. అందులోయేమితప్పలేదు. కాని యిటువంటి సందేహాలుతీర్చటానికి మార్గాలు ఏవీలేవా? కాబట్టే, మేము యీరెండేండ్లుగా హైదరాబాదులో యిటువంటి అనుమానాలన్నీవుండే మిత్రుల వద్దకుపోవడము, వారుచెప్పినది ఆర్థముచేసుకోటానికి ప్రయత్నముచేయడం జరిగింది. గడచిన సంవత్సరము ప్రత్యేకంగా యిదేసంగతి వారితో చర్చించటానికి ఒక పర్యాయమునేనువెళ్లి అక్కడనే ఒకరోజు అంతా వున్నాను. అనాడు నేనుచర్చించిన విషయం యిక్కడ సభలోచెప్పితే తప్పకాదనుకుంటాను. వాస్తవముగానేను రంగారెడ్డిగారి ఇంట్లోనే మాట్లాడుతూవున్నాను. అక్కడకు మంత్రులు, యింకాయితరులు వచ్చారు. ఆరోజున ఒక lunch Party గూడాఏర్పాటుచేశారు. అనాడువారుచెప్పింది యేమిటంటే 'ఈ హైదరాబాదు విచ్ఛిన్నముకావాలి, యిదిమూడు ముక్కలుకావాలి. ఈ మూడుముక్కలు కర్నాటకము, మహారాష్ట్రము, తెలుగు క్రిందకు మూడింటికి మూడుముక్కలుగా చేరిపోవాలి, యిదిఎంత త్వరగామారితే అంత త్వరగా మారిపోవాలి, తరువాత విశాలాంధ్ర వస్తుందో, తెలంగాణా వస్తుందో, ఏదివచ్చినా, అందులో విశాలాంధ్రవచ్చినప్పటికినీ, నేనుదానికి వ్యతిరేకుడినికాదు, అని ఆరోజుననాతో రంగారెడ్డిగారు అన్నారు. వారుపట్టుదల చీక గలవారు. హైదరాబాదు Linguistic States గా మారాలనే నని

SRI N. SANJEEVA REDDI] [26th November 1955

చెప్పారు. ఆంధ్రరాకుండ, అనువాద వికలాంధ్ర వస్తే లాభమా, తెలంగాణా ప్రత్యేకంగా వుంటే లాభమా అనే విచారణ యిప్పుడు వనికాదు. ఏదీపచ్చినా సరిలేదమి, కాని మొట్టమొదట దేశానికి కేమికరంగా వుంటుంది కాబట్టి, ముందు యీ State ఏర్పాటుము బరగాలి అనేబాట నాతో వెలిబుచ్చారు. వారు యింకొకటి చాలా చెప్పారు, అనుబంధాలు, కత్తిపంతముతో ధనము సంపాదించునన్న మంచి లాయరు, రైతు కుటుంబానికి చేందినవారు. ఆంధ్ర కాని వికలాంధ్ర రాకుండా ఏదో పెచ్చి పెట్టి దేశాన్ని అంతా పాడు చెయ్యాలని దురుద్దేశం వారికి లేదని, నెను యీ మధ్య వారిని తెలుసుకొంటున్న నెను గ్రహించుకొగలిగాను. అది మాత్రము నెను గట్టి సమ్మతముతో చెప్పగలను. ఇక చెన్నారెడ్డిగారు చాలా ఉత్సాహవంతులు, యువకులు, నాకన్న వారు యింకా ఆరు, యేడు సంవత్సరములు చిన్నవారు ఆయనగూడా ' యీ తెలంగాణా బాగుపడాలి, ప్రజానీకము చాల వెనుకబడి ఉన్నాయి, యిటువంటివారు బాగా develop అయిన ప్రాంతాల పెద్దలతో చేరిపోతే, వీరి గిరి యేమి అవుతుందో ననే భయాన్ని ఆయన వెలిబుచ్చుతూ వచ్చారు. ఇదేమి కొల్తకాదు.

' ఏప్పుడు చెలిమిని, సంభాషణములు,
బలిమిని, వివాదంబు, తోడ్పాటు
తమయంతటి వారితోటి తగును '

అని విదురుడు చెప్పాడు. నిజానికి వాళ్ళకు అటువంటి భయము వున్నమాట నిజమే ' ఏమిరా, యింత పెద్దవాళ్ళతో చేరుకుంటే మనగతి యేమవుతుంది! విదురుని కాలమునుంచి ' పెద్దలతో సాంగత్యమువద్దు. వుంటే సమానులతో చెయ్యాలని చెబుతున్నారే, మన సంగతి యేమిటి, అనే భయము వారు వెలిబుచ్చుతున్నారు, అటువంటి భయాలు తీర్చటానికి నేను యీ రెండేండ్లనుంచి కృషి చేశాను. నెను పలుమార్లు వాళ్ళతో చెప్పతూ వచ్చింది యేమిటంటే ' మి ఉద్యోగాలలో percentage కావాలంటే మీరే వుంచుకో కూడదా, దీనికిగాను యింతటి తగాదా ఎందుకు, Economic గా కావాలంటే మి Excise Income, యితర Income మాకు యింత allot చేయాలి అని మాతో చెబితే దాన్ని మేము తప్పకుండా అంగీకరించవచ్చును గదా అని అన్నాను. ' ఇలాంటి Conditions Statutory గా పెట్టటానికి వీలులేదు గదా, యిటువంటి షరతులు కుదుర్చుకుంటే వీటికి విలువయేమిటి, మీరు Sri Bhagh Pact కుదుర్చుకున్నారు గదా, దానికి ఏమి వెల వచ్చింది ఆరకంగా మనము యేదైనా pact కుదుర్చుకొనటానికి, మీ pact క్రింద ఏవేవి sanctions వున్నవి? అని వారు అడిగారు. ' కొన్నాళ్ళు వీరు వారు కలసిమెలనివుంటే, యిలాంటి pacts అపసరములేదు, ఏవీగూడ అవసరములేదని' నేను జవాబుచెప్పాను. వికలాంధ్ర రాష్ట్రము పీర్పడిన తరువాత, ఆ రాష్ట్రములో యీ విధముగా తెలంగాణా

26th November 1955] [SRI N. SANJEEVA REDDI]

ప్రాంతము అధికంగా, విద్యావిషయంగా, యి కా యి అర్థతా మనుకబడివుంటే విశాలాంధ్ర రాష్ట్రానికి యావత్తుకుగూడా చాలా అవమానకరము, అగౌరవము కాబట్టి, వాళ్ళను బాగుపరచాలి అనే దృక్పథముతో యీ విశాలాంధ్రను కోరి డముకాదు. వారుగూడా అంధ్రులేకాబట్టి, వారినిగూడా అక్కడ అంధ్రులతో గూడా ముందుకు తీసుకొనిపోవడము దోషములో వున్న 3 ఏళ్ళ 30 లక్షల అంధ్రులయొక్క బాధ్యత అని గుర్తించాలి. కాని యీ సమస్యనులో యిలాంటి అనుమానాలు ఎవైనావుంటే అవి తిర్చడానికి అమలుపంపి తులు కావలసివుంటే అంధ్రరాష్ట్ర ప్రతినిధులు నిష్ఠముగా పున్నారని నెను వారితో చెబుతూపచ్చాను. అక్కడ నిరసంగరావుగారు పున్నారు. వారుగూడా తెలంగాణ వాదులలో ఒకరు. బాగా తీవ్రంగా వాదిస్తున్నవారిలో ఒకరు. వారుగూడ చాలా ముఖ్య న్యాయవాది. Practice లేనిలావుంటున్నాడు. బాగా practice వుండి, బాగా సంపాదించుకుంటున్న లాయరే. అటుపంపవారు తన practice వదులుకుని, రాజకీయాలలో దిగి, తన కాలమునంతయు యీ రాజకీయాలకు వినియోగిస్తున్నారు. వారు practice లోనేవుంటే, నిజంగావారు యీపాటికి ఏ హైకోర్టు జడ్జి కావలసినవారే, కాని తన జీవితాన్ని యీ రకముగా మార్చు కొని రాజకీయాలలో దిగి, యిందులోనే వుండాలని నిశ్చయించుకున్నారు. ఏదో కొంతమంది విమర్శించడములో, వారుకూడా ఏదో స్వార్థముకోసము యీ రకముగా తెలంగాణా కావాలని వాదిస్తున్నారని అనుకోవడము సరియై నదికాదు. కాని వారుగూడా యిటుపంటి అనుమానాలతోనే తెలంగాణా కావాలని వాదిస్తున్నారు. ఇప్పుడు రాను రాను వీరందరి భావాలు మారు తున్నాయి. ఇంకా పూర్తిగా మారిపోతాయని నేను ఆశిస్తున్నాను. పూర్తిగా మారిపోవటానికి ఎంతోకాలము పట్టదు. తెలంగాణావారు ఏదో అనుమానాలు వదుతూవుంటే, యిది ఏదో బలవంతముగా విశాలాంధ్రను వారిని తిప్పేద రుద్ది తెచ్చుకుంటున్నామనికాదు. వారియొక్క మనసులు మార్చుకున్నప్పుడు అనుమానాలు యేవీ లేకుండాచేసి, వారిని ఒప్పించి, మెప్పించి మనము విశాలాంధ్ర రాష్ట్రమును త్వరలో సాధించుకుంటామనే విశ్వాసము మాత్రము నాకు సంపూర్ణముగా కలుగుతున్నది. అనాడే మనం దేశాన్నిబాగా అభివృద్ధి చేసుకొని, క్షేమకరముగా వుండగలమని నాభావం. ఈమధ్య High Power Committee లో వున్న పెద్దలలో ఒకరిని నేనుకలుసుకోవడము తటస్థించింది. అప్పుడు విశాలాంధ్ర సంగతి ప్రస్తావనకు వచ్చింది. 'అయితే తెలంగాణావారు కొందరు ఒప్పుకోకపోతే, వారిని బలవంత పెట్టవలసిందేనా? ' అని నన్ను అడిగారు వారు. 'బలవంతము చేయవలసిన సమస్య arise కాదు, యిక్కడ. ఎవరైనా Democracy లో మెజారిటీ అభిప్రాయము అమలుపరచాలికాని, బలవంతము చేయడమనే question యిక్కడ arise కాదు. Majority decision అమలు పరచాలిగాని, యిక్కడ బలవంతము అనే సంగతి ఎక్కడవున్నది? ఆ సంగతి మాట్లాడకుండా విశాలాంధ్ర రాష్ట్రములో వుండే ప్రజానీకముయొక్క హెచ్చు మెజారిటీ

[SRI N. SANJEEVA REDDI] [26th November 1955]

Opinion అపలు పరుస్తున్నామని చెప్పండి, బలవంతములనే point మీరుమరచి ఉండాలని నేను అన్నాను 'నిజమే! ఇది మంచి అభిప్రాయమే' అని వాదించాడు. 'విశాలాంధ్రలో ఉన్న ప్రజాసేకం యొక్క హెచ్చు Majority opinion మీరు అపలు పరచటమే మీరు చేయవలసిన కార్యక్రమము' అని నేను వెల్లడించాను, అందులో వున్న విషయము తెలుసుకొని, వారందరూ అంతర్ముఖంగా ప్రజల యొక్క అభిప్రాయమును గమనించి మనదేశ కాయకుడు, మున్నెవరైనా మంత్రి అయిన బహుశా లో నెహ్రూ, పంత్ మొదలైనవారు చెప్పిన అభిప్రాయములను గమనించి, హైదరాబాదు తెలంగాణ నాయకులు రంగారెడ్డిగారు, చెన్నారెడ్డిగారు, సరసింగరావు మొదలైన వారు ఉప్పుకుండా విశాలాంధ్ర రాష్ట్రమును వేంటనే ఏర్పాటు చేసుకోవడము మంచిది' అని అభిప్రాయానికి వస్తారనే విశ్వాసము నాకు వున్నది. వారి అందరి యొక్క సంపూర్ణ సహకారముతో, వారందరి అభిమతముతో, వారందరి అభిమానముతో విశాలాంధ్ర ఏర్పడితే, మనము దాన్ని బాగుపరచుకోటానికి వెలచుతుంది. ఇక రామకృష్ణరావుగారి విషయములో వారికి మనము మన యొక్క హృదయపూర్వకమైన పండుగములు ఆర్పించవలసి వుంటుంది. గడచిన సంవత్సరము వారు యిక్కడికి వచ్చినప్పుడు ప్రకాశము పంతులు గారి యింట్లో వారితో మాట్లాడుతున్నప్పుడు 'విశాలాంధ్ర విషయములో మీరు సరియై. lead యివ్వవలసిందిగా మేము వారిని కోరాము.' పంతులుగారు గూడా చెప్పారు. కాని రామకృష్ణరావుగారు చెప్పింది యేమిటంటే, 'నేను యిప్పుడు అభిలషించుచున్నది రాష్ట్రానికి ముఖ్యమంత్రిగా వున్నాను, అందులో మహారాష్ట్రవాదులు, కన్నడరాష్ట్రవాదులు, తెలంగాణా వాదులు, విశాలాంధ్ర వాదులు, ఏరందరికి నేను ముఖ్య మంత్రిగా వున్నప్పుడు; నేను విశాలాంధ్ర విషయములో నా వ్యక్తగతమైన అభిప్రాయాన్ని వెలిబుచ్చి, హైదరాబాదులో వున్న ప్రభుత్వాన్ని విచ్ఛిన్నము చేయటానికి నేను సిద్ధముగా ఉన్నాను. సరియైన అదను, సమయము వచ్చినప్పుడు నా అభిప్రాయము చెబుతాను,' అని అనాడే చెప్పాడు. మంచి సమయములో అంటే, విశాలాంధ్ర రాష్ట్రము యేర్పాటుచేయడమా వద్దా అని అలోచించుచున్న సమయములో ఒక్కసారి తన అభిప్రాయమే కాకుండా, తెలంగాణా వారి తరపున, తను ఒక నాయకుడుగా, ముఖ్యమంత్రిగా, lead యివ్వడములో విశాలాంధ్ర రాష్ట్ర నిర్మాణమునకు మనమైన సేవచేశారు. కాబట్టి వారిని మనము అభినందిస్తున్నాము. విశాలాంధ్ర నిర్మాణానికి హైదరాబాదులో కృషిచేసినవారు ఎవరైనా వుంటే, అందులో వారు ముఖ్యులుగా వున్నారని నేను అంటున్నాను.

"విశాలాంధ్ర విషయములో మన ప్రాంతములో ఎవరికిని అభిప్రాయ భేదములు లేవు. ఎవరికైనా వుంటే రహస్యముగా చెబుతున్నారేగాని బహిరంగముగా చెప్పడానికి ఎవరూ సాహసించడములేదు. విశాలాంధ్రకొరకు మనలో పెద్దలైన ప్రకాశము పంతులుగారు, కాళేశ్వరరావుగారు ఎన్నేళ్లుగానో

26th November 1955] [SRI N. SANJEEVA REDDI]

కృషి చెస్తున్నారు. వారి కృషి ఈనాటికి పరిస్థితుల ద్వారా వారు ఎంతో సంతోషిస్తున్నారంటారు. నిన్న B. V. Subba Reddi గారు మాట్లాడుతూ “What beauty is to woman; Visalandhra is to Kaleswara Rao!” అని చెప్పారు. మహిళలను గురించి వెంకట్రావుగారికి గుంటూరు అంటే ఎవరికూడా చెప్పారు. నేను అప్పుడు అది బాగుండలేదు. అన్నా కొన్నాను. ‘What woman's beauty is to man Visalandhra is to Kaleswara Rao’ అని అంటే బాగుపడింది. అందుకు కాళేశ్వరరావు గారు సంతోషిస్తున్నారు. వారు దానికోసం 30 ఎండ్లుగా కృషిచేస్తున్నారు. వారి జేబులో ఎప్పుడు చూసినా విశాలాంధ్ర కాగితాలు వుంటాయి. అదే ఆయనకు ఆటను. నడుస్తున్న జేబు ఆపిను ఆయన విశాలాంధ్రకు అట్లా నడుస్తూనే వుంటాయి. వారు ఎప్పుడూకూడా విశాలాంధ్ర జండా క్రిందకు దించకుండా దానికోసం శ్రమపడినవారు. ఆంధ్రరాష్ట్రము వచ్చిన తరువాత మీరు విశాలాంధ్ర ఎర్పాటు చేయండి చెప్పి ఏమీ లోటు కలుగదు అని S. R. C. వారికి చెప్పగలిగిన ప్రకాశం వంతులుగానే ఈనాటి పరిస్థితులను చూచి అసంతోషిస్తున్నారు. ఇది చాలా గొప్ప విశేషము. కల్లూరి సుబ్బారావుగారు చెప్పినట్లు ఇంత బ్రహ్మాండమైన రాష్ట్రము ఏర్పడుతున్నప్పుడు ఇందులో వున్న రెండు భాగాల్లో పెద్ద భాగము ఆయిర ఆంధ్ర రాష్ట్రానికి ముఖ్యమంత్రిగా వున్నటువంటి గోపాలరెడ్డిగారు ఈ తీర్మానాన్ని తీసుకు వచ్చినారు, వారుకూడా చాలా కష్టపడి, ఈ విశాలాంధ్ర రాష్ట్రము ఇంత త్వరగా ఏర్పాటు కావడానికి, అనుమానాలను తొలగించడానికి వారితో మాట్లాడ్డానికి, వారి దగ్గరకు పోవడానికి వారిని అర్థము చెసుకొని ఎన్నో పర్యాయాలు ఎన్నో రకాలుగా వారు తమయొక్క శక్తివంచనలేకుండా కృషి చేశారు. అంటే కళా వెంకటరావుగారు మొదలైనవారంతా కృషిచేయలేదనికాదు, వారంతా కృషిచేయబట్టి ఇంత త్వరగా విశాలాంధ్ర రాష్ట్రము రావడానికి విలపుతున్నది.

“సुందరయ్యగారు ఆ amendment పెట్టకపోయినట్లుంటే నేను అనలు ఈ తీర్మానముపైన ఉపన్యాసము ఇచ్చిఉండేవాడినికాదు. సుందరయ్యగారికి ఈ ప్రపంచ విషయములు, భారతదేశముయొక్క విషయములన్నీ కూడా బాగా తెలుసును. నాకన్నాకూడా ఇంకా ఎక్కువగా తెలుసునని నేను ఒప్పుకొంటున్నాను. భారతదేశం అంతా దృష్టిలో పెట్టుకొని వారు ఏవి ఎట్లా వున్నాయో map చూచారు. మన రాష్ట్రం map మాత్రమే నేను చూచివుంటానుగాని ఏ రాజస్థాను map నో, హిమాచల ప్రదేశ్ map నో నేను ఎప్పుడూకూడా చూడలేదు. చూచుకోవలసిన అవసరముకూడా ఎప్పుడూ కలుగలేదు. నేను భారత దేశముయొక్క ప్రతినిధిగా మాట్లాడాలంటే పార్లమెంటులో మాట్లాడేవాడిని. నేను, వారుకూడా కొంతకాలము రాజ్యసభలో సభ్యులుగా వున్నాము. ఈ map అక్కడ చూపివుంటే బాగుండేది. ఇక్కడ ఆంధ్ర రాష్ట్రముయొక్క పటము మాత్రమే మనము

[SRI N. SANJEEVA REDDI] [26th November 1955]

చూచుకుంటాము. మనం ఇక్కడ స్టేటులో సభ్యులుగా ఉన్నాము గనుక స్టేటు పట్ల చూచుకోవాలి. అంతేగాని బారత దేశముయొక్క map తీసుకొని ఇది అట్లా ఉండాలి, అది ఇట్లా ఉండాలి అనడము బాగుండదు. ఆనెలు map లో పాకిస్తాను లేకపోతే బాగుంటుంది. అస్సాముకు, బెంగాలుకు మధ్య East Pakistan ఉన్నది. అది బాగా లేదు. దురదృష్టవశాత్తు అది మధ్యకు వచ్చింది. It is a fact. నేను రాష్ట్ర శాస్త్ర సభలో మాట్లాడుతున్నాను, కాబట్టి రాష్ట్ర కేసుము దృష్ట్యా మాత్రమే మాట్లాడుతాను. అయితే ఇతర రాష్ట్రాల వారికి స్వస్థము కలిగించి వారికి చెడువు కలిగించలేదు. నా రాష్ట్రము యొక్క శ్రేయస్సు మాత్రమే మానున్నాను అని నేను చెప్పడంలేదు. ఈ బళ్ళారి ప్రాంతము మైసూరులోకి పొందడము వల్ల రెండేండ్ల నుంచి అవస్థలు పడుతున్నాము. ఆ విషయం సుందరయ్యగారికి తెలియదనుకొంటాను. ప్రభుత్వములో ఉన్న మాకు తెలుసు, ఇంతకుముందు నేను మద్రాసు ప్రభుత్వములో మంత్రిగా ఉన్నప్పుడు మైసూరు ప్రభుత్వముతో చేస్తున్న చర్చల్లో కొన్ని విషయాలు చూచాను అనంతపురం జిల్లాలో 1949 సం॥ లో రెండు ప్రాజెక్టులు కట్టాలని అనుకొన్నాము. అప్పుడు గోపాలరెడ్డిగారు ఆర్థిక మంత్రిగా, భక్తవత్సలముగారు P. W. D. మంత్రిగా ఉన్నారు. వెంకటరావుగారు రాజీనామా ఇవ్వడము వల్ల వారిస్థానంలో నేను అప్పుడు మంత్రిగా ఆయానా, ఆ రెండు ప్రాజెక్టులు అక్కడ కట్టుకోవడానికి ఎన్నాళ్ళో మద్రాసు ప్రభుత్వము మైసూరుతో negotiations ప్రారంభించి ఎన్నాళ్ల వరకు అది సాధ్యముగాక ఒక agreement కు రాలిక నిలచిపోయింది. సుందరయ్యగారికి తెలియక పోవచ్చును. నాకు తెలుసు. అనంతపురం జిల్లాలోని అప్పురుపెన్నారు, పెన్నార్ పుంజావతి ప్రాజెక్టు విషయంలో ఎన్నో అవస్థలుపడ వచ్చును. కాని అప్పుడు ఏదోశ్రమపడి K. C. Reddi గారి దగ్గరకు personal గా పోయి ఏదో ఒక agreement కు వచ్చి అప్పుడు ఆ ప్రాజెక్టులపని ప్రారంభించాము 1952 సం॥ లోనే మొదటి ప్రణాళికలోనే మన ఖైరవానితిప్ప ప్రాజెక్టు చేర్చబడింది. ఢిల్లీ ప్రభుత్వము డబ్బుకూడ కేటాయించింది. కాని ఆంధ్ర రాష్ట్రమువచ్చి కూడా మూడువిండ్లు అయినాకూడా ఇంకా పని ప్రారంభించబడలేదు. మైసూరు ప్రభుత్వం agreement రాలేదు. వీళ్ళు ఇంత ఉంచడానికివీల్లేదు. వేరువుంచితే మేము ఇంటి పెంపుచేసుకోవడానికి వీలుండాలి అన్నారు అనేక అటంకాలు పెడుతున్నారు. తరువాత మూడు విండ్ల వరకుకూడా ప్లానింగ్ కమిషన్ వారు డబ్బు allot చేసిన ఖైరవానితిప్ప ప్రాజెక్టుకూడ పని ప్రారంభించడానికి వీలులేక పోయింది. ఆంధ్రరాష్ట్రము ఏర్పడిన తరువాత ఈ agreement తరువాత చూచు కొంటామని పని ప్రారంభించాము. గడచిన సంవత్సరము పని ప్రారంభించాము. కొన్ని లక్షలు ఖర్చుఅయింది. కొన్ని వేలమంది పనిచేస్తున్నారు. Final గా agreement మాకు మాత్రము ఇంత వరకు సంవత్సరముకాదు.

26th November 1955] [SRI N. SANJEEVA REDDI]

“తుంగభద్ర ప్రాజెక్టును కృష్ణా, గోదావరి ప్రాజెక్టులతో పోల్చుచూ ఎకరాల సంఖ్యలను వడ్డీసంఖ్యలను చాలాచిన్నవేకావచ్చు. కాని ఇక్కడ అది కూర్చేమేలును బట్టిమాస్తా అంతకన్న పెద్దప్రాజెక్టు అని అనుకుంటాను. రాయలసీమ క్షేమానికి నిలయమైన స్థానం అని అందరికీచెలుసు. ఎ యేసంవత్సరములో ఎన్ని కమాలు పచ్చాయో అనేది నాదగ్గర చెక్కలు వున్నాయి. పెద్దవాళ్ళను అడిగితే ఆధాతుకరువు ఈ ధాతుకరువు అనిచెబుతారు. ఎప్పుడు కూడాకరువులే. నూరుఏండ్లకితము పచ్చికరువునుబట్టి అప్రాంతానికి ఏమైనా మేలుచెయడానికి పిలుస్తూ అని అప్పుడు అనుకున్నారు. కృష్ణా గోదావరిలను ఇక్కడకు తీసుకురాలేము, కావేరిని గాని గంగానదిని గాని ఇక్కడకు తీసుకురాలేము. ఇక్కడ తుంగభద్రానది ఒక్కటి కొద్దిపాలెవల్లో వున్నది కాబట్టి వాటినిరు వినియోగించవచ్చునని ఒక అభిప్రాయము 1896 సం॥ లో కలిగింది. అప్పుడు పచ్చినకరువునె ధాతుకరువు అని అప్పటి వారు అనుకుంటారు. ఆకరువు ఫలితంగానే అలాంటి ప్రాజెక్టు ఒకటి మనము నిర్మిస్తే దోమలు మాదిరి, చీమలు మాదిరి ఈ ప్రజానీకము చనిపోకుండా వుండడానికి మార్గము ఏమైనా అన్వేషించవచ్చునని అనుకున్నాము. ఈ 1905 సం॥ లో అంజె ఇప్పటికి 50 యేళ్లకుపూర్వము మెకింజీదెరగారు, అప్పుడువున్న మంచి ఇంజనీరు ఆ ప్రాజెక్టుకు ఒకస్వరూపము ఇచ్చినారు. ఇక్కడ డాము కాట్టాలి, ఇక్కడ కాలువలుత్రవ్వాలి. ఈ ప్రాంతంలో ఇన్ని లక్షల ఎకరములు పొలం సాగవడానికి వీలవుతుంది అని చెప్పారు. ఆ ప్రాజెక్టును సాధించుకోవడానికి 50 యేండ్లు పట్టింది. అనాడు ఈ పెండరులు అకిరి లేవు. కన్పిడిగులు, మలయాళీ వారని, తెలుగువారని ఎక్కడా బేధాలు లేవు. క్షేమ ప్రజానీకాన్ని బ్రతికించుకోవడానికి మారాలుమామూలేగాని, అటువంటిపరిస్థితులలో ఈ ప్రాజెక్టు కట్టడము ఒకటిమార్గమని చూచినారు కాని, అప్పుడు ఎస్టిమేట్లు వగయిరాలు తయారు అయినాయేగాని ప్రాజెక్టు పనులు మాత్రము ప్రారంభించ లేదు. ఇది ఒక్క రాష్ట్రానికి మాత్రమే సంబంధించిన ప్రాజెక్టు కాదు. 1944 వ సం॥ వచ్చేసరికి ప్రాజెక్టుపని ప్రారంభించారు. అనాడు మద్రాసుకు హైదరాబాదు ప్రక్కన వున్నది. కాబట్టి హైదరాబాదుతో agreement కు రావలసి వచ్చింది. ఈ agreement లు అన్నీ కూడా రాజగోపాలాచారిగారు, ప్రకాశము గారు, గోపాలరెడ్డిగారు, మొట్టమొదట మంత్రివర్గములో వున్నప్పుడు పని ప్రారంభించారు. 1935 సం॥లో హైదరాబాదులో negotiations జరిపారు. అప్పుడు మద్రాసు ప్రభుత్వములో జాకూబ్ హుసేన్ P. W. D. మంత్రిగా వున్నారు. మీరు యేమయినా సరే యీ ప్రాజెక్టు పూర్తి చేయాలనే పట్టుదలతో హైదరాబాదుతో negotiations ప్రారంభించారు. ఈ లోపల మంత్రివర్గము రాజీనామా ఇవ్వడము తరువాత Advisory Regime లోనే యిది కట్టాలని ఒక నిర్ణయానికి రావడము జరిగింది. అప్పుడు రాయలసీమ క్షేమ ప్రజానీకం ఈ నీటివల్ల కమాన్ని పొందేదేలుకోవచ్చునని ఎంతో ఆశపడింది. ఇక్కడ రాళ్ళలోనుంచి కూడా

[SRI N. SANJEEVA REDDI] [26th November 1955]

ఇంకొకటి పాఠం వస్తే ఎంతో పండించడానికి కూడా కావలసివస్తుంది. రైతాంగము పుష్పది. ఆ రయితాంగము అంతా కూడా తమకు ఏదో తుంగ భద్రమంచి అడు పెట్టుంది, దానివల్ల మనము ఇంకా బాగా పంట పండించుకోవచ్చును, మన పిల్లలు సుఖముగా పుండవచ్చును అని ఆశతో దానికొరకు నిలిచిపోయారు. ఈ చిన్న ప్రాజెక్టునే కట్టడానికి ఎంతోకాలం పట్టింది. ఇది ఏమంత పెద్ద ప్రాజెక్టు కాదు. దానికి 30 కోట్లు ఖర్చు అవుతుంది. ఇప్పుడు 22 కోట్లు ఖర్చు అయి పుంటుంది. ఇంకా తుంగభద్ర ఎగువ కాలువ త్రవ్వటకు ఇంకా 18 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు పెట్టవలసి వుంటుంది. ఇంతకాలము పంటకు పట్టవలసిందికాదు. ఇది ఎన్నోరకాల యిబ్బందులకు గురి అయింది. ఇది inter States ప్రాజెక్టు అయింది. ఒక ప్రక్క హైదరాబాదు, ఇంకొక ప్రక్క మద్రాసు, రెండేళ్ళనుంచి బళ్ళారికూడా వున్నాయి. సుందరయ్యగారు చెప్పినట్లు మైసూరు ప్రభుత్వముతో హామీలు చెసుకోవడానికి ఏల్లేదు? వాళ్ళను మొట్టకాయలు వేసి మన కార్యక్రమము ఇంకేదయినా చెసి దానికి ఏల్లేడంటే ఉపన్యాసములో అవి వీలుగానే వుంటాయిగాని ఆచరణలోకి అవి సాధ్యముకావు. ఒక కాలువ త్రవ్వాలంటే acquisition of lands కావాలి."

SRI P. SUNDARAYYA :—“కేంద్ర ప్రభుత్వము చేతగాకుండా కూర్చుంటే దానికి ఎప్పుడూ ఏమీ చేయలేదు.”

THE HON. SRI N. SANJEEVA REDDI:—“Working Committee ఏదో out of way complements ఇచ్చిన సుందరయ్యగారు ఇంత చేతగాని Working Committee అని ఇంత త్వరలోనే అంబరం చేసు అనుకోలేదు. వారికి చేతపవుతుందనే అనుకుంటాను. అది కాదు. Working Committee, ఢిల్లీ ప్రభుత్వము వున్నదనుకొంటే మీరు ఏదో ఇదీచేయండి, అదీచేయండి అని పంపుతారేగాని, మీరు చేయకుండా పోతే వెంటనే సూపర్ సీడ్ చేసి వెంటనే మిలటరీని పంపమని సుందరయ్యగారు అంటారా?”

SRI P. SUNDARAYYA:—“ఇప్పుడు తెనుగు బిల్లునే మూడేళ్ల నాడు తీసుకువచ్చి పుండవచ్చును. అధికారులు తీసుకోనేదానికోసం ఈరోజు రివర్ బోర్డుబిల్లుకీ, దానికి అవార్డు ఇచ్చి బిల్లును మూడేళ్లవరకు తీసుకోరాకుండా నిద్రపోవలసిన అవసరములేదు. Constitution చర్చించినప్పుడు దాంట్లానే ఆరోజునే provision పెట్టాలి. అనువువచ్చిన తరువాత మూడేళ్లనాడే చేసి పుండవచ్చును.”

The Hon. SRI N. SANJEEVA REDDI:—“ఈ బిల్లుకూడా రక్షించలేదని నా ఉద్దేశ్యము. ఇప్పుడు వచ్చిన బిల్లు అలశ్యముచేయాలని రాష్ట్రప్రభుత్వం అనుకుంటే అది రక్షించలేదు. సుందరయ్యగారికి administration లో అనుభవమువుంటే తెలుస్తుంది, సులభంగా దానిని delay చేయడానికి

26th November 1955] [SRI N. SANJEEVA REDDI]

అవకాశాలు ఉన్నాయి. ఈ అప్పుడు పెన్నాడు ఏమయినా ఉచ్చితమైన దానికి జరిగిన correspondence ను నేను చూస్తూ ఉన్నాను.

“గవర్నమెంటు ఆలస్యంచేయడం ద్వారా ఏ కార్యక్రమాన్ని అయినా ఎన్ని సంవత్సరాలైనా సులభంగా ఆలస్యంచేయవచ్చును. ఈ ప్రాజెక్టు కట్టడం పట్ల మైసూరు రాష్ట్రంలో 200 ఎకరాలు ముసుగుతుంది. అంటే ఒక కాంపౌండు లంత. దానిని acquire చేయడంలో రాష్ట్రప్రభుత్వానికి ఇష్టం లేకపోతే ఎంతఆలస్యమైనా చేయవచ్చును. సుందరీయ్యగారికి తెలియక పోవచ్చును, కాని నాకు తెలుసును. ఢిల్లీ ప్రభుత్వం నుంచి వస్తుంది. “హై లెవెలు ఛానల్ త్రవ్వాలి. కాబట్టి భూమిని acquire చేయండి అనిపస్తుంది. Examine చేస్తున్నాం అని వ్రాసి క్రిందకు పంపి ఆరు నెలలు అయిన తరువాత ఒక చిన్న సమాధానం వ్రాయవచ్చు. దానికి ఆరు నెలలు అవుతుంది.” ఇది ఏమి ప్రాజెక్టు; ఎక్కడ వస్తుంది; హై లెవెలు ఛానలు అంటే ఏమిటి; ఆలస్యం ఆరు నెలలు పడుతుంది జవాబు రావడానికి, మేము క్రిందవారిని information అడిగాము, తప్పా ఆని అంటే తప్పు అనడానికి లేదు. Delay చేసే tactics ఏ రాష్ట్ర ప్రభుత్వమైనా ప్రయత్నిస్తే ఎంతకాలమైనా delay చేయవచ్చును. అధికారానికేమి చలాయించవచ్చును. ఢిల్లీ ప్రభుత్వం వారు వుత్తరువులు పంపించనూ వచ్చును, ఏ విధంగా చెయ్యాలి అ విధంగానే చేస్తాం; హై లెవెలు ఛానలు కునిద్దంగా ఉన్నాము, కాదనడం లెదంటూనే 10 సంవత్సరాలు ఆలస్యంచేయవచ్చును. హై లెవెలు ఛానలు త్రవ్వాలని కూడా మైసూరు ప్రభుత్వం అనలేదు. రెండు సంవత్సరాలు ప్రయత్నించినా, అంద్ర రాష్ట్రం ఏర్పడిన కొన్ని నెలలలోపుగా Estimates తయారుచేసి హై లెవెలు ఛానలు త్రవ్వడానికి ప్లానింగు కమిషను వారిని ఒప్పించి, డబ్బు కూడా sanction చేయిస్తే, ఈ నాటి వరకు మైసూరు స్టేటుతో agreement కు రాలెక పోతున్నాం అంటే ఏమి చెప్పాలి మొన్న ప్లానింగు కమిషను వారి దగ్గరకు నేను, గోపాల రెడ్డిగారు, వెంకట్రావుగారు వెళ్లి సపుడు విలు అవుతుందేమో అని సమాధానానికి రావడానికి ప్రయత్నించాము. అక్కడ కూడా సాధ్యం కాలేదు. తుంగభద్ర ప్రాంతం నీరు పెన్నారు ప్రాంతానికి ఎందుకు తీసుకుపోతున్నారని అడుగుతున్నారు. 50 సంవత్సరాల క్రితం మెకంజీగారు వేసిన ప్లాను అక్కడ ఉంటే ఎందుకు తీసుకుపోవాలని మొదట కుప్పారు. మెకంజీగారు దిగి రావాలి జవాబు చెప్పడానికి. తుంగభద్ర ప్రాంతంలో సాగుకు లాంకి అయిన భూమి లేదా; తుంగభద్ర నీరు కడవకు ఎందుకు తీసుకుపోవాలి అనంత పురం ఎందుకు తీసుకుపోవాలి; కర్నూలు వారు అడగడానికి ఏమి హక్కు వున్నది? ఈ రకమైన argument వినవస్తోంది. తుంగభద్ర ప్రాంతంలో భూమి లేదని కాదు, ప్రాజెక్టు ప్రారంభించిన నాడే ప్రతిజిల్లాకు నీరు సమానంగా వచ్చేట్లు పంచి పెట్టారు. కామప్రాంతములైన అన్ని జిల్లాలలోని భూములకు నీరు సమానంగా ఉండేట్లు ఈ ప్రాజెక్టు తయారుచేసారు. ఇప్పుడు Low-level Channel క్రింద భూమి జిల్లాలో 90 వేల ఎకరాలకు, కర్నూలు జిల్లాలో

[SRI N. SANJEEVA REDDI] [26th November 1955]

లక్ష 60 వేల ఎకరాలకు నిరు ఇచ్చారు. హైలెవెలు ఛానలుక్రింద తిసుకుంటే, బళ్లారి జిల్లాలో 80 వేల ఎకరాలు, అనంతపురం జిల్లాలో లక్ష 50 వేల ఎకరాలకు, కడప జిల్లాలో లక్ష 50 వేల ఎకరాలకు, నీరు రావలసివుంటుంది. కడప జిల్లా, అనంతపురం జిల్లా తరువాత ఉన్నది; అనంతపురం జిల్లాలో 10 లక్షల ఎకరాలు సాగు కావలసిన భూమి ఉన్నది; కాబట్టి కడప జిల్లాకు నిరు ఎందుకు ఇవ్వాలి అనడానికి లేదు, ఇదే సిద్ధాంతమీద బళ్లారి జిల్లాలో సాగులోనికి రావలసిన భూమి ఎక్కువగా ఉన్నది కాబట్టి ఇంకా ఎక్కువ నిరు తీసుకుంటాము అనడానికి లేదు, అన్ని జిల్లాల్లోను కామాన్ని తగ్గించడానికి ఈ విధమైన ఏర్పాట్లు చేశారు. ఇప్పుడు వారు తిరిగి ప్రశ్నిస్తున్నారు—మా తుంగభద్ర ప్రాంతం లోని నీటిని పెన్నార్ లోనికి ఎందుకు తీసుకువెళ్లుతున్నారు. ఇటువంటి ఇబ్బందులు పెడుతుంటే, ఎంత కాలమైనా ప్లానింగు కమిషనువారు డబ్బు ఇచ్చినా, త్రవ్వడానికి ప్రజానీకం, నీటికై ఎదురుచూచే రైతాంగం ఉన్నా అట్లు పెట్టడానికి, పని జరుగకుండా ఉండుటకు వీలున్నది. ఇటువంటి సమస్యలు ఎన్నో ఉన్నాయి. తుంగభద్ర valley నీరు పెన్నార్ valley కి ఎందుకు కావాలనే—రెడ్డివచ్చి మొదలెడుమన్నాడన్న—ప్రశ్నకే యింకా సమాధానం చెప్పలేకుండా ఉన్నాము. ఇలాంటి ఇబ్బందులన్నీ చూసుకుని, మేము ఫజలాల్ కమిషనరు వచ్చినపుడు చెప్పాము—ఈ ప్రాజెక్టు area ప్రాంతం అంతా ఆంధ్రరాష్ట్రానికి ఇస్తే తప్ప ఈ ప్రాజెక్టు అభివృద్ధి కాదు అనే నిర్ణయానికి వచ్చాము—ఒక సంవత్సరం అనుభవించిన తరువాత ఈ తుంగభద్ర ప్రాజెక్టుకై ఆంధ్రరాష్ట్రం ఏర్పడిన తరువాత ఒక బోర్డు వేసారు. ఆ బోర్డుకు ఎక్కువ అధికారాలు లేకపోవడంవల్ల fail అయినది అనుకున్నాము. దానిని scrap చేసారు. High Power Board వేయాలని అనుకున్నాము, నెనుకూడా బెంగుళూరు వెళ్లాను. హనుమంతయ్యగారు అడిగారు—ఈ బోర్డును వేసే అధికారం, అవసరం ఢిల్లీ ప్రభుత్వానికి ఎందుకు కలిగింది? ఈ ప్రాజెక్టు నాస్టేటులో ఉన్నది. ఈ ప్రాజెక్టు మేము కట్టలేమా? ఆంధ్రకు కావలసిన స్టేట్ కొంత నీరు ఇస్తాము, దీనిపై హక్కు మారేఉండాలి—అని గట్టిగా వాదించారు. అటుతరువాత ఢిల్లీ ప్రభుత్వం చెప్పవలసినవచ్చింది, 'నీవు ఇష్టపడు ఇష్టపడకపో, బోర్డును వేస్తున్నా' అని చెప్పవలసినవచ్చింది. ఈవిధంగా ప్రతిదానికి ఢిల్లీ ప్రభుత్వం దగ్గరకు పోయి ఉత్తరువులు జెచ్చుకొని కార్యక్రమం సదుపుకోవాలంటే ఎంత అలస్యం అవుతుందో చూడండి. ఇందులో బ్రహ్మాండంగా పోయిందేమిటి? మేము సిరిగుప్ప, హస్తేట మాత్రం అడిగాము. అందులో బళ్లారి ప్రాంతంలో హెచ్చు ప్రాంతం తెలుగువారున్నారని మందరయ్యగారే అంగీకరించారు. మోక, రూపనగూడి ఫిర్కాలలో తెలుగువారు హెచ్చుగా ఉన్నారు అని అంగీకరించారు. బళ్లారి ప్రాంతం తెలుగు ప్రాంతం. బళ్లారి మునిసిపాలిటీలో 24, 25 గురు మునిసిపల్ కౌన్సిల్లర్లు తెలుగువారున్నారు. ప్రతి స్కూల్లో ఎక్కడ చూసినా 80% SCs, STs ఉన్నారు.

26th November 1955] [SRI N SANJEEVA REDDI]

అంతా తెలుగు చదువుతున్నారు. అయితే మారు భాషా ప్రాంతం హెచ్చు
బాగాం తెలుగు ప్రాంతం. Sub-Registrar అనునది, అన్ని వాళ్లు, ఏక
స్థానం తెలుగులో చదువుతున్నారు. Linguistic provinces idea
రాకపోయినందున తెలుగులో రాకపోయి చదువుతున్నారు. బహుళ
ప్రాంతం తెలుగు ప్రాంతం అని ఏ విధంగా చూడాలి. అన్ని ప్రాంతాలు
అయినా, పైబిస్ట్రీ పెట్టినా, ఎవరైనా, రాకపోయినా తెలుస్తుంది. పాల్,
నిరిగుప్ప, హస్తేట ఎంగ్లీషులో ఎక్కువగా ఉన్నాయి. నిరిగుప్పలో
ఉన్న population 60 వేలు అంటారు. కర్నూలు పట్టణం అంత.
కరెక్టుగా చెప్పాలంటే 71 వేలు జనాభా. చాలా ఎక్కువగా. ఈ
జిల్లాలో ఏ తాలూకాలోనైనా అక్షరాలైనా population ఉంటుంది. మన
ఆంధ్ర ప్రాంతంలో నుంచి కొంత చెరిస్తే తప్ప ఒక constituency కాలేదు.
నేను రాష్ట్ర కాంగ్రెసు కమిటీ ప్రెసిడెంటుగా ఉండగా పరమేశ్వరప్ప అనే
కుర్రవాణ్ణి పంపాను. వాళ్లు కూడా adopt చేశారు. అతను గెలిచారు. నిజ
లింగప్పగారికి ఒక ఉత్తరం కూడా వ్రాశాను. నిరిగుప్పలో మెజారిటీ తెలుగు
వాళ్లు కాకపోయినా 40% వరకు తెలుగువాళ్లు ఉంటారు. కోసిగి area
అంతా తెలుగువాళ్లున్నారు. ఒళ్ళారి కాసన సమీపం నూరుకు నూరుపాళ్లు
తెలుగు—కన్నడము issue మీద కాంగ్రెసుతో పోటీచేసి గెలిచినవాడు.
హస్తేట తాలూకా నుంచి నాగన్న గౌడగారు ఎన్నిక అయ్యారు. మెజారిటీ
కన్నడిగారే. జనాభా అక్షరాల 33 వేలు అయితే తాలూకా అంతా ఇవ్వాలని
మేము అడగలేదు. ప్రాజెక్టు area కు సంబంధించిన ప్రాంతం మాత్రం
ఇవ్వాలని అడిగాము. పై భాగంలో ఉన్న భూభాగంలో ఉన్న ప్రాంతాన్ని
అడుగలేదు. హైలెవెలు ఛానెలు త్రవ్వడానికి సరిఅయిన పరిస్థితులు
కల్పించడానికి, మేము అడిగిన కొద్దిప్రాంతం ఆంధ్రలో చెర్పమంటున్నాము.
జనసంఖ్య అక్షరాల 50 వేలు ఉంటుంది. అంతమాత్రం bilingual area
తెలుగువారితో ఇంక ఎక్కడా ఉండవా అని అడుగుతున్నాను. ఎలా విభ
జించినా కొద్దిగా అయినా ఇటువంటి ప్రాంతాలు ఉండక తప్పదని నుండ
రయ్యగారు కూడా అంగీకరించారు. అయినప్పుడు తెలుగువారికన్న కన్నడి
గులు కొంచెము హెచ్చుగా ఉన్నప్పటికీ, ఒక రాష్ట్ర శ్రేయస్సు కోసము,
కామంతో ఎన్నో సంవత్సరాలుగా బాధపడే ప్రాంతాన్ని బాగుచేయడానికి
ఆంధ్ర రాష్ట్రంలో చెర్పడం మంచిదని S. R. C. వారు, వారు చెప్పింది
మనం చెప్పినది విస్తృతమైన బాగాయోచించి వ్రాస్తే అది బాగాలేదని అంటే
ఏమి చెప్పాలి? నాకు చాలా విచారంగా ఉన్నదని మాత్రం చెబుతున్నాను.
ఇటువంటి పొరపాటు చేస్తే ఎంత ప్రమాదాలకు దారి తీస్తుందో ఆర్థం చేసు
కుంటే బాగుండేది. ఆంధ్ర ప్రజానీకం చూస్తోంది రాయలసీమ, కోస్తా
జిల్లాలు, తెలంగాణ అని కాదు. అన్ని ప్రాంతాల క్షేమాన్ని ఆలోచించినప్పుడు
దేశం బాగుపడుతుంది. గడచిన సంవత్సరము నేను ఇక్కడ చెప్పాను.
మిత్రులు వేంకటేశ్వర్లు, నాగిరెడ్డి, హనుమంతరావుగార్లతో చాలా తీవ్రంగా

[SRI N. SANJEEVA REDDI] [26th November 1955]

చదివడాలు అందే లెజిస్లేషన్ చెప్పాను. అలాడు తుంగభద్ర ఎగువకాలువ కావాలని నేను అనిగమించే ప్రహం అని అలాడు బావించారు.”

SRI P. SUNDARAYYA:—“ ఎవరు?”

THE HON. SRI N. SANJEEVA REDDI:—“ చెబు తున్నాను. Let me develop my argument. అట్లా చేర్చకూడదు, అడుగ కూడదు డబ్బు అన్నారు. Because I do not want to mislead. The facts are there recorded. పద్దని చెప్పలేదు. ఇప్పుడు అడుగవలసినది గుండికొండ ప్రాజెక్టు ఒకటే. ‘ఇప్పుడు తుంగభద్ర ఎగువకాలువ స్కీము ముడిపెడుతున్నావు. దీనివల్ల నందికొండ వెనుకకు పోతుంది. తుంగభద్ర ఎగువ కాలువ రాయలసీమ తత్వంతో ముందుకు వెడుతున్నది కాబట్టి దానిని తినివేసి, తుంగభద్ర ఎగువకాలువను మరొక రకంగా త్రవ్వించుకుందాం. కల్లంగడులు ప్రారంభించి కల్లు త్రాగించి వచ్చిన డబ్బుతో తుంగభద్ర ఎగువ కాలువ సాధిస్తాం’ అని ఉపన్యాసం చేశారు. కాదుటానికి విలులేదు. ఇది recorded గా వున్నది. నుండ రయ్యగారు చెప్పారు. Contradict చేసినా లాభంలేదు.”

SRI P. SUNDARAYYA:—“ Contradict చేయడమేకాదు, ఇక్కడ కాననసభలో record చేసినది చదివినట్లయితే అర్థంవుంది, కాని oral గా చెప్పినప్పుడు ఈ కాననసభలో లేకపోయినా మా పార్టీతరపున యిచ్చినటువంటి పత్రాలు, తీర్మానాలు ఉన్నాయి. పరిశీలించమని చెబు తున్నాను. ఆరోజున మేము గుండికొండ, సిద్ధేశ్వరం, తుంగభద్ర, వంశధార యివన్నీకలిపి మొదటి పంచపర్వ ప్రణాళికలో మొదలుపెట్టాలని అన్నాము”

THE HON. SRI N. SANJEEVA REDDI:— “మంద రయ్యగారింత గట్టిగా చెబుతూవుంటే నాకు ఆశ్చర్యం కలుగుతుంది. ముందు records చదుకుంటారనుకుంటాను. I hope he will read and correct his own mistake. నేను చెప్పింది నిజమని రికార్డు చదివిన మీదట తోస్తే ‘I am sorry’ అని చెప్పండి చాలు. నేను చెబు తున్నది నిజం. అవసరం అయినప్పుడు records చూసుకోండి. High-Level Channel కావాలని చెబితే ‘పంచపర్వ ప్రణాళికలో చేర్చవద్దు, తప్ప, గుండికొండ వెనక్కుపోతుందని’ అన్నారు. Specific గా ‘ఇదా మీఖావం’ అని నేను నాగిరెడ్డిగారిని అడిగినాను. ‘అవును అదే నా ఖావం, మధ్యపాన నిషేధం రద్దుచేసి ఆ డబ్బుతో తుంగభద్ర ఎగువకాలువను త్రవ్వించాలి’ అనే reply ను pindown చేసి తెప్పించుకున్నాను. రేపు elections లో ప్రజలకు యిదే చెప్పండి అన్నాను.”

SRI P. SUNDARAYYA:— “ Center యివ్వకపోయినా మధ్యపాన నిషేధాన్ని రద్దుచేయడంద్వారా వచ్చే డబ్బుతో కట్టించుకోవచ్చు వని చెప్పివుంటారు.”

26th November 1955]

THE HON. SRI N. SANJLEVA REDDI :— అది వేరే విషయం. Centre యిప్పుడే చెబుతోంది. వేర్వేరు అప్పుడారు. నేను అందికొండకు పోవాలని, రాయలసీమ ప్రభుత్వం మాన్పడడం అని తుంగభద్ర ఏగుంకాలం కోరింది దానికి ప్రతిపాదాని చెప్పడం బరిగింది. అదిగట్టే ఏగుంకాలం రాయలసీమ ప్రభుత్వం అని చెప్పడం అది విషయంగా అవమానించడమే వారికి తెలుసు. అది చెప్పటం అది కూడా ప్రభుత్వంలో ఉంది చెప్పకపోతే అనుకుంటారు. ఇది చాలా విచారకరంగా ఉన్నది. ఈ బాధలు వారు తెలుసు. వారి పార్టీ అది ప్రాయాలు వారు చెప్పడం అప్పుడేదు. అందుచేతనే, రాయలసీమలో ఒకరిద్దరు కమ్యూనిస్టులు గెలిచివుంటే బాగుండేదేమో. ఒక్కరికూడా గెలిచించలేదు అని విచారిస్తున్నా. ఒక్కరైనా వారి పార్టీవారు లేకపోయి, రాయలసీమ యిప్పుడు అను గురించి చెప్పవారికి. అయితే యీ S. R. C. Report ను బట్టిలో పారెయ్యమన్నా సుందరయ్యగారు. ఇందులో చాలా self-contradictions వున్నాయని వారు అన్నారు. తరువాత దానిలోని కొన్ని విషయాలను ఉదాహరణగా 'అది బాగుంది, యిది బాగుంది అంగీకరించాం' అన్నారు. అన్ని మనము అంగీకరించేటట్లు వ్రాసే, ప్రక్క రాష్ట్రం వారు అంగీకరించరు. అందుకే అంగీకరించినట్టు వ్రాయడం ఎవరికైనా కష్టమే. అయితే, రిపాట్లు చాలా వక్రంగా వ్రాశారు. వ్రాశారంటే తు. చ. తప్పకుండా, కామాతోనూ అంగీకరించాలని కాదు. నేను ప్రతి మీటింగులో చెప్పాను. 'మన దురదృష్టవశాత్తు ఎవరికలేని plebisite మనకు వచ్చింది. తెలంగాణా మసలొచ్చేరడానికి ఎవరికలేని 1961 వ సంవత్సరం కార్యక్రమం మనకు పెట్టారు. అది విచారకరం అని చెప్పాను. ఇది చెడ్డరిపాట్లు అని చెప్పలేను. Waste paper basket లో పారవేయాలిసంతటి చెడ్డరిపాట్లు కాదు. శ్రమపడి వ్రాశారు. 'After very serious consideration' చెప్పారు Chief Minister గారన్నట్లు, లేదా లేకుండా అన్ని వాదనలు విన్నారు. తుంగభద్ర project area కు వెళ్లి చూచారుకూడా. ఇక్కడ కర్నూలులో కూర్చుండి వ్రాయలేదు. అక్కడ produce అయ్యే electricity లో 80% అంధ్రదేశానికి, 20% కర్నాటకానికి వున్నది. Hydel scheme పూర్తి చేయడమే delay అయిపోతున్నది. ఒక Engineer కలప్పు తీసుకుంటాడు. ఇది joint project అయినప్పుడు, అంధ్ర Engineer లు ఎంతమంది, కర్నాటక Engineer లు ఎంతమంది వుంటారు అని, ముక్కు యింత పొడుగుండా అని, యిలాంటి condition పెట్టి, Engineers ను post చేసుకుంటూ వుంటే పని నడుస్తుందా? conditions ను పెట్టి, Engineers ను post చేసుకుంటే, leisurely గా చేస్తారు. మించిపోయిందేమిటని. ఈ రకంగా Engineer ల యిబ్బందివల్ల ఎప్పుడో 1956 లో పూర్తిచేస్తాం అనుకున్న Hydro-Electric Project 1957 లో పూర్తయితే సంతోషిస్తాం అనుకుంటున్నాను. ఎంత pressure పెట్టి ఎంత కృషిచేసినప్పటికీ యింకా వేసకుండా పోతోంది.

26th November 1955] [SRI N. SANJEEVA REDDI]

ఈ Project కు ఎంతో విలువ ఉన్నాయి. దినమూపాయి నీళ్ళు కొలుచు కుంటున్నారా? India Government ఒక Resolution పంపు తుంది. కాని ప్రదిరంగా జనపక్షాలు నైహా, అబాద్లు నీళ్ళు కొలుచుకుంటారా? Good-will మీద అచారపడి ఉండవలసి విషయాలివి. ఒకే రాష్ట్రంలో వుంటే ఈ ప్రాజెక్టులల్ని చాలా బాగానికి త్వరగా ఉపయోగపడుతుంది అని మనది తేస్తున్నాను. పెద్ద Difference వుండి లక్షలాది కన్నడిగ ప్రబలించి చిత్తుర్ర ఆడగడంలేదు మనము. బళ్లారి రాయలసీమ ప్రక్కన వుండి, రాయలసీమతో సంబంధం గలిగిన ప్రాంతం. ఇప్పుడు కొత్తగా సృష్టించి కన్నడిగులు, ఆంధ్రులు అని చెప్పి అక్కడ బేదభావాలు పెట్టుకుంటున్నారని రాయలసీమనుంచి తనంతోను, కమంతోను, దొర్నా గ్యంతోను కలిసి వుండి రాయలసీమలో ఏలైన centre గా వున్నది బళ్లారి ప్రాంతం. అక్కడ 18 రాయలసీమ ఆఫీసులు వున్నవి. Superintending Engineer, Executive Engineer, Deputy Director of Schools, Conservator of Forests. ఇట్లా 18 ఆఫీసులున్నాయి. అది రాయలసీమ areas కు అంతా Headquarters. తరువాత Trade అంతా అక్కడ concentrate అయివుంది. ఒక గుడ్డ కావాలన్నా ఏ నరుకు కావాలన్నా బళ్లారిపాయి తెచ్చుకుంటుండే వాళ్లం, ఇప్పుడు బళ్లారి పరాయి దేశం అంటే మాకు ఆమాట అర్థమేకాదు. అక్కడి కన్నడిగులకు తెలుగురాదా? తెలుగు వారికి కన్నడం రాదా? ఇప్పుడు అదే సుండి వచ్చిన భూషన్న గారు కర్నాటకుండు, ఎంతో చక్కగా మాట్లాడారు తెలుగు. 'భాష విషయంలో యిబ్బందులున్నాయి, వారి భాష మనకి తెలియదు, మన భాష వారికి తెలియదు' అని సుందరయ్యగారు చెప్పిన దానితో ఏకీభవించలేక పోతున్నాను, నిరిగుప్పలో కన్నడిగులు తెలుగు చక్కగా మాట్లాడుతారు. కనిసం ఆరవదేశంలో తెలుగు మాట్లాడినట్టు 'చెంబు కొండువా' అన్న విధంగా అర్థంతమిళం, అర్థంతెలుగు కలిపినట్టు మిశ్రం ఇక్కడా వుంటుంది. ఎక్కువగా అర్థం కాకుండా బాధ పడాల్సి స్థలం కాకపోయే. తుంగభద్ర ప్రాజెక్టు హైదరాబాదు పోషడంపల్ల ఎంతో యిబ్బంది వచ్చింది. ఆ ప్రాజెక్టు వల్ల యెన్నో లక్షల ఎకరాలకు పారాలి. కర్నాటక ప్రాంతములో 90 వేల ఎకరాలకు నీరు పారుతుంది. ఆంధ్రలో 4 లక్షల ఎకరాలకు పైన నీరు సరఫరా చేయాలి. అందుచేత 'after very serious consideration' తుంగభద్ర అనకట్ట ప్రాంతం తప్పకుండా ఆంధ్ర రాష్ట్రంలో ఉండాలన్నారు కమిషనువారు. Contiguous గా వున్న గ్రామాల విషయం సుందరయ్య గారు చెప్పింది ఒప్పుకుంటున్నాను. కాని boundaries, limitation కొండలు యివన్నీకూడా చూసుకోవాలి. కొన్ని కన్నడ గ్రామాలు, తెలుగు గ్రామాలు వుండవచ్చు కాని కొండలు, boundaries, limitations, Projects యివన్నీ consider చేసి 'after very serious consideration' యిది ఆంధ్ర రాష్ట్రానికి రావాలన్నారు. ఇది రాయల

26th November 1955] [SRI N. SANJEEVA REDDI]

సీమకు life-line అంధ దె సాధనానికి యిది అవసరం. అని ముగ్గురు అంధులు కానివారు, ఒకడు మహమ్మదీయులు, ముగ్గురు పెద్దలు చెప్పారు. ఇది కావాలి అంటే 'పెద్ద ద్రాక్షించేస్తున్నా' అని అంధులొకరికి అవసరంలేదని' చెప్పేవారు. అందుకే అలా కొందరు రుండు ముసల case ఎంత బలహీనమోదో గుండెరయి గారిని అలోపింపేమని దివ్య పూర్వకంగా ప్రార్థిస్తున్నాను. ఇక రామకృష్ణరాజు గారు చెబుతున్న వారు తీర్మానాని బలపరచుట Madras border విషయం చెప్పన్నారు. Population గురించి చెప్పారు. 1931 నుండి కరణి అప్పటికంటే దాదాపు సమానంగా అరవవాళ్లు, రెలుగువాళ్లు పున్నారని చెప్పన్నారు. 1951 వచ్చేటప్పటి అలా తారుమారయింది. 70 per cent పుస్తక మన population 35 per cent అయిపోయింది అన్నారు దానికి కారణం వారే అన్వేషించాలి. అంటే వారిలాంటి వారు దానికి కారణం బాగ్రత్తగా అలోచించాలి."

SRI R. B. RAMAKRISHNA RAJU:— "వాళ్లకు బుద్ధి ఎక్కువగా వుండడం మూలాని కావచ్చు."

THE HON. SRI N. SANJEEVA REDDI:— "ఆదే కావచ్చు కాని మీలాంటి వారు రాజకీయాలలోను యితర కార్య క్రమాలలోను వుండి మిగిలిన కార్యక్రమం వదిలిపెట్టిపండువల్లకూడా కావచ్చు. అంధుల జనాభాలో ఎక్కువగా differences వున్నాయి. అప్పటికి యిప్పటికీ ఆ విషయంకూడా మద్రాసు ప్రభుత్వం వారికి point out చేశాము.

"Slight differences అంటే 5% గాని 10% గాని differences అంటే అంగీకరించ వచ్చును. కాని ఇంత vast difference వచ్చినప్పుడు అంగీకరించ వలెనని మేము చెప్పము. ఏది ఎట్లాఉన్నా మేము అందరము కూడా మద్రాసు వెళ్లిపప్పుడు Boundary Commission లేకుండా సర్దుకొనవలెనని అనుకున్నాము. చిన్నసమస్యలను మనము సర్దుకొనకపోతే ఎలాగ అనుకున్నాము. ఎన్నో సమస్యలు మనం మనం సర్దుకొనవలసి ఉంటుంది. ఇటు కన్నడిగులు అటు మహారాష్ట్రలు ఉన్నారు. ఈ సమస్యలను మనం ఒకరికి వదిలిపెట్టకూడదని మనమే సర్దుకొనాలనే భావంతో మేము అక్కడకు పోయాము. కానిదురదృష్టవశాత్తు ఒక agreement కు, decision కు రాలేక పోయినాము. 50% కు యున్న మా జనాభా మాకు ఇవ్వండి అని మన Chief Minister గారు minimum demands గా పెట్టారు. హెసూరు జిల్లాకా అంతామాకు వద్దన్నారు. లక్ష, పదివేలు మానాళ్లు ఉంటే వారికి తీసుకోకుండా ఊరికే ఇచ్చిపోతే ఎలాగ. 'ఇచ్చి పోవడానికికాదు, ఇచ్చి పుచ్చుకోడానికి వచ్చేము. అని చెప్పారు. Friendly way గా

[SRI N. SANJEEVA REDDI] [26th November 1955]

ఇప్పుడం ప్రచురణ అడం కావలసిందే. ఊరికే ముగ్గురం మంత్రులం డ్రాఫ్ట్ మద్రాసుపోలీసు డెనికి ఇక్కడనుంచి post లో తిరుత్తణి లోను ఇప్పుడు ప్రచురణ పొంది చెప్పవచ్చును. న్యాయంగా అందరినీ చూడము. న్యాయంగాంటే బాగుంటుందని మాట్లాడి రాము. చాచుకూడా అలోచిస్తూఉంటారు. ఆంధ్రరాష్ట్రంకూడా మళ్ళీ అలోచిస్తుంది. ఎప్పటికైనా సానుకూతితో అలోచిస్తాము. అందరూ క్లుప్తంగా సానుకూలం కావచ్చును. ఒకరిని ఒకరు లర్థంచేసుకోగలము. అదివరకు అందరము కలసి ఉన్నాము. మన భక్తవత్సలంగారు, A. B. Shetty గారు మొదలైనవారి సానుకూతితో ఈ సమస్య సాధించుకో వచ్చు.

“మొదలియారుగారు అరవ ప్రాంతాలు వదలివేస్తే బాగాఉంటుంది అన్నారు. వారు మద్రాసువెళ్ళి అక్కడ తెలుగు ప్రాంతాలను మనకు వదలివెయ్యాలని చెప్పాలని సలహాలుస్తే బాగాఉంటుంది. Mudaliar గారు మనకు, తమిళులకు common link. వారు చిత్తూరులోనేఉంటారు. వారు ఎక్కడకు పోరు. వారి constituency పోయినా వారు మనతోనే ఉంటారు. మద్రాసులో ఇటువంటి ఇచ్చిపుచ్చుకొనే సద్భావం కలుగు తుండదుకంటాను. I hope better and good relations would continue between Madras and Andhra. I am very definite about this. These are after all small issues.

“నేను చెప్పినట్లు బళ్ళారివిషయమై శ్రీ సుందరయ్యగారి amendment లేకపోతే ఈ speech అవసరంలేదు. అయిదు గంటలకే వెళ్ళిపోతూ ఉండవచ్చును. ఇప్పడైనా ప్రార్థిస్తున్నాను పార్టీ రాజకీయాలు, పార్టీ candidate అని అనుకోకుండా అన్ని సమశ్యలమీద వారు ఈ అభిప్రాయా నికివసే బాగుంటుంది. సుందరయ్యగారు అలోచించవలెనని కోరుచున్నాను. 100 కి 99 మంది ఒప్పుకొన్నారే 99 మంది అలోచించే Democracy మాకు ఇంకా అర్థంకాలేదు. హెచ్చుమంది అలోచన, తక్కువమంది అంగీ కరించడం ఉంటుంది. Debar గారు నన్ను అడిగినప్పుడు compul sion లేదని చెప్పాను. Majority of people కువలె నంటున్నారు విశాలాంధ్ర అలాంటప్పుడు కొందరు వద్దన్నప్పుడే అది majority deci sion అని అన్నాము. సరే యిప్పుడు 10 మంది చెప్పింది 190 మంది ఒప్పుకోవాలంటే అది democracy కి అర్థమా? ఇది కడవపాలలో ఒక విషయ చుక్క వేసిపట్లు అవుతుంది. దానిని గమనించి ఈ ప్రాంతంవారి ప్రజా అభిప్రాయాన్ని గమనించి, ఆంధ్ర రాష్ట్ర శ్రేయస్సు గమనించి ఇప్పటి కైనా amendment ఉపసంహరించుకుంటే బాగాఉంటుంది అనుకుంటు న్నాను. చెడుపు జరిగింది. ఈ amendment ఉపసంహరించినా లేక పోయినా ‘మీ ఆంధ్రలోనే వద్దనేవారు ఉన్నారు’ అంటున్నారు. ‘మీ రాష్ట్రంలో ఉన్నవారే వద్దంటున్నారనే’ arguments ఏర్పడినవి.”

26th November 1955]

SRI P. SUNDARAYYA:— “పద్దు ఆసపములేదు. ఒక సూత్రాన్ని బట్టుకొన్ని ప్రాంతాలు కావాలన్నాము, రాయచూరు జిల్లాలోని బాగాలు కావాలంటున్నాము. ఎద్దని ఎవరంటున్నారు.”

THE HON. SRI N. SANJEEVA REDDI:— “రాయచూరు జిల్లా అడగడానికి సిద్ధముగా లేదు. కోట్లకొద్ది ఖర్చు పెట్టకట్టిన ప్రాజెక్టు పోతున్నదని అడుగుతున్నాము. ఎక్కడను ఉన్న రాయచూరు జిల్లాను ధార్యూర్ జిల్లాను అడగమని ఆవసరం లేదు. స్వయంగా రాచిలసినది అడుగుతున్నాము. అందరు accept చేసినవి 50%, 54% కాదు 60% population census report లో ఉన్నవి కావాలంటున్నాము. కొలాప అడుగుతున్నాము. మాలూరు తీసివేస్తే 60% మన బనాభా ఉంటుంది. కోలారు అలంపూర్, గద్వాల విషయము Hyderabad వారు అడుగు తారు. బీదీర్ లో కన్నడ, మహారాష్ట్ర తాలూకాలు అటు ఇచ్చేస్తారు కాబట్టి అలా ఏర్పాటుచేసుకోవచ్చును.

“ఏమైనా ఇంతబాగా, ప్రశాంతంగా ఏకగ్రీవముగా ఈ రిపోర్టును విశాలాంధ్ర కోర్టుతూ ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రతిపాదించిన తీర్మానాన్ని బలపరుస్తున్నందుకు అందరిని అభినందిస్తున్నాను. ఒకటి మాత్రం చెబుతున్నాను. హైదరాబాదు మిత్రుల సహకారముతో, మన చెన్నారెడ్డి, రంగారెడ్డి, సరసింగరావు, క్రిష్ణరావుగారు మొదలైన వారందరి సహకారంతో విశాలాంధ్ర ఏర్పడుతుంది అనే విశ్వాసము ప్రకటిస్తు నేను శలవు తీసుకుంటున్నాను.”

SRI PILLALAMARRI VENKATESWARLU:—
“On a point of personal explanation, అధ్యక్షా! ఆసలు తిరిగి మాట్లాడాలనే ఒక ఉద్దేశం లేదు కాని.”

MR. SPEAKER:—“It is in print. Why discussion on it”

SRI PILLALAMARRI VENKATESWARLU:—
“ఈప ముఖ్యమంత్రిగారు ఒక విషయం చెప్పారు దానిగురించి సమాధానం చెప్పాలి. మేము ఏదో Thungabhadra High-Level Canal కట్టడబ్బుతో కట్టమని చెప్పినట్లు, five-year plan లో చేర్చడ ఆవసరం లేదన్నట్లు చెప్పారు. మేము చెప్పింది సరిగా చెప్పితే నేను తిరిగిచెప్పవలసిన అవసరం లేదు. ఈ నాడో five-year plan కు తుంగభద్ర ప్రాజెక్టుకు ముడి పెట్టవద్దన్నాము. ఇది సెంటరు ఒప్పుకోదంటారా! మన రాష్ట్రంలోనే ముందు priority ఇచ్చి కట్టించడానికి కృషిచేదాము. ఏమీ లేకపోయినా పరవాలేదు, అని అన్నాను.”

The Hon. SRI N. SANJEEVA REDDI:—“ముడిపెట్ట వద్దని చెప్పారు. అంతవరకు సంతోషము, ముడిపెట్టకుండా సాధించామని గర్విస్తున్నాము, అని చెబుతున్నాను.”

[26th November 1955]

MR. SPEAKER:—"Does Sri Sundarayya wish to withdraw his amendment?"

SRI P. SUNDARAYYA:—"No, Sir; I am pressing my amendment".

MR. SPEAKER:—"I have to divide the amendment of Sri Sundarayya into two parts and put each part separately to the vote of the House. One is for deletion of certain words and the other is for adding certain words."

SRI P. SUNDARAYYA:—"Both parts go together; if the amendment is to put to vote in parts it will be meaningless."

MR. SPEAKER:—"All right. The question is—

'Delete in the first paragraph 'this House feels happy that the Tungabhadra area which is essential for the development of Rayalaseema has been reunited with Andhra State thus fully facilitating the industrial and agricultural development of the whole area'.

For the existing paragraph 4, substitute the following—

'This House feels happy that States Reorganization Commission has recognized that Tungabhadra Project is essential for the full agricultural and industrial development of Rayalaseema area, but regrets that instead of suggesting ways so that no impediment can be placed in the utilization of that project, it has recommended an exchange of those Kanarese-speaking taluks with Telugu-speaking district of Kolar and thus perpetuate unnecessary conflicts. Hence this Assembly requests that Kolar district in Mysore which has a clear Telugu majority should be included in Andhra while Kanarese-speaking area of Bellary district be kept with Karnataka itself'.

The motion was declared lost.

Sri P. Sundarayya demanded a poll. Voting by counting of heads took place, and twelve voted for the amendment and one hundred and eighteen voted against the amendment."

26th November 1955]

MR. SPEAKER:—"The result of the voting is:

'Ayes 12, Noes 118, the motion is lost'."

At this stage Sri Vavilala Gopalakrishna entered the House and took his seat.

SRI VAVILALA GOPALAKRISHNAYYA:—"Sir, I rise on a point of order."

MR. SPEAKER:—"No point of order can be raised at the time of voting, nor any statement is admissible now."

"I shall now put the main motion to the vote of the House:

The question is—

'That the report of the States Reorganization Commission be taken into consideration.

'And on such consideration, this House feels happy that the Tungabhadra area which is essential for the development of Rayalaseema has been reunited with Andhra State thus fully facilitating the industrial and agricultural development of the whole area.

'2. That this Assembly feels that the Telugu-speaking parts of Hyderabad are intimately connected with Andhra and appreciates the views of the States Reorganization Commission with regard to the desirability of unifying Telangana and Andhra but requests the Government of India to merge them forthwith instead of waiting till 1961, with Hyderabad as the seat of the Government and the High Court and that such a unified unit will greatly help the development of the State and the full exploitation of the waters of the Godavari and the Krishna, making the Telangana and Andhra people equal partners in this joint enterprise of bettering the conditions of the people.

'3. This Assembly would further like to assure the people in Telangana that the development of that area would be deemed to be a special charge, and that certain priorities and special protection will be given

[MR. SPEAKER]

[26th November 1955]

for the improvement of that area, such as reservation in services and educational institutions on the basis of population and irrigational development.

‘4. This Assembly requests that Kolar district in Mysore which has a clear Telugu majority should be included in Andhra.

‘5. This Assembly further feels the need for boundary adjustments with the Madras, Mysore (Karnataka), Madhya Pradesh and Orissa States on the basis of village and contiguity and that such adjustments can be achieved by mutual co-operation and goodwill and that necessary negotiations must take place and if any points remain unsettled, the Government of India may refer them for arbitration’.”

The motion was carried unanimously amidst cheers.

THE HON. SRI B. GOPALA REDDI:—“I request the Speaker to ascertain whether there is any dissenting voice against the main motion.”

MR. SPEAKER:—“Are there any against the motion?”

There was none.

Sri Vavilala Gopalakrishnayya rose to make a statement.

He was shouted down by the House and the Speaker did not allow him to speak.

MR. SPEAKER:—“The House will now adjourn and meet at 11 a.m. on Tuesday, the 29th November 1955.”

The House then adjourned.

